

Masterscriptie

Pragmatisch idealisme in de ontwikkelingssamenwerking

Een kritische kijk op de ideologie
van het particulier initiatief

Sven Raaijmakers
Universiteit Utrecht

Begeleider: Prof. Dr. Eugène Loos
Tweede lezer: Dr. Pauline Hörmann
Datum: 19-08-2011
Student nr: 0253073
Faculteit: Utrechtse School voor Bestuurs- en Organiseringswetenschap (USBO)
Master: Communicatie, Beleid en Management

Samenvatting

In deze afstudeerscriptie heb ik onderzoek gedaan naar de ideologie onder jongeren in het particulier initiatief van de ontwikkelingssamenwerking. Binnen de ontwikkelingssamenwerking treedt een proces van vermaatschappelijking op, steeds meer burgers betreden het speelveld en zetten een eigen stichting op. De schattingen lopen uiteen maar er zijn zeker enkele duizenden van deze initiatieven in Nederland actief. Oud-minister van ontwikkelingssamenwerking Van Ardenne schreef in 2004 dat de toekomst van ontwikkelingssamenwerking in de handen ligt van verantwoordelijke internationaal betrokken burgers die door pragmatisch idealisme solidariteit en zelfontplooiing weten te combineren (Van Ardenne, 2004). In deze scriptie wordt met behulp van diepte-interviews onderzocht welke rol pragmatisch idealisme speelt onder jongeren die zich inzetten voor particuliere initiatieven in de ontwikkelingssamenwerking. Hiervoor is de eerst de volgende onderzoeksvraag beantwoord:

1. Wat zijn de karakteristieken van pragmatisch idealisme?

Hieruit kwam naar voren dat deze vorm van idealisme nauw is verbonden met het proces van individualisering. De kern van het idealisme wordt gevormd door de drie Verlichtingsidealen vrijheid, gelijkheid en broederschap en de nadruk ligt daarbij op vrijheid in de vorm van zelfontplooiing en zelfverwezenlijking. Binnen de Nederlandse samenleving heeft het pragmatisch idealisme geleid tot veel verschillende vormen van collectieve betrokkenheid en het komt ook terug in het particulier initiatief.

Hierna is onderzocht in hoeverre dit pragmatisch idealisme een rol speelt binnen het particulier initiatief. De tweede onderzoeksvraag is als volgt:

2. In hoeverre spelen de karakteristieken van pragmatisch idealisme een rol bij particuliere initiatieven in de internationale samenwerking?

Alle karakteristieken van pragmatisch idealisme zijn terug te vinden in het particulier initiatief. Vooral jongeren in het particulier initiatief verbinden zelfverwezenlijking met ontwikkelingshulp. Net als bij pragmatisch idealisten is er een voorkeur voor een bottom-up aanpak en wordt er gestreefd naar gelijkheid voor iedereen, zodat ook anderen zich kunnen ontwikkelen en ontplooiën. Daarnaast kiest men steeds meer uit idealen en wordt hulp in toenemende mate persoonlijk gemaakt, idealen worden daarnaast vaak instrumenteel gemaakt zoals bij het pragmatisch idealisme. Anders dan bij pragmatisch idealisten lijkt er bij particuliere initiatieven sprake van een collectief dat de initiatieven stuurt onder andere via sociale netwerksites en andere nieuwe media, pragmatisch idealisten laten zich niet door collectieven leiden.

In de laatste onderzoeksvraag is bekeken welke rol metaforen en ideografen spelen in de verhalen van de geïnterviewde jongeren die actief zijn in het particulier initiatief. De derde onderzoeksvraag is:

3. Welke rol spelen ideografen en metaforen in de verhalen die door de particuliere ontwikkelingswerkers geconstrueerd worden?

Met behulp van ideografen, een term uit het artikel 'The "ideograph": A link between rhetoric and ideology' bedacht door de retorische criticus Michael Calvin McGee (1980), wordt een beschrijving gegeven van de ideologie en de daarbij horende retoriek, in dit onderzoek ook wel mythe genoemd. Met behulp van de ideologie en mythe geven de jongeren betekenis in hun verhalen. Om de retoriek inzichtelijk te maken is gekeken naar het gebruik van metaforen in de interviews, daarvoor is gebruik gemaakt van de inzichten van Lakoff en Johnson (1999b) over conceptuele metaforen. In dit onderzoek is gebleken dat ideografen en metaforen niet alleen terug komen in de taal van het particulier initiatief maar ook het denken, de waarneming en het gedrag van de jongeren in grote mate sturen. De ideografen en metaforen maken het mogelijk voor de jongeren om verhalen te construeren waarin de wereld in grote mate maakbaar is.

Ik beschrijf aan de hand van de interviews de ideologie van de jongeren verdeeld in de huidige situatie, de utopie en de stappen van de huidige naar de gewenste situatie te komen. In de ideologie van de jongeren wordt armoede en de problemen die daarmee samenhangen vooral begrepen en in kaart gebracht als ruimtelijke concepten. De armoede beperkt mensen in ontwikkelingslanden in hun onafhankelijkheid waardoor het lastig is om *uit* de armoede te komen.

Daarna beschrijf ik drie verschillende utopieën en daarmee drie frames die de jongeren gebruikten in de interviews om invulling te geven aan de gewenste ontwikkeling of *voortgang*. Deze frames geven niet alleen richting aan het gedrag van de jongeren in het particulier initiatief maar ook hun ervaringen worden erdoor gestructureerd. Jongeren kunnen ontwikkelingshulp daardoor verschillend invullen, als het bieden van kansen door de toegang tot water of onderwijs te verbeteren, als economische mogelijkheden creëren of als het empoweren of voorlichten van mensen.

De jongeren hebben een voorkeur voor één frame of een combinatie daarvan en deze voorkeur bepaald hoe dit frame vervolgens verder ingevuld wordt met ideografen zoals transparantie, duurzaamheid en eerlijkheid. Deze frames worden gedeeld en geven niet alleen richting aan het gedrag van de jongeren in het particulier initiatief maar ook hun ervaringen worden erdoor gestructureerd. De gedeelde ideologie binnen het particulier initiatief heeft grote invloed op het gedrag van de jongeren en kan verder worden bestudeerd om meer inzicht te krijgen in het particulier initiatief.

Inhoud

Samenvatting	1
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Inleiding	6
1.3 Doelstelling en relevantie	9
1.4 Onderzoeksvragen	10
1.5 Methode van onderzoek	11
Hoofdstuk 2 Politiek en poëzie van het particulier initiatief	16
2.1 Ideologieën als spiegel of kaart	16
2.1.1 Collectieve betrokkenheid in woorden	17
2.1.2 Ideografen als instrument	18
2.2 Legitimering van publieke motieven	21
2.2.1 Conditionerende macht van ideologie	23
2.2.2 Overtuigingen, attitudes en waarden	24
2.3 Illusie van het collectief	26
2.3.1 Symbolische relatie tussen woorden en betekenissen	27
2.3.2 Omgaan met ambiguïteit	29
2.4 Mythe en metaforen	30
2.4.1 Invloed van metaforen op betekenisgeving	32
2.4.2 Metaforen uitgelicht	33
2.5 Beschrijven van een publiek bewustzijn	35
Hoofdstuk 3 Pragmatische idealisme en het particulier initiatief in perspectief	38
3.1 Tussen idealisme en eigenbelang	39
3.1.1 Van spandoek naar wereldburger	42
3.1.2 Betrokkenheid in een postmoderne samenleving	43
3.1.2.1 Mondige burgers en de doe-het-zelf ideologie	44
3.1.2.2 Praktisch idealisme en een betere wereld	45
3.1.2.3 People, planet en profit	46
3.1.3 Karakteristieken van pragmatisch idealisme	47
3.2 Ontwikkelingshulp in historisch perspectief	48
3.2.1 Tussen eigenbelang en morele verplichting	49
3.2.2 Nieuwe richtingen in de ontwikkelingshulp	51
3.2.2.1 Ontwikkelingshulp als armoedebestrijding	51
3.2.2.2 Gelijke rechten voor iedereen	52
3.2.2.3 Vrijheid door individuele mogelijkheden	52
3.2.2.4 Een betere wereld door duurzaamheid	53
3.3 Opmars van doe-het-zelvers in de ontwikkelingshulp	54
3.3.1 Spagaat van het particulier initiatief?	54
3.3.2 Collectieve betrokkenheid van het particulier initiatief	56
3.3.2.1 Armoedebestrijding	56
3.3.2.2 Enthousiasme en engagement	57
3.3.2.3 Effectiviteit en de strijkstok	58

3.3.2.4 Ownership en duurzaamheid	59
Hoofdstuk 4 Ideologie en mythe van het particulier initiatief	61
4.1 Synchronische beschrijving	61
4.2 Tussen armoede en ontwikkeling	64
4.2.1 Viciëuze cirkel van armoede	64
4.2.2 Onafhankelijkheid en het pad van vooruitgang	65
4.2.3 Toegang tot basisvoorzieningen	67
4.2.4 Kansen op een betere toekomst	68
4.2.5 Economische ontwikkeling	70
4.2.6 Macht van structuren	73
4.3 Utopieën van het particulier initiatief	75
4.3.1 Onafhankelijkheid	75
4.3.2 Op eigen benen staan	77
4.3.3 Zelfstandige ondernemers	78
4.3.4 Een breder toekomstperspectief	79
4.4 Stappen naar een betere wereld	81
4.4.1 Hulp volgens het particulier initiatief	81
4.4.2 Transparantie	83
4.4.3 Eerlijkheid	85
4.4.4 Effectiviteit	86
4.4.5 Duurzaamheid	87
Hoofdstuk 5 Conclusie	89
5.1 Pragmatisch idealisme als verklaring voor het particulier initiatief	89
5.2 Een gedeelde kaart	91
5.3 Sturende rol van ideografen en metaforen	91
5.4 Ideografen in een postmoderne wereld	93
Literatuur	95
Bijlage 1	99
Bijlage 2	101
Appendix 1.1 Overzicht metaforen en voorbeelden.....	106
1 Huidige situatie	106
2 Utopie	115
3 Stappen	117
Appendix 1.2 Interviews	123
Interview 1	123
Interview 2	131
Interview 3	140
Interview 4	153
Interview 5	162
Interview 6	171
Interview 7	182
Interview 8	192

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Deze scriptie is geschreven in het kader van de studie Bestuurs- en Organisationswetenschappen master Communicatie, Beleid en Management. De master is gericht op het onderzoeken van communicatieprocessen binnen organisaties of de maatschappij om daarmee beter richting te kunnen geven aan organisaties of gedrag van burgers te beïnvloeden. Op het Nederlandse speelveld van de ontwikkelingssamenwerking is de wisselwerking tussen betrokken burgers, (professionele)organisaties en de overheid in volle gang. Ontwikkelingssamenwerking is steeds diffuser geworden en een gevolg hiervan is dat een breed palet aan organisaties strijden om de aandacht van de burger. De burger wordt persoonlijk aangesproken door de media, NGO's of de tweede kamer om lid te worden of te participeren. Het beeld dat wordt gecreëerd om aan de verlangens van burgers te voldoen is dat van concrete projecten en concrete resultaten (Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR), 2010, p. 57). Dit verklaart wellicht waarom steeds meer burgers zelf het terrein van de ontwikkelingssamenwerking betreden. Burgers verenigen en organiseren zich in toenemende mate in het 'particulier initiatief'.

In 2004 schreef de minister van ontwikkelingssamenwerking Agnes Van Ardenne dat de toekomst van ontwikkelingssamenwerking in de handen ligt van verantwoordelijke internationaal betrokken burgers. Van Ardenne schetste een toekomstbeeld hoe persoonlijke betrokkenheid tussen burgers uit arme en rijke landen kan leiden tot internationale verbintenissen tussen gemeenschappen en verenigingen die overheden tot verantwoording kunnen roepen wat zal leiden tot goed bestuur en beleid. Volgens haar kan de opkomst in pragmatisch idealisme hierbij helpen, door passie, pragmatisme en zelfontwikkeling te combineren zijn burgerinitiatieven in staat tot duurzame ontwikkelingssamenwerking (Van Ardenne, 2004).

In de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking krijgt het toekomstbeeld van Van Ardenne steeds meer vorm. Ontwikkelingssamenwerking is niet meer voorbehouden aan de overheid of een gevestigde NGO, bedrijven, maatschappelijk organisaties en individuele burgers willen steeds vaker 'zelf' doen (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 1). Er zijn steeds meer mensen die zich 'praktisch idealist' zijn gaan noemen en op verschillende maatschappelijke terreinen actief zijn. In de ontwikkelingssamenwerking heeft dit volgens Sarah Kinsbergen en Lau Schulpen (2010) twee onderzoekers van het Centre for International Development Studies Nijmegen (CIDIN) geleid tot het ontstaan

van het particulier initiatief, een groep burgers die zelf projecten opzetten en ontwikkelingshulp bedrijven. Dit particuliere initiatief onderscheidt zich van traditionele ontwikkelingshulporganisatie door hun kleinschalige en vrijwillige karakter (p. 16). Ook steeds meer bedrijven, zorginstellingen, scholen en migrantenorganisaties zijn vertegenwoordigt in de ontwikkelingshulp.

In 2008 namen vertegenwoordigers uit het particulier initiatief samen met onder andere de overheid, internationale samenwerkingsorganisaties en het bedrijfsleven deel aan de dialoog 'Ontwikkeling is verandering' die was georganiseerd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Uit de dialoog komt naar voren dat er een grote noodzaak is tot verandering van de ontwikkelingssamenwerking. De internationale context is sterk aan het veranderen en 'effectieve' internationale samenwerking dient mee te groeien met de veranderende politieke, bestuurlijke, economische en maatschappelijke structuren. Hiernaast groeit in Nederland de vraag naar 'verantwoording' en 'transparantie' en neemt de kritiek en twijfel over ontwikkelingssamenwerking toe. De schrijvers van het rapport van de dialoog menen dat kritische zelfreflectie van alle spelers nodig is om internationale samenwerking effectief te maken. Binnen de (politieke) context van de internationale samenwerking veranderen de machtsverhoudingen continu. Om te komen tot goede rolverdeling en beter beleid is volgens de schrijvers een constante dialoog nodig en dienen de 'morele uitgangspunten' die aan ontwikkelingssamenwerking ten grondslag liggen helder worden gemaakt (Stuurgroep Dialoog 2008, 2008, p. 1-4).

De aanpak van het particulier initiatief wordt vaak omschreven als 'geen woorden, maar daden'. In dit onderzoek wordt niet gekeken naar de daden van het particuliere initiatief maar naar de woorden. Er wordt bekeken wat acht jongeren uit het particuliere initiatief vertellen over hoe particuliere ontwikkelingswerkers de wereld van ontwikkelingssamenwerking zien en wat de morele uitgangspunten achter hun daden zijn.

1.2 Inleiding

In een maatschappij die steeds meer gedomineerd wordt door consumptie en waar traditionele waarden verdwijnen, worden we steeds meer gestuurd in een richting waarbij men alleen nog aan zichzelf denkt. Het toekomstideaal in deze kapitalistische wereld is een op zichzelf gericht en cynisch individu. Dit ideaalbeeld leidt tot overconsumptie en vormt niet de juiste basis die nodig is om de problemen in de wereld aan te pakken. Zowel persoonlijke zingeving als gedeelde inspiratie en onderlinge betrokkenheid zijn nodig om maatschappelijke betrokkenheid te organiseren om issues als klimaatverandering en armoede aan te pakken.

De roep om idealisme lijkt beantwoord te worden, jongeren van nu zijn idealistisch en meer betrokken dan ooit tevoren. Het idealisme van jongeren is niet het idealisme van voorgaande generaties, het wordt wel modern idealisme, pragmatisch idealisme, netwerkidealisme (Donkers & Maurits, 2009) en praktisch idealisme genoemd. Jongeren verbinden hun idealisme niet meer met een allesomvattende ideologie, het individu en persoonlijke keuzen staan voorop in plaats van het collectief. Idealisme is minder dogmatisch maar meer concreet en praktisch. *“Het leveren van een bijdrage aan een betere wereld wordt niet gezien als een groot offer maar als een vorm van zelfverwezenlijking”* (Van der Burg, 2001, p. 7-8).

Binnen de ontwikkelingssamenwerking wordt dit idealisme door steeds meer jongeren in de praktijk gebracht. Jongeren combineren reizen met vrijwilligerswerk in een ontwikkelingsland of gaan een stap verder en zetten zelf een eigen ontwikkelingshulporganisatie op, deze organisaties worden particuliere initiatieven of MoNGO's (My Own NGO) genoemd. In dit onderzoek wordt bekeken welke rol het pragmatisch idealisme speelt onder jongeren die actief zijn bij particuliere initiatieven in de ontwikkelingssamenwerking. Er wordt bekeken welke idealen deze jongeren nastreven met hun initiatief en daarmee wat het toekomstbeeld is dat zij voor ogen hebben.

Particuliere initiatieven zijn in de afgelopen jaren deel uit gaan maken van het systeem van de ontwikkelingssamenwerking. De initiatieven hebben erkenning gekregen en zijn met de overheid en gevestigde ontwikkelingssamenwerkingsorganisaties in dialoog getreden. Doordat de particuliere initiatieven zich meer organiseren, is het particulier initiatief ook meer ter discussie komen te staan (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 10). Nieuwe spelers zoals particuliere initiatieven worden in de veranderende context van ontwikkelingssamenwerking door sommigen als een bedreiging gezien, anderen zien een kans om te komen tot nieuwe netwerken en innovatieve benaderingen (Stuurgroep Dialoog 2008, 2008, p 4). De kritiek op particuliere initiatieven neemt toe en er wordt getwijfeld aan de effectiviteit van de projecten. In het WRR rapport *Minder pretentie, meer ambitie* (2010) wordt de betrokkenheid en inzet van particuliere initiatieven kritisch afgedaan als misplaatste goede bedoelingen:

“Het nieuwe particuliere initiatief kan dan ook het beste worden gezien als humanitaire hulp en niet als ontwikkelingshulp. Veel fouten uit het verleden worden bovendien herhaald: projecten sluiten weinig aan bij de vraag in de landen zelf, er is vaak sprake van kleinerend paternalisme, er vindt nauwelijks overdracht plaats, en duurzaamheid is vaak ver te zoeken. Ook zijn ‘doe-het-zelvers’ zich er veelal slecht van bewust dat er andere actoren in het spel zijn, zoals (lokale) overheden. En als mensen beseffen dat hun hulp afhankelijkheid in

de hand kan werken, weten ze niet precies hoe ze daar iets tegen kunnen doen" (WRR, 2010, p. 258).

De vraag wordt gesteld of ontwikkelingssamenwerking wel aan hobbyisten of doe-het-zelvers kan worden overgelaten. Volgens het WRR rapport is het tijd om een 'do not harm' beginsel op te stellen, een soort gedragscode voor particuliere initiatieven (WRR, 2010, p. 258).

De traditionele actoren binnen de ontwikkelingssamenwerking worden doorgaans onderscheiden in drie kanalen waarlangs hulp loopt, het multilaterale kanaal is hulp die verloopt via intergouvernementele organisaties, het bilaterale kanaal loopt via overheden en het civilaterale kanaal is hulp die verloopt via niet-gouvernementele organisaties (NGO's, zoals Oxfam Novib, Unicef of Cordaid). Binnen de ontwikkelingssamenwerking hebben de traditionele actoren in de loop der jaren een gemeenschappelijke domeinspecifieke taal, omgangsvormen, methodologie, instrumenten, waarden en normen ontwikkeld (Develtere, 2009, p. 231). Net als bij andere beleidsterreinen is het maatschappelijk middenveld van de ontwikkelingsamenwerking aan het verschuiven, er wordt een grotere ruimte opgevuld door mondige burgers. De trend van vermaatschappelijking is dat overheid taken afstoot die op worden gepakt door de samenleving. Kinsbergen en Schulpen (2010) hanteren de volgende definiëring van vermaatschappelijking: *"het proces waarin niet altijd kundige groepen in de samenleving actief worden op een terrein dat voordien werd gerekend tot het exclusieve domein van een min of meer deskundige groep"* (Kinsbergen & Schulpen, 2009, p. 13). De professionele organisaties hebben veel kennis en knowhow ontwikkeld en staan daarom sceptisch tegenover de nieuwe spelers op het terrein van ontwikkelingssamenwerking (Kinsbergen & Schulpen, 2009, p. 13).

Het particulier initiatief houdt stand als een alternatieve vorm van ontwikkelingssamenwerking en heeft een plaats in het speelveld gekregen naast de traditionele actoren. Vanwege het kleinschalige en vrijwillige karakter worden initiatieven van burgers ook wel de vierde pijler of het filanterale kanaal genoemd (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 12-13). In de afgelopen jaren heeft het particulier initiatief een eigen gemeenschappelijke taal ontwikkeld waarmee ze zich onderscheiden van de traditionele actoren. Deze taal omvat eigen normen en waarden, instrumenten en methodieken waarmee armoede in ontwikkelingslanden wordt aangepakt. In dit onderzoek wordt vooral gekeken naar deze gemeenschappelijke taal en dus de wijze waarop in het particulier initiatief vorm wordt gegeven aan maatschappelijke betrokkenheid. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een theorie ontwikkeld door Michael Calvin McGee (1980).

McGee (1980) heeft een methode ontwikkeld om een publiek bewustzijn te beschrijven aan de hand van het discours van een gemeenschap of samenleving. Hij ziet een

ideologie in een discours als: *“a political language, preserved in rhetorical documents, with the capacity to dictate decision and control public belief and behaviour”* (McGee, 1980, p. 5). Volgens McGee (1980) zijn ideografen de ‘bouwstenen’ van een ideologie van een gemeenschap. Ideografen zijn abstracte begrippen, een soort slogans, waarmee uiting wordt gegeven aan collectieve ‘commitments’ (p. 15). De gemeenschap geeft vorm aan ideologische betrokkenheid via deze abstracte begrippen en ideografen vormen zo een link tussen ideologie en retoriek. Ideografen zijn daarmee ook een methodologisch instrument om de politieke overwegingen van het particuliere initiatief in samenhang met de symbolische betekenisgeving te onderzoeken.

1.3 Doelstelling en relevantie

In dit onderzoek wordt bekeken in hoeverre pragmatisch idealisme het denken en doen van particuliere ontwikkelingswerkers in de internationale samenwerking stuurt. Centraal staan de verhalen van de particuliere ontwikkelingswerkers en hoe zij daarbij betekenis geven aan hun eigen ervaringen en herinneringen.

Om het denken en doen van de particuliere ontwikkelingswerkers in de internationale samenwerking te begrijpen dient eerst erkend te worden dat de diversiteit aan initiatieven en deelnemers erg groot is. Er is ondanks deze diversiteit wel sprake van een collectief, ‘Het Particulier Initiatief’ of de ‘Vierde Pijler’ en deze groep burgers onderscheidt zich van andere groepen.

In dit onderzoek wordt geprobeerd om het publieke bewustzijn onder de jongeren van dit collectief inzichtelijk te maken door hun verhalen te analyseren. Inzicht in publiek bewustzijn is belangrijk omdat het collectief hiermee de macht heeft om individuele perceptie te beïnvloeden en wellicht zelfs te vormen.

Het is niet zo dat pragmatisch idealisme een eenduidige verklaring biedt voor het handelen van de particuliere ontwikkelingswerkers ook wordt individueel gedrag wordt niet noodzakelijkerwijs bepaald door een ideologie. Toch delen leden van het particulier initiatief een zienswijze, een ‘waarheid’¹, waardoor zij gemotiveerd worden om zich in te zetten in de internationale samenwerking.

---

¹ McGee (1980, p.4) geeft aan dat waarheid in een publiek bewustzijn een illusie is. Dit komt doordat publiek bewustzijn zich bezig houdt met het beschrijven en evalueren van de legitimiteit van publieke motieven. Publiek bewustzijn is hierdoor normatief en dus politiek geladen, waarheid in politiek is altijd retorisch en het product van overtuiging.

1.4 Onderzoeksvragen

In dit onderzoek wordt bekeken of er sprake is van een publiek bewustzijn binnen het particulier initiatief en of pragmatisch idealisme een goede verklaring biedt voor het handelen van de particuliere ontwikkelingswerkers.

Ten eerste wordt hiervoor bekeken wat pragmatisch idealisme is en wat de karakteristieken hiervan zijn. Door een verkenning van theoretisch inzichten over pragmatisch idealisme wordt bekeken welke definities er van pragmatisch idealisme zijn en waar dit idealisme volgens sociologen en economisch psychologen door gekenmerkt wordt. Aan de hand van de eerste onderzoeksvraag zal ik een kader schetsen van waaruit pragmatisch idealisme kan worden gezien, zowel vanuit bredere maatschappelijk ontwikkelingen als theoretische inzichten. De eerste onderzoeksvraag is als volgt:

1. Wat zijn de karakteristieken van pragmatisch idealisme?

De uitkomst van deze vraag is een afbakening van de term pragmatisch idealisme. De bedoeling van deze afbakening is om inzicht te krijgen in de werking en het belang van de verschillende idealen van het pragmatisch idealisme. Deze afbakening wordt later vergeleken met de uitkomsten van het empirische deel van de volgende hoofdvragen.

Om de tweede en derde onderzoeksvraag te beantwoorden maak ik gebruik van interviews onder particuliere ontwikkelingswerkers. Aan de hand van de interviews wordt achterhaald welke rol pragmatisch idealisme speelt binnen het particulier initiatief. Hiermee zal ik de volgende onderzoeksvraag te beantwoorden:

2. In hoeverre spelen de karakteristieken van pragmatisch idealisme een rol bij particuliere initiatieven in de internationale samenwerking?

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden wordt onderzocht of de karakteristieken van pragmatisch idealisme uit onderzoeksvraag 1 daadwerkelijk terug te vinden zijn in de verhalen van de particuliere ontwikkelingswerkers. In de verhalen van de particuliere ontwikkelingswerkers wordt gezocht naar de motieven en wat de overeenkomsten zijn van deze politieke afwegingen bij de verschillende respondenten. Een aanname bij deze onderzoeksvraag is dat er sprake is van een publiek bewustzijn binnen het particulier initiatief en dat dit beschreven kan worden aan de hand van de motieven die in de verhalen geuit worden.

De uitkomst van deze onderzoeksvraag is een beschrijving van het publieke bewustzijn van het particuliere initiatief. Deze beschrijving wordt tegenover de karakterisering van het pragmatisch idealisme gezet om te kijken in hoeverre pragmatisch idealisme een rol speelt binnen het particulier initiatief. Ten slotte wordt met behulp van deze vergelijking

bepaald wat de belangrijkste ideologische commitments zijn van het particuliere initiatief, deze ideografen zullen de input zijn voor onderzoeksvraag 3.

De ideografen die bij onderzoeksvraag 2 zijn onderscheiden dienen als leidraad voor het beantwoorden van de derde onderzoeksvraag. Beschreven wordt hoe particuliere ontwikkelingswerkers in hun verhalen betekenis geven aan de wereld van ontwikkelingssamenwerking en hun eigen handelen daarin. Het uitgangspunt bij deze onderzoeksvraag is dat mensen niet alleen beïnvloed worden door een publiek bewustzijn als een kracht van buitenaf. Mensen geven door betekenisgeving ook zelf continu vorm aan publiek bewustzijn. De betekenisgeving wordt onderzocht door te kijken naar de metaforen die worden gebruikt. De derde onderzoeksvraag is:

3. Welke rol spelen ideografen en metaforen in de verhalen die door de particuliere ontwikkelingswerkers geconstrueerd worden?

Deze onderzoeksvraag resulteert in een verkenning van de metaforen die de individuele respondenten gebruiken om invulling te geven aan de ideografen. Vervolgens wordt bekeken of er samenhang is in het gebruik van deze metaforen in de verschillende verhalen. Daarmee wordt in kaart gebracht welke metaforische concepten² binnen het particuliere initiatief worden gebruikt om de ideografen in te vullen. Op deze wijze wordt een publiek bewustzijn geschetst.

1.5 Methode van onderzoek

Voor dit onderzoek heb ik mij gericht op burgers die zelf actief zijn bij een particulier initiatief of zelf dit initiatief hebben opgestart. Ik kijk of pragmatisch idealisme een rol speelt in de motieven van particuliere ontwikkelingswerkers.

Omdat idealisme niet tastbaar is maar alleen voelbaar kan het nooit precies in woorden worden samengevat. In dit onderzoek is daarom gekozen om te proberen pragmatisch idealisme te karakteriseren aan de hand van verschillende literatuur, voornamelijk artikelen die over het onderwerp zijn geschreven. Er wordt aan de hand van deze literatuur eerst een schets gegeven van maatschappelijke ontwikkelingen die samenhangen met het ontstaan van pragmatisch idealisme.

De beantwoording van onderzoeksvraag 1 bestaat uit twee delen. Ten eerste worden de kenmerken die toegeschreven worden aan pragmatisch idealisme door sociologen en

---

² Metaforische concepten volgens de Cognitive Metaphore Theory CMT van Lakoff en Johnson (1999b).

economische psychologen bekeken vanuit de belangrijkste wetenschapsfilosofische stromingen over idealisme.

Ten tweede wordt via deskresearch gezocht naar idealen die worden toegeschreven aan pragmatisch idealisme. Van pragmatisch idealisme bestaat geen eenduidige afbakening, de informatie hierover is gefragmenteerd en niet altijd wetenschappelijk van aard. De gevonden idealen worden daarom uiteengezet in verschillende typen idealen. Daaruit volgt een karakterisering van pragmatisch idealisme.

Voor de beantwoording van onderzoeksvragen 2 en 3 wordt gebruik gemaakt van diepte-interviews met 8 personen. De wijze van selectie van deze respondenten wordt toegelicht in paragraaf 1.5. De interviews hebben een narratieve benadering, de gestelde vragen zijn zoveel mogelijk open vragen. De interviews zijn afgenomen door één persoon en duurden meestal tussen de 45 minuten en 1 uur. De interviews zijn afgenomen bij het particuliere initiatief of op een door de respondent gekozen locatie. Één interview is telefonisch afgenomen met de telefoon op de luidspreker.

De interviews zijn opgenomen met een voice-recorder en de verhalen van de respondenten zijn woord voor woord uitgewerkt en bijgevoegd in appendix 1.2. Pauzes, stiltes of stopwoordjes in de interviews zijn meestal niet uitgetypt en de eventuele betekenis hiervan wordt in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

De bijgevoegde vragenlijst (Bijlage 1) is gebruikt als richtlijn bij de interviews en bevat zoveel mogelijk vragen die beginnen met *wat*. Tijdens de interviews is vooral doorgevraagd met behulp van open vragen beginnend met *hoe, waarom, wie en welke* etc. om extra invulling te krijgen op de *wat* vragen.

Als interviewer heb ik van te voren aan de respondenten verteld dat het onderzoek over hun drijfveren als particulier ontwikkelingswerker gaat. Pas na de interviews heb ik verteld dat ook het woordgebruik wordt onderzocht om de respondenten niet van te voren af te schrikken. Hiernaast heb ik mij tijdens de interviews onwetend opgesteld over het onderwerp ontwikkelingssamenwerking om de respondenten zo vrij mogelijk te laten praten. Dit heeft samen met de open vragen geleid tot antwoorden met een meer narratief karakter en de antwoorden zijn daardoor rijker aan context en beeldspraak.

Bij onderzoeksvraag 2 worden de motieven bekeken die uit de interviews naar voren zijn gekomen. De individuele motieven die in de interviews zijn gevonden worden ingedeeld in verschillende niveaus, namelijk overtuigingen, attituden en waarden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het schema uit *Het ontwerp van overtuigende teksten. Wat onderzoek leert over de opzet van effectieve reclame en voorlichting* van Hans Hoeken (1998). Met behulp van deze indeling wordt een gemeenschappelijke ideologie geschetst en daardoor kunnen ideografen worden herkend. De schets wordt gebruikt als middel om

het publiek bewustzijn beter te begrijpen en is dus niet bedoeld als een exacte beschrijving van de ideologie van het particulier initiatief. Om de onderzoeksvraag te beantwoorden wordt deze schets vervolgens gespiegeld aan de gegeven karakterisering van pragmatisch idealisme.

Voor onderzoeksvraag 3 worden de interviews geanalyseerd op het gebruik van metaforen. Metaforen worden gezien als meer dan literaire vergelijkingen, metaforen liggen volgens George Lakoff en Mark Johnson (1999b) aan de basis van ons denken en doen. Hiernaast komen metaforen ook tot uiting in taal en er wordt vooral gelet op de 24 primaire metaforen die worden onderscheiden in hoofdstuk 4 van *Philosophy in the flesh: the embodied mind and its challenge to Western thought* van Lakoff en Johnson (1999a) zetten. Bij de gevonden metaforen wordt bekeken of deze worden gebruikt om invulling te geven aan één of meerdere ideogrammen. Om onderzoeksvraag 3 te beantwoorden wordt beschreven in hoeverre er sprake is van samenhang in het gebruik van metaforen. Er wordt schematisch weergegeven welke metaforische concepten door de verschillende respondenten worden gebruikt om betekenis te geven aan hun particuliere initiatief.

Uiteindelijk zal ik concluderen of daadwerkelijk gesproken kan worden van een publiek bewustzijn binnen het particulier initiatief.

Voor mijn onderzoek heb ik 8 Nederlandstalige jongeren geïnterviewd tussen de 20 en 35 jaar. Deze jongeren hebben een eigen initiatief opgericht of zijn actief bij een particulier initiatief dat zich inzet voor het verbeteren van omstandigheden voor mensen in ontwikkelingslanden. Voor de selectie zijn de websites van de stichtingen bekeken. Websites hebben voor particuliere een belangrijke rol in het communiceren en verantwoorden van resultaten naar de achterban. Websites worden ook gebruikt als 'rhetorical documents' waar de visie, missie, statuten of doelstelling worden geuit. Op de websites zijn de missie, visie of doelstelling van de stichting bekeken en of hierin commitments zijn gedaan om direct of indirect wat te doen tegen 'armoede' en/of 'ongelijkheid' in ontwikkelingslanden. Deze commitments getuigen van solidariteit. Bij pragmatisch idealisme gaat solidariteit samen met zelfontplooiing, om deze reden is gekozen om alleen jongeren uit het particulier initiatief te interviewen.

De geïnterviewde jongeren behoren tot de Pragmatische generatie, geboren tussen 1971 en 1985 of tot de generatie Screenagers ook wel generatie Einstein genoemd, geboren vanaf 1985 (Becker, 1992, p. 118). Door jongeren van beide generaties wordt zelfontplooiing vaak gezien als het belangrijkste doel.

Hans Becker (1992) omschreef de generatie geboren tussen 1971 en 1985 als de Pragmatische generatie. Deze generatie is hoger opgeleid dan ooit tevoren, opgegroeid ten tijde van individualisering en gelijkwaardigheid op bijvoorbeeld de arbeidsmarkt is

vanzelfsprekend. De jongeren zijn hard werkend, zakelijk en hebben een kritische houding (Becker, 1992, p. 118-119). Volgens Jeroen Boschma en Inez Groen (2010) kunnen we van de generatie geboren na 1985, de generatie Einstein, veel verwachten. Deze jongeren zijn onder andere socialer dan ooit tevoren, vol vertrouwen, zelfbewust, maatschappelijk betrokken en nog meer gericht op zelfontplooiing (Boschma & Groen, 2010, p. 15-29). Er zijn 6 jongeren uit de pragmatische generatie geïnterviewd en 2 behorende tot generatie Einstein.

In de afgelopen jaren zijn er meerdere onderzoeken gedaan naar de motieven van de vele particuliere initiatieven waardoor de initiatieven gekenmerkt en ingedeeld kunnen worden. Door de groeiende diversiteit van deelnemers, activiteiten, projecten en werkwijzen van initiatieven opgericht door burgers wordt het steeds lastiger om een eenduidige definitie te geven van particuliere initiatieven. Er worden verschillende definiëringen voor particuliere initiatieven gebruikt en ook lopen schattingen uiteen tussen de 6400 en 15000 particuliere initiatieven in Nederland (Kinsbergen en Schulpen, 2010, p. 16).

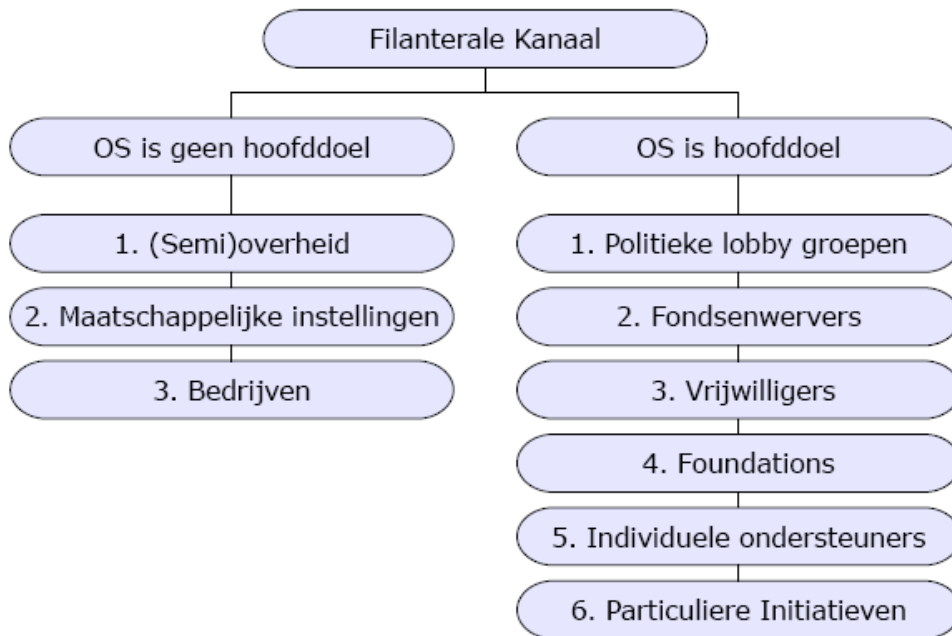
Bouzoubaa en Brok (2005) kwamen als eerste met een karakterisering van particuliere initiatieven en gaven de volgende definitie:

“Particuliere initiatieven zijn kleinschalige organisaties qua inkomsten en aantal medewerkers en werken voornamelijk op basis van vrijwilligers. Het grootste deel van de mensen die zich inzetten voor particuliere initiatieven zijn ouder dan 50 jaar en ze zijn actief op hetzelfde thematische en geografische werkveld als de traditionele actor, de overheid” (Bouzoubaa & Brok, 2005, p. 17).

Vervolgens verdelen Bouzoubaa en Brok (2005) de particuliere initiatieven in twee groepen. De eerste groep bestaat uit organisaties die ontwikkelingssamenwerking als kerntaak hebben en met dat doel zijn opgericht. De tweede groep zijn bestaande organisaties die hebben besloten om naast hun kernactiviteiten ook een deel van hun tijd aan ontwikkelingssamenwerking te besteden, organisaties zoals bedrijven, scholen of kerken (Bouzoubaa & Brok, 2005, p. 13).

Alle respondenten die betrokken zijn bij dit onderzoek zijn actief bij een particulier initiatief uit de eerste groep, organisaties die ontwikkelingssamenwerking als kerntaak hebben en met dat doel zijn opgericht. Bij de interviews is gebleken dat de organisaties sterk van elkaar verschillen en dat enkele initiatieven volgens Kinsbergen en Schulpen (2010) beter te omschrijven zijn als een foundation of fondsenwerver in plaats van particulier initiatief. Een respondent is bijvoorbeeld actief bij een migrantenorganisatie die geld inzamelt maar ook via projecten ondersteuning biedt.

Kinsbergen en Schulpen bouwen in hun onderzoek 'De anatomie van het PI' (2010) verder op de verdeling van Bouzoubaa en Brok (2005) en komen tot een verdere verdeling van het wat zij het filanterale kanaal noemen. Hieronder is de verdeling weergegeven:

Figuur 1.1: Kenschets van het filanterale kanaal (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 15).

Particuliere initiatieven bieden volgens Kinsbergen en Schulpen (2010) op directe wijze ondersteuning in ontwikkelingslanden en zijn dus niet alleen in Nederlands actief. Hiernaast geven particuliere initiatieven structurele steun aan een gemeenschap of groepen mensen en zijn het organisaties met een jaarbudget onder de 1 miljoen euro en minder dan 20 personeelsleden (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 16). Alle geïnterviewde jongeren zijn actief bij organisaties met als hoofddoel ontwikkelingssamenwerking. Volgens bovenstaande indeling zijn echter niet alle respondenten actief bij particuliere initiatieven omdat ze bijvoorbeeld niet direct in een ontwikkelingsland hulp verlenen maar geld inzamelen of op andere wijze ondersteunen. In dit onderzoek zal de term particulier initiatief voor alle organisaties worden gebruikt.

Hoofdstuk 2 Politiek en poëzie van het particulier initiatief

In dit hoofdstuk worden de theoretische uitgangspunten toegelicht die zijn gebruikt om het politieke bewustzijn van jongeren uit het particulier initiatief in kaart te brengen en te kijken of er sprake is van een publiek bewustzijn. Het belangrijkste uitgangspunt in dit onderzoek is dat publiek bewustzijn inzichtelijk kan worden gemaakt door een speciaal soort woorden, zogenaamde 'ideografen', te karakteriseren. De methode die hiervoor wordt gebruikt is afkomstig uit het artikel 'The "ideograph": A link between rhetoric and ideology', geschreven door Michael Calvin McGee (1980), waarin hij drie stappen noemt waarmee het volgens hem mogelijk is om een publiek bewustzijn te beschrijven. De eerste stap is een isolatie van de ideografen van een gemeenschap. Hierna dient de diachronische structuur van elke ideograaf worden blootgelegd en geanalyseerd. De laatste stap is het karakteriseren van de synchronische relatie tussen alle ideografen in een bepaalde context (McGee, 1980, p. 16). Het resultaat is een beschrijving van de morele spanning die jongeren uit het particulier initiatief ervaren wanneer zij met de realiteit van het ontwikkelingswerk worden geconfronteerd en de retoriek waarmee vorm wordt gegeven aan de sociaal gecreëerde realiteit van het particulier initiatief.

In dit hoofdstuk wordt eerst stilgestaan bij wat ideografen zijn en welke rol ze spelen in gemeenschappen. Hierna wordt bekeken hoe de ideologie rond ideografen vormt krijgt en publieke motieven in de loop der tijd ontstaan. Ten slotte wordt bekeken hoe de retoriek de leden van een groep bindt en samenwerking mogelijk maakt en hoe deze retoriek zichtbaar gemaakt kan worden.

2.1 Ideologieën als spiegel of kaart

De eerste stap om te komen tot een beschrijving van het publiek bewustzijn van het particulier initiatief is het vinden en benoemen van ideografen. Ideografen zijn volgens McGee (1980) de belangrijkste bouwblokken van een ideologie en inzicht in de werking van ideografen is belangrijk vanwege het fenomeen dat mensen zich in groepen anders gedragen dan als individu (p. 2). In groepen praten we over publieke kwesties en hebben het over problemen, oplossingen en oorzaken en gevolgen. We geven in groepen daarom in de loop der tijd gezamenlijk vorm aan abstracte begrippen als vrijheid, gelijkheid of religie. Tegelijkertijd worden we in deze begrippen 'gevangen' doordat ze onze 'pure gedachten' in de weg staan, vervuilen en verdrukken naar de achtergrond (McGee, 1980, p. 8-9). Marx en Engels zagen ideologieën als een spiegel die de materiële wereld

vervormen. Ideologieën waren volgens hen politieke leugens of vormen van zelfdeceptie die zich kunnen verhullen als waarheidsclaims met universele waarheden en rationele verklaringen. Ook ontwikkelden zij het beeld dat ideologieën instrumenten zijn van de heersende klasse om hun eigen belangen te verdedigen, de 'geschiedenis te vormen', en controle en dominantie te behouden over de bevolking. Degene die de ideologie creëert vormt als het ware een illusie, een mythe, en heeft daarmee macht over taal. Het doel van het marxisme was de illusie van het kapitalisme die door de elite in stand werd gehouden via wetten, cultuur, retorische trucs te ontmaskeren en omver te werpen. Hierna zou een gezonde samenleving kunnen worden gecreëerd die de empirische basis kan vormen voor een 'waar' sociaal bewustzijn (Freedon, 2003, p. 5-6). Onder andere door de lading van het marxisme is de angst voor ideologieën blijven bestaan en het is zeker belangrijk om kritisch te blijven kijken naar nieuwe ontwikkelingen.

Ook tegenwoordig worden ideologieën vaak als dogmatisch gezien, de term ideologie is sterk beladen geraakt door extremen zoals het nazisme. Ideologieën zijn echter een normaal sociaal fenomeen en een manifestatie van massa- of publiek bewustzijn in de taal waarmee het wordt geuit. Ideologieën brengen de politieke en sociale omgeving waar we deel van uitmaken voor ons in kaart (Freedon, 2003, p.2). In gemeenschappen worden ideologieën gebruikt om publieke motieven te beschrijven en te legitimeren, ze zijn daarom politiek en het product van overtuiging (McGee, 1980, p. 4). Omdat ideologieën met onze moedertaal vergroeid zijn en we er mee opgroeien, kunnen we er niet aan ontsnappen. Op deze manier heeft publiek bewustzijn invloed op hoe we ons gedragen in een samenleving, in een organisatie of in een gemeenschap.

2.1.1 Collectieve betrokkenheid in woorden

In de wetenschap zijn ideologieën regelmatig onderwerp van debat en worden meestal benaderd als concreet politiek denken van gemeenschappen en in gemeenschappen. Onderzoeken naar ideologieën richten zich vaak op de deconstructie van het taalgebruik dat wordt gebruikt voor het maken van collectieve beslissingen (Freedon, 2003, p. 123). McGee (1980) ziet een ideologie als een politiek vocabulaire dat gevormd wordt rond een soort van slogans. Deze slogans zijn de ideografen die regelmatig in politiek discours worden gebruikt. Het zijn woorden die betrokkenheid uitdrukken aan een bepaald doel en waar een sterke retorische werking van uitgaat zoals 'terrorisbestrijding', 'vrijheid van meningsuiting', 'effectiviteit', 'publieke verantwoording', 'privacy' of 'democratie'. Volgens McGee (1980) bepaalt politiek discours de grenzen van een samenleving en ideografen spelen in dit discours een centrale bindende rol: *"Each member of the community is socialized, conditioned, to the vocabulary of ideographs as a prerequisite for "belonging"*

to the society" (McGee, 1980, p. 15). Deze conditionering is interessant voor politicologen omdat het voor gemeenschappen mogelijk wordt om te discussiëren over gemeenschappelijke doelen en problemen, collectieve besluiten te nemen en hierover in een gedeelde taal te communiceren. Hiernaast biedt een ideologie een moreel houvast, een kader waarbinnen continu opnieuw betekenis kan worden gegeven aan ervaringen en te komen tot gedeeld begrip (Freedon, 2003, p. 128-129).

Symbolisten hebben een alternatieve wijze ontwikkeld om publiek bewustzijn te verklaren. Volgens symbolisten is bewustzijn niet politiek maar vooral poëtisch van aard. De sterke retorische werking van ideogrammen zijn het gevolg van een collectief gevormde 'mythe'. De retorische krachten die spelen in het publieke bewustzijn, de zogenaamde 'Philosophy of Myth', bieden volgens symbolisten een betere verklaring voor collectief gedrag dan ideologie (McGee, 1980, p. 1). Mensen hebben de kracht om de werkelijkheid via de manipulatie van symbolen te vormen. Deborah Stone (2002), auteur van *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making*, geeft aan dat symbolische betekenisgeving de essentie vormt van probleemdefiniëring in politiek. Een symbool is volgens haar iets dat staat voor iets anders, de betekenis is afhankelijk van hoe mensen het symbool interpreteren. De betekenis van een symbool zit niet in het symbool zelf maar wordt erin geïnvesteerd door de mensen die het gebruiken. Sterke symbolen, zoals ideogrammen, zijn belangrijke politieke instrumenten omdat ze tot de verbeelding spreken, onze perceptie kunnen beïnvloeden en scepsis uitstellen (Stone, 2002, p. 137-138). Gemeenschappen geven continu opnieuw betekenis via symbolen zoals woorden, beelden, muziek, kunst of handelingen aan de wereld om heen. De mythe die in de loop der tijd wordt gevormd heeft een overtuigende retorische werking op leden uit de groep.

Ideologie en mythe zijn beide belangrijk in het vormen van publiek bewustzijn, bij ideologie ligt de nadruk op de rationele kant van publieke motieven. Morele overwegingen zijn berekend, gepland en rationeel. De idee dat mensen rationele wezens zijn overheerst in dit gedachtegoed. Volgens symbolisten is dit echter een illusie. Men redeneert vooral in beelden, metaforen, emoties en verhalen. McGee (1980) geeft aan dat ideologie en mythe geen alternatieve beschrijvingen van politiek bewustzijn zijn maar elkaar juist aanvullen (p. 3). Om de collectieve inzet van particuliere initiatieven in de internationale samenwerking beter te begrijpen dient daarom aandacht besteedt te worden aan zowel de politieke kant als de poëtische.

2.1.2 Ideogrammen als instrument

De laatste jaren is er door verschillende onderzoeken steeds meer bekend geworden over motieven van particuliere initiatieven in de ontwikkelingssamenwerking. Hiernaast

hebben steeds meer particuliere initiatieven een positie veroverd op het speelveld van de internationale samenwerking. Doordat het particulier initiatief zich steeds meer positioneert en een gemeenschappelijk taal ontwikkeld wordt het mogelijk om de ideografen van het particuliere initiatief te onderscheiden.

Door ideografen in kaart te brengen zou volgens McGee (1980) de complexe structuur van publieke motieven zichtbaar gemaakt kunnen worden. Het benoemen van de ideografen is volgens hem niet genoeg om een beschrijving te kunnen geven van een publiek bewustzijn (McGee, 1980, p. 15). Achter ideografen gaat in een gemeenschap een hele structuur van motieven schuil. Deze structuren of systemen worden zowel diachronisch, in de loop der tijd, en synchronisch, op meerdere plaatsen tegelijkertijd gevormd (McGee, 1980, p. 16). De structuren die in de loop der tijd zijn gevormd, hebben de kracht om ieders individuele realiteit te beïnvloeden maar niet te bepalen. Individuen creëren namelijk ook zelf betekenissen. Het individu heeft door het gebruik van ideografen daarom macht om publieke motieven te beïnvloeden.

Het concept ideograaf is niet bedoeld om de waarheid of de realiteit te beschrijven maar om te kijken wat de abstracte begrippen betekenen in een bepaalde context (McGee, 1980, p. 8-9). De definitie die McGee (1980) van ideografen geeft is in dit onderzoek de leidraad om zowel de motieven als de retoriek van het particulier initiatief te beschrijven in de context van de ontwikkelingsamenwerking:

“An ideograph is an ordinary-language term found in political discourse. It is a high order abstraction representing commitment to a particular but equivocal and ill-defined normative goal. It warrants the use of power, excuses behaviour and belief which might otherwise be perceived as eccentric or antisocial, and guides behaviour and belief into channels easily recognized by a community as acceptable and laudable” (McGee, 1980, p. 15).

In *De voorspellers: een kritiek op de toekomstindustrie* benadrukt wetenschapsfilosoof Rein de Wilde (2000) dat we kritisch moeten kijken naar het gebruik van ideografen. De Wilde (2000) gebruikt het concept ideograaf om kritisch te kijken naar toekomstperspectieven of utopieën en bijbehorende retoriek te doorgronden. In zijn boek heeft hij vooral kritiek op het dominante en dwingende toekomstbeeld dat informatietechnologie onze maatschappij ingrijpend zal veranderen. Hij vertaalt de definitie van McGee (1980) als volgt:

“Een ideograaf is ... een abstract begrip uit de omgangstaal dat verwijst naar de collectieve verplichting een bepaald, maar dubbelzinnig en slecht gedefinieerd normatief doel te realiseren' en 'een ideograaf ... rechtvaardigt het gebruik van macht en is vaak een excuus voor discutabel gedrag” (De Wilde, 2000, p. 128).

Hij voegt hier het spreekwoord 'onder het mom van de vrijheid zijn al heel wat misdaden gepleegd' aan toe. In dit onderzoek wordt een ideograaf als minder deterministisch gezien, 'collective commitment' wordt in dit onderzoek niet vertaald als een collectieve verplichting maar als collectieve betrokkenheid. De focus ligt niet zozeer op de 'rechtvaardiging van macht' maar meer op de 'legitimering van macht'. De Wilde zet terechte vraagtekens bij de toekomstindustrie en het gebruik van ideografen in utopieën. Het emancipatorische effect van utopieën en de verbeeldingskracht die daarvoor nodig is blijven alleen onderbelicht (De Geus, 2001). Ideografen worden niet alleen gebruikt om te 'verontschuldigen' voor publieke motieven en gedrag maar maken het ook mogelijk om als gemeenschap publieke issues aan te pakken en gezamenlijk doelen te bereiken.

McGee (1980) meent dat de verschillende kenmerken van ideografen zichtbaar worden wanneer gekeken wordt naar de diachronische en de synchronische invulling ervan. Voor de diachronische beschrijving van een ideologie dient de diachronische structuur van iedere ideograaf van de gemeenschap worden blootgelegd en geanalyseerd (McGee, 1980, p. 16). Dit zou betekenen dat de complete historische ontwikkeling van het gebruik van de begrippen zoals 'duurzaamheid' of 'armoedebestrijding' binnen het particulier initiatief apart beschreven moet worden. Hiervoor zou de literatuur niet toereikend zijn maar ook historische documenten, boeken, films, krantenberichten of affiches moeten worden geanalyseerd. Voor het particulier initiatief is zo een beschrijving niet beschikbaar. Wat wel uitgebreid is beschreven zijn de grote lijnen van denken in Nederland over de publieke kwestie ontwikkelingshulp, ontwikkelingssamenwerking en internationale samenwerking waarbinnen de ontwikkeling van het particulier initiatief kan worden gezien. Om de diachronische structuur van ideografen te beschrijven wordt gebruik gemaakt van verschillende onderzoeken naar de ontwikkeling van het particulier initiatief en toegewerkt naar een isolatie van de ideografen die nu worden gebruikt om collectieve betrokkenheid binnen het particulier initiatief te verwoorden.

Hierna wordt bekeken of deze ideografen ook daadwerkelijk een rol spelen in wat de jongeren uit het particulier initiatief vertellen over hun ervaringen en herinneringen in de internationale samenwerking. Hiermee kan volgens McGee (1980) de synchronische relatie tussen alle ideografen binnen een bepaalde context worden gekarakteriseerd (p. 16). Op deze manier is het daarom mogelijk om motieven binnen het publiek bewustzijn inzichtelijk te maken op een bepaald moment in de context van het particulier initiatief binnen de ontwikkelingssamenwerking.

2.2 Legitimering van publieke motieven

Uit de definitie van ideografen van McGee (1980) kunnen we opmaken dat ideografen woorden zijn die empirisch waarneembaar zijn in de ideologie, in het politiek discours van een gemeenschap. In de volgende alinea's wordt bekeken wat de politieke functie van ideografen is en hoe mensen in een gemeenschap worden geconditioneerd door de ideologie eromheen. Deze conditionering stelt mensen in staat om publieke motieven te legitimeren en maakt het mogelijk voor mensen om zich te verbinden in gemeenschappen of zich juist onderscheiden door een specifiek vocabulaire van anderen (McGee, 1980, p. 8). Ideografen spelen in samenlevingen een bindende rol, zo heeft bijna iedere burger in Nederland een idee bij het woord 'democratie' en wordt van mensen in onze samenleving ook verwacht dat zij hier als een soort 'Gestalt' de betekenis van te kennen. Ideografen zijn echter in hoge mate abstract en bieden zelf geen handvatten over hoe het doel welk doel bereikt kan worden (McGee, 1980, p. 4-5). Doordat de betekenis van ideografen op verschillende manieren ingevuld kan worden werken ze ook onderscheidend. De meeste burgers in de Nederlandse samenleving willen bijvoorbeeld dat de overheid zorgt voor een betere openbare veiligheid maar dit kan voor de ene burger meer 'blauw op straat' betekenen en voor een andere burger kan meer veiligheid betere straatverlichting betekenen, afhankelijk van wat men belangrijker vindt. Politieke debatten over veiligheid op straat zijn niet alleen debat over hoe de praktische invulling er uit hoort te zien maar ook over de betekenis van het woord veiligheid. Is het bijvoorbeeld beter voor de veiligheid op straat om preventief te fouilleren of gaat dit juist ten koste van andere waarden zoals vrijheid en privacy? Door deze verschillen in morele overwegingen kan de ene burger meer betrokkenheid voelen bij een bepaalde politieke partij dan de ander.

Het woord 'ideograaf' wordt niet vaak gebruikt in publicaties of media, vaker worden begrippen als 'hoerabegrip' of 'containerbegrip' gebruikt om ideografen te benoemen. In een artikel uit Trouw wordt door Joost Swanborn (2010) wordt het woord 'duurzaamheid' neergezet als containerbegrip dat volgens de auteur 'een modieuze vergaarbak van wervend bedoelde intenties' geworden. De auteur schrijft over het woord duurzaamheid:

"Meestal wordt nagelaten de term helder te definiëren – zodat de bedoeling enigszins vaag blijft: 'Duurzaamheid draait om...', 'gaat om...', of – nog erger – 'gaat over...'. Waar het dan 'over gaat'? Nou: over 'de toekomst van onze planeet' bijvoorbeeld, of over people, planet en profit, of over 'toekomstbestendigheid" (Swanborn, 2010).

In bovenstaand voorbeeld maakt de 'vaagheid' van de term duurzaamheid het mogelijk om verschillende betekenissen en intenties onder een noemer te vatten wat volgens de

auteur onwenselijk is. Door een ideograaf neer te zetten als containerbegrip wordt voorbijgegaan aan de overtuigende kracht van het woord duurzaamheid. Mark Bovens en Paul 't Hart (2005) benoemen in *Publieke verantwoording: Regimes van inzicht en rekenschap bij de uitvoering van publieke taken* wel deze overtuigende werking. Zij noemen 'verantwoording' een hoerabegrip dat vaak wordt gebruikt in bestuurlijk Nederland:

'Verantwoording' is een van die hoerabegrippen die reflexmatig warme gevoelens oproepen. Iedereen is het er intuïtief mee eens dat publieke verantwoording door bestuurlijke organen een goede zaak is. De macht van de staat moet nu eenmaal worden begrensd als we niet willen afglijden naar een autoritair regime. Zo bezien kun je van publieke verantwoording niet gauw genoeg hebben' (Bovens en 't Hart, 2005, p. 1).

Bovenstaand voorbeeld laat zien dat het vage begrip 'verantwoording' in de context van openbaar bestuur overtuigingskracht in zich mee draagt. Een gebrek aan verantwoording is onwenselijk omdat dit kan leiden tot in het ergste geval een autoritair regime, de oplossing is simpel, meer verantwoording. Een ideograaf maakt aan de ene kant voelbaar waar het in de huidige situatie aan ontbreekt maar de ambiguïteit van de ideograaf biedt mensen in een gemeenschap tegelijkertijd de ruimte om hun eigen oplossing hieraan te verbinden.

De Wilde (2000) uit kritiek op het hedendaagse techno-optimisme en het daarbij horende grenzeloze geloof in vooruitgang. Volgens hem verkopen cybergroeroes, digirati en bijvoorbeeld managementconsultants slechte voorspellingen, die op het eerste gezicht onschuldig lijken maar grote politieke gevolgen hebben. De toekomstindustrie maakt volgens hem misbruik van ideografen zoals 'slim' en 'intelligent' om utopieën te schetsen die op het eerste gezicht neutraal lijken maar een publiek probleem kunnen worden doordat mensen erin gaan geloven, erin investeren, besluiten nemen of beleid maken zonder dat dit goed is onderbouwd (De Wilde, 2000, p. 10-14). De Wilde gebruikt ideografen als een instrument om de retorische onjuistheden waar de utopieën van de toekomstindustrie op gebaseerd zijn aan te tonen. Hij geeft voorbeelden van intelligente auto's, slimme steden, slimme bommen tot het beeld van een duurzame netwerksamenleving "*waar maximale complexiteit achter de (beeld)schermen wordt gekoppeld aan minimale complexiteit en maximale transparantie voor de gebruiker*" (De Wilde, 2000, p. 128-132). Paradoxaal is dat in de gecreëerde utopieën niet stil wordt gestaan bij bijvoorbeeld de situatie voor digibeten, de gevaren van kernenergie of de negatieve gevolgen van informatietechnologie op privacy.

De Wilde (2000) laat zien dat door de retorische kracht van ideografen zoals 'slim' en 'vooruitgang' ze gemakkelijk kunnen worden ingezet om utopische beelden te creëren zoals een maatschappij waarin slimme technologie in al onze behoeften kan voorzien en

onze kwalen kan genezen. Door dit beeld worden kritische vragen niet gesteld en publieke debatten niet gevoerd, dit kan volgens De Wilde (2000) ten koste gaan van de democratie in een maatschappij. Slimme technologie is volgens hem alleen slim als er sociaal vaardig mee wordt omgegaan (De Wilde, 2000, p. 151-152). De analyse van ideografen kan ook worden gebruikt om kritisch te kijken naar de aannames binnen het particulier initiatief, paradoxen zichtbaar te maken of vragen te stellen bij handelingspraktijken.

Ideografen zijn de meest gebruikte instrumenten om publieke motieven en publiek gedrag mee te legitimeren en ideografen hebben meerdere functies. Kort samengevat maken ideologie en ideografen het mogelijk om door de kracht van overtuiging de betekenisgeving van mensen te beïnvloeden en zelfs te vormen (McGee, 1980, p. 5). Ideografen leiden tot een gevoel van overeenstemming en helderheid omdat ze het product zijn van overtuiging. Hierdoor wordt het mogelijk om tot (tijdelijke) coalities en coöperatie. Om deze reden zijn ideografen belangrijke politieke instrumenten, het zijn middelen van invloed en controle. De overtuigende kracht van ideografen ligt in de ambiguïteit ervan en is vooral retorisch. Ideografen verbinden een gewenst toekomstbeeld met het hier en nu waardoor mensen een richting 'zien' en politieke keuzes acceptabel en aannemelijk orden gemaakt. Hoewel het lijkt alsof iedereen het eens is, blijft de betekenis van de ideografen eigenlijk altijd flexibel en vaag, op deze manier worden twijfel en kritiek uitgesteld.

2.2.1 Conditionerende macht van ideologie

In de vorige paragraaf is geschreven dat mensen geconditioneerd worden en zich verbinden in groepen door middel van ideologieën. Individuen zullen natuurlijk niet enkel uitvoeren of geloven wat hun gemeenschap voorschrijft. Mensen bepalen uiteindelijk hun eigen weg, zij putten daarbij wel uit de cognities die de gemeenschap biedt. McGee (1980) ziet ideologie daarom niet als bepalend voor ons denken en doen maar meer als een vocabulaire met richtlijnen: *"Human beings are 'conditioned' not directly to belief and behaviour but to a vocabulary of concepts that function as guides, warrants, reasons, or excuses for behaviour and belief."* (McGee, 1980, p.6)

Om deze conditionering inzichtelijk te maken worden in dit onderzoek de interviews van de jongeren uit het particulier initiatief geanalyseerd met behulp de drie typen cognities die Hans Hoeken (1998) onderscheidt in *Het ontwerp van overtuigende teksten. Wat onderzoek leert over de opzet van effectieve reclame en voorlichting*. Hij maakt een onderscheid tussen waarden, attitudes en overtuigingen (Hoeken, 1998, p. 27). Hoeken

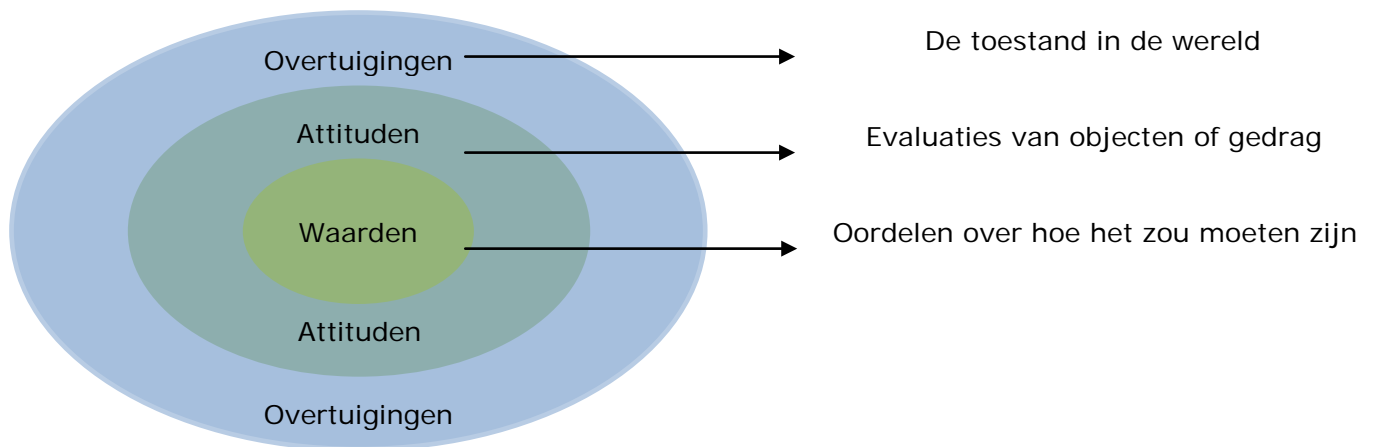

(1998) richt zich in zijn boek op het ontwerp van gedragsturende teksten, bijvoorbeeld reclames, maar zijn inzichten kunnen ook toegepast worden bij het analyseren van overtuigende teksten. In dit onderzoek worden de verhalen van de jongeren daarom beschouwd als overtuigende narratieven en de cognities worden gebruikt om de morele overwegingen in deze verhalen zoveel mogelijk in kaart te brengen.

Het is gebleken dat verhalen mensen kunnen overtuigen doordat mensen zich kunnen identificeren met de personages en de gebeurtenissen voor zich kunnen zien in hun gedachten. Hoewel de precieze mechanismen van dit overtuigingsproces nog niet bekend zijn, kan de verhaalwereld invloed hebben op de overtuigingen en attitudes van mensen over de echte wereld (De Graaf et. al., 2007, p. 237-238). In verhalen spelen de cognities waarden, attitudes en overtuigingen een rol wanneer de particuliere ontwikkelingswerkers hun gedrag legitimeren of bijvoorbeeld dat van het particulier initiatief als geheel. Volgens Stone (2002) bieden verhalen verklaringen van hoe de wereld de wereld werkt, of het slechter of juist beter gaat in de wereld en hoe we controle kunnen krijgen om problemen in de wereld aan te pakken. Meestal hebben verhalen een narratieve structuur die een sterke grip hebben op onze verbeelding en bewustzijn. De verklaringen in verhalen zijn vaak onuitgesproken, breed gedeeld en mensen zijn doorgaans niet bewust van de verklaringen in verhalen (Stone, 2002, p. 137-139). Door de motieven van jongeren uit het particulier initiatief in een narratieve structuur te bekijken wordt geprobeerd om het politieke bewustzijn te kenmerken. Hieronder zijn de drie cognities en de rol ervan kort beschreven.

2.2.2 Overtuigingen, attitudes en waarden

Ieder mens heeft een beperkt aantal waarden, dit zijn de idealen die mensen nastreven. Daaromheen bevinden zich een groot aantal attitudes, dit zijn evaluatieve standpunten over allerlei soorten onderwerpen zoals personen, objecten, handelwijzen of gebeurtenissen. Deze attitudes zijn weer gebaseerd op een of meer overtuigingen, beschrijvende standpunten over de toestand in de wereld (Hoeken, 1998, p.32) In de verhalen en anekdotes van de geïnterviewde jongeren wordt gekeken welke motieven onderscheiden kunnen worden en in wat voor verhaallijn. De cognities waar op gelet wordt staan in een hiërarchische verhouding tot elkaar in een politiek bewustzijn, deze verhouding wordt hieronder schematisch weergegeven:

Figuur 2.1: De relaties tussen waarden, attitudes en overtuigingen (Hoeken, 1998, p. 34)

Overtuigingen gaan over de toestand in de wereld, deze toestand kan in het heden, in het verleden of de toekomst liggen. Het is een descriptief standpunt omdat het een beschrijving van de werkelijkheid pretendeert te zijn. Een overtuiging kan daarom correct of incorrect zijn en iemand kan in meer of mindere mate zeker van deze overtuiging zijn. Kenmerkend aan deze overtuigingen is dat ze in principe aan de werkelijkheid te toetsen zijn hoewel dit vaak in de praktijk lastig of onmogelijk is (Hoeken, 1998, p. 27-29).

Attituden zijn evaluatieve samenvattingen van je overtuigingen, en kunnen gebaseerd zijn op informatie, emoties en gedrag. Deze evaluatie wordt gestuurd door persoonlijke waarden. Attituden bepalen iemands houding ten opzicht van objecten, dat is een doelattitude, of een gedraging, een gedragsattitude. Iemand kan een negatieve doelattitude hebben over 'benzine' omdat het duur en vervuilend is maar het toch kopen en daarmee een positieve gedragsattitude ten opzichte van 'kopen van benzine' hebben (Hoeken, 1998, p. 29-31). Attituden zijn politiek bewustzijn in werking, op basis van waarden en overtuigingen worden namelijk individueel de morele overwegingen gemaakt waarmee we ons denken en doen richting geven in het dagelijkse leven. Op een persoonlijk niveau worden attituden dus gebruikt om gedrag te legitimeren. Op een interpersoonlijk niveau, in sociale interacties, wordt deze legitimering gevraagd en gecommuniceerd. Attituden kunnen ook worden ingezet om het gedrag van anderen te beïnvloeden. Op een maatschappelijk niveau staan attituden centraal in de samenwerking door groepen of in conflict en werken daarom ook onderscheidend (Bohner & Wänke, 2002, p. 14). Deze attituden worden net als overtuigingen en waarden gedeeld via politiek taalgebruik, in ideologie.

Hoeken (1998) gebruikt het woord waarden in plaats van idealen. De definitie komt overeen met de andere visies op idealen die in het volgende hoofdstuk centraal staan. Waarden zijn volgens hem oordelen over hoe het zou moeten zijn. Het zijn de meest

duurzame cognities, die universeel zijn en die iedereen als nastrevenswaardig ziet. Terminale waarden zijn nastrevenswaardige toestanden zoals 'een comfortabel leven' of 'vrede in de wereld' en instrumentele waarden hebben betrekking op de handwijze, bijvoorbeeld 'eerlijkheid' of 'vriendelijkheid'. Hoewel de waarden universeel zijn kunnen deze op verschillende manieren geordend zijn. De ene persoon vindt 'eerlijkheid' bijvoorbeeld belangrijker dan 'vriendelijkheid' of omgekeerd (Hoeken, 1998, p. 31-32).

Met de hierboven beschreven cognities geven mensen uiting aan het politieke bewustzijn. Doordat de verklaringen herkend worden in verhalen kunnen we hiermee aan tonen of er sprake is van een gedeelde moraal, een ideologie. Deze politiek kant van publiek bewustzijn wordt diachronisch gevormd en geeft een beeld van hoe jongeren uit het particulier initiatief denken over de huidige situatie in de wereld, hoe de gewenste toekomst eruit ziet en hoe zij door deze toekomst willen verwezenlijken door hun bijdrage in de ontwikkelingssamenwerking. Hieronder wordt de symbolische kant van publiek bewustzijn behandeld en wordt verder ingegaan op hoe mensen betekenis geven aan de wereld om hen heen, in andere woorden hoe zij de wereld zien.

2.3 Illusie van het collectief

In de vorige paragrafen is de politieke rol van ideografen belicht, ze worden in gemeenschappen gebruikt voor het communiceren van gedeelde waarden of om publieke motieven en gedrag mee te legitimeren. Ideografen worden dus gebruikt in politiek taalgebruik. Op deze manier helpen ze om te overtuigen, betrokkenheid te creëren en bij het verbinden of juist het onderscheiden van groepen. De begrippen worden niet als ambigu of abstract ervaren maar als duidelijk en samenhangend, als de waarheid. Waarheid in politiek is echter altijd een illusie (McGee, 1980, p. 7). Woorden als 'vrijheid' zijn in de loop der geschiedenis vervuild geraakt met betekenis en aan de cultuur gebonden (McGee, 1980, p. 9). Uit de eerder gegeven definitie van ideografen blijkt dat een gemeenschap het gebruik van macht dat gelegitimeerd wordt door ideografen snel acceptabel en bewonderenswaardig vinden. Dit is de illusie van gemeenschappen, met ideografen kunnen gemeenschappen omgaan met macht maar ze kunnen niet gebruikt worden om waarheid aan te tonen of te toetsen.

Wanneer mensen spreken, geloven mensen dat ze kunnen zeggen wat ze denken. Dit is een illusie, een 'trick-of-the-mind', onze taal is simpelweg niet toereikend (McGee, 1980, p. 9) Ideografen ontstaan in discours wanneer we proberen onze overtuigingen, attitudes en waarden te verwoorden. Doordat onze taal niet toereikend om onze gevoelens te vatten worden ideografen bij een gebrek aan beter gebruikt om onze ideeën te verwoorden. Hierdoor ontstaan historisch gecreëerde conventies. Op deze manier worden

we als het ware door onze samenleving voor de gek gehouden. Hoewel we een duidelijk beeld hebben van 'vrijheid' of 'eerlijkheid', heeft niemand ooit een vrijheid vastgehouden en bestaat er geen ware eenduidige definitie van eerlijkheid. Deze truc is retorisch en daarom dienen volgens McGee (1980) zowel de politieke kant van politiek bewustzijn als de symbolische kant in samenhang worden bekeken:

"If we are to describe the trick-of-the-mind which deludes us into believing that we 'think' with/through/for a 'society' to which we 'belong', we need a theoretical model which accounts for both 'ideology' and 'myth', a model which neither denies human capacity to control "power" through the manipulation of symbols nor begs Marx's essential questions regarding the influence of 'power' on creating and maintaining political consciousness. I will argue here that such a model must begin with the concept 'ideology' and proceed to link that notion directly with the interests of symbolism" (McGee, 1980, p. 5).

Wanneer we werkelijk willen begrijpen hoe het publiek bewustzijn van het particulier is vormgegeven dienen we dus niet alleen te kijken naar gedeelde motieven maar ook naar de gedeelde retoriek die het collectief verbindt. De gedeelde retoriek geeft mensen de macht om de diachronisch gevormde ideografen te gebruiken en aan te passen aan hun eigen gedachten in een bepaalde context. In de volgende paragrafen wordt de symbolische kant van ideografen bekeken.

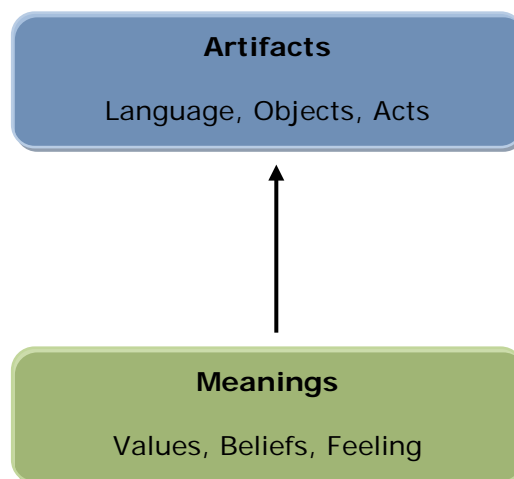
2.3.1 Symbolische relatie tussen woorden en betekenissen

De verhalen die in dit onderzoek zijn geanalyseerd zijn gebaseerd op de ervaringen en herinneringen van jongeren uit het particulier initiatief. Wat de jongeren vertellen is afhankelijk van hun perspectief en kan op verschillende manieren geïnterpreteerd worden. Dit maakt het volgens symbolisten problematisch en misschien wel onmogelijk om de morele overwegingen van de jongeren echt te begrijpen. Het is wel mogelijk om te kijken naar de retoriek die in de verschillende verhalen wordt gebruikt om meer inzicht te krijgen in hoe de jongeren de wereld zien. Hieronder wordt een model van betekenisgeving geschetst waarmee de interviews worden geanalyseerd en onderscheidt wordt gemaakt tussen de betekenis en het artefact dat empirisch waarneembaar is.

Dvora Yanow (1996) heeft veel onderzoek gedaan naar het communiceren van betekenis in organisaties en beleid en onderzoek naar interpretatieve onderzoeksmethoden. Zij geeft in *How Does a Policy Mean? Interpreting Policy and Organizational Actions* (1996) een model van betekenisgeving dat helpt om de relatie tussen betekenis en betekenisgeving in symbolen te verduidelijken. Volgens Yanow (1996) worden mensen

vanuit de interpretatieve benadering gezien als 'meaning-making creatures' (p. 3). Mensen geven in andere woorden hun eigen betekenissen of 'meanings' aan wat zijn zien, denken, voelen of ervaren. Betekenissen zijn persoonlijk en in het individu besloten. Wanneer mensen betekenis geven dan doen zij dat volgens Yanow (1996) aan zogenaamde 'artifacts' die publiek worden gedeeld zoals taal, gedrag en objecten. Het artefact is de concrete uiting van de abstractere overtuiging, gevoel of betekenis (Yanow, 1996, p. 9-11).

Betekenissen en artefacten staan in een symbolische relatie tot elkaar. Hoe mensen betekenis geven aan artefacten hangt af van wat deze volgens hen symboliseren en andersom, wat artefacten symboliseren is afhankelijk van de individuele betekenissen die eraan toegekend worden. In het model hieronder is deze symbolische relatie schematisch weergegeven.

Figuur 2.2: De symbolische relatie tussen artefacten en betekenissen (Yanow, 1996, p. 10)

Omdat mensen van elkaar verschillen en andere gevoelens en gedachten hebben of andere morele overwegingen maken, kunnen verschillende individuen aan hetzelfde artefact een andere betekenis toekennen (Yanow, 1996, p. 8-9). De betekenis die aan artefacten, bijvoorbeeld in woorden, wordt meegegeven door de zender is niet noodzakelijk hetzelfde als hoe de ontvanger het interpreteert. Door deze verschillen in interpretatie ontstaat ambigüiteit. Ambigüiteit is de essentie van politiek, politiek draait om de discussie over de betekenis van symbolen. Symbolen zoals woorden, handelingen, foto's, personen met status of logo's hebben het vermogen om meerdere betekenissen te hebben (Stone, 2002, p. 157).

Doordat er in het particulier initiatief continu gepraat wordt over problemen, oplossingen, oorzaken en gevolgen is een gedeelde ideologie ontstaan. In deze dialoog wordt door de leden het particulier initiatief afspraken, zogenaamde conventies, gemaakt over

betekenis van de ideogrammen. De ideologie die hieruit is ontstaan biedt verklaringen over hoe de wereld werkt en hoe de wereld er idealiter uit kan zien. Hierdoor krijgen de leden van het particulier initiatief een richting om armoede in derde wereldlanden aan te pakken. Helaas is er niet één juiste oplossing of probleemdefinitie waarmee armoede de wereld uit geholpen kan worden. De ideologie houdt toch stand doordat de retoriek, de symbolische realiteit, aansluit bij wat waarden van de leden en wat voelen en zij geloven.

2.3.2 Omgaan met ambiguïteit

Hoewel mensen het in woorden eens kunnen worden over publieke kwesties zoals armoede en de aanpak ervan is er slechts sprake van een momentele status-quo. De 'trick-of-the-mind' die publiek bewustzijn en collectieve betrokkenheid mogelijk maakt is retorisch. De menselijke conditie is ambiguïteit, er zijn oneindig veel betekenissen omdat individuen in dynamische contexten continu betekenis geven aan wat zij zien en ervaren. We zijn afhankelijk van symbolen, verhalen, metaforen, synecdoche's en interpretaties om die betekenissen te communiceren (Stone, 2002, p. 137-138). Ook leden uit het particulier initiatief creëren steeds nieuwe betekenissen en gaan op die manier om met de ambiguïteit waarmee zij als particulier ontwikkelingswerker worden geconfronteerd. Deze betekenissen worden gecommuniceerd via gesprekken, boeken, films of internet en de particuliere ontwikkelingswerkers geven zo steeds meer vorm aan het collectief als geheel. Dit is de synchronische structuur die volgens McGee (1980) beschreven dient te worden om een publiek bewustzijn te kunnen begrijpen (p. 16).

Naast de rationele kant van het politiek bewustzijn is er de poëtische kant die gekenmerkt wordt door ambiguïteit. Door ambiguïteit wordt het mogelijk om individuele intenties en handelingen te transformeren naar collectieve resultaten en doelen en zonder ambiguïteit zouden samenwerking en compromissen vrijwel onmogelijk zijn (Stone, 2002, p. 157). Om de mythe van het particulier initiatief in kaart te brengen dient bekeken te worden hoe door de jongeren om wordt gegaan met ambiguïteit. In dit onderzoek wordt de focus gelegd op de rol van metaforen.

Volgens Lakoff en Johnson (1999b) is betekenisgeving van mensen grotendeels metaforisch van aard. Mensen conceptualiseren de wereld aan de hand van metaforen en deze zijn alomtegenwoordig in taal maar ook in de manier waarop we denken en handelen. Wanneer iemand bijvoorbeeld de overheid ziet als een 'log apparaat' dan wordt daarmee een claim gemaakt voor een kleinere overheid (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 11). De essentie van een metafoor is volgens hen het begrijpen en ervaren van iets op basis van iets anders (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 11-13). Daarmee zijn metaforen

politieke instrumenten omdat er belang wordt gehecht aan de overeenkomst tussen twee dingen (Stone, 2002, p. 138). In dit onderzoek wordt het metaforisch taalgebruik van de jongeren bekeken en hoe hiermee vorm wordt gegeven aan collectieve betrokkenheid van het particulier initiatief. In de volgende paragraaf wordt bekeken hoe metaforen ons denken conceptualiseren.

2.4 Mythe en metaforen

Om de symbolische representatie van jongeren uit het particulier initiatief inzichtelijk te maken wordt gebruik gemaakt van de cognitieve metafoor theorie (CMT) ontwikkeld door twee vooraanstaande cognitief linguïsten George Lakoff en Mark Johnson. Lakoff en Johnson (1999b) zijn tot de conclusie gekomen dat metaforen alomtegenwoordig zijn in het dagelijks leven. Metaforen zijn niet alleen verankerd in taal maar ook in ons denken, ons gedrag en de manier waarop we communiceren worden door middel van metaforen tot in de kleinste details gestuurd. Waarneming en communicatie zijn namelijk op hetzelfde conceptuele systeem zijn gebaseerd. Hierdoor praten wij niet alleen in metaforen, het bepaald volgens hen ook hoe we denken, doen en zien. Belangrijker nog is dat we dit gewoonlijk zo doen (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 11-13). Er wordt in dit onderzoek gekeken naar individueel gebruik van metaforen, dit gebruik is afhankelijk van de aard, de taalkennis en de context waarin iemand spreekt. Ondanks de enorme diversiteit aan metaforen wordt geprobeerd om conceptuele systemen te vinden waar de jongeren uit putten.

Metaforen verbinden twee concepten met elkaar, we gebruiken beelden van het ene concept (het brondomein) om een ander concept (het doeldomein) beter te begrijpen. Metaforen bieden altijd een eenzijdig inzicht, er worden bepaalde aspecten van het ene concept belicht terwijl andere aspecten juist door de vergelijking verborgen blijven (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 18). In de zin 'die man is een leeuw' komt de focus te liggen op eigenschappen van de leeuw als moedig en sterk, andere aspecten van de leeuw zoals de manen en de staart blijven verborgen. Metaforen bieden daarmee een sterke focus maar met het risico op vervorming. Zo kunnen we een organisatie vaak beter begrijpen door het als een machine te zien. De organisatie werkt bijvoorbeeld 'geolied' als de verschillende 'onderdelen' goed op elkaar aansluiten en 'efficiënt draaien'. Een organisatie is uiteraard geen machine en de machinetafoor biedt slechts een gedeeltelijk inzicht. Dit brengt het risico van vervorming met zich mee, het gevolg kan zijn dat werknemers als onderdelen van een machine worden gezien of behandeld (Morgan, 2006, p. 4-5). Een bekend voorbeeld van een metafoor binnen het particulier initiatief van de ontwikkelingssamenwerking is dat burger met eigen initiatieven 'doe-het-

zelters' worden genoemd om het verschil met professionele organisaties te benadrukken. Veel particuliere initiatieven in de ontwikkelingssamenwerking hebben dit overgenomen en noemen zichzelf doe-het-zelters. In het maatschappelijk middenveld van andere beleidsterreinen zoals onderwijs en zorg, gebruiken mondige burgers de 'doe-het-zelf-ideologie' al om zelf te bepalen wat goed voor hen is en dienstverlening op maat af te dwingen. Deze filosofie is de basis geweest voor persoonsgebonden budgetten en rugzakjes (Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), 2002, p. 124). De burgers zijn in het maatschappelijk middenveld niet letterlijk doe-het-zelters maar het concept van doe-het-zelven vertoont overeenkomsten met hun activiteiten in het particulier initiatief zoals zelf 'een klus opknappen' of 'de handen uit de mouwen steken'.

Metaforen vormen samenhangende systemen en met metaforen wordt dan ook eigenlijk metaforische concepten bedoeld. Conceptuele metaforen liggen aan de basis van onze taal en denken over abstracte concepten als tijd, causaliteit, 'the mind', 'the self' en moraliteit (Steen, 2007, p. 8-10). Deze metaforische concepten maken het voor mensen mogelijk om betekenis te geven aan de enorme diversiteit aan ervaringen, doordat het mogelijk wordt om de abstracte begrippen te conceptualiseren, te visualiseren en erover te redeneren (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 45). Een voorbeeld van een metaforisch concept is TIJD is GELD, het brondomein 'geld' is concreter en tastbaarder dan het doeldomein 'tijd'. Doordat we tijd begrijpen als geld kunnen we tijd besteden, investeren, verspillen, verdelen of winnen of kan iets tijd kosten, besparen of opleveren. Hiermee hangt samen dat we tijd zien als een schaars middel, tijd kan opraken en we kunnen tijd gebruiken, erover beschikken of overhouden. Tot hetzelfde concept behoort de metafoor 'tijd als kostbaar goed', tijd kunnen we namelijk hebben, geven of verliezen. Dit voorbeeld van een metaforisch concept heeft een duidelijke samenhang en daarmee metaforische implicaties voor ons denken en doen (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 16-17). De vergelijkingen in het concept hebben ook grenzen, tijd is namelijk geen geld. Tijd is bijvoorbeeld niet vast te houden en we kunnen dezelfde tijd nooit twee keer besteden. Deze metaforische concepten zijn verankerd in onze grammatica via conventies en veel metaforen zijn ook terug te vinden in woordenboeken. Metaforen worden op deze manier sociaal cultureel verankerd in cognities, in ons denken. Om deze reden zijn wij van metaforen afhankelijk om ons politiek bewustzijn, onze ideologieën, te kunnen communiceren.

In dit onderzoek wordt gekeken naar specifieke taaluitingen, in andere woorden het taalgebruik, van respondenten om symbolische structuren in kaart te brengen waarmee uiting wordt gegeven aan de ideologie. Belangrijk is dat er onderscheid wordt gemaakt tussen deze symbolische structuren in betekenisgeving en cognitieve processen waarmee mentale voorstellingen worden gemaakt en gedrag wordt voorbereid. Doordat metaforen gegrond zijn in ervaringen wordt vaak aangenomen dat metaforische concepten naast

betekenisgeving ook ons gedrag sturen. Deze claim over de relatie tussen symbolen en de cognitieve processen die nodig zijn voor gedrag zijn nog niet genoeg bewezen. Er kan tot op heden niet met zekerheid worden gezegd of en in hoeverre symbolen onze cognitieve processen sturen (Steen, 2007, p. 10-11). De mythe die in dit onderzoek wordt beschreven kan daarom niet worden gebruikt om specifiek gedrag van de jongeren in het particulier initiatief te verklaren, dit gedrag kan alleen empirisch worden onderzocht. De mythe biedt wel inzicht in de manier van de jongeren invulling geven aan de abstracte ideografen en daarbij gebruik maken van metaforische concepten om hun ervaringen te verwoorden.

2.4.1 Invloed van metaforen op betekenisgeving

In *Philosophy in the flesh: the embodied mind and its challenge to Western thought* bouwen Lakoff en Johnson (1999a) verder op de cognitieve metafoor theorie. Volgens hen is de geest van nature 'embodied' en aan te tonen in neurale processen. De geest is met ander woorden niet los te zien van het lichaam van mensen. Wanneer mensen betekenisgeving aan de enorme diversiteit van ervaringen maken zij daarbij gebruik van een 'sensorimotor' domein. Mensen maken bij betekenisgeving gebruik van fysieke ervaringen die zij kunnen waarnemen, zoals zien, ruiken, proeven, horen en voelen of via motoriek, de beweging van spieren (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 16-44). Lakoff en Johnson (1999a) stellen er dat in westerse talen een sterke overeenkomst te zien is in de sensorimotor domein en dat hieruit metaforen zijn die zo conventioneel zijn dat ze in al deze verschillende culturen worden gebruikt om betekenis te geven aan ervaringen. Hoewel er cultuurverschillen zijn in de invulling van de metaforen gaan zij er vanuit dat er waarschijnlijk enkele honderden van deze 'primary metaphors' zijn (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 45). Zelf onderscheiden zij 24 primary metaphors waaronder AFFECTIE is WARMTE en HULP is ONDERSTEUNING. Deze primary metaphors zijn bijgevoegd in bijlage 2.

Lakoff en Johnson (1999a) bieden verklaringen voor de ontwikkeling van primary metaphors en een kader waarin deze metaforen gezien kunnen worden. Primary metaphors worden volgens de theory of conflation aangeleerd in onze jeugd, doordat de sensorimotor ervaringen zoals warmte tegelijk plaatsvindt en daardoor samenvalt met affectie. Uit deze cognitief verankerde primary metaphors kan later in iemands leven geput worden om nieuwe en complexere verbanden te leggen. Volgens Grady's theory of primary metaphor zijn complexe metaforen 'moleculair' opgebouwd uit verschillende van deze primary metaphors, die als de atomen kunnen worden gezien. Volgens de theory of conceptual blending van Fauconnier en Turner worden verschillende domeinen uit de

primary metaphors tegelijk geactiveerd waaruit nieuwe soms zelf unieke complexere metaforen kunnen ontstaan (Lakoff en Johnson, 1999a, p. 46-47). De conceptuele blending theorie gaat hierin verder en stelt dat alle verschillende domeinen tegelijkertijd in ons onderbewustzijn actief zijn, waardoor we automatisch denken in alle verschillende primary metaphors. Het is mogelijk om hiervan op microniveau beschrijvingen van te geven maar dat wordt in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. In dit onderzoek worden deze inzichten gebruikt om de verhalen van jongeren uit het particulier initiatief te analyseren. Hierbij wordt gelet op de hieronder beschreven metaforen in het taalgebruik. Er wordt bekeken welke samenhangende systemen deze concepten creëren rondom ideogrammen en wat de implicaties zijn op het politiek bewustzijn van de jongeren.

2.4.2 Metaforen uitgelicht

Lakoff en Johnson (1999b) onderscheiden vijf verschillende typen metaforen die in ons begrip verankerd zitten. Deze metaforische concepten sturen ons denken en doen en helpen het te begrijpen. Deze concepten worden dan ook gebruikt om vorm te geven aan ons politieke bewustzijn. In dit onderzoek wordt in andere woorden bekeken hoe door de geïnterviewde jongeren invulling wordt gegeven aan de abstracte ideogrammen door er beelden van metaforen aan te verbinden. Geprobeerd wordt om de metaforische concepten te benoemen die worden gebruikt om ideogrammen in te vullen. Met behulp van de primary metaphors in bijlage 2 wordt vervolgens bekeken hoe de gevonden metaforische concepten zijn opgebouwd en uit welke primary metaphors. Hiervoor dient ten eerste per metafoor het doeldomein te worden beschreven, de ervaring die beoordeeld wordt. Ten tweede dient het sensorimotor domein te worden gekenmerkt, het concept waar het brondomein uit put. Hierna worden een of meerdere voorbeelden gegeven en wordt gekeken hoe daarmee ideogrammen worden ingevuld. Hieronder volgen de metaforen waar naar is gezocht in de interviews.

1. Structuurmetaforen

Ten eerste onderscheiden Lakoff en Johnson (1999b) de structuurmetafoor. Bij structuurmetaforen, zoals de eerder gegeven voorbeelden TIJD is GELD en ORGANISATIE is MACHINE, wordt door het ene concept een deel van het andere concept bepaald (p. 21-22).

2. Oriëntatiemetaforen

Ten tweede worden door Lakoff en Johnson (1999b) oriëntatiemetaforen behandeld, dit type metaforen ordent een geheel van concepten in relatie tot elkaar. De meeste van

deze metaforen hebben met een oriëntatie in de ruimte te maken, bijvoorbeeld boven en onder, binnen en buiten, voor en achter, centrum en periferie. Deze metaforen kennen aan een concept een plaats of richting in de ruimte toe. De oriëntatie komt voort uit de ervaring van ons eigen lichaam in een fysieke omgeving (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 22).

Voorbeelden zijn 'een *opgewekt* humeur' of '*terneergeslagen* zijn' hierbij geldt GELUK is BOVEN en DROEVIG is BENEDEN. De fysieke basis is hiervoor de houding van mensen, droevige mensen laten hun hoofd of schouders hangen, rechtop lopen straalt een positieve houding uit. Deze oriëntatie kan verschillende metaforen met elkaar verbinden bijvoorbeeld GEZONDHEID is BOVEN, GOED is BOVEN of MEER is BOVEN. Wanneer metaforen verbonden worden is sprake van culturele coherentie, een voorbeeld hiervan is MEER is BETER (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 22-30).

3. Ontologische metaforen

Het derde type metaforen zijn de ontologische metaforen, hieronder vallen de entiteit- en substantiemetaforen. Deze metaforen hebben te maken met onze ervaring van fysieke objecten en substanties. Door onze ervaring in een fysieke, dus zichtbare of tastbare, vorm te gieten kunnen we er naar verwijzen. De grote verscheidenheid aan ontologische metaforen helpen ons om gebeurtenissen, handelingen, gedrag of ideeën te begrijpen en erover te redeneren. Een voorbeeld is om de geest als een machine te zien, die 'kapot kan gaan', 'door kan draaien' of 'op moet starten' (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 33-37).

Containermetaforen vallen ook onder deze ontologische metaforen. Doordat we fysiek begrenst zijn door ons lichaam, onze reikwijdte of ons gezichtsveld ervaren we de wereld als buiten ons. We begrijpen grondgebieden, ons gezichtsveld, activiteiten, gebeurtenissen, gemoedstoestanden of daden als begrenst in ruimte en tijd. Hierdoor verwijzen we bijvoorbeeld naar *het* verdriet of *de* wedstrijd als 'objecten' met een bepaalde tijdsperiode en grenzen waar je als persoon in kunt bevinden. In de objecten bevinden zich containersubstanties, de 'substantie' bestaat uit de activiteiten die in het object plaatsvinden bijvoorbeeld huilen van verdriet, of rennen en spelen in de wedstrijd (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 37-39).

4. Personificatie

Door een personificering kunnen veel ervaringen met niet-menselijke entiteiten worden begrepen. Dit kan op basis van menselijke drijfveren, karaktertrekken en bezigheden. Iets niet menselijks wordt opgevat als iets menselijks, bijvoorbeeld armoede is een vijand, specifiek wordt armoede hier een rol toebedeeld, waarmee politieke en economische maatregelen tegen armoede kunnen worden gelegitimeerd. Personificeringen

kunnen op veel verschillende manieren plaatsvinden. Steeds worden bepaalde aspecten van een persoon belicht om fenomenen te begrijpen op basis van onze eigen menselijke eigenschappen (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 40-41).

5. Metonymie

Ten slotte wordt de metonymie onderscheiden, deze werken op soortgelijke wijze als metaforen. Een metonymie is wanneer een entiteit wordt gebruikt om naar een andere entiteit te verwijzen. Onder de metonymieën plaatsen Lakoff en Johnson (1999b) ook synecdoche's waarbij een deel staat voor het geheel, een voorbeeld is 'iets onder vier ogen bespreken'. Metonymieën zijn net als metaforen een cruciale schakel in onze culturele ervaring en kunnen als belangrijke symbolen dienen die diep geworteld zijn in onze fysieke ervaringen. Een kruis kan bijvoorbeeld als symbool voor het christendom, een logo voor een bedrijf of een persoon voor een gebeurtenis. Bij metonymieën gelden dezelfde principes die bij metaforen gelden. Namelijk dat ze structuur aan brengen in onze taal maar ook in ons handelen en dat ze gegrond zijn in onze fysieke ervaringen (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 42-46).

Hoewel metaforen diachronisch in de cultuur van een gemeenschap zijn gegrond zijn metaforen vooral interessant doordat ze ons denken, doen en waarneming conceptualiseren. Met behulp van metaforen kunnen leden van het particulier initiatief tegelijkertijd betekenis geven aan de dynamische context van de ontwikkelingssamenwerking en collectieve betrokkenheid vormgeven. Metaforische concepten dienen daarom in samenhang te worden bekeken en juist deze culturele coherentie bepaald hoe we situaties begrijpen en ervaren. Doordat we metaforen nodig hebben om onze overtuigingen, attitudes en waarden vorm te geven en te communiceren zijn ze belangrijk in het begrijpen van de synchronische structuur van publiek bewustzijn.

2.5 Beschrijven van een publiek bewustzijn

In dit hoofdstuk heb ik de drie stappen van McGee (1980) om te komen tot een complete beschrijving van een ideologie als uitgangspunt genomen. Hiervoor dienen ten eerste de ideografen van het particulier initiatief onderscheiden te worden, duidelijk mag zijn dat dit een lastige opgave is omdat de ideografen verspreid zijn in het discours en bewaard gebleven in retorische documenten zoals op websites, in films, in boeken of in organisatiedocumenten. Bij deze zoektocht naar ideografen wordt in het volgende hoofdstuk bekeken wat de idealen van pragmatisch idealisme zijn en welke idealen in het

particulier worden nagestreefd. Idealen of waarden zijn volgens mij de normatieve, meerduidige en lastig te definiëren doelen waar gemeenschappen naar streven. Ideografen symboliseren collectieve betrokkenheid en via deze ideografen wordt door de leden en de gemeenschap als geheel geprobeerd om idealen te verwezenlijken.

Een precieze beschrijving geven van het publiek bewustzijn van jongeren in het particulier initiatief is onmogelijk, een bewustzijn is niet direct toegankelijk. Wel kan gekeken worden naar de motieven die de jongeren uitten in hun verhalen. Door het analyseren van de motieven in verhalen kan de tweede stap in het beschrijven van publiek bewustzijn worden gezet. De manier waarop de jongeren verhalen gebruiken om hun motieven overtuigend te vertellen biedt daarom inzicht in het politieke bewustzijn. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van de interviewanalyses weergegeven.

In hoofdstuk 3 worden de ideografen van het particulier initiatief onderscheiden. De ideografen worden onderscheiden maar er wordt geen diachronische beschrijving gegeven volgens de tweede stap van het stappenplan van McGee (1980). In paragraaf 2.1.2 is uitgelegd waarom deze diachronische beschrijving een lastige opgave is en in dit onderzoek niet wordt gegeven. Het is daarom belangrijk om het idee van McGee (1980) te herhalen dat de ideografen, bijvoorbeeld 'duurzaamheid', 'economische mogelijkheden', 'transparantie' en 'onafhankelijkheid', hun politieke en retorische kracht krijgen doordat deze in de loop der tijd door de gemeenschap beladen zijn met betekenissen (McGee, 1980, p.16). De ideografen zijn op zichzelf lege en abstracte begrippen die positief klinken en die niet snel kritiek uit zullen lokken. Binnen de context van de ontwikkelingssamenwerking zijn de ideografen geen lege begrippen maar staan ze in een onderlinge verhouding en heeft het gebruik ervan belangrijke ideologische implicaties. De jongeren maken bij het verwoorden van hun politieke bewustzijn gebruik van de ideografen waardoor hun beeld van de werkelijkheid gekleurd wordt. Tegelijkertijd wordt de ideologie ermee in stand gehouden of versterkt, waardoor een ideologie sociale controle creëert. Om deze 'trick-of-the-mind' te begrijpen is het belangrijk kritisch te kijken naar de manier waarop de ideografen worden gebruikt door de jongeren. De laatste stap in het begrijpen van een ideologie is de synchronische beschrijving maakt het mogelijk om de ideografen in een onderlinge verhouding worden beschreven.

McGee (1980) beschrijft deze laatste stap als een:

"Characterization of synchronic relationships among all the ideographs in a particular context. Such a description, I believe, would yield a theoretical framework with which to describe interpenetrating material and symbolic environments" (McGee, 1980, p. 16).

Een ideologie is meer dan een verzameling politieke uitspraken rondom een groep ideogrammen in een bepaalde samenhang. Ideogrammen kunnen in de synchronische beschrijving het beste gezien worden als retorische 'krachten', ideogrammen zorgen voor samenhang maar zijn ook dynamisch, er komt steeds weer een nieuw evenwicht tot stand (McGee, 1980, p. 13-14). Het model dat McGee (1980) voorstelt voor de synchronische beschrijving begint met de ideologie en koppelt dit direct met het symbolisme van de mythe.

Om de mythe van het particulier initiatief te begrijpen wordt in dit onderzoek de focus gelegd op het gebruik van metaforen. In de interviews gezocht naar metaforen die worden gebruikt om het politieke bewustzijn vorm te geven. Volgens Lakoff en Johnson (1999b) zijn metaforen niet alleen een poëtische vergelijking in taalgebruik maar is ook onze manier van denken metaforisch van aard. Volgens hen conceptualiseren we de wereld om ons heen met metaforen en sturen ze daarom ons denken en handelen (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 11 - 13).

Hoofdstuk 3 Pragmatische idealisme en het particulier initiatief in perspectief

In hoofdstuk 1 is besproken dat er de afgelopen jaren grote veranderingen zijn geweest op het speelveld van de ontwikkelingssamenwerking in Nederland. Het toekomstbeeld van minister Van Ardenne waarin ontwikkelingssamenwerking vooral plaatsvindt op basis van persoonlijke betrokkenheid, pragmatisch idealisme en internationale verbintenissen tussen arme en rijke burgers is nog geen realiteit. Burgers betreden wel steeds vaker het speelveld van de ontwikkelingssamenwerking en geven via het particulier initiatief op allerlei nieuwe manieren invulling aan collectieve betrokkenheid. De 'civil society' van het particulier initiatief, krijgt steeds meer vorm doordat er een gemeenschappelijke domeinspecifieke taal, methoden en normen en waarden worden gecreëerd (Develtere, 2009, p. 231). De eerste stap in het beschrijven van een publiek bewustzijn is volgens McGee (1980) het onderscheiden van ideografen zodat vervolgens een diachronische beschrijving kan worden gegeven. Een diachronische beschrijving zoals McGee deze voorstelt is lastig, hij geeft aan dat de diachronische structuur van elke ideograaf moet worden blootgelegd en geanalyseerd. Dit houdt in dat de historie van elke ideograaf apart dient worden beschreven aan de hand van retorische documenten waarin de ideografen bewaart zijn gebleven (McGee, 1980, p. 16). Hiervoor zouden dus boeken, films, websites, krantenberichten of affiches van het particuliere initiatief moeten worden geanalyseerd. Voor het particulier initiatief van de ontwikkelingssamenwerking is deze diachronische beschrijving niet beschikbaar en het zou een erg lastige opgave zijn van alle ideografen van het particulier initiatief de exacte herkomst te herleiden. Belangrijker is dat de betekenissen die aan de ideografen wordt gegeven niet besloten liggen binnen de context van het particulier initiatief of terug te leiden zijn tot specifieke retorische documenten. In mijn onderzoek heb ik dan ook gekozen voor een andere aanpak.

In dit hoofdstuk wordt bekeken hoe de collectieve betrokkenheid van het particulier initiatief is ontstaan en of we de ideografen kunnen onderscheiden waarop het publieke bewustzijn tegenwoordig berust. Dit is niet een diachronische beschrijving zoals McGee (1980) deze voorschrijft maar eerder een historische verkenning waarin wordt gezocht naar de ideografen die nu een rol kunnen spelen in het particulier initiatief. Jongeren uit het particulier initiatief kunnen uit vele verschillende bronnen putten om betekenis te geven aan hun projecten en deze te legitimeren. De eerste bron is het particulier initiatief zelf, de ideeën die men deelt en de ervaringen die mensen opdoen in ontwikkelingslanden. Jongeren kunnen ook betekenissen ontleen aan de traditionele organisaties binnen de ontwikkelingssamenwerking die de afgelopen decennia zijn geprofessionaliseerd. Deze organisaties hebben veel van de opgedane kennis en

ervaringen gedeeld en vragen aandacht voor armoede in ontwikkelingslanden via de media en marketing. Het politieke bewustzijn van jongeren wordt ook gevormd tijdens hun opleiding, door organisaties, ouders, leeftijdsgenoten, geloof en door de media. De tijd van de grote verhalen is voorbij en in een postmoderne tijd is het nog lastiger, al dan niet onmogelijk, om een publiek bewustzijn volledig te beschrijven. Om de belangrijkste ideografen van het particulier initiatief te kunnen onderscheiden en te begrijpen is het noodzakelijk om vanuit meerdere invalshoeken te kijken. In dit hoofdstuk wordt een context geschetst van:

- Pragmatisch idealisme en maatschappelijke processen die hiermee samenhangen.
- De belangrijkste motieven binnen de ontwikkelingssamenwerking van de afgelopen decennia.
- De opkomst van het particuliere initiatief en de structuur van de motieven van nu.

In het eerste deel van dit hoofdstuk wordt bekeken wat de karakteristieken van pragmatisch idealisme zijn. Er wordt bekeken welke definities er van pragmatisch idealisme zijn en waar dit idealisme volgens sociologen en economisch psychologen door gekenmerkt wordt. Hiernaast wordt bekeken hoe dit idealisme tot uiting komt in maatschappelijke betrokkenheid. De idealen die horen bij pragmatisch idealisme worden vervolgens getypeerd en er volgt een karakterisering van pragmatisch idealisme.

In het tweede deel wordt een diachronische beschrijving gegeven van de belangrijkste beweegredenen binnen de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking van de afgelopen decennia. Het doel hiervan is om de belangrijkste ideografen van het particulier initiatief te verkennen en in een sociaalhistorische context te kunnen plaatsen.

In het derde deel worden ten slotte ideografen onderscheiden aan de hand onderzoeken over het particulier initiatief die de afgelopen jaren zijn verschenen. Deze ideografen zullen in het volgende hoofdstuk worden gebruikt om te komen tot een synchronische beschrijving van het publieke bewustzijn van jongeren in het particulier initiatief.

3.1 Tussen idealisme en eigenbelang

Henk Becker (1992) voorzag dat de 'waardenoriëntaties' voor jongeren geboren na 1980 steeds meer divers zouden worden als gevolg van het proces van individualisering. De Protestgeneratie of Babyboomgeneratie, geboren tussen 1940 en 1955, nam niet meer de normatieve denkbeelden van hun ouders over. Ook de hierop volgende Verloren Generatie, een generatie die 'verloren' raakte op de arbeidsmarkt, putte vooral uit het gedachtegoed van leeftijdgenoten en hun idolen (Becker, 1992, p. 114). Zij werden

geconfronteerd met grote werkeloosheid en groeide op met het vooruitzicht op te draaien voor de vergrijzingkosten van de babyboomgeneratie. De Verloren Generatie of Generatie Nix geboren net voor of na 1960 wordt vaak gekenmerkt door het ontbreken van idealen of dromen en ook zouden zij zich nergens meer werkelijk voor in willen zetten. (Van der Burg, 2001, p. 7). Het proces van individualisering binnen het postindustriële kapitalisme heeft volgens Kunneman (2005) geleid tot 'een opmars van het dikke-ik'. Dit is volgens hem een verontrustende trend waarin moderne, autonome en welvarende individuen steeds meer gericht zijn op consumptie en erkenning van de eigen opvattingen. Het dikke-ik individu komt steeds vaker voor en gedraagt zich onverschillig, lomp, zelfs gewelddadig en is bijvoorbeeld intolerant tegenover andere culturen. Het dikke ik denken leidt tot 'dikke' autonomie en een maatschappij gebaseerd op presteren, concurreren en consumeren die diepere verbindingen tussen mensen bemoeilijkt of blokkeert. Hij vraagt zich daarom af of dat er ondanks alle culturele pluriformiteit er nog wel sprake kan zijn van een overkoepelende moraal (Kunneman, 2005 p. 7-18). Is collectieve betrokkenheid nog wel mogelijk wanneer persoonlijke vrijheid het grootste goed is en traditionele verbanden uit de samenleving verdwijnen?

De rechtsfilosoof en ethicus Wibren van der Burg (2001) geeft in *De verbeelding aan het werk* een pleidooi voor een verantwoord en realistisch idealisme want volgens hem heeft de samenleving behoefte aan een praktisch idealisme. Er moet bij dit idealisme constant gewaakt worden voor ideologisering. Dit is volgens hem lastig, men moet zich erbij neerleggen dat er een voortdurende inzet en uithoudingsvermogen nodig is voor iets dat nooit helemaal bereikt kan worden (Van der Burg, 2001, p. 12-13). Van der Burg (2001) stelt hiernaast dat idealisme weer terug is van weggeweest. Uit een artikel uit 1999 in weekblad *Vrij Nederland* kwam een beeld naar voren van een betrokken generatie en wordt de huidige tijd gekenmerkt door een 'modern idealisme'. De jongeren van tegenwoordig zijn optimistisch en geloven dat door slim te kiezen persoonlijke groei kan worden bereikt en idealen verwezenlijkt (Albrecht & Wallaart, 1999). Van der Burg (2001) sluit zich hierbij aan en geeft aan dat ook de nieuwe generatie een grote maatschappelijke betrokkenheid vertoont maar dat deze betrokkenheid anders vorm krijgt. Moderne idealisten verbinden hun idealisme niet met een allesomvattende ideologie, het individu en persoonlijke keuzen staan voorop in plaats van het collectief. Het idealisme is vooral minder dogmatisch maar meer concreet en praktisch. 'Het leveren van een bijdrage aan een betere wereld wordt niet gezien als een groot offer maar als een vorm van zelfverwezenlijking' (Van der Burg, 2001, p. 7-8). Kunneman (2005) geeft aan dat betekenisvolle betrokkenheid mogelijk is in de huidige consumptiemaatschappij, niet door te streven naar 'dikke autonomie' maar naar 'diepe autonomie'. Mensen dienen hiervoor niet te zoeken naar erkenning op basis van prestaties maar simpelweg om wie zij zelf zijn. Hierdoor worden vertrouwen, eerlijkheid, intimiteit, verbondenheid en trouw

mogelijk waardoor mensen toegang krijgen tot diepere betekenisgeving en ervaringen (Kunneman, 2005, p. 19). Individualisering leidt niet altijd tot individualistisch en egocentrisch gedrag, het is ook een sterke basis voor individualisme.

De kern van het individualisme wordt gevormd door de Verlichtingsidealen van vrijheid en gelijkheid maar deze idealen bieden geen garantie voor collectieve betrokkenheid. Gemeenschappelijke inzet uit vrije wil of uit eigenbelang zijn afhankelijk van het derde Verlichtingsideaal, de broederschapsgedachte. Broederschap staat voor het vrijwillig en op grond van eigenbelang aangaan van verbanden met elkaar om door gemeenschappelijke inzet individuele doelstellingen te kunnen realiseren. De broederschapsgedachte lijkt aan kracht te hebben ingeleverd, de verzuiling is ten einde, vrijwilligers aantallen lopen terug, en naastzorg is niet vanzelfsprekend meer een taak van de familie. De gemeenschap is daarnaast niet langer beperkt tot de stad, zuil, kerk of familie maar is door globalisering en informatisering veel breder geworden (Schnabel, 1999, p. 30-31). Deze drie Verlichtingsidealen staan in relatie tot elkaar en het ideaal broederschap lijkt in onze maatschappij achterop te zijn geraakt doordat voorrang wordt gegeven aan vrijheidwaarden zoals autonomie, zelfontplooiing en privacy.

Volgens Becker (1992) zijn de jongeren uit de Pragmatische generatie, geboren tussen 1971 en 1985, overwegend zakelijke en hardwerkende individuen. Hij schrijft deze veranderingen toe aan een aantal trendbreuken ten opzichte van voorgaande generaties. Jongeren uit de Pragmatische generatie hoeven minder te dringen op de arbeidsmarkt, ze zijn opgegroeid te midden van technologische ontwikkelingen en met een toenemende bezorgdheid voor het milieu. Daarnaast zijn er politieke veranderingen geweest zoals de val van communistische regimes die het gevoel van politieke vrijheid en pluriformiteit versterken. Ook zag hij de 'multiculturele samenleving' als een verandering die een pragmatische houding van jongeren vraagt, jongeren kunnen het zien als een 'verrijking' of economisch als een issue (Becker, 1992, p. 117-119). In 2000 werd Llink opgericht, een omroep speciaal voor pragmatisch idealisten. De pluriformiteit aan idealen is terug te zien op de website van Llink, de lezer wordt een keuze geboden onder het kopje 'Wat zijn jouw idealen?' :

"Eerlijke wereld, honger de wereld uit, eerlijke handel, alle kinderen naar school, iedereen goede gezondheidszorg, mensenrechten bevorderen, zorgzame wereld, eenzaamheid uitbannen, dromen laten uitkomen, weg met de discriminatie, samenleven, vier de culturele rijkdom, duurzame wereld, klimaatneutraal leven, diervriendelijk, planten en dieren behouden, biodiversiteit, een schonere aarde en een mooi landschap" (Llink, z.d.).

Kort samengevat wordt van jongeren tegenwoordig een continue pragmatische afweging gevraagd. Jongeren moeten in andere woorden continu persoonlijke keuzes kunnen

maken tussen eigenbelang en idealen. Het beeld van autonome rationele hyperindividuen is zowel een schrikbeeld als een ideaalbeeld in een maatschappij waarin traditionele verbanden verdwijnen. Idealistische jongeren weten echter zelfontplooiing met nieuwe vormen van betrokkenheid te combineren.

3.1.1 Van spandoek naar wereldburger

In de loop der tijd verandert de manier waarop mensen hun idealen om zetten in maatschappelijke betrokkenheid. Deze verandering in collectieve betrokkenheid is bijvoorbeeld zichtbaar bij de activisten die aandacht vragen voor groeiende sociaaleconomische en politieke ongelijkheid tussen het Westen en de rest van de wereld en ecologische issues als een gevolg van globalisering. In *No Logo* probeert Naomi Klein (1999) de 'anticorporate attitude' te beschrijven die ze halverwege en eind jaren negentig waarneemt onder jonge activisten. Haar hypothese is dat steeds meer mensen de geheimen van de grote merken en multinationals ontdekken en het web van logo's dat ze vormen. De politieke beweging richt haar woede hierover vooral op organisaties met grote 'brand' herkenning (Klein, 1999, preface xviii). De botsing van de belangen van de grote corporaties met de drie sociale pijlers werkgelegenheid, burgerrechten en publieke ruimte zal volgens Klein (1999) onvermijdelijk tot het 'No logo' activisme leiden (preface xxi). Het antiglobalisme is doordrenkt met de metafoor 'vechten' tegen corporaties, tegen de G8, tegen de uitbuiting van mensen in derde wereldlanden, tegen vervuiling, tegen censuur of tegen het propageren van een materialistische levenshouding. In de film *Fight club* uit 1999 werd de antiglobalistische houding verfilmd. Het lijkt alsof de film gaat over fysieke agressie, deze agressie wordt gebruikt als metafoor voor vechten tegen de druk om te voldoen aan regels van de maatschappij en het ontlenen van identiteit aan het materiële.

Klein (1999) voorspelde een groeiende strijd tussen 'citizenship' en 'consumerism' om 'global commons' waarbij bewustmaking een belangrijk wapen is van de burgers. Deze 'citizen-centered' beweging zou net zo geglobaliseerd en gecoördineerd worden als de multinationals die ze willen ondermijnen (Klein, 1999, p. 439-448). Aan het begin van het millennium namen de, vaak gewelddadige, protesten van antiglobalisten af en deze werden maatschappelijk veroordeeld. In samenhang met de groeiende ontwikkeling van nieuwe media ontstonden positievere bewegingen gericht op het vinden van nieuwe vormen van samenhang en betrokkenheid. De term antiglobalisten lijkt tegenwoordig niet meer op te gaan doordat maatschappelijke processen als globalisering, informatisering, individualisering of secularisering lijken te worden geaccepteerd. Toch is er een kritische houding ten opzichte van grote bedrijven en instanties en de westerse

consumptiedrang. Activisten kiezen niet langer voor het vechten tegen globalisering maar voor een verscheidenheid aan andere invullingen.

Andersglobalisten worden gekenmerkt door een lokale aanpak en richten zich bijvoorbeeld op het verdiepen van wereldwijde sociale verbanden of bewustmaking van belangen als mensenrechten, democratie en milieu in plaats van de dominante economische belangen. De andersglobalistische protestbeweging zet zich daarom ook in voor een eerlijke kans voor ontwikkelingslanden bij internationale onderhandelingen en handel. Zij storen zich aan de dubbele moraal van westerse landen die hun eigen productie beschermen en vrijhandel van ontwikkelingslanden tegenhouden (Van den Berg & Koers, 2006, p. 23). Noreena Hertz is een belangrijke andersglobalistische auteur die zich inzet voor eerlijke handel en hulp en voor de kwijtschelding van staatsschulden van ontwikkelingslanden. Via haar boeken probeert zij een blauwdruk te schetsen en mensen ervan te overtuigen dat het lot van de Derde Wereld ons allemaal aangaat, zij schrijft:

“Een betere, veiligere, rechtvaardigere en gelijkere wereld voor ons allemaal is mogelijk. Door het onrecht uit het verleden aan te pakken, de realiteiten van het heden onder ogen te zien en de juiste lijnen naar de toekomst uit te zetten kunnen we zover komen. Het zal niet gratis zijn maar we kunnen de beginselen van gerechtigheid en rechtvaardigheid toepassen om te bepalen wie de kosten moeten dragen” (Hertz, 2007, p. 219-220).

De termen anti- en andersglobalisme worden naast en door elkaar gebruikt. De overgang van vechten tegen onrecht naar een beweging die wil werken aan rechtvaardigheid loopt enigszins gelijk met de veranderingen van idealisme in Nederland van protest idealisme, via verloren idealisme, naar pragmatisch idealisme.

3.1.2 Betrokkenheid in een postmoderne samenleving

Pragmatisch idealisme is paradoxaal, het veronderstelt aan de ene kant een pragmatische houding, op feiten gericht, praktisch en zakelijk maar aan de andere kant wordt gestreefd naar het onbereikbare, een gedachtevoorstelling van hoe het zou moeten zijn. De paradoxen van idealisme zijn terug te zien in de manier waarop in de samenleving wordt gezocht naar en betekenis gegeven wordt aan nieuwe vormen van betrokkenheid. Hieronder worden drie vormen van collectieve betrokkenheid behandeld die in de Nederlandse samenleving zijn of die terrein winnen in ons publiek bewustzijn

3.1.2.1 Mondige burgers en de doe-het-zelf ideologie

Een beweging in de publieke sector die van invloed is op het publieke bewustzijn in Nederland is dat collectieve voorzieningen plaatsmaken voor maatwerk toegespitst op de individuele burger. Van moderne burgers wordt verwacht dat zij zelf in vrijheid en rationeel kunnen besluiten wat het beste voor hen is. Het ideaalbeeld voor moderne burgers is dat van een succesvolle onderneming, iedereen kan zelf zijn eigen talenten exploiteren. De zogenaamde 'doe-het-zelf-ideologie' achter persoonsgebonden budgetten, rugzakjes en vouchers is dat autonome en mondige burgers er dienstverlening op maat mee kunnen afdwingen. (SCP, 2002, p. 123-125). De gevolgen van het benadrukken van autonomie en zelfbeschikking zijn erg groot voor de relatie tussen de burger en overheid. De burger wordt aangezet om mee te doen via participatie of mee te praten via inspraak. Niet alle burgers zitten te wachten of zijn gebaat bij de vergrote autonomie en de actief betrokken en mondige burgers verliezen vertrouwen in de overheid door de vaak trage procedures van de overheidsinstanties. Door overheden wordt vaak aangedrongen op participatie maar aan de andere kant worden er ook vaak bezwaren geuit. Burgerparticipatie zou onwaarschijnlijk zijn door een teruglopende betrokkenheid en sociale binding in de samenleving en doordat er minder vertrouwen is in het openbaar bestuur. Participatie van burgers wordt ook vaak gezien als ongewenst gezien omdat het niet verantwoord, transparant en democratisch representatief genoeg zou zijn, hiernaast zouden alleen de mondige burgers erbij gebaat zijn. Ten slotte zouden de maatschappelijke kwesties te complex zijn voor burgers en zouden zij niet in staat om deze betekenisvol aan te pakken (Wagenaar & Specht, 2010, p. 196-198). Toch zijn burgers niet alleen bereid om de dialoog aan te gaan maar ook om zich uit onvrede en morele verontwaardiging te mobiliseren. Initiatieven ontstaan na een 'trigger' die burgers aanzet om zich te verenigen en te verzetten wanneer hun gemeenschap of leefomgeving uit balans is door een onhoudbaar groot tekort of wordt verstoord door een incident zoals een abrupte verandering of schokkende gebeurtenis (Wagenaar & Specht, 2010, p. 198). De collectieve betrokkenheid die hieruit voortkomt, centreert zich vaak rond een ideograaf zoals 'leefbaarheid' of 'gevoel van veiligheid' die betrekking heeft op de onvrede in de gemeenschap. Burgerinitiatieven zijn volgens Wagenaar en Specht (2010) een pragmatische zoektocht die naar een betere samenleving moet leiden. Door de pragmatische insteek, geduld en de concrete aanpak zijn de initiatieven in staat om te werken aan idealen in een pluralistische samenleving (Wagenaar & Specht, 2010, p. 208). De auteurs laten zien door voorbeelden dat burgers uit drie steden in achterstandswijken in staat blijken om complexe problematiek zoals huisjesmelkers, overlast van prostitutie en sluikstort van afval succesvol aan te pakken in samenwerking met de overheid.

3.1.2.2 Praktisch idealisme en een betere wereld

De begrippen pragmatisch idealisme en praktisch idealisme worden naast en door elkaar gebruikt. In praktisch idealisme wordt pragmatisch idealisme zoveel mogelijk toegepast binnen alle rollen die mensen in het dagelijks leven vervullen zoals die van consument, burger, werknemer of reiziger. De gedachte dat het mogelijk is om je idealen om te zetten in daden omvat de kern van het praktisch idealisme. Praktisch idealisten moeten hiervoor steeds opnieuw afwegen wat rechtvaardig is. De oplossing voor deze tegenstelling vatten Van den Berg en Koers (2006) in *Praktisch idealisme. Lijfboek voor wereldverbeteraars* kort samen: *“Praktisch idealisten roepen in navolging van de postbus 51 leus: een betere wereld begint bij jezelf!”* en *“Alle kleine en grote handelingen leveren een – directe of indirecte – bijdrage aan een prettige leefomgeving, dichtbij en ver weg, nu en in de toekomst”* (Van den Berg & Koers, 2006, P. 9). Praktisch idealisme wordt vaak geassocieerd met jongeren die wel betrokkenheid tonen als het maar leuk, hip en cool is maar die niet van plan zijn om echte opofferingen te maken. Dit wordt als volgt verwoord in een artikel in Vrij Nederland:

“Jongeren zijn wel geëngageerd, maar dan op hun eigen manier. Want wat is er tegen om het nuttige met het aangename te verenigen? Dansen op een feest waarvan de opbrengsten naar Aids-bestrijding gaan. Een weekendje New York, maar dan wél negenenvijftig boompjes laten planten om je CO2-uitstoot te compenseren. Idealisme als win-winsituatie, liefst overgoten met een hip sausje. Je goed voelen bij goed doen - voor de praktisch idealisten was het geen bijproduct, maar een voorwaarde” (Donkers & Maurits, 2009).

In het praktisch idealisme neemt het individu persoonlijke verantwoordelijkheid voor het geheel, de samenleving of zelfs de hele wereld. Dit geloof in maakbaarheid gaat gepaard met een holistische kijk op de wereld: *“Je kunt de hele wereld niet op je schouders dragen, maar alle schouders samen komen een heel eind”* (Van den Berg & Koers, 2006, p. 11). In het praktisch idealisme wordt instrumenteel omgegaan met idealen. Eerst dienen praktisch idealisten de idealen uit te kiezen waarmee ze de meeste verbondenheid voelen, vervolgens informatie inwinnen en met behulp van deze informatie kunnen zij een afweging maken hoe zij hun gedrag aan moeten passen zodat hun handelingen een positief (of minder negatief) effect hebben op de wereld om hen heen. (Van den Berg & Koers, 2006, p. 11-12). Het meetbare effect van je eigen gedrag op de wereld en op andere mensen is uiteindelijk waar het resultaat wordt behaald.

In het praktisch idealisme is plaats voor traditionele waarden die de gemeenschap binden, ook al is 'de gemeenschap' als gevolg van globalisering en nieuwe en sociale media niet meer duidelijk afgebakend. Betrokkenheid en solidariteit zijn volgens Van den Berg en Koers (2006) nodig in onze samenleving door individualisering en een toegenomen gevoel van onveiligheid. Zij menen dat ieder individu zelf invulling moet geven aan het begrip 'maatschappelijke verantwoordelijkheid'. Door deze maatschappelijke verantwoordelijkheid kunnen mensen bijvoorbeeld in de rol van consument ook een 'wereldburger' zijn. Belangrijk is hierbij dat mensen in Nederland hun leefstijl aanpassen, als individu maar ook als maatschappij als geheel om westerse overconsumptie aan te kunnen pakken en 'Rio' en 'Kyoto' na te komen (Van den Berg & Koers, 2006, p. 28). In het praktische idealisme is plaats voor alle verschillende idealen uit een postmoderne samenleving. In het idealisme worden verschillende ideogrammen gecombineerd zoals rechtvaardigheid, maatschappelijke verantwoordelijkheid, wereldburgerschap en solidariteit met het geloof in vooruitgang, zelfontplooiing en maakbaarheid. Praktisch idealisme is een beweging geworden die talloze 'praktische' alternatieven biedt om met 'concrete', 'leuke' en 'duurzame' gedragsveranderingen invulling te geven aan idealen die anders utopisch zouden blijven.

3.1.2.3 People, planet en profit

Een vorm van collectieve betrokkenheid die in Nederland verankerd is in het denken over organisaties is maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Maatschappelijk verantwoord ondernemen houdt in dat een bedrijf de verantwoordelijkheid neemt voor de effecten van bedrijfsactiviteiten op de omgeving. Een bedrijf kan alleen maatschappelijk verantwoord ondernemen door het onderdeel te maken van de kernactiviteiten, een papierfabriek heeft er bijvoorbeeld baat bij om een duurzame wijze papier te produceren en het is in het belang van een luchthaven om rekening te houden met omwonenden. Volgens MVO Nederlands is maatschappelijk verantwoord *"een integrale visie op ondernemerschap, waarbij het bedrijf waarde creëert op economisch (Profit), ecologisch (Planet) en sociaal (People) gebied"* (MVO Nederland, z.d.). De richtlijnen zijn steeds verder geformaliseerd op allerlei thema's zoals mensenrechten, corruptiebestrijding en milieu (Nationaal Contact Punt (CNP), z.d.). Deze thema's worden in maatschappelijk verantwoord ondernemen gekoppeld aan de centrale ideogrammen 'maatschappelijk verantwoord', 'ondernemen' en 'duurzaamheid'. Op deze manier kunnen bedrijven vorm geven aan betrokkenheid met people, planet en profit, ook worden betekenissen toegevoegd waarmee werknemers kunnen worden gemotiveerd en klanten of het grote publiek kunnen worden overtuigd.

3.1.3 Karakteristieken van pragmatisch idealisme

Hierboven is bekeken wat pragmatisch idealisme is en hoe dit onderdeel uitmaakt van het publiek bewustzijn in Nederland. Hieronder wordt geprobeerd dit idealisme te karakteriseren zodat kan worden bekeken welke rol dit idealisme speelt in het particulier initiatief. Van der Burg (2001) onderscheidt drie elementen van idealen waarmee hieronder het pragmatisch idealisme wordt geschetst die zullen helpen bij het beantwoorden van de eerste onderzoeksvraag:

Wat zijn de karakteristieken van pragmatisch idealisme?

In de eerste plaats zijn idealen waarden of een waardevolle stand van zaken en geen directe handelingsrichtlijn zoals normen en principes (Van der Burg, 2001, p. 5). Pragmatisch idealisme is onlosmakelijk verbonden is met het proces van individualisering en de kern van het idealisme wordt gevormd door de drie Verlichtingsidealen vrijheid, gelijkheid en broederschap. Deze drie idealen worden in pragmatisch idealisme met elkaar verweven en zijn bepalend voor de manier waarop de idealisten streven naar een 'betere wereld'.

Vrijheid houdt in privacy, zelfontplooiing en autonomie en waarbij vooral zelfontplooiing, zelfverwezenlijking en verrijking het ultieme streven zijn voor pragmatische idealisten. De waarde autonomie komt terug in de pragmatische manier waarop individuen een afweging maken tussen eigenbelang en idealen, zij zijn bereid om opofferingen te doen maar het moet wel realistisch blijven en passen bij hun idealen. Belangrijk is dat pragmatisch idealisten zelf in vrijheid keuzes willen maken, kiezen welke idealen ze willen nastreven, welke informatie ze wel en niet geloven en welke opofferingen ze op basis van deze informatie willen maken. Pragmatisch idealisten laten zich in deze keuzen niet leiden door het collectief of door ideologieën, ze willen de vrijheid hebben om van gedachte te veranderen op basis van nieuwe informatie of inzichten.

Gelijkheid staat voor gelijkwaardigheid, wederzijds respect en verantwoordelijkheid, het gelijkheidsprincipe stuurt en beperkt het vrijheidsprincipe (Schabel, 1999, p. 30-31). Jongeren zijn opgegroeid met sterke nadruk op gelijkwaardigheid, dit maakt het streven naar meer vrijheid mogelijk bijvoorbeeld via emancipatie en zelfontplooiing. Pragmatisch idealisten zetten zich in voor een 'betere wereld' en nemen daarbij verantwoordelijkheid voor anderen in de wereld. Deze maatschappelijke verantwoordelijkheid houdt in dat zij zich in willen zetten, of gedrag aan willen passen, voor solidariteit, gerechtigheid en rechtvaardigheid. De idealisten willen gelijkheid voor iedereen, zodat ook anderen zich kunnen ontwikkelen en ontplooiën.

Pragmatisch idealisten geven anders vorm aan de broederschapsgedachte, vooral jongeren gaan uit vrije wil en uit eigenbelang verbanden aan met anderen. Verbintenissen, betrokkenheid en wereldburgerschap ontstaan niet vanuit een morele verplichting aan het collectief of schuldgevoel maar zijn gebaseerd op zelfontplooiing. Elkaar helpen kan ook leuk en interessant zijn, goed voelen of goed staan op je C.V. De gedachte hierachter is dat alle kleine, concrete en praktische handelingen van individuen bijdragen aan het geheel en daarmee aan een betere wereld, niet top-down maar bottom-up.

In de tweede plaats is een ideaal volgens Van der Burg (2001) toekomstgericht en daarom gegrond in de realiteit. Een waardevol toekomstbeeld is niet irrationeel om na te streven, het gaat niet slechts om een utopie (Van der Burg, 2001, p. 5) De toekomst waar pragmatisch idealisten naar toe werken is een 'betere wereld'. De idealen die ze nastreven zijn gegrond in de realiteit door de beelden die we dagelijks via televisie en internet te zien krijgen. In de ideale wereld van pragmatisch idealisten is geen honger meer, zijn geen oorlogen, is de aarde schoon, bestaat corruptie niet meer, komen dromen uit en zijn mensen niet meer eenzaam. Deze idealen zijn utopisch doordat ze een wereldbeeld oproepen dat wellicht nooit helemaal bereikt kan worden. De pragmatisch idealisten zijn echter optimistisch en geloven dat de wereld stap voor stap, mens voor mens, beter kan worden. Zij weten op deze manier het ambitieuze van de utopie met het pragmatische te verenigen, door bescheiden, realistische en praktische verwachtingen te combineren met passie en betrokkenheid.

Het derde element is dat een ideaal enigszins vaag en ongrijpbaar is en niet volledig kan worden gevat in een beschrijving of volledig worden gerealiseerd (Van der Burg, 2001, p. 5). De 'betere wereld' is een overkoepelend begrip van alle idealen die men in een pluralistische samenleving kan en wil nastreven. Dit zijn idealen zoals gelijkheid, vrijheid, betrokkenheid, diversiteit, solidariteit, gerechtigheid, verantwoording, transparantie, eerlijkheid, openheid, bewustzijn, duurzaamheid en rechtvaardigheid. Deze idealen worden instrumenteel gemaakt, door 'slim' te kiezen uit de idealen op basis van eigen overtuigingen en feiten. Hierdoor wordt het mogelijk om idealen om te zetten in concrete en praktische handelingen. Alle kleine effecten en resultaten bij elkaar maken een betere wereld.

3.2 Ontwikkelingshulp in historisch perspectief

In dit onderzoek wordt niet geprobeerd om een volledige diachronische beschrijving te geven van het particulier initiatief. In plaats van een diachronische beschrijving worden hieronder de motieven van het particulier initiatief in een historische perspectief van

ontwikkelingssamenwerking geplaatst. Deze motieven zijn in de loop der tijd verweven geraakt in ons publieke bewustzijn en dus de manier waarop wij ontwikkelingshulp zien en ervaren.

Over de motieven van de Nederlandse ontwikkelingshulp die na de tweede wereldoorlog is ontstaan is veel geschreven en gediscussieerd. In het in 2010 verschenen rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) *Minder pretentie, meer ambitie. Ontwikkelingssamenwerking die verschil maakt*, worden twee grondmotieven voor ontwikkelingssamenwerking onderscheiden, eigenbelang en morele motieven. Deze grondmotieven zijn in de loop der geschiedenis steeds meer onder spanning komen te staan. In het WRR rapport wordt daarom gesproken van de spagaat van ontwikkelingshulp (WRR, 2010, p. 35). De praktijken van ontwikkelingshulp zijn steeds meer gedivergeerd en de aandacht is verschoven naar verlicht eigenbelang in de vorm van mondiale vraagstukken zoals de aanpak van klimaatverandering, terrorisme of de financiële crisis. In de media, tweede kamer en door NGO's is een ander beeld gecreëerd van directe en concrete ontwikkelingshulp om leden te werven of steun te verkrijgen voor beleid. Dit idee van maakbaarheid en concrete projecten heeft veel burgers ertoe aangezet om zelf actief te worden in de ontwikkelingshulp, hulp is door dit beeld in toenemende mate 'gepersonaliseerd' (WRR, 2010, p. 57-59). De geschiedenis van de traditionele spelers zoals de overheid en NGO's is onlosmakelijk verbonden met particuliere initiatieven. Ondanks dat particuliere initiatieven zich vaak afzetten tegen deze traditionele spelers zijn de grondmotieven ook aanwezig in het hedendaagse particulier initiatief.

3.2.1 Tussen eigenbelang en morele verplichting

Hellema (1999) beschreef in *De geschiedenis van vijftig jaar Nederlandse ontwikkelingssamenwerking 1949-1999* in het kort de belangrijkste motieven voor ontwikkelingssamenwerking in Nederland van de tweede helft van de twintigste eeuw. Hij kijkt kritisch naar de geschiedenis van ontwikkelingssamenwerking en vergelijkt het Nederlandse ontwikkelingsbeleid met een mammoettanker die een ingezette koers volgt en maar moeilijk in een andere richting gestuurd kan worden. Bovendien, bij de besluitvorming op de brug, worden pogingen gedaan om de koers te veranderen en worden heftige debatten gevoerd maar benedende, in de praktijk van het beleid, is er sinds het midden van de jaren zestig weinig veranderd (Hellema, 1999, p. 339). De motieven voor besluitvorming zijn volgens Hellema (1999) erg veranderd.

In de jaren vijftig speelde de dekolonisatie van Indonesië een grote rol, Nederland zat met een groot overschot aan deskundige functionarissen die terugkwamen uit

Nederlandse-Indië en Nederland wilde een positie verwerven binnen de nieuw opgezette Verenigde Naties. Economische groei voor ontwikkelingslanden stond voorop, de ontwikkelingslanden konden dit alleen intern bereiken met 'technische hulp' van buitenaf (Hellema, 1999, p. 339-340). Praktische motieven zoals omgaan met het overschot aan tropendeskundigen, nieuwe mogelijkheden voor export, naamsbekendheid binnen de VN waren voor Nederland de belangrijkste beweegredenen voor ontwikkelingshulp. Ook meer verlichte motieven zoals de behoefte aan een stabiele wereldorde spelen mee (WRR, 2010, p. 35-36). In deze beginjaren van de Nederlandse ontwikkelingshulp werd het geven van hulp vooral gelegitimeerd vanuit praktisch eigenbelang.

In de jaren zestig werd het Nederlands economisch belang meer besproken in debatten, vooral over de uitbreiding van bilaterale hulp. Ook krijgen oude ethisch-koloniale opvattingen en schuldgevoelens over het verschil tussen de eigen welvaart en die in ontwikkelingslanden de overhand (Hellema, 1999, p. 340). Het publieke debat veranderd en morele motieven gericht op menselijke waardigheid en het helpen van je medemens worden belangrijker. Het debat verschuift naar ideografen uit het christendom zoals 'naasteliefde' en seculiere motieven als 'fatsoen' en 'solidariteit' (WRR, 2010, p. 38).

Mensen zagen voor Nederland een bijzondere rol weggelegd bij het in gang zetten van sociale en economische ontwikkelingsprocessen. Dit doet Hellema (1999) denken aan een missie of zending gericht op de 'verheffing van minder ontwikkelde volkeren'. (Hellema, 1999, p. 340). Deze morele lading voortgekomen uit het koloniale tijdperk is sterk afgenomen maar de grondmotieven zijn nog steeds aanwezig in de ontwikkelingssamenwerking van nu.

Vanaf de jaren zeventig is de ontwikkelingshulp sterk toegenomen onder de naam ontwikkelingssamenwerking en de sector is enorm geprofessionaliseerd in westerse landen maar ook in de ontwikkelingslanden zelf. Ontwikkelingshulp werd in de jaren zeventig steeds meer gericht om het bevorderen van self-reliance en economische zelfstandigheid, het besef groeide dat de structuur van de wereldeconomie belangrijk was hierbij. Tegelijkertijd kwamen de ideografen armoedebestrijding en het voorzien in primaire levensbehoeften centraal te staan. In de jaren tachtig bleef armoedebestrijding centraal staan en kwam er meer aandacht voor gelijke vrouwen rechten, milieubescherming. In de jaren negentig kwam er meer aandacht voor het belang van 'good governance' zoals het bestrijden van corruptie, en het bevorderen van transparantie en mensenrechten (Hellema, 1999, p. 340-341). In de laatste 15 jaar is er veel veranderd in de wereld, het onderscheidt tussen het rijke Noorden en het arme Zuiden is sterk vervaagd doordat sommige arme regio's zich sterk ontwikkelen en door een enorme groei van wereldbevolking in de vorige eeuw. Door toegenomen wederzijdse afhankelijkheid en grensoverschrijdende problematiek als terrorisme,

klimaatsverandering of de financiële crisis is de vraag hoe men ontwikkelingshulp beter vorm kan geven actueler dan ooit (WRR, 2010 p. 25). Dat deze vraag actueel is blijkt uit het succes van schrijvers zoals Jeffrey Sachs, William Easterly, Dambisa Moyo en Paul Collier hebben, hun kritiek op de aanpak van armoede en ongelijkheid door het Westen vindt gehoor.

3.2.2 Nieuwe richtingen in de ontwikkelingshulp

De mammoettanker die Hellema (1999) beschreef is in beweging, bovendeks is de koers onduidelijk en onderwerp van fel debat, nieuwe richtlijnen worden vormgegeven maar aan elke koers blijken ook haken en ogen te zitten. Intussen is de mammoettanker ook van koers veranderd, benedendeks hebben westerse ontwikkelingssamenwerkingsorganisaties veel geleerd en bereikt. Zelf houden deze organisaties zich steeds minder bezig met concrete hulp projecten doordat zij geleerd hebben dat dit het beste overgelaten kan worden aan de bevolking zelf. Hoewel ontwikkelingsorganisaties steeds meer op de achtergrond proberen sociale, economische of politieke processen in goede banen te leiden is het beeld van concrete projecten en hulp aan de allerarmsten nog steeds dominant wanneer wij denken aan ontwikkelingssamenwerking.

3.2.2.1 Ontwikkelingshulp als armoedebestrijding

In september 2000 werd wereldwijd vorm gegeven aan de collectieve betrokkenheid om de belangrijkste armoedeproblemen in ontwikkelingslanden aan te pakken. In de Verenigde Naties werden de acht Millennium Ontwikkelingsdoelen ondertekend door 189 regeringsleiders. Het is duidelijk geworden dat de millenniumdoelen in 2015 niet volledig gehaald zullen worden. Bij de doelen zoals het halveren van de wereldwijde extreme honger en armoede, het terugdringen van moeder- en kindersterfte en onderwijs voor alle kinderen is wel grote vooruitgang geboekt mede door economische groei in landen als China en India. De resultaten verschillen sterk per land en regio (Bodelier & Vossen, 2007, p. 75). De millenniumdoelen zijn een voorbeeld van ideografen op wereldniveau, de collectieve betrokkenheid om armoede en ongelijkheid aan te pakken is onder woorden gebracht, de manier waarop de doelen bereikt kunnen worden is niet beschreven. De twee grondmotieven spelen nog steeds een rol in het ontwikkelingsbeleid van landen. Ontwikkelingshulp staat ter discussie omdat eigenbelang nog steeds een belangrijk motief is. Ontwikkelingssamenwerking wordt aangewend als een instrument

om meer geld of invloed te verkrijgen, als middel om de eerder genoemde grensoverschrijdende problematiek aan te pakken en bijvoorbeeld uit verlicht eigenbelang voor meer stabiliteit in de wereld (WRR, 2010, 41-45). Hiernaast wordt continu de vraag gesteld of ontwikkelingssamenwerking, in haar huidige vorm, wel de juiste manier is om een betere wereld te creëren. De morele verplichting achter ontwikkelingssamenwerking staat op verschillende manieren ter discussie.

3.2.2.2 Gelijke rechten voor iedereen

Een groep is voorvechter van gelijke rechten voor iedereen, rechten die vastgelegd kunnen worden in verdragen zoals de *Universal declaration of human rights* (1948). De rechten van ieder mens op bijvoorbeeld onderwijs, gezondheidszorg of eten en drinken zouden overal gelijk moeten zijn. Iedereen is daarmee ook in een zelfde mate verantwoordelijk voor het laten voortbestaan of het verhelpen van armoede (WRR, 2010, p. 39). In de praktijk van ontwikkelingshulp worden armen niet overal evenveel geholpen en gaat het vooral om een verdelingsvraagstuk. Deze groep stelt daarom vragen bij de rechtvaardigheid van de manier waarop ontwikkelingshulp is georganiseerd.

3.2.2.3 Vrijheid door individuele mogelijkheden

Een andere groep volgt de liberale denklijn van de ontwikkelingseconoom Amartya Sen, ontwikkeling is volgens hem niet enkel het streven naar economische groei enerzijds of naar geluk anderzijds. Mensen moeten de vrijheid krijgen om hun individuele mogelijkheden (capabilities) te kunnen realiseren. Ontwikkelingshulp wordt dan gericht op het uitbreiden van vrijheden en het wegnemen van onvrijheden, zoals armoede, intolerantie of onderdrukking (Bodelier & Vossen, 2007, 15). Om dit te bereiken moet men werken aan meerdere instrumentele vrijheden namelijk 'politieke vrijheid, economische mogelijkheden, sociale kansen, garanties van transparantie en openheid, en beschermende zekerheden' (WRR, 2010, p.38). Deze ideografen spreken aan tot het verlichtingsideaal vrijheid, het idee erachter is dat het tekort aan vrijheid de ongelijkheid in stand houdt. Economische ontwikkeling kan volgens aanhangers van deze groep dus pas echt succesvol zijn wanneer andere vrijheden worden gegarandeerd.

3.2.2.4 Een betere wereld door duurzaamheid

Ten slotte stelt een derde groep vragen bij de ideologie die schuilgaat achter het Westerse beeld van 'ontwikkeling' en of dit wel de beste weg is voor het creëren van een betere wereld. In het WRR rapport *Minder pretentie, meer ambitie; ontwikkelingshulp die verschil maakt* (2010) wordt de kijk van deze groep op ontwikkeling beschreven:

"Het is een begrip dat in hun ogen sterk verbonden is met een westers beeld van grenzeloze vooruitgang - een beeld dat zelf weer een uitdrukking is van het verlichtingsproject dat de westerse samenlevingen sinds twee eeuwen domineert. Het is nauw verbonden met de noties 'meer' en 'universele waarden'" (WRR, 2010, p. 40).

Ook deze kritiek vindt gehoor omdat (economische) ontwikkeling in de wereld niet heeft geleid tot oplossingen voor wereldproblematiek en zelfs nieuwe problemen met zich meebrengt. Het streven naar meer duurzaamheid voor een 'goede-leven-benadering' wordt binnen deze groep als een alternatieve weg gezien (WRR, 2010, p. 40). Dat de 'Noord-Zuid verhoudingen' nog steeds in bestaan wordt als een bewijs gezien dat ontwikkelingshulp in haar huidige vorm niet werkt.

3.3 Opmars van doe-het-zelvers in de ontwikkelingshulp

De motieven van het particuliere initiatief zijn de afgelopen jaren al meerdere malen onderzocht. Hierdoor is al een goed beeld ontstaan wat mensen beweegt om zelf een project op te starten en hier meestal vrijwillig tijd en energie te investeren. Doordat er de afgelopen jaren verschillende onderzoeken zijn gepubliceerd is er een uitgebreid overzicht van de belangrijkste kenmerken en motieven van particuliere initiatieven. Enkele van deze onderzoeken zijn in dit onderzoek gebruikt om de belangrijkste ideogrammen van het particulier initiatief te kunnen onderscheiden. Tegelijkertijd wordt in de volgende paragraaf de tweede onderzoeksvraag voorlopig beantwoord:

In hoeverre spelen de karakteristieken van pragmatisch idealisme een rol bij particuliere initiatieven in de internationale samenwerking?

3.3.1 Spagaat van het particulier initiatief?

Net als in het grotere geheel van de ontwikkelingssamenwerking spelen de twee grondmotieven, morele motieven en eigenbelang, ook binnen het particulier initiatief. Aan de ene kant hebben de particuliere initiatieven te maken met dezelfde morele overwegingen die terug te vinden zijn in het beleid voor ontwikkelingssamenwerking. Volgens het onderzoek van Hinde Bouzoubaa en Madelief Brok (2005) is solidariteit nog steeds de belangrijkste aanleiding om zelf een project op te zetten in een ontwikkelingsland. Er is ten tweede sprake van een moreel plichtsbesef en schuldgevoelens. Men wil hiernaast betrokkenheid tonen bij de minderbedeelden, vaak ook vanuit geloofsovertuigingen (Bouzoubaa & Brok, 2005, p. 24-27). De aanleiding voor het opzetten van of deelnemen aan een particulier initiatief komt in de meeste gevallen voort uit een reis naar of een langer verblijf in een ontwikkelingsland of een verzoek van een bekende (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 23). Volgens Bouzoubaa en Brok (2005) worden de meeste particuliere initiatieven opgericht na een ontmoeting die gevoelens van solidariteit opwekken:

“Veel respondenten hebben door werk, studie, verblijf of reizen banden opgebouwd met een ontwikkelingsland en de bewoners. De mensen en de plek waarmee zij in aanraking zijn gekomen kregen veelal weinig tot geen hulp van andere organisaties. Om aan de hulpvraag te kunnen voldoen is dan een organisatie in het leven geroepen.” (Bouzoubaa & Brok, 2005, P. ii). En:

“De persoonlijke motieven van de medewerkers van particuliere initiatieven zijn, vooral een gevoel van solidariteit, de behoefte om iets te betekenen voor anderen

en een bijdrage te leveren aan armoedebestrijding en anderen laten het delen in hun welvaart" (Bouzoubaa en Brok, 2005, P. iii).

De motieven die we hieruit op kunnen maken zijn verbonden met solidariteit zoals, 'betrokkenheid' ('iets betekenen' bij de strijd of het lijden van anderen), en 'verbondenheid' ('delen in welvaart' met anderen of een gemeenschap).

Deze motieven van solidariteit dienen kritisch te worden benaderd. Juffermans (2008) laat in zijn onderzoek naar websites van particuliere initiatieven in Gambia zien dat de kijk op armoede van particuliere initiatieven op ontwikkelingssamenwerking vaak vertekend is. Uit zijn discoursanalyse van de websites blijkt dat Gambianen vaak als onbegrijpelijk, exotisch en anders worden afgeschilderd. De verschillen tussen Nederland en het ontwikkelingsland worden sterk overdreven. Volgens Juffermans (2008) zijn particuliere initiatieven vaak afhankelijk van taalgebruik waarmee mensen in ontwikkelingslanden worden neergezet als hulpeloos en kwetsbaar om sponsors te overtuigen (p. 19-22). Dit taalgebruik werkt vaak goed om sponsors en donoren te overtuigen maar kan ook negatieve ideologische implicaties kan hebben. In plaats van het overbruggen van verschillen kan overtuigend taalgebruik leiden tot meer onbegrip en wantrouwen.

Ook eigenbelang is in het particuliere initiatief een belangrijk motief, het draait dan vooral om educatieve en zelfontplooiingsmotieven. Volgens Bouzoubaa en Brok (2005) gaat deze vorm van eigenbelang goed samen met solidariteitsmotieven (p. iii). Dit wordt als volgt verwoord in een rapport naar de motieven van particuliere initiatieven van onderzoeksbureau Delphi:

"De commitment om een initiatief te starten ligt altijd op een persoonlijk vlak. Men is door een reis, persoonlijke ervaring of door familie, vrienden of door mensen die min of meer van de hulp afhankelijk zijn, geïnspireerd om in actie te komen." (Delphi, 2006, p. 24)

Mensen in het particuliere initiatief halen motivatie uit het begrip dat ze opdoen over de wereld, de vaardigheden die ze kunnen oefenen en het sociale netwerk dat ze opbouwen. Het particulier initiatief biedt daarnaast een platform waar burgers in de praktijk vorm kunnen geven aan hun solidariteitsgevoelens en andere waarden. Voor jongeren spelen carrièremogelijkheden en persoonlijke ontwikkeling een grotere rol dan ouderen (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 23). Solidariteit en eigenbelang gaan dus goed samen in het particulier initiatief wat duidt op een vorm van pragmatisch idealisme, vooral bij jongeren die ontwikkelingssamenwerking koppelen aan zelfverwezenlijking.

3.3.2 Collectieve betrokkenheid van het particulier initiatief

De afgelopen jaren zijn de belangrijkste motieven in kaart gebracht voor het opzetten van, of het werken bij, een particulier initiatief. Hieruit valt af te leiden wat de belangrijkste ideogramen zijn binnen in het particulier initiatief. Deze ideogramen worden hieronder onderscheiden.

Volgens Van Gennip (2008) is begrip 'ontwikkeling' een containerbegrip geworden. Het dominante beeld van ontwikkeling samen komen te vallen met dat van sociaal economische ontwikkeling. Hierdoor is verwarring ontstaan binnen het kwaliteitsdebat over ontwikkelingshulp omdat lang niet alle vormen van ontwikkelingshulp bijdragen aan meetbare sociaal economische ontwikkeling. Vaak draagt hulp niet direct bij aan sociale economische ontwikkeling maar is het gericht op algemeen belang, menselijke waardigheid of menselijk mededogen (Van Gennip, 2008, p. 18). Daarnaast is zoals in paragraaf 3.2 is beschreven ons beeld van ontwikkeling en ontwikkelingshulp continu in beweging.

3.3.2.1 Armoedebestrijding

Burgers die zich inzetten voor een particulier initiatief krijgen te maken met de complexe problematiek van armoede in ontwikkelingslanden. Volgens Schulpen en Kinsbergen (2010) denken de particuliere initiatieven dat de oorzaak voor armoede vooral ligt in een beperkte toegang tot de wereldhandel en een beperkte toegang tot basisvoorzieningen zoals onderwijs en gezondheidszorg. Hiernaast worden gewapende conflicten, de beperkte capaciteit van de overheid of sociale uitsluiting als oorzaken van armoede genoemd (Schulpen & Kinsbergen, 2010, p. 23-25). Migratie en terrorisme worden minder vaak als oorzaak van armoede genoemd (Bouzoubaa & Brok, 2005, p. 35). Binnen het particuliere initiatief bestaat een voorkeur voor een aanpak die gericht is op directe armoedebestrijding. Bijna driekwart van de initiatieven denkt dat toegang tot basisvoorzieningen zoals onderwijs, gezondheidszorg, waterputten of een oplossing is voor armoede in ontwikkelingslanden. Veel particuliere initiatieven zien eerlijke wereldhandel als een belangrijke oplossing is voor armoede. Andere oplossingen voor armoede die binnen het particulier initiatief worden genoemd zijn het ontwikkelen van de lokale economie, het verbeteren van de positie van achtergestelde groepen en conflictpreventie (Schulpen & Kinsbergen, 2010, p. 23-25). Een overgrote meerderheid vindt dat er meer bewustwording in het Westen nodig is over de problematiek in ontwikkelingslanden. Een groot deel van de particuliere initiatieven meent hiernaast dat

het Westen verantwoordelijkheid draagt voor het bewerkstelligen van oplossingen. (Bouzoubaa & Brok, 2005, p. 31).

Hieruit kunnen we opmaken dat betrokkenheid van particuliere initiatieven meestal is gericht op directe armoedebestrijding en een betere toegankelijkheid van basisvoorzieningen in ontwikkelingslanden. De betrokkenheid om de toegankelijkheid tot onderwijs, gezondheidszorg of waterputten te vergroten wordt vooral verwoord met de ideogrammen '(economische) mogelijkheden' of '(sociale) kansen' gericht op het vergroten van 'individuele mogelijkheden' van mensen in ontwikkelingslanden. Voor de ideogrammen 'politieke vrijheden' en 'beschermende zekerheden' die Amartya Sen onderscheidt is minder aandacht.

3.3.2.2 Enthousiasme en engagement

De trend van doe-het-zelven in de ontwikkelingssamenwerking wordt gekenmerkt door een grote mate van enthousiasme. Niet alleen motieven van solidariteit maar ook andere motieven zoals 'een actieve bijdrage willen leveren', 'opdoen van informatie over een ontwikkelingsland', 'iets terugdoen voor het land van herkomst' of 'onvrede over de bestaande ontwikkelingsorganisaties' spelen hierbij vaak een rol (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 23). In het rapport van het fondsen- en ledenwerving bureau Delphi wordt het volgende geconcludeerd: 'De initiatiefnemers hebben als gemeenschappelijk kenmerk hun drijvende kracht. Hun persoonlijke betrokkenheid en motivatie inspireert ook anderen om te helpen of te geven' (Delphi, 2006, p. 32). Dit enthousiasme wordt gedeeld door over ervaringen te praten en van elkaar te leren via internetfora, sociale netwerksites, workshops of ronde tafel sessies.

Persoonlijke contacten met doe-het-zelvers werken aanstekelijk op anderen omdat de kleinschalige oplossingen van particuliere initiatieven tot de verbeelding spreken. Er is veel nieuwsgierigheid naar spannende andere culturen en verre reizen en het contact met niet Westerse culturen wordt gezien als een vorm van zelfrealisatie en zelfontplooiing (Van Voorst, 2005, p. 8). Het enthousiasme komt terug in de houding van particuliere initiatieven over het leerproces. Zo omschrijven Mirjam Vossen en Ralph Bodelier (2007) het leerproces bij hun particulier initiatief Het Goede Doel: 'Met vallen en opstaan leren we razendsnel' (Vossen & Bodelier, 2007, p. 19). Ontwikkelingshulp wordt op deze manier verbonden met persoonlijke groei en ontwikkeling, de ervaringen bij het initiatief zijn leuk en leerzaam.

Deze vorm van betrokkenheid wordt vaak engagement genoemd en verschilt van de hierboven genoemde betrokkenheid die gericht is op gevoelens van solidariteit en

altruïstische motieven. Gebrek aan ervaring is voor particuliere initiatieven geen reden om niet te doe-het-zelven (Vossen & Bodelier, 2007, p. 19). Verhalen van controle waarmee dit engagement wordt gelegitimeerd zitten vol retoriek zoals: 'de lijntjes zijn kort', 'het roer kan snel om', 'het gaat maar om relatief kleine bedragen', 'concreet bijdragen' of 'alle kleine beetjes helpen'.

In het engagement van particuliere initiatieven is het pragmatisch idealisme terug te zien, waarin zelfverwezenlijking de basis is voor betrokkenheid en niet bijvoorbeeld gevoelens van schuld of opoffering. De belangrijkste uitdaging hierin is om te komen tot meer kritische zelfreflectie omdat goed bedoeld 'hobbyisme' niet noodzakelijk betekend 'goed doen' (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 43). Positief aan het engagement van het particulier initiatief is dat het veel mensen kan enthousiasmeren over ontwikkelingshulp die misschien het vertrouwen zijn verloren in traditionele ontwikkelingshulp organisaties en overheden.

3.3.2.3 Effectiviteit en de strijkstok

Hoewel de meeste particuliere initiatieven vinden dat de grote NGO's zeer goed werk doen, zijn zij nog vaker van mening dat kleinschalige organisaties effectiever en efficiënter werken (Bouzoubaa & Brok, 2005, p. 20-21). Particuliere initiatieven besteden veel aandacht aan communicatie met de achterban, op hun website wordt vooral veel tijd gestoken in het verantwoorden van uitgaven en het aankondigen van nieuwe projecten. De besteding van gelden moet volgens particuliere initiatieven zo transparant mogelijk zijn en zij geven daarom uitvoerig terugkoppeling over hun uitgaven (Delphi, 2006, p. 24-25). De nadruk ligt daarbij op het zichtbaar maken van de effecten door middel van foto's en filmpjes. Deze effecten zijn het grootst wanneer mensen in nood zichtbaar geholpen worden en oplossingen moeten direct, kleinschalig en goedkoop zijn, voorbeelden zijn: de waterput is aangelegd, het weeshuis gebouwd, het project kan van start of twintig kinderen hebben de opleiding voltooid (Vossen, 2008, p. 17-18). Naast meer transparantie en verantwoording maken nieuwe media het voor particuliere initiatieven makkelijker om directer te werken. Door het gebruik van sociale netwerken kan er bijvoorbeeld snel een achterban worden gemobiliseerd. Hoewel de particuliere initiatieven goed in beeld brengen wat er goed gaat en wat niet, zijn de evaluaties vaak niet grondig waardoor er weinig van wordt geleerd (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 36-37). De houding ten opzichte van traditionele actoren wordt gebruikt voor legitimatie van het eigen particuliere initiatief. Aan de ene kant zetten particuliere initiatieven zich dus af tegen de traditionele actoren aan de andere kant staan zij positief tegenover het werk dat deze organisaties verrichten.

Een keerzijde van ideogrammen zoals 'efficiëntie', 'verantwoording', 'transparantie' en 'effectiviteit' is dat er een vertekend beeld kan ontstaan over ontwikkelingssamenwerking. Doordat particuliere initiatieven zich willen onderscheiden van traditionele organisaties zijn zij afhankelijk van een discours waarmee deze organisaties als bureaucratisch, traag, log of verspillend worden neergezet. Het beeld dat Nederlanders hebben van de traditionele ontwikkelingshulporganisaties is al vertekend geraakt en een groot deel vindt dat het budget voor ontwikkelingsbeleid slecht wordt besteedt. Juist doordat deze organisaties zijn geprofessionaliseerd zijn zij zich minder gaan bezighouden met ontwikkelingshulp zoals het aanleggen van waterputten of bouwen van scholen en meer met het geven van advies en ondersteuning. Het effect hiervan is dat ontwikkelingshulp veel effectiever is geworden dan voorheen maar ook minder tastbaar en meetbaar. Hierdoor neemt het vertrouwen in de prestaties van de traditionele organisaties neemt af terwijl er efficiënter wordt gewerkt (Vossen, 2008, p. 14-17). Verhalen over verspilling binnen de ontwikkelingssamenwerking zijn hardnekkig, denk aan 'de strijkstok', de grote overhead van professionele NGO's, salarisschandalen zoals 'de grote auto van de directeur' of 'het lek' namelijk de corrupte Afrikaanse leider. De betrokkenheid van particuliere initiatieven kan op deze manier de twijfel over traditionele actoren vergroten en afbreuk doen aan het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking. Het is niet voor niets dat particuliere initiatieven in ruil voor fondsen vaak draagvlak vergrotende activiteiten moeten ondernemen.

3.3.2.4 Ownership en duurzaamheid

De visie op ontwikkeling van particuliere initiatieven is volgens Bouzoubaa en Brok (2005) vrij participatief. Lokale kennis en ownership worden als erg belangrijk gezien bij het uitvoeren van projecten (Bouzoubaa & Brok, 2005, p. 35). Ruim 90 procent van alle particuliere initiatieven werkt samen met een lokale partner zoals een lokale ontwikkelingsorganisatie, een vertrouwenspersoon, een school, een kliniek of een lokale overheid. Deze partnerschappen komen vaak voort uit een vriendschap. Hoewel vraagsturing en ownership als erg belangrijk worden gezien bij het uitvoeren van projecten hebben particuliere initiatieven vaak grote moeite om dit in de praktijk vorm te geven. Particuliere initiatieven en hun partners vinden het lastig om kritisch tegenover elkaar te zijn vanwege de vaak vriendschappelijke vertrouwensrelatie. Lastige gesprekken en afspraken over elkaars verwachtingen worden om deze reden ook vaak niet gevoerd (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 30-34). Het grootste risico dat een project loopt is dat het wordt opgezet maar niet gedragen worden door de lokale bevolking of niet aansluit bij de behoeften.

Een uitdaging voor het particulier initiatief is daarom om invulling te geven aan vraagsturing en ownership zodat hun projecten ook duurzaam zijn. Door de persoonlijke vertrouwenrelatie en de 'niet praten maar doen' aanpak wordt bijvoorbeeld voorbij gegaan aan een gedegen analyse van de omgeving of niet gekeken naar de lange termijn (Kinsbergen & Schulpen, 2010, p. 36). Horrorverhalen zijn er volop bijvoorbeeld dat een waterput wordt aangelegd maar er is geen watercomité om de put te onderhouden, de container vol kleding wordt verzonden maar dit concurreert met het lokale naaiatelier, twee initiatieven bouwen tegelijkertijd een buurthuis in dezelfde buurt of een weeshuis wordt gebouwd en ouders doen afstand van hun kinderen omdat ze dan in ieder geval te eten hebben. De paradoxale vraag die steeds achter ideogrammen als 'duurzaamheid', 'ownership' en 'vraagsturing' schuilgaat is: hoe vergroten we de onafhankelijkheid van de mensen die we proberen te helpen?

Hoofdstuk 4 Ideologie en mythe van het particulier initiatief

In dit hoofdstuk wordt een synchronische beschrijving gegeven van het publieke bewustzijn van het particulier initiatief onder jongeren aan de hand van acht interviews. Het doel van dit hoofdstuk is niet om een precieze beschrijving van een publiek bewustzijn te geven, de particuliere initiatieven lopen erg uiteen, de landen en de context waarin de jongeren werken zijn verschillend en ook de jongeren verschillen van elkaar. De derde onderzoeksvraag staat centraal in dit hoofdstuk:

Welke rol spelen ideogrammen en metaforen in de verhalen die door de particuliere ontwikkelingswerkers geconstrueerd worden?

In paragraaf 1.5 is de methodologische verantwoording beschreven. In het kort is een beschrijving gegeven van een ideologie op basis van diepte-interviews met een narratieve benadering van 8 jongeren tussen de 20 en 35 jaar. Deze jongeren hebben een eigen initiatief opgericht of zijn actief bij een particulier initiatief (of een initiatief nauw verwant aan het particulier initiatief) dat zich inzet voor mensen in ontwikkelingslanden. De geselecteerde jongeren behoren tot de Pragmatische generatie of de generatie Einstein en bij de selectie zijn de websites bekeken of er melding is gemaakt van motieven van solidariteit en zowel pragmatische overwegingen. De antwoorden van de jongeren in de interviews zijn niet eenduidig, soms komen de motieven van de jongeren overeen en in de interviews zijn ook grote verschillen in betekenisgeving. In de conclusie wordt bekeken of pragmatisch idealisme ook daadwerkelijk een rol speelt in de overwegingen van de jongeren.

4.1 Synchronische beschrijving

McGee (1980) geeft aan wat ideogrammen zijn en dat deze gebruikt kunnen worden als een concrete methode voor het in kaart brengen van een abstracte ideologie. Hij schrijft niet voor hoe de ideogrammen precies gebruikt moeten worden om van individuele uitspraken van politiek discours te komen tot een beschrijving van een ideologie. In dit onderzoek dienen de kenmerken van ideogrammen die hij onderscheidt daarom als leidraad bij de analyse binnen de drie delen van een ideologie, het huidige wereldbeeld, het gewenste wereldbeeld en de stappen om te komen tot de gewenste situatie.

Eerst wordt bekeken hoe de jongeren de bestaande situatie schetsen. Er wordt gelet op hoe de jongeren met behulp van de ideograaf aantonen, of het bewijs leveren, dat hun particuliere initiatief nodig is en in een specifieke behoefte vervuld. De trick-of-the-mind hierbij is dat de jongeren geloven voor de gemeenschap van het particulier initiatief kunnen denken (McGee, 1980, p.5). Er wordt betekenis gegeven aan de problemen in ontwikkelingslanden of in de ontwikkelingshulp, met behulp van de ideologie en mythe van het particulier initiatief. De ideografen zijn daarin tegelijkertijd de *legitimatie*. Een voorbeeld is wanneer de ideograaf transparantie wordt gebruikt. Een politieke overtuiging kan daarbij zijn dat ontwikkelingshulp niet goed werkt door een gebrek aan transparantie. In het probleem ligt de oplossing al besloten namelijk meer transparantie. De analyse van een situatie of een probleem is daarom altijd politiek.

De mythe helpt om het huidige wereldbeeld in kaart te brengen. Lakoff en Johnson (1999a) geven aan dat omdat we levende neurale wezens zijn niet zonder categorisering en conceptualisering kunnen en dat altijd deel uitmaakt van onze ervaring. Mensen vormen concepten waarmee we de wereld kunnen categoriseren en begrijpen. Volgens hen ordenen we onze gedachten onder andere in minder en meer complex, in kleuren of ruimtelijke concepten en deze concepten helpen bij de *mapping* van de wereld (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 16-44). De theorie van conceptuele metaforen van Lakoff en Johnson (1999b) wordt hier gebruikt om aan te tonen hoe de mythe via metaforen is embodied in de respondenten. Bij embodiment worden fysieke ervaringen gebruikt om ervaringen in metaforen te gieten, via wat Lakoff en Johnson het sensorimotor domein noemen. De metafoor AFFECTIE is WARMTE maakt affectie begrijpelijk door sommige aspecten van het concept warmte te verlichten en anderen verborgen, daarom bieden metaforische concepten altijd slechtst een gedeeltelijk inzicht. Het brondomein WARMTE helpt zo om het abstractere doeldomein AFFECTIE beter te begrijpen. (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 18-20). Conceptualisering helpt een gemeenschap bij het begrijpen van complexe problemen zoals bureaucratie of corruptie en het bedenken van oplossingen. Zo ontstaat er een samenhangend systeem met andere metaforische concepten.

Ten tweede wordt beschreven wat het gewenste toekomstbeeld van de jongeren is, de utopie. In de utopie worden meerduidige en ambigue normatieve doelen nagestreefd met behulp van de ideografen. De ideograaf verwoordt dan een betrokkenheid naar dat wat *wenselijk* is. De utopie omvat dus de normen en waarden die voorschrijven in welke richting men kan denken. De een zal de ideograaf transparantie verbinden aan het ideaalbeeld dat de besteding van alle ontwikkelingsgelden volledig zichtbaar is, voor de ander betekend transparantie het in beeld brengen van resultaten en effecten.

De mythe wordt gebruikt voor het in kaart brengen van de wereld maar door het gebruik van metaforen worden hier ook perspectieven aan toegevoegd. Dit biedt een kader, een

frame, om te bepalen wat wenselijk is of onwenselijk. Door het gebruik van de ideograaf transparantie wordt een politieke voorkeur gecreëerd voor de inzet van alles wat als transparant wordt ervaren, bijvoorbeeld internet of netwerken. Het nut van bureaucratische regels of geheimhouding wordt in de utopie buiten beschouwing gelaten. De utopie geeft op deze manier via de ideografen richting aan de leden van een gemeenschap.

Ten derde wordt bekeken hoe de jongeren de huidige situatie willen verbeteren, met de ideografen worden de stappen geoperationaliseerd om van de huidige naar de gewenste situatie te komen. Doordat in een gemeenschap ons politieke denken via patronen van 'mapping' en 'framing' wordt gestructureerd hebben ideografen invloed op onze kijk op de werkelijkheid. Hierdoor zijn ideografen in staat zijn om gedrag te *sturen*, maar niet te bepalen. Deze truc is volgens McGee (1980) vooral retorisch; "*Human beings are "conditioned", not directly to belief and behaviour, but to a vocabulary of concepts that function as guides, warrants, reasons, or excuses for behaviour and belief*" (Mcgee, 1980, p. 5). Deze conditionering wordt zichtbaar wanneer ideografen zoals transparantie, eerlijkheid of duurzaamheid in relatie tot elkaar worden beschreven.

Ook hierbij wordt gekeken naar de rol van metaforen. Wanneer mensen transparantie bijvoorbeeld als openheid conceptualiseren dan begrijpen en ervaren ze transparantie ook op die manier (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 16). Transparantie is dan het 'doorbreken van gesloten structuren', 'openlijk delen van informatie' of 'resultaten voor iedereen zichtbaar maken'.

In dit hoofdstuk heb ik op bovenstaande wijze een beschrijving gegeven van de ideologie en mythe van jongeren uit het particulier initiatief. Hieronder volgt in paragraaf 4.2 een overzicht van het huidige wereldbeeld en de *kaart* die de jongeren gebruiken om hierin te kunnen *navigeren*. In paragraaf 4.3 volgt een beschrijving van de utopie, het wenselijk toekomstbeeld, waarin de *bestemming* wordt bepaald. In paragraaf 4.4 wordt beschreven welke stappen de jongeren nemen om het wenselijke toekomstbeeld te verwezenlijken, dus welke *route* zij nemen en hoe zij de *reis* ervaren. Om niet de *weg kwijt te raken* in de beschrijving van de ideologie zijn de ideografen **vet** gedrukt als *herkenningspunten* en de metaforen zijn *cursief* weergegeven als *wegwijzers*. In appendix 1.1 staat het volledige overzicht van voorbeelden en metaforen uit de interviews. In de volgende paragrafen wordt slechts een gedeelte van de voorbeelden weergegeven.

4.2 Tussen armoede en ontwikkeling

In de interviews is gevraagd naar de huidige situatie die de jongeren willen veranderen, de problemen in ontwikkelingslanden en hun ervaringen daarmee. De problematische situatie in ontwikkelingslanden werd volgens twee jongeren veroorzaakt door een *vicieuze cirkel van armoede*. De analogie van de vicieuze cirkel van armoede wordt in deze synchronische beschrijving van het huidige wereldbeeld gebruikt om de samenhang tussen de verschillende ideogrammen te belichten. Het ontbreekt volgens alle jongeren in de ontwikkelingslanden aan **kansen** en **mogelijkheden** voor mensen die het mogelijk maken om de vicieuze cirkel van armoede te *doorbreken* en een beter leven op te bouwen. Mensen kunnen volgens de jongeren gevangen raken in de armoede waardoor het lastig is om daar uit te komen. De legitimatie voor hulp ligt in deze problemen besloten. Volgens sommige jongeren kunnen mensen in ontwikkelingsland in een uitzichtloze situatie belanden en worden daarom 'afhankelijk' van hulp, anderen menen dat zij hun 'zelfredzaamheid' verliezen. In beide situaties is hulp gelegitimeerd om de **onafhankelijkheid** van mensen te herstellen.

Ook binnen de ideologie van het particulier initiatief wordt het normatieve doel ontwikkeling meestal begrepen als *voortgang*. Deze dominante ideologie heeft verstrekkende gevolgen voor de manier waarop de problematiek in ontwikkelingslanden door de jongeren worden ervaren. De jongeren conceptualiseren 'ontwikkeling' gedeeltelijk met de metafoor LINEAIRE SCHAAL is PAD, om het vage doel ontwikkeling concreter te maken (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 51). Door deze embodiment ziet men ontwikkeling als een object waarvan de *voortgang* geobserveerd en gemeten kan worden op een lijn:

- zoals je bijvoorbeeld in China hebt gezien en in Azië hebt gezien, dat waren ook ontwikkelingslanden en die hebben niet met ontwikkelingsgeld en projecten maar zijn gewoon met handel en economische *voortgang verder gekomen*.
- Niet zoveel, wat je ziet is dat Zuid-Afrika sowieso het meest *voortstrevende* ontwikkelingsland is in Afrika. Maar dat wil niet zeggen dat de mensen daar nog steeds heel erg arm zijn en je hebt natuurlijk een tijdje veel vluchtelingen van Zimbabwe gehad.

4.2.1 Vicieuze cirkel van armoede

In de ideologie van het particulier initiatief geven jongeren continu opnieuw betekenis aan ideogrammen waarmee 'ontwikkeling' wordt nagestreefd. De geïnterviewde jongeren uit het particulier initiatief zijn ervan overtuigd dat de armoede in de wereld aangepakt moet

worden. Helaas is er niet een praktische handleiding van 'ontwikkeling' beschikbaar waar armoede in de wereld mee kan worden opgelost.

Ontwikkeling is in de woorden van McGee (1980) 'a particular but equivocal and ill-defined normative goal' dat nagestreefd wordt met de hulp van hoog abstracte begrippen, de ideografen (McGee, 1980, p. 15). Hier wordt bekeken hoe abstracte ideografen door de jongeren worden ingevuld om de complexe problematiek van armoede in kaart te brengen. Dit deel van de ideologie van de jongeren is als het ware een analyse van de bestaande situatie, een wereldbeeld.

De analyse van de huidige situatie in ontwikkelingslanden bevat de overtuigingen van hoe de wereld in elkaar steekt. Zij geven betekenis aan de problemen waaruit de vicieuze cirkel van armoede volgens hen bestaat. Tegelijkertijd wordt met de mythe wordt onder woorden gebracht waarom *vooruitgang* in de ontwikkelingslanden zo moeizaam verloopt.

4.2.2 Onafhankelijkheid en het pad van vooruitgang

Doordat ontwikkeling wordt gezien als vooruitgang wordt armoede gezien als *achterblijven* op de het pad van ontwikkeling. De mensen blijven achter in een onwenselijke situatie van armoede. Armoede wordt begrepen als een locatie of plaats waar mensen in ontwikkelingslanden in ingesloten kunnen worden en waar weinig uitzicht is op een toekomst, de jongeren conceptualiseren armoede dan met de metafoor STATES ARE LOCATIONS hier vertaald door TOESTANDEN zijn PLAATSEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52):

- In Ghana leven veel minder mensen *in armoede* dan in Kameroen, je hebt een kleine elite en we hebben gezien dat er heel veel verborgen armoede is.
- Wat in Zuid-Afrika heel moeilijk is, is *dat rijkdom en armoede heel dicht bij elkaar liggen*. Dus dat je echt letterlijk een hele rijke wijk kan hebben met daarnaast een hele arme wijk.
- Er is een hoop vervuiling en schending van mensenrechten maja die mensen zijn wel *uit armoede gekomen* en ik hoop dat dat in Afrika ook mogelijk is, wel op een nette manier.
- *Dat je er midden in zit* en dat je met mensen praat ook en dat ze aangeven, we hebben geen water...

De gevolgen van de problemen worden vaak extra benadrukt doordat de jongeren de *toestand* van de arme mensen te marginaliseren. De *toestand* (doeldomein) wordt dan gemarginaliseerd door de werkelijke *plaats* (brondomein) waarin mensen verkeren neer te zetten als *afgesloten, klein* met weinig *ruimte* (Lakoff & Johnson, 1999a, p.52). Er wordt op deze manier indirect benadrukt dat de mensen zich ellendig voelen (de toestand is slecht) door de plaats waarin zij zich bevinden, onder andere door verkleinwoorden:

- In de provincie waar wij nu werken ... dat is een *townshipje* van zestien *huisjes* of *hutjes*, dus dat is heel *klein*.
- Dat ze in een heel *klein hutje* wonen, zonder elektriciteit of lopend water
- Arm ja wat is arm, sommige mensen zullen best eh gelukkig leven in de *dorpjes*

Het schrikbeeld is dat mensen in ontwikkelingslanden volgens de jongeren aan de *onderkant* van de samenleving in een situatie terecht kunnen komen die *uitzichtloos* is, doordat de situatie van armoede te *gesloten* is. Het gevolg is dat mensen geen controle meer hebben om hun eigen lot of toekomst vorm te geven:

- ... en dan *belandt* je heel snel aan de *onderkant* van de samenleving.
- ... over het algemeen hebben heel veel mensen zich wel *geschikt naar hun lot* van arm zijn, en ja, we zijn arm en we kunnen er niks aan doen en alsjeblieft kom ons helpen, die hele *afhankelijke opstelling*.
- En daarnaast zie je de situatie van huiselijk geweld en een taboe op scheiden is dat je dat eigenlijk niet doet en daarmee *terecht komen in een situatie* van eigenlijk *niet economische zelfredzaamheid...*
- *Een puinhoop*. Er is veel armoede en voor veel mensen is een *uitzichtloze situatie* ontstaan.

De bestaande situatie die de jongeren zien in ontwikkelingslanden is daarom gekleurd door gevoelens van solidariteit. In de ideologie van de jongeren particulier initiatief is **onafhankelijkheid** een belangrijke ideograaf, **onafhankelijkheid** wordt ten dele ervaren als het *pad* naar ontwikkeling. Metaforen waar de jongeren 'afhankelijkheid' mee conceptualiseren zijn:

- TOESTAND is PLAATS bijvoorbeeld: *in de armoede, een puinhoop, de situatie, schikken naar hun lot* (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52).
- CONTROLE is BOVEN of MACHT is BOVEN bijvoorbeeld: mensen die aan de *onderkant* van de samenleving *belanden* hebben minder macht of zijn niet *zelfredzaam* (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 53).
- GEZICHTSVELD is CONTAINER bijvoorbeeld: *uitzichtloos*, mensen kunnen niet *zien* buiten de situatie armoede en kunnen daarom niet hun leven *voor zich zien, vooruitkijken* en hebben geen *toekomstperspectief* (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 38).

Binnen de ideograaf **onafhankelijkheid** is culturele coherentie binnen de mythe waar ontwikkeling als *voortgang* wordt gezien. Mensen worden afhankelijk doordat ze vast zitten *in de armoede* en niet *eruit* kunnen komen. Aan de *onderkant* van de samenleving hebben ze minder macht/control over hun eigen leven en zijn ze bijvoorbeeld niet meer

zelfredzaam. Mensen in die situatie hebben hiernaast geen *uitzicht* meer op een beter leven. Dit maakt hen in de ideologie van de jongeren afhankelijk.

4.2.3 Toegang tot basisvoorzieningen

Het eerste probleem dat afhankelijkheid veroorzaakt is volgens de jongeren dat mensen in ontwikkelingslanden in hun mogelijkheden worden beperkt doordat ze geen **toegang** hebben tot eten, drinken of onderdak of onderwijs. Volgens de jongeren zijn de slechte levensomstandigheden het eerste obstakel in de vicieuze cirkel. Een jongere noemt **toegang** tot voedsel en water basisrechten:

- Ik denk dat dat een paar basisrechten zijn wat iedereen nodig heeft, kijk basisrechten zoals vrijheid en democratie zijn ook belangrijk maar ik denk dat het belangrijker is dat iedereen eerst te eten en drinken heeft dan dat we een democratie hebben.

Wanneer mensen geen **toegang** hebben tot water, voedsel of onderdak dan is ontwikkeling volgens de jongeren letterlijk een zaak van leven of dood. Mensen hebben moeite aan in eten, drinken en onderdak te komen door een tekort of een grote afstand. **Toegang** tot basisvoorzieningen is problematisch omdat mensen vaak niet het geld, de middelen of het vervoer hebben om onderwijs te volgen. In de toestand van armoede ontbreekt het aan deze *substanties* maar het is lastig om **toegang** te krijgen. **Onderwijs** of **water** worden dan als een *entiteit* (fysieke eenheid) gezien *waarin* de *substanties* drinken, leven of educatie mogelijk zijn:

- Als je ziet wanneer door zo'n dorpje rijdt, wat er is, niets eigenlijk en als ze mazzel hebben dan is er water maar dat is vaak dus niet, mensen moeten *ver lopen voor water*. Je ziet daar dus die armoede en er is niks.
- Maar er wordt wel onderwezen gelukkig en er is gewoon *toegang* voor iedereen nu om *naar het onderwijs te gaan* mits je het geld hebt en de middelen om *er te komen*.
- Waardoor water eigenlijk *een hele simpele katalysator* is voor verdere ontwikkeling.

De ideograaf die de jongeren naast **toegang** of **toegankelijkheid** het meest gebruiken om de problematiek in ontwikkelingslanden te verwoorden is **water**. Het woord **water** heeft in de betekenisgeving van de jongeren een compleet andere politieke lading dan bijvoorbeeld het water dat in Nederland uit de kraan komt. Het woord **water** verwoord volgens de jongeren zowel de onvrijheid van mensen in extreme armoede als de zekerheid waar men behoefte aan heeft. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een ontologische metafoor, **water** of **onderwijs** is een *entiteit*. Doordat mensen geen

toegang hebben tot de *entiteiten water* en **onderwijs** kunnen zij ook niet bij de *substanties*:

- Als kinderen met tachtig kinderen in een klas zitten waar ze overal naar buiten kunnen kijken, van alles in en uit loopt, *dan leren kinderen niks*.
- Als je een lamaboer bent *en er is helemaal geen water meer*, waar moet je lama dan van *drinken*, ja dan ben je je inkomsten kwijt.
- Ten eerste heb je ziektes, mensen worden ziek omdat ze *vies water drinken*, *vies water gebruiken* voor alles. Hiernaast zijn mensen lang bezig om *aan water te komen*, dus het kost veel tijd.

De ideografen **toegang** en **water** helpen om de complexe problematiek van armoede begrijpelijk te maken en oplossingen te bedenken. Om de bestaande situatie beter te begrijpen wordt het wereldbeeld door de jongeren verder ingevuld met metaforen. Volgens de jongeren hebben de mensen die geen **toegang** hebben tot **water**, voedsel en onderdak het *zwaar*. De overtuiging dat mensen in ontwikkelingslanden hulp nodig hebben wordt verder vormgegeven door *gewicht* te geven aan de problemen rondom **toegang** in ontwikkelingslanden. Om de problemen in kaart te brengen wordt de fysieke ervaring van tillen gebruikt, extra gewicht maakt het namelijk moeilijker om *vooruit* te komen. Hiervoor wordt onder andere de metafoor MOEILIKHEDEN zijn LASTEN gebruikt (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 50):

- ... waar je oude vrouwtjes *met hele grote tassen op hun rug* naar de markt ziet lopen...
- *Lastig*, maar ook niet het moeilijkste van Afrika, over het algemeen is er genoeg te eten. Over het algemeen heeft iedereen een dak boven het hoofd.
- Dus het is absoluut niet het meest moeilijke leven van Afrika maar alsnog zijn er niet genoeg kansen en is het wel een *zwaar bestaan*.

4.2.4 Kansen op een betere toekomst

Het tweede probleem in de huidige situatie is dat het naast **toegang** tot basisvoorzieningen ontbreekt aan goed **onderwijs** en goede **zorg**. De basisvoorzieningen die er zijn, zijn onvoldoende om in goed **onderwijs** en **zorg** te kunnen voorzien (In de interviews kwam de ideograaf zorg niet veel terug, deze is daarom buiten beschouwing gelaten). Volgens de jongeren zorgt armoede er op deze manier voor dat mensen in ontwikkelingslanden weinig kansen krijgen om zich te ontwikkelen:

- Niet zoals het natuurlijk hier gaat, schoolmateriaal en schoolgebouwtjes dat hebben ze ook maar minimaal daar.

- Een leraar verdient net zoveel als een schoonmaakster dus het is niet motiverend om in het onderwijs te werken, dus ik zou in Tanzania graag zien dat er meer aandacht wordt besteedt aan onderwijs ... Het ontbreekt ook aan gezondheidszorg, veiligheid.
- Waar een heel groot probleem zit in ontwikkelingslanden is dat kinderen wel onderwijs krijgen maar het probleem is de kwaliteit van het onderwijs.
- ... het gaat erom dat heel veel mensen slechte scholing hebben, mensen in de rurale gebieden zijn analfabetisch etc.

Vooraf de behoefte aan **onderwijs** werd door de jongeren in de interviews benoemd als een reden dat de vooruitgang wordt tegengehouden. Mensen worden in hun opleiding, leren, school en educatie gehinderd, vooral kinderen, jongeren en vrouwen in ontwikkelingslanden blijven *achter* in hun persoonlijke ontwikkeling. De jongeren gebruiken wederom de metafoer LINEAIRE SCHALEN zijn PADEN (*achterblijven, verder komen*) om dit probleem in kaart te brengen (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 51). **Onderwijs** kan volgens de jongeren mensen in ontwikkelingsland *vooruit* helpen, bij slecht **onderwijs** loopt men achter in het bereiken van het doel ontwikkeling:

- Slecht, niet eens slecht onderwijs maar het niet afmaken van onderwijs of alleen basisonderwijs. Ja als je vader boer is en jij gaat alleen maar naar school toe om je basisonderwijs maja op een gegeven moment moet je meehelpen op het land, ja dan heb je niet echt de mogelijkheid *om je verder te ontwikkelen*.
- Scholen worden nu gebouwd alleen *de kwaliteit blijft achter* er is gewoon heel weinig geld voor het salaris van leraren.
- Het geven van voorlichting in Nederland over de vaak *achtergestelde* positie van vrouwen en kinderen in de wereld.

Naast *vooruit* helpt **onderwijs** mensen *omhoog*. Voor **onderwijs** wordt hiernaast de oriëntatiemetafoer GOED is BOVEN gebruikt, denk bijvoorbeeld ook aan *lager/hoger onderwijs*, (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 24):

- Het educatiesysteem in Tanzania *is vrij laag* en veel jongeren hebben moeite om de middelbare school überhaupt te halen omdat het toelatingsexamen in het Engels is en het Engels op de *lagere* school vrij slecht ontwikkeld is.
- ik heb altijd in de educatie gewerkt, vooral boereneducatie, *laag* opgeleide mensen.
- Zo *hoogstaand* als hier is het daar natuurlijk niet maar gelukkig is het er wel.

Volgens de jongeren hebben mensen die **toegang** hebben tot **onderwijs** en een *achterstand* oplopen minder **kansen** om zich te ontwikkelen. Door de *schaarste* van **kansen** in ontwikkelingslanden kunnen zij uiteindelijk 'kansarm' of 'kansloos' worden. **Kansen** op ontwikkeling of bijvoorbeeld op een baan zijn *schaars* in ontwikkelingslanden en de jongeren conceptualiseren **kansen** als *kostbare goederen*. Hiervoor worden metaforen gebruikt die ook gebruikt worden om tijd te conceptualiseren zoals KANS is

EEN KOSTBAAR GOED bijvoorbeeld *verdienen, krijgen* van kansen en de metafoor KANSEN zijn EEN SCHAARS HULPMIDDEL bijvoorbeeld *te weinig, niet alle* kansen voor iedereen, kans *om* te ontwikkelen (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 15-18):

- Ik denk dat de beperkende factor van zo'n stad is dat, het is wel het hoogste van een departement maar ja een *kansarm* departement, maar ja mensen gaan toch weg als ze beter opgeleid zijn.
- ...ik kwam eigenlijk steeds meer kinderen tegen die een soortgelijke achtergrond als hij hadden die eigenlijk ook *zo'n kans verdienden als hij heeft gehad* maar die *niet kregen*.
- ... als de ouders geen geld hebben en je hebt een grote familie is het moeilijk om het schoolgeld te betalen dus dan houdt het op. Dus het is een soort opstart, de familie vergroot, dus er zijn *niet alle kansen voor iedereen*.

4.2.5 Economische ontwikkeling

Ten derde ontbreekt het ook aan **economische mogelijkheden**. Mensen in ontwikkelingslanden hebben naast de zware leefomstandigheden en het gebrek aan **onderwijs** en **kansen** te maken met problemen van werkloosheid. Zelfs als de mensen in ontwikkelingslanden zich persoonlijk ontwikkelen door hun opleiding af te ronden is de weg van *voortgang* niet vrij. Ontwikkeling is niet mogelijk volgens de jongeren als de arme bevolking geen baan kan vinden, kan ondernemen of zelf geld kan verdienen:

- Er is gewoon weinig werkgelegenheid naast de landbouw. In de stad [stad] bijvoorbeeld daar kun je werken in de landbouw, je kan werken op de markt, misschien kun je nog als je een opleiding hebt in een bank werken en ja allerlei andere services, weet ik veel wat, hotels dat soort zaken, dan heb je het een beetje gehad.
- Kinderen krijgen wel onderwijs maar ja dan zijn ze klaar en dan zijn er geen banen.

De jongeren zien **economische mogelijkheden** als een manier voor mensen in ontwikkelingslanden om *uit* de situatie van armoede te komen. De jongeren conceptualiseren **economische mogelijkheden** ook met de metafoor MOGELIJKHEDEN zijn EEN SCHAARS HULPMIDDEL bijvoorbeeld: *te weinig, niet alle* mogelijkheden, mogelijkheid *om* te ontwikkelen (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 15-18):

- *Weinig mogelijkheden* voor later, je wordt geboren in een dorp en je zal er altijd blijven en je wordt niet ouder dan 40 jaar en je zal niet ontwikkelen.
- ... *je krijgt* gewoon zoveel *meer mogelijkheden*
- *meer economische mogelijkheden* voor mensen en dat is dan in hele algemene zin.

De jongeren zien migratie als een probleem dat de **economische mogelijkheden** van mensen in ontwikkelingslanden verder beperkt waardoor er dus meer *schaarste* komt:

- Door armoede op het platteland waardoor heel veel mensen naar de grote stad zijn verhuist, op zoek naar het betere leven. Ja, als je dat doet met een miljoen mensen per jaar tegelijkertijd gaat doen, dan kan niet iedereen dat vinden.
- Een groot probleem wat ook met onderwijs te maken heeft is banen, er zijn heel weinig banen, dus mensen moeten naar de stad trekken maar kunnen alsnog geen baan vinden.
- Ik denk dat braindrain daar heb ik ook veel over gesproken in mijn onderzoeken, dat dat ook een heel groot probleem is.
- De gevolgen, dat sommigen dus wegtrekken, emigratie is heel belangrijk. De gevolgen zijn dat er ja toch weer geld binnenkomt met remittances maar dat wordt vaak weer slecht geïnvesteerd in de bouw van een huis bijvoorbeeld

Economische mogelijkheden ontbreken volgens de jongeren in de huidige situatie waardoor **ondernemingen** niet op gang komen of mensen niet in hun eigen **inkomen** kunnen voorzien. **Inkomen** is een doel waar arme mensen volgens de jongeren naar streven:

- Zo vallen ze een beetje tussen wal en schip en kunnen ze niet meer *in hun inkomen voorzien*, nou ja, met alle gevolgen van dien.
- ... ja dan ben je je inkomsten *kwijt*.
- en op het moment dat je een alternatief krijgt in een ander land waarmee je twee keer zoveel geld *verdiend* dan is het voor sommige mensen natuurlijk een makkelijke keuze.
- ...als men graag een koe wil kopen om daar toch *enige vorm van inkomsten uit te halen* dan is het mogelijk om daar een lening uit te krijgen en dat weer terug te betalen aan het collectief.

Door het gebrek aan **economische mogelijkheden** is het volgens de jongeren lastig voor mensen in ontwikkelingslanden om geld te verdienen maar ook om een bedrijf te beginnen. In de huidige situatie is **ondernemen** lastig omdat mensen niet de middelen hebben om een bedrijf *op te zetten*. Ondernemingen en bedrijven worden in de huidige situatie geconceptualiseerd met de primaire metafoor ORGANISATIE is FYSIEKE STRUCTUUR (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 51):

- ... het *opzetten* van een bedrijf...
- ... dat ze daarmee een bedrijfje *oprichten* in de plaats van herkomst.
- ... personeel met de juiste werkhouding, mensen die op tijd komen, mensen die verantwoordelijk zijn voor hun werk, mensen waar op te *bouwen* valt.
- Die is druk op zoek naar een baan en die gaat ook met een vriend *een eigen bedrijf oprichten* enzo, dus dat is wel erg leuk.

Daarnaast wordt een **onderneming** door de jongeren ook deels als een *machine* geconceptualiseerd. Een **onderneming** kan bijvoorbeeld banen of **economische mogelijkheden** *creëren* of kan **inkomen** *genereren*. Hiervoor wordt gebruik gemaakt

van de structuurmetafoor ORGANISATIE is MACHINE Lakoff & Johnson, 1999b, p. 35-36):

- Nu gaat hij nu een eigen bedrijf *opstarten* en wij gaan eigenlijk donateurs van hem kopen.
- eigen bedrijfjes op te zetten bijvoorbeeld een theestalletje, en bedrijven in de omgeving van thee te voorzien en op die manier inkomsten *te genereren*.
- ... ja de mogelijkheden zijn ontzettend beperkt en echt om vanuit die positie zelf een *eigen onderneming op te starten*.

De mythe is dat de huidige situatie het beste door een economische aanpak veranderd kan worden. De metafoor die sommige jongeren gebruiken om dit te conceptualiseren is VERANDERING is BEWEGING bijvoorbeeld: *een kant op gaan, beweegredenen* (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52):

- Ik denk dat dat heel een belangrijke sociaaleconomische *beweging* is die daar plaats vindt.
- ... als ze na vijf jaar weer teruggaan dat ze dat gebruiken om iets op te zetten, een eigen bedrijfje op te zetten wat de lokale economie *stimuleert* uit het gebied waar zij vandaan komen.
- Investeren in bedrijven, ik geloof veel meer *in die kant opgaan*, niet de *incentive* van het handje ophouden maar de *incentive* van geld verdienen.

Meerdere van de jongeren geloven dat het 'Westen' in de bestaande situatie een verkeerde economische aanpak heeft die er voor zorgt dat de aanpak van traditionele ontwikkelingshulp niet **effectief** is. Volgens enkele van de jongeren is de ontwikkelingshulp vaak niet **effectief**, omdat het niet bijdraagt aan verandering van de economie of omdat het de *beweging tegengaat*:

- Ik denk dat boek van Dambisa Moyo, over *dead aid*, ik ben het wel grotendeels met haar eens dat grote stromen met geld, hulpgeld, van regering naar regering, die bilaterale hulp dat dat niet zo heel erg goed idee is want *daar houdt je* volgens mij ook gewoon bepaalde *structuren mee in stand*.
- Ook een stukje *hulpverlamming* denk ik nog steeds.
- Daar geloof ik heel erg, al geloof ik natuurlijk ook in overheids gelden en echt de noodhulp maar het is gewoon veel geld verdwijnt en *blijft kleven aan* de verkeerde mensen en er komt uiteindelijk maar heel weinig terecht bij waar het terecht hoort te komen.

De legitimatie die hieruit wordt gehaald is dat er volgens de jongeren bij het particulier initiatief minder aan de *strijkstok blijft hangen*. Dit komt aan de orde in hoofdstuk 4.3.

4.2.6 Macht van structuren

De bestaande situatie in ontwikkelingslanden zit volgens de jongeren vol met problemen met **toegang, water, onderwijs, kansen en economische mogelijkheden**. Ook al zijn mensen in ontwikkelingslanden in staat om een opleiding te volgen en uiteindelijk hun eigen geld te verdienen, bestaat er toch een kans dat zij hun **onafhankelijkheid** weer verliezen. Er spelen volgens de jongeren namelijk structuren, systemen en problemen zoals AIDS, discriminatie, apartheid, geweld, vrouwenhandel, corruptie en bureaucratie die het proces van ontwikkeling lastig maken. Deze processen houden de vicieuze cirkel van armoede in stand.

De bestaande situatie van armoede wordt door de jongeren als een *plaats* gezien waarin de mensen in ontwikkelingslanden *terecht* komen, of vaker nog, in geboren worden. Problemen rond discriminatie, AIDS, onderdrukking, geweld, corruptie en bureaucratie spelen een belangrijke rol in het *in stand* houden van die huidige situatie volgens de jongeren. Ik vermoedde dat de ideogrammen **transparantie, eerlijkheid, en verantwoordelijkheid** gebruikt zouden worden om deze complexe problematiek in de bestaande situatie te verklaren. Deze ideogrammen werden in de interviews vrijwel niet gebruikt om de huidige situatie te verklaren maar vooral als een antwoord op deze problematiek, om de eigen stappen van het particulier initiatief te benoemen zoals beschreven in hoofdstuk 4.3. Elk probleem roept een eigen verklaring en retoriek op waaruit meteen duidelijk wordt wat er onwenselijk is in de huidige situatie. De woorden AIDS of apartheid in Zuid-Afrika hebben bijvoorbeeld geen verdere uitleg nodig.

De jongeren zijn voorzichtig met het bieden van verklaring voor deze complexe problematiek. Zij voelen zich niet gelegitimeerd om daar vanuit hun positie als *buitenlander* daar uitspraken over te doen:

- In Bolivia is het ook wel heel moeilijk om als buitenlander een beetje ongezoeten je mening te gaan geven, dat moet je ook weer niet gaan doen, dan heb je weer ruzie met mensen, weet je zo gevoelig ligt dat daar. In Nederland wordt het ondertussen ook zo met die PVV, hahaha...
- Godsdienst en politiek dat zijn wel twee dingen waar we proberen om daar een beetje buiten te blijven omdat dat gewoon zo complex is en nog meer achtergrond en begrip vergt dan je van een buitenstaander kan verlangen denk ik. Met name godsdienst daar stellen we ons neutraal op en politiek daar mengen we ons zelf niet direct in.

De verschillende soorten problematiek werden wel deels door de jongeren geconceptualiseerd met de primaire metafoor RELATIONSHIPS are ENCLOSURES (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 53). Deze metafoor wordt gebruikt om inter-persoonlijke relaties of verhoudingen te conceptualiseren en de sensorimotor ervaring die daarvoor wordt

gebruikt is die van een *omheining* of een *omhulsel*. De metafoor wordt hier vertaald als VERHOUDINGEN zijn OMHEININGEN. Hieronder staan enkele voorbeelden van hoe discriminatie, AIDS en taboes op scheiden en prostitutie als *omheining* werken. De problemen houden volgens de jongeren op deze manier mensen *in* de toestand van armoede of werken door *uitsluiting*:

- Deze doelgroep *loopt er heel vaak tegen aan*, als vrouwen in Nepal gaan trouwen dan gaan van het huis van hun ouders gaan ze inwonen bij de familie van hun man. En als ze gaan scheiden, bijvoorbeeld omdat ze te maken hebben gehad met huiselijk geweld, dan kunnen ze niet meer wonen bij de familie van de man.
- Als je prostituee bent in Nederland dan wordt je ook op een bepaalde manier aangekeken, als je in de seksindustrie hebt gewerkt en dat heb je daar net zo goed. En ja *in hele gesloten* gemeenschappen wat je toch al snel hebt...
- Zeker als je het vergelijkt met andere landen is AIDS er gewoon *zo aanwezig*, het is in iedere soapserie, ieder billboard op straat, in ieder publiek toilet liggen condoms, je hoort overal AIDS liedjes, het is heel *erg aanwezig*.

Andere *omheiningen* houden rijkdom *buiten de deur*. De jongeren zijn vaak van mening dat markten en subsidiestructuren van westerse landen, zoals de wereldhandel, 'oneerlijk' werken. Om deze *uitsluiting* tegen te gaan is meer **eerlijkheid** nodig:

- ... dat wij *aan de ene kant* Afrikaanse landen subsidiëren om hun markt te ontwikkelen maar dat wij *aan de andere kant onze markten gesloten houden* voor hun producten en ze eigenlijk compleet *buitensluiten*.
- Aan de andere kant hoe wij ons *opstellen tegenover* ontwikkelingslanden, wij dumpen onze producten daar, wij *sluiten hun uit* van de wereldhandel.

Sommige jongeren krijgen met hun particulier initiatief wel te maken met corruptie in ontwikkelingslanden. Het probleem corruptie wordt soms ook op deze manier geconceptualiseerd:

- Wij zijn er met onze partners niet heel erg *tegenaan gelopen* maar *je komt het zeker tegen*. Aan de weg als je aangehouden wordt en als je moet betalen als je er langs wilt bij de checkpoints.
- Tot het punt dat we een ziekenhuisdirecteur hebben bij een ziekenhuis waar we nu mee werken, die we niet vertrouwen, die ook corrupt blijkt te zijn, ik heb het bewijs niet maar we vermoeden het wel. In de overheid natuurlijk, *je komt het wel overal tegen*.
- Dat hadden ze vrij netjes *dichtgetimmerd*, tja ik had het liever geweten.

4.3 Utopieën van het particulier initiatief

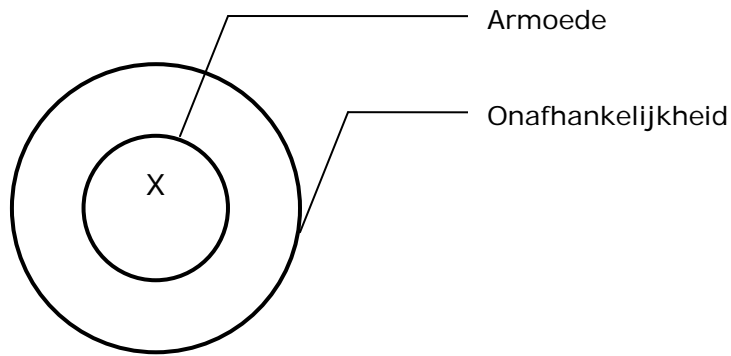
In de interviews heb ik aan de jongeren gevraagd hoe zij de toekomst voor zich zien en welke toekomst zij wensen voor mensen in de ontwikkelingslanden en degenen die zij helpen met hun initiatief. De jongeren zijn ontevreden over het gebrek aan *voortgang* in de huidige situatie en over de toestand waar mensen in ontwikkelingslanden *in* zitten, namelijk armoede.

Hieronder wordt het gewenste toekomstbeeld van de jongeren kort beschreven en toegelicht met behulp van voorbeelden. In dit gewenste toekomstbeeld wordt door de jongeren geprobeerd om hun normen en waarden te verwoorden. Deze utopie biedt daarmee een *frame* voor de jongeren uit het particulier initiatief om te komen tot ontwikkeling en daarmee de **onafhankelijkheid** van mensen in ontwikkelingslanden.

4.3.1 Onafhankelijkheid

In de huidige situatie zijn mensen in ontwikkelingslanden volgens de jongeren op verschillende manieren afhankelijk. Armoede wordt door de jongeren vaak als een *plaats* geconceptualiseerd. De bijbehorende problemen die mensen afhankelijk maken in de bestaande situatie worden door de jongeren ook voor een deel als *ruimtelijk* ervaren en in kaart gebracht.

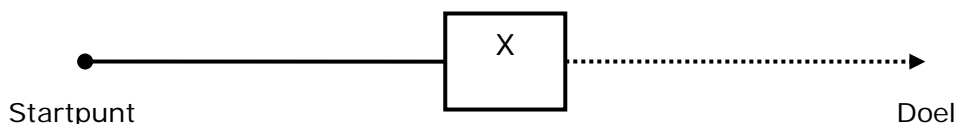
Deze embodiment zal hieronder versimpeld worden weergegeven in een container schema (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 30-32) In dit schema is de bestaande situatie van mensen in ontwikkelingslanden als een *begrensd* gebied voorgesteld. Mensen (X) bevinden zich in onderstaand schema *in* de armoede en de lijn eromheen stelt de grens van deze armoede voor die de jongeren willen *doorbreken*. Omdat het gebied zich in het gebied van onafhankelijkheid bevindt is binnen armoede wel een mate van onafhankelijkheid mogelijk:

Figuur 4.1: Container schema logica (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 32)

De mensen in ontwikkelingslanden worden volgens de jongeren op verschillende manieren door armoede in hun **onafhankelijkheid** *begrensd*. Ten eerste is het voor mensen lastig om *uit* de schrijnende *toestand* van armoede te komen. De mensen (X) worden volgens de jongeren *begrensd* door de armoede bij de **toegang** van mensen in ontwikkelingslanden tot basisvoorzieningen en daarmee de **kansen** op een beter leven. Mensen in de armoede lopen daarom steeds meer *achter* op het pad van ontwikkeling. Ten tweede kunnen mensen (X) in ontwikkelingslanden *begrensd* worden aan de *onderkant* van de samenleving weinig **economische mogelijkheden** en daarmee weinig controle om hun eigen situatie te verbeteren. In het ergste geval verliezen mensen zelfredzaamheid en zijn ze niet meer in staat om bijvoorbeeld in hun eigen **inkomen** te voorzien. Ten derde kan armoede het gezichtsveld van mensen (X) van mensen *begrenzen*, bijvoorbeeld door AIDS, taboes, geweld etc., men kan dan in het uiterste geval in een *uitzichtloze* situatie belanden.

Hieronder staan drie gewenste toekomstbeelden en daarbij horen manieren waarop de jongeren de vicieuze cirkel van armoede hopen te *doorbreken*. Omdat alle jongeren ontwikkeling als *voortgang* op een *pad* conceptualiseren kunnen ook deze utopieën in een ruimtelijk schema worden weergegeven. Ik gebruik het BRON-PAD-DOEL schema om de denkbeeldige lijn van *voortgang* weer te geven (Lakoff & Johnson, p. 32-33):

Figuur 4.2: Het BRON-PAD-DOEL schema (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 32-33).

Binnen elk van de drie utopieën is het startpunt anders, ofwel de manier waarop de jongeren armoede ervaren. Het gemeenschappelijke doel bij alle drie de utopieën is ontwikkeling maar de gewenste *bestemming* verschilt. Hierdoor verschilt ook de manier waarop de jongeren het traject, of het pad, ervaren van de arme mensen in ontwikkelingslanden (X) en hieraan richting willen geven.

4.3.2 Op eigen benen staan

Bij de eerste utopie is in de huidige situatie, het startpunt, volgens de jongeren de **toegang** tot basisvoorzieningen zoals **water** en **onderwijs** beperkt. De jongeren zien het verbeteren hiervan als eerste stap in de *voortgang*. In deze utopie wordt de ideograaf **onafhankelijkheid** vooral bepaald door de metafoor TOESTAND is PLAATS (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52). De slechte toestand van armoede staat **onafhankelijkheid** in de weg en het gewenste toekomstbeeld wordt daarom geconceptualiseerd als een *plaats* waar ontwikkeling mogelijk is. Een *plaats* die niet wordt gekenmerkt door *zware* levensomstandigheden en een gebrek aan basisvoorzieningen:

- Dat iedereen tenminste toegang heeft tot voldoende voedsel en water, een dak boven je hoofd en kwalitatief goed onderwijs kan krijgen.
- Ik ben er niet van overtuigd dat, Afrika waar wij ons op richten echt ontwikkeld moet zijn maar ik denk wel dat we het zeker voor elkaar moeten krijgen om met z'n allen om in ieder geval iedereen van water en voedsel, een dak boven hun hoofd en fatsoenlijk onderwijs te voorzien.
- Ik hoop dat Afrika toch een wat hoger niveau zal bereiken dat ze gewoon voor mekaar krijgen dat iedereen gewoon water, onderwijs en de basisrechten kan krijgen.

In deze utopie zijn de moeilijkheden die in de huidige situatie bestaan verdwenen, de *lasten* zijn *draagbaar* voor mensen in het ontwikkelingsland, dit wordt geconceptualiseerd met de metafoor MOEILIKHEDEN zijn LASTEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 50). De jongeren wensen dat mensen in ontwikkelingslanden bij de **toegang** hebben tot **water** en **onderwijs** en *op eigen benen kunnen staan*:

- ... dus dat ze ook uiteindelijk ze na een jaar of 10 - 15 als ze het afgerond hebben ook op *eigen benen kunnen staan*, dat ze ook een heel stuk verder kunnen dan als we dat niet hadden gedaan.
- ... dat die kinderen eindelijk nu fysiotherapie kunnen krijgen in dat centrum en hun kansen voor de toekomst kunnen verbeteren.
- En ook de vaardigheden opdoen zodat ze echt niet meer op het project *hoeven te leunen* maar gewoon *op eigen benen* kunnen staan.

In deze utopie hebben de mensen in ontwikkelingslanden vervolgens de *hulpmiddelen* in handen om de *bestemming onafhankelijkheid* te bereiken. **Duurzame** ontwikkeling wordt dan bereikt doordat de *plaats* niet meer de **kansen** op persoonlijke ontwikkeling of

zelfontplooiing beperkt. Dit betekent dat zij vrij kunnen eten, drinken, leren, een diploma halen en leven en waardoor de *schaarste* van **kansen** afneemt:

- Educatie is naar mijn idee *de sleutel in ontwikkeling* van landen dat mensen niet meer naïef allerlei dingen kunnen worden verteld en dat mensen zichzelf kunnen gaan ontwikkelen.
- Dat ze naar school kunnen gaan, dat ze hun diploma halen. En daarmee proberen wij die *vicieuze cirkel van armoede te doorbreken*.

4.3.3 Zelfstandige ondernemers

Naast een tekort aan **kansen** zijn ook de **economische mogelijkheden** beperkt in de huidige situatie. In de tweede utopie ontbreekt het in de huidige toestand van armoede, het startpunt, aan banen en het ontbreekt aan **ondernemers**. Corruptie en oneerlijke handelstructuren zorgen ervoor dat marktwerking *tegen* wordt *gehouden*. In deze utopie is de economie van ontwikkelingslanden juist wel in beweging. Belangrijk hiervoor is dat machthebbers zoals de overheden, politieke leiders, elites en 'de Westerse wereld' in gaan zien dat hun aanpak niet werkt en juist *voortgang* tegenhoudt. In de utopie krijgt de arme bevolking meer controle over de economie ten koste van de macht van overheden of handelstructuren. Deze wens wordt vaak geconceptualiseerd met de metafoor **CONTROLE is BOVEN** of **MACHT is BOVEN** (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 53):

- Dat de *top* dood gaat, dat er iets veranderd *daar boven*. Het is gewoon heel erg *star*, en er zit *gewoon geen beweging in*.
- ...maar vooral grote delen van het platteland hebben ze ingenomen en dat is eigenlijk *onder hun controle* gekomen, nog steeds is het onrustig.
- zeker als jongere en zeker ook als je *onderaan* het bedrijf begint heb je veel *onderdrukking*, er wordt veel misbruik gemaakt, hoe ga je daar mee om en dingen die je tegenkomt op de werkvloer.

In plaats van *onderdrukkende* structuren of problemen komen mensen in deze utopie terecht in een *opbouwende* structuur. De bevolking krijgt zelf de macht om in hun eigen **inkomen** te voorzien of een **onderneming** op te *zetten*. Het ideaalbeeld is in deze utopie een 'eigen bedrijfje', waarmee de gewenste **onafhankelijkheid** wordt verwoord:

- meer economische mogelijkheden voor mensen en dat is dan in hele algemene zin. Concreet, dat er wat meer mensen *een eigen bedrijfje opzetten*...
- Het idee is dat ze een baan krijgen, assistent kok, afwasser, tuinman en ze op die manier een plekje in het hotel geven en zich zo kunnen *opwerken*.

- Wat je probeert te bereiken is gewoon hun leven te verbeteren, we zien dus ook gewoon dat dat gebeurt. Mensen zijn heel zuinig op hun fiets en maken ze zelf, en in zo'n dorp *werkt* iemand *zich op* tot fietsenmaker om daar ook weer een beetje geld uit te halen.

Vooruitgang staat in deze utopie bijna gelijk aan economische ontwikkeling en is meer meetbaar in bijvoorbeeld **inkomen** of aantal **ondernemingen** die *opgestart* worden. **Duurzame** ontwikkeling kan in deze utopie kan worden gezien als *beweging* in de economie, een beweging die door de jongeren wordt geconceptualiseerd met de metafoor ACTIES zijn ZELF-AANGEDREVEN BEWEGINGEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52):

- Ik denk dat daar een hoop dingen *uit kunnen ontstaan* waardoor er ook op een gegeven moment ook meer economische *activiteit* is.
- Dingen mogelijk maken voor mensen zelf dat werkt naar mijn idee gewoon beter. Ook omdat je daarmee toch hopelijk *iets in werking zet die ook langere tijd voortduren*.
- ...zodat ze toch een andere toekomst kunnen krijgen. En ook volwassenen helpen bij het opzetten van mogelijkheden om zelf iets te verdienen, dus dat zijn *die self-generating income activities*.

4.3.4 Een breder toekomstperspectief

In de derde utopie is meer aandacht voor de *omheiningen* van armoede, de complexe problematiek die in ontwikkelingslanden *aanwezig* is en ontwikkeling *buiten de deur* houdt. Mensen in ontwikkelingslanden kunnen volgens de jongeren in de huidige situatie te maken krijgen met *uitzichtloze* situatie omdat hun *perspectief* wordt *tegengehouden* door problemen zoals discriminatie, AIDS, geweld of taboes. In het startpunt van utopie zijn mensen in ontwikkelingslanden **onafhankelijk** wanneer zij in staat om deze issues zelf of als samenleving aan te pakken en *invulling te geven* aan hun eigen *toekomstperspectief*. De metafoor die wordt gebruikt om deze utopie vorm te geven is vooral de metafoor GEZICHTSVELD is CONTAINER (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 38):

- Dat is een vraag die je niet aan mij moet stellen maar aan mensen daar. Voor mij is het een droom of een project die de mensen daar heel graag zouden willen verwezenlijken *om het leven voor zichzelf te veranderen* maar ik kan niet als Nederlander gaan zeggen wat ik graag anders zou *zien* in Nepal, dat kan ik niet doen.
- Nou ja, alleen al voor die individuele vrouwen maakt het al een wereld van verschil, om een *perspectief* te hebben.
- Dat zij kunnen leven zoals ze willen leven, dat ze niet in situaties terechtkomen die voor hun *uitzichtloos* lijken.

De jongeren die streven naar deze utopie denken dat bewustwording of begrip, ook in westerse landen, de beste mogelijkheden biedt op **duurzame** ontwikkeling. Het *gezichtsveld* kan alleen worden verruimd, wanneer de *omheiningen* met genoeg *tijd* en *ruimte* worden aangepakt:

- En wat je nu ook al ziet, stel een vrijwilliger van ons die gaat naar Zuid-Afrika of naar Malawi, die krijgt een ander beeld, die houdt een weblog bij en die verteld daarover aan vrienden en familie en het is echt *zo'n steentje in de vijver effect*, dat het zich *uitspreidt*.
- Je merkt echt dat de derde generatie ... ja hoe moet ik dat zeggen, gewoon kinderen zijn, *kleurenblind*, daarin opgroeien en niet meer die grote verschillen zien tussen blank en zwart en wat er verder allemaal nog rondloopt ... *Het gaat wel goed maar het duurt gewoon lang*.

De drie utopieën die hierboven zijn beschreven sluiten elkaar niet uit maar staan in een onderlinge spanning. Wel hebben de jongeren voorkeur voor een van de frames en dit is van invloed op hoe de jongeren zich gedragen in het particulier initiatief, welke stappen zij nemen en hoe zij dit ervaren. In de ideologie van de jongeren wordt steeds opnieuw betekenis gegeven aan meer materiële zaken zoals **water, onderwijs, ondernemen** of **inkomen** om aan te tonen hoe deze bijdragen aan **onafhankelijkheid** en daarmee *voortgang*. De utopieën worden gekenmerkt door verschillende mate van tastbaarheid. De eerste utopie kijkt naar verbetering van de *plaats* en legt een direct verband tussen de situatie en **onafhankelijkheid**. De tweede utopie naar een verbetering van de *structuur* (vooral economisch) en de derde utopie is gericht op een vergroting van de *ruimte* voor **onafhankelijkheid** waarin het *perspectief* van mensen in ontwikkelingslanden voorop staat.

Water, onderwijs, ondernemen, inkomen, kansen en **mogelijkheden** spreken vooral tot onze verbeelding omdat ze direct een beeld van ongelijkheid oproepen tussen onze eigen situatie en die van mensen in ontwikkelingslanden. Daarnaast bieden ze direct een 'logische' oplossing die weinig kritische vragen oproept, namelijk **water, onderwijs** en **inkomen** dragen direct bij aan meer gelijkheid en zijn de snelste manier om mensen meer vrijheid te geven. Door het onderliggende idee van maakbaarheid zijn het ideogrammen geworden waar een sterke overtuigingskracht van uitgaat. De woorden zelf zijn juist abstracter geworden en worden in het particuliere initiatief gebruikt om gedrag te legitimeren en te sturen.

4.4 Stappen naar een betere wereld

De utopieën binnen de gemeenschap van het particulier initiatief toekomstbeelden van een 'betere wereld' en daarmee meer gelijkheid tussen rijk en arm. Daarbij richten zij zich vooral op het individu via kleine organisaties en lokale partners waarbij gelijkwaardigheid wordt beoogd. De leden van de gemeenschap hopen daarmee de **onafhankelijkheid** van mensen in ontwikkelingslanden te vergroten. De jongeren verschillen in mening in welke volgorde dit bereikt dient te worden. De vraag die terug komt is of het **duurzamer** is om eerst de gelijkheid te creëren zodat daar **onafhankelijkheid** uit kan ontstaan of is gelijkheid niet mogelijk wanneer niet eerst de **onafhankelijkheid** van mensen in ontwikkelingslanden en partners erkend wordt? Dit is een fundamenteel verschil in idealisme maar de verschillende startpunten bestaan naast elkaar in het particulier initiatief.

Via ideografen zoals **duurzaamheid, effectiviteit, transparantie** en **eerlijkheid** wordt onderling betekenis gegeven aan de manier waarop het particulier initiatief de 'betere wereld' kan creëren en hoe de particuliere ontwikkelingswerkers zichzelf daarin behoren te gedragen en kunnen ontwikkelen. Via de ideologie en mythe kunnen de jongeren toch met elkaar communiceren als gelijken binnen de gemeenschap van het particulier initiatief. In de interviews werden vaak metaforische concepten als *gesloten, lasten of omheiningen* om de problematiek in ontwikkelingslanden kaart te brengen. Daarmee wordt tegelijkertijd een politieke claim gemaakt voor meer **transparantie** of **verantwoording**. De huidige aanpak van oneerlijke handel en de inzet van traditionele hulporganisaties werd als ineffectief gezien omdat het structuren *in stand houdt* en *voortgang* tegen zou werken. De jongeren maken daarmee een claim voor meer **effectiviteit** en **eerlijkheid**. Hieronder wordt bekeken hoe deze ideografen het gedrag en de ervaringen van de jongeren *sturen* en hoe metaforen tot in detail het denken en praten maar ook het doen van de jongeren bepalen.

4.4.1 Hulp volgens het particulier initiatief

Binnen het particulier initiatief is een grote diversiteit ontstaan aan initiatieven. Elk initiatief lijkt een eigen niche gevonden te hebben waarin een specifieke hulpbehoefte wordt voorzien. In de interviews is aan de jongeren gevraagd wat hun initiatief doet en waarom dat belangrijk is, de hulpbehoefte werd door de jongeren dan meestal in een zin samengepakt met de kern van de aanpak:

- Wij faciliteren school voor kansarme kinderen daar.
- [initiatief] ondersteunt lokale organisaties in ontwikkelingslanden, met name in Afrika, en het gaat dan om sociale projecten, kleinschalige lokale projecten, die ondersteunen we met geld en vrijwilligers.
- Wij ondersteunen lokale initiatieven in dit geval in Kameroen en lokale vraag op het gebied van onderwijs en water om mensen heel simpel gezegd een beter leven te geven.
- [initiatief] is een digitale marktplaats voor kleinschalige ontwikkelingsprojecten.
- We hebben een hele mooie uitgeschreven visie en dat is, mensen in ontwikkelingslanden tools aanbieden zodat ze zelf in staat zijn om kennis en geld en euh tijd van mensen te bereiken zodat ze hun eigen levensomstandigheden kunnen verbeteren.
- [initiatief] heeft als algemene doel het verbeteren van de leefomstandigheden van vrouwen en kinderen in ontwikkelingslanden.
- [Initiatief] houdt zich bezig met name met onderwijs, dus de ontwikkeling van onderwijs en dan met digitale leermiddelen, dus niet alleen onderwijs, het bouwen van scholen en lesgeven maar met name digitale leermiddelen afleveren aan scholen.
- Het is een trainingsinstituut om kansarme jongeren een kans te geven een baan te krijgen.
- Het geven van voorlichting in Nederland over de vaak achtergestelde positie van vrouwen en kinderen in de wereld en het doorbreken van taboes rondom vrouwen- en kinderhandel, prostitutie en HIV/AIDS in ontwikkelingslanden.

Besproken ideogrammen zoals **toegang, kansen, onderwijs, water, economische mogelijkheden** zijn in bovenstaande voorbeelden duidelijk terug te vinden. Hiernaast geven de jongeren vaak aan dat ze zich vooral bezig houden met 'kleinschalige', 'concrete', 'lokale' en 'digitale' en 'projecten' waarmee invulling wordt gegeven aan de ideogrammen **transparantie, effectiviteit** en **verantwoording**. De ideogrammen worden als het ware *opgestapeld* waardoor de retorische kracht van ideogrammen vaak verward wordt met logica. Er is namelijk geen praktische manier om te bepalen wie het meest kansarm is, welke levensomstandigheden als eerste verbeterd moeten worden of waarom lokale initiatieven beter zijn dan landelijke programma's. Alle ideogrammen samen bepalen zo de grenzen van het particulier initiatief, de jongeren zullen zich niet snel bezighouden met landelijke vaccinatieprogramma's of noodhulp in oorlogsgebied.

Binnen het particulier initiatief wordt een gemeenschappelijke taal gesproken, een gedeelde ideologie gecentreerd om de ideogrammen. Dit betekent niet dat de jongeren ook hetzelfde denken of doen. Hulp werd door de jongeren meestal geconceptualiseerd met de primaire metafoor HELPEN is ONDERSTEUNEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52) Het lijkt alsof alle jongeren het eens zijn over de soort hulp die nodig is, dit is echter niet altijd het geval. Er is sprake van een gedeelde ideologie en mythe maar daarbinnen is veel ruimte, zo kunnen de jongeren compleet andere perspectieven hebben op het geven van hulp. *Ondersteunen* kan volgens de jongeren betekenen *lasten verlichten* door mensen voedsel of water, scholing of opvang te geven:

- Wij zetten ons met name in voor de kwetsbare groepen van de samenleving, dus kinderen, dan hebben we het over weeskinderen, gehandicapte kinderen, straatkinderen, misbruikte kinderen en alles wat je er verder bij kunt denken. En aan de andere kant ook vrouwen, bijvoorbeeld tienermoeders, vrouwen die mishandelt of misbruikt zijn.
- ... en dat je er echt *een steentje kan bijdragen*.
- [initiatief] *ondersteunt* lokale organisaties in ontwikkelingslanden, met name in Afrika, en het gaat dan om sociale projecten, kleinschalige lokale projecten, die *ondersteunen* we met geld en vrijwilligers.

Het kan betekenen ook een *bottom-up* aanpak van de economie of de samenleving als geheel:

- het grote onderscheid is te maken met het bottom-up systeem en top-down. Wat wij doen is natuurlijk heel erg bottom-up vanaf het begin beneden af aan ontwikkelingshulp verlenen en zodoende meer steun en dat het zeg maar zichzelf *opwerkt*.
- Iedereen moet *de schouders eronder zetten*, iedereen zal hard moeten werken, vooral ook de mensen daar, er moet wat veranderen.

Maar het kan ook betekenen, mensen *empoweren* zodat mensen meer zelfvertrouwen *opbouwen*:

- Wij *dragen er wel aan bij* met vrijwilligers en geld, maar dat is echt *een steuntje in de rug*
- Wij *steunen* die projecten heel erg, met advies ook, nou alles waar ze maar behoefte aan hebben.
- ... maar ik zag geen zielige mensen, ik zag juist hele *sterke* mensen die allerlei hele goede ideeën hadden waarmee ze hun eigen situatie zouden kunnen verbeteren.

Elke utopie biedt een andere richting waarin het denken van de jongeren gestuurd wordt en de jongeren werken met hun initiatief in meerdere richtingen tegelijk. Hieronder worden drie **ideografen** apart bekeken en hoe deze de stappen van jongeren sturen en hoe jongeren afwegingen maken tussen hun eigen ontwikkeling en die van de mensen in ontwikkelingslanden.

4.4.2 Transparantie

Alle jongeren vinden **transparantie** allemaal een belangrijk aspect van hun particuliere initiatief. Zij zijn het ook eens dat **transparantie** nodig is en beter werkt bij een particulier initiatief dan bijvoorbeeld bij de overheid. De ambiguïteit van de ideograaf

transparantie maakt het mogelijk voor de jongeren om er hun eigen interpretaties aan te verbinden.

De jongeren gebruiken vaak woorden als *simpel*, *klein*, *doorzichtig*, *open*, *direct* en *snel* om zich te distantiëren van *grote* bureaucratisch organisaties. In onderstaand voorbeeld gebruikt een jongere de metafoor *subsidie-oerwoud* en geeft daarmee invulling aan de ideograaf **transparantie**. In dit voorbeeld wordt tegelijkertijd een negatieve houding geuit over bureaucratie en een positieve gedragsattitude gevormd over de nodige stappen. Het *subsidieoerwoud* staat namelijk *in de weg* van het verwezenlijken van interessante ideeën waarmee **economische mogelijkheden** kunnen worden gecreëerd. Het systeem moet volgens de jongere daarom *simpeler*, *kleiner* en *doorzichtiger*:

- Je hebt een aantal NGO's en CBO's die hebben hun weg gevonden in het *subsidieoerwoud*, nou die krijgen dan vaak wel subsidies voor dingen, dat kan natuurlijk ook in een keer stoppen. Maar je hebt natuurlijk ook een heleboel mensen die ook hele interessante ideeën hebben maar die nog niet helemaal snappen hoe je met bepaalde termen subsidies kunt krijgen. Ik vind dat je dat moet *simplificeren* door in plaats van te praten over capacitybuilding gewoon te zeggen van het is handig dat mensen meer kennis krijgen over landbouw of over de dingen waar zij hun geld mee verdienen. Dus ik vind dit systeem interessanter dan een *groots*, een beetje *ondoorzichtig* systeem.

De jongeren zien **transparantie** ook als een hulpmiddel om uitgaven die worden gedaan om de toestand van arme landen te verbeteren *zichtbaar*, *live* en *open* te maken. De jongeren gebruikten in veel gevallen softwareprogramma's of nieuwe media als metaforen voor **transparantie**. In de interviews werden onder andere, wikipedia, 2.0, linked in, excelsheet, facebook, hyves, digitale marktplaats en website gebruikt om aan te tonen dat **transparantie** beter werkt bij particuliere initiatieven dan in grote structuren:

- ... maar we zijn er ook achter gekomen dat we heel erg *live* en *open* willen zijn maar dat eigenlijk nog niet helemaal zijn. ... We ambiëren ook heel erg om op de website live te zijn, te communiceren via filmpjes, berichten, dat valt ook tegen...
- Eigenlijk een soort *open source* stichting.
- Wat [oprichters] eigenlijk willen neerzetten is ontwikkelingssamenwerking 2.0, dus dat het niet meer is van zender naar ontvanger, gewoon iedereen met elkaar in contact brengen, het is gebaseerd op *web 2.0*, als gebruiker maak jij internet en zo is het ook met ontwikkelingssamenwerking.

Het particulier initiatief als gemeenschap streeft naar systemen en structuren die **transparanter** zijn dan die van overheden of NGO's. Paradoxaal is dat men hierdoor zelf een groot onoverzichtelijk netwerk van websites, facebookpagina's en initiatieven heeft gecreëerd dat steeds meer aan **transparantie** lijkt te verliezen:

- Ja, een particulier initiatief opzetten is volgens mij wel de nationale mode geworden, er komen er steeds meer ... Daarmee zit je wel *in elkaars vaarwater*, degenen die dan wel doorgaan die kunnen daar wel hinder van ondervinden.

4.4.3 Eerlijkheid

De jongeren zien **eerlijkheid** als een belangrijk aspect van ontwikkelingshulp en ook deze ideograaf stuurt op verschillende manieren het gedrag van de jongeren. **Eerlijkheid** kan bijdrage aan de eerste utopie, betere levensomstandigheden in ontwikkelingslanden en meer **kansen**. De jongeren willen vaak zelf een betaalde baan in de ontwikkelingshulp omdat dat **eerlijker** is maar vinden 'de strijkstok' oneerlijk als daardoor de toestand van armoede blijft voorbestaan:

- Dat we nu een algemeen directeur aannemen en dat die een salaris krijgt maar geen topsalaris, we moeten eerlijk blijven tegenover onszelf maar ook groeien en meer mensen helpen.
- Ik wil er later ook zelf heel graag mee verder ... wel op gegeven moment gewoon op een betaalde manier, dat ik er zelf geld aan verdien, ik denk dat dat de eerlijkste manier is.

De ongelijke verdeling in de wereld tussen arm en rijk wordt als oneerlijk beschouwd. Veel jongeren beschouwen het daarom als een taak van hun particulier initiatief om mensen aan te sporen om **eerlijker** of **bewuster** te leven en het goede voorbeeld te geven. De utopie hierbij is dat alle kleine beetjes helpen en uiteindelijk zullen leiden tot het doorbreken van de handelsstructuren en de *omheiningen* van de armoede in ontwikkelingslanden:

- Wij proberen ze ook een handvat te bieden om daar iets mee te doen en op een andere manier invulling te geven aan die positieve instelling, door eerlijk te eten, door en andere vorm van vrijwilligerswerk te doen, door anders te stemmen, verzin maar wat. Dus door betrokken te blijven en maatschappelijke sociale dingen te doen als ze terug zijn.
- ... goede fietsen die echt uit Zuid-afrika zelf komen die zijn wel gewoon op een eerlijke manier.. maar je hebt ook fietsen rondrijden die komen bijvoorbeeld uit India en die zijn allemaal door kinderarbeid gemaakt. Dat wil je natuurlijk niet.

Eerlijkheid wordt door de jongeren meestal met geld in verband gebracht, zoals bij de strijkstok of handelsstructuren. Paradoxaal is dat bij een klein gedeelte van het particulier initiatief dan minder uitmaakt hoe **eerlijk** die ontwikkeling verloopt. De hoop is gevestigd op grote investeringen en grote economische ontwikkeling. Er wordt door de jongeren continu een afweging gemaakt tussen dat wat **eerlijk** is en dat wat *voortgang* brengt:

- Ik hoop dat ze een beetje China achterna gaan. Er is een hoop vervuiling en schending van mensenrechten maja die mensen zijn wel uit armoede gekomen en ik hoop dat dat in Afrika ook mogelijk is, wel op een nette manier.

4.4.4 Effectiviteit

Binnen het particulier initiatief wordt vaak gezegd dat de overhead veel kleiner is dan bij grote organisaties en dat de kleine, directe, lokale en persoonlijke aanpak effectiever is omdat er minder geld verspild wordt of *blijft hangen*. De jongeren komen er al snel achter dat het veel tijd en energie *kost* om een particulier initiatief succesvol op te zetten. Er wordt een continue afweging gemaakt door de jongeren tussen de tijd die wordt *geïnvesteerd* en andere bezigheden zoals studeren en vrije tijd, het moet volgens de jongeren wel 'leuk blijven'. Een van de metaforen waarmee dit wordt verwoord is TIJD is GELD (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 15-18):

- Nou, je leert er gewoon zo ontzettend veel van. Het is geen *kosten baten analyse* om zoiets te doen want anders zou je dit nooit doen. Het is niet van zoveel stop ik er in en dat krijg ik er uit, sommige dingen doe je omdat je vindt dat je het moet doen.
- Dat is gewoon onwijs frustrerend als je daar heel *veel tijd in hebt gestoken* en dat het uiteindelijk dan toch weer bijna niets *oplevert*, ja 100, 200 euro terwijl je daar dan een week druk mee bezig bent geweest.
- ...en je krijgt er geen geld voor, en het *kost heel veel tijd* maar het is ook mijn eigen initiatief geweest dus het is gewoon leuk

De jongeren missen hiernaast vaak structuur in het particulier initiatief die grotere organisaties wel hebben. Om dit te verwoorden wordt de metafoor ORGANISATIE is FYSIEKE STRUCTUUR gebruikt (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 51):

- Ik zeg altijd we zijn eigenlijk een *nieuwe trui aan het breien* maar we weten eigenlijk nog niet hoe de trui eruitziet, zo voelt het ook wel echt.
- Dus dat heb je dan ook weer met vrijwilligers, dan zegt iemand ik heb geen zin meer, dan valt er weer ineens een *pilaar* weg, in een bedrijf waar je een betaalde baan hebt is dat niet zo, dan vallen niet ineens mensen weg.
- Dat het altijd zo *hak op de tak* is, dat vind ik, ik vind dat het niet effectief is. ... zou ik het wel prettig vinden omdat het vrijwilligerswerk is als er toch iets meer *structuur* inzit van dit en dit moet je doen want het moet echt uit jezelf komen.

Uiteindelijk is het nog lastiger om **effect** te hebben in het ontwikkelingsland zelf. Met de stichting en de projecten hopen de jongeren structuur te brengen in ontwikkelingslanden om het land *op te bouwen* en de economie in *beweging* te brengen. De jongeren gaan

hier verschillend mee om. Enkele jongeren met een meer economische kijk op ontwikkeling geven aan dat zij de 'cultuurverschillen' als *frustrerend* ervaren, *frustrerend* omdat de lokale bevolking niet wil *bewegen*. Terwijl dit volgens de jongeren nodig is om de toestand van armoede te veranderen:

- Ik heb veel mensen ontmoet die er wel iets aan willen doen en die wel iets *opgestart* hebben en wel ergens mee bezig zijn maar ook zo veel mensen die er *in berusten*...
- ... wij komen jullie helpen, *loop dan ff hard* en zit dan niet te zeiken en *ga niet op je kont zitten*.
- Verbeteren van onderwijs en mensen bijbrengen dat ze economisch *actief* moeten worden, want veel Bolivianen zijn hartstikke *lui*, ze teren op spullen en ze verkopen het en daar leren ze natuurlijk niks van.

Andere jongeren geloven juist dat een geduldige benadering beter werkt, 'ownership' hoort bij de bevolking te liggen. Het is effectiever om dit te stimuleren dan komt er vanzelf *voortgang*:

- Nou, wat wij niet doen bijvoorbeeld is daar projecten opzetten, omdat wij er heel erg in geloven dat het ownership van de projecten bij de organisaties in Afrika moet liggen, die mensen kennen het land, die mensen kennen de situatie, die weten als geen ander wat er moet gebeuren bovendien moeten zij het doen
- en die coaches stimuleren wij dan weer om ook die mensen aan te moedigen om zoveel mogelijk ook lokaal de mensen eigenaarschap te geven over de projecten. Mensen hebben veel de neiging om hier vanalles te organiseren en dan vergeten ze eigenlijk dat het lokaal ook wel handig is als iedereen weet wat er aan de hand is en waarom er ineens een toiletgebouw staat en wie daar dan verantwoordelijk voor is.

4.4.5 Duurzaamheid

Het woord **duurzaamheid** werd in de interviews niet door alle jongeren genoemd en wordt vooral op heel verschillende de manieren ingevuld. Een jongere geeft aan dat het project **duurzaam** is omdat er fietsen worden verstrekt en dit een **duurzaam** product is, een ander geeft aan dat het project **duurzaam** is omdat het particulier initiatief zichzelf *de nek omdraait* en de partnerorganisatie zelf het project draaiende houdt en financiert.

De meeste jongeren zien **duurzaamheid** als een manier om kritisch te kijken naar ontwikkelingssamenwerking en hun eigen particuliere initiatief in het bijzonder:

- Dus wat ik net al zei over die kennisoverdracht is eigenlijk in essentie de verduurzaming, van wij gaan steeds minder doen aan de financieringskant en zij gaan steeds meer doen in Nepal zelf...
- ... zij schrijven op bij duurzaamheid dat het duurzaam is omdat ze zoveel subsidie hebben, dat komt weleens voor, maar eigenlijk vind ik dat helemaal niet zo duurzaam.

De jongeren zijn verdeeld over de rol van het particulier initiatief en de **duurzaamheid** van hun eigen aanpak in de huidige situatie. De voornaamste metafoor waarmee **duurzaamheid** wordt geconceptualiseerd is DOELEINDEN zijn BESTEMMINGEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p.52-53). De vraag wordt als het ware gesteld of het project ook daadwerkelijk, op de lange termijn, bijdraagt aan het bereiken van *vooruitgang*:

- Het is en blijft een ontwikkelingsland en het is blijkbaar heel moeilijk om iets op te zetten en dat daarna *ook voort te laten duren*. Ik denk dat de grootste problemen die zijn daar en die blijven ook doordat de overheid te weinig ondersteunt en te weinig aanwezig is maar ook dat de bevolking te weinig wordt betrokken.
- Dat is natuurlijk een heel groot doel maar ik denk dat, dat microkredieten, dat is allemaal heel waardevol enzo maar dat is allemaal zo klein, dat zijn allemaal *druppels op een gloeiende plaat*.
- Ik vind die definitie van het Bruntland rapport heel mooi, dat je zegt je zorgt ervoor dat datgene wat je nu neerzet dat dat *ook voor de toekomstige generaties bruikbaar is*. Het is natuurlijk nooit een garantie, ik bedoel als er een tsunami komt of een overstroming ofzo dan kun je nog zo nagedacht hebben over duurzaamheid maar dan is het gewoon natuurlijk afgelopen.

Binnen het particulier initiatief zijn er grote verschillen in de invulling van de ideograaf **duurzaamheid**. Doordat er een abstract en slecht gedefinieerd gemeenschappelijk doel is, namelijk ontwikkeling, zijn er een onbeperkt aantal interpretaties van **duurzaamheid** mogelijk. Jongeren nemen bijvoorbeeld ook hun persoonlijke ontwikkeling mee in de berekening. Of **duurzaamheid** in ontwikkeling uiteindelijk bereikt wordt door het particulier initiatief is pas achteraf door toekomstige generaties met zekerheid te zeggen.

Hoofdstuk 5 Conclusie

Oud-minister van ontwikkelingssamenwerking Agnes van Ardenne voorzag een toekomst waarin ontwikkelingssamenwerking uit internationaal betrokken burgers zou bestaan. De opkomst van het particulier initiatief leidt tot veel discussie of die ontwikkeling wel wenselijk is. In mijn onderzoek heb ik daarom bekeken in hoeverre de karakteristieken van pragmatisch idealisme een rol spelen bij particuliere initiatieven. Hiervoor is bekeken wat de karakteristieken van dit idealisme zijn en is een beschrijving gegeven van de ideologie die jongeren in het particulier initiatief beweegt. Hieronder volgt een overzicht van de bevindingen waarmee de drie onderzoeksvragen zijn beantwoord.

5.1 Pragmatisch idealisme als verklaring voor het particulier initiatief

In dit onderzoek is eerst bekeken wat pragmatisch idealisme inhoud, daarvoor is de eerste onderzoeksvraag beantwoord:

1. Wat zijn de karakteristieken van pragmatisch idealisme?

Pragmatisch idealisme is verbonden met het proces van individualisering en de kern van het idealisme wordt gevormd door de drie Verlichtingsidealen vrijheid, gelijkheid en broederschap. Hierbij staat vrijheid voorop, zelfontplooiing, zelfverwezenlijking en verrijking zijn het ultieme streven voor pragmatische idealisten. Kort samengevat wordt van jongeren tegenwoordig een continue pragmatische afweging gevraagd, ze moeten persoonlijke keuzes kunnen maken tussen eigenbelang en idealen. Aan de ene kant is dit een schrikbeeld van autonome rationele hyperindividuen waarin traditionele banden verdwijnen. Jongeren weten echter zelfontplooiing met nieuwe vormen van betrokkenheid te combineren. Pragmatische idealisten kunnen op deze manier het ambitieuze van de utopie met het pragmatische verenigen. Dit doen zij door bescheiden, realistische en praktische verwachtingen te combineren met passie en betrokkenheid. Pragmatisch idealisme lijkt samen op te gaan met allerlei maatschappelijke ontwikkelingen en bewegingen zoals andersglobalisme, praktisch idealisme, maatschappelijk verantwoord ondernemen en doe-het-zelf burgers die zichzelf op het terrein van maatschappelijke issues bewegen.

In de tweede onderzoeksvraag is bekeken in hoeverre de karakteristieken van pragmatisch idealisme een rol spelen binnen het particulier initiatief. De tweede onderzoeksvraag luidde als volgt:

2. In hoeverre spelen de karakteristieken van pragmatisch idealisme een rol bij particuliere initiatieven in de internationale samenwerking?

Uit onderzoeken die verschenen zijn over het particulier initiatief blijkt dat pragmatisch idealisme zeker een rol speelt bij particuliere initiatieven. Vooral jongeren in het particulier initiatief verbinden zelfverwezenlijking met ontwikkelingshulp. Het helpen van mensen in ontwikkelingslanden wordt daarnaast gezien als een mogelijkheid voor persoonlijke groei en ontwikkeling en de ervaringen zijn leuk en leerzaam. Ook andere karakteristieken komen in grote lijnen overeen.

Er is bij pragmatisch idealisten een voorkeur voor een bottom-up aanpak van maatschappelijke issues in plaats van een top-down net als bij particuliere initiatieven die vaak kiezen voor een kleinschalige, lokale en op het individu gerichte aanpak. Drie kwart van de initiatieven richten zich op het verbeteren van de toegang tot basisvoorzieningen.

Pragmatisch idealisten willen gelijkheid voor iedereen, zodat ook anderen zich kunnen ontwikkelen en ontplooiën. Solidariteit is de belangrijkste reden voor mensen om zelf een initiatief op te zetten en 'iets bij te dragen' of 'iets te betekenen' voor anderen.

Pragmatisch idealisten proberen 'slim' te kiezen uit alle idealen die men in een pluralistische samenleving kan en wil nastreven. Binnen het particulier initiatief is hulp in grote mate gepersonaliseerd en onder andere via de website uiten de initiatieven hun eigen idealen. Er is een groot aanbod van tips, trucs en idealen waaruit een initiatief kan kiezen online terug te vinden. Een gevaar is dat soms taal gebruikt op websites om mensen in ontwikkelingslanden kwetsbaar en hulpeloos te laten lijken om zo sponsors en donoren te trekken.

Gekozen idealen worden door pragmatisch idealisten instrumenteel gemaakt op basis van eigen overtuigingen en feiten en vertaald naar concrete en praktische handelingen. Ook dit komt terug in het particulier initiatief, er wordt geprobeerd om resultaten zo zichtbaar en tastbaar mogelijk te maken. Daarmee probeert men te bevestigen dat de gekozen vorm van hulp 'effectief' is. De aanpak of de idealen worden aangepast als blijkt dat het gewenste resultaat niet wordt behaald.

Pragmatisch idealisten laten zich ten slotte niet leiden door het collectief of ideologieën maar willen vrij zijn om zelf gedachten te veranderen. Ook voor particuliere initiatieven is het belangrijk om zelfstandig te zijn en de initiatieven onderscheiden zich van traditionele ontwikkelingshulp organisaties. Wel is er sprake van een collectief dat de initiatieven stuurt. Communicatie via sociale media, websites of netwerken binnen de gemeenschap hebben een belangrijke rol om inzichten en ervaringen te delen.

5.2 Een gedeelde kaart

Uit de analyse van de interviews komt naar voren dat er wel een gedeelde ideologie is. En dat het gedrag van jongeren niet zozeer bepaald wordt door pragmatisch idealisme maar dat dit eerder gestuurd wordt door een publiek bewustzijn. De jongeren gebruiken een gedeelde taal die dient als een *kaart* en hen stuurt en richting geeft in het particulier initiatief. De kaart van het particulier initiatief omvat een gedeeld begrip van de wereld, gewenste toekomstbeelden en stuurt daarmee gedrag door te bepalen wat wenselijk is en wat niet.

De jongeren gebruiken gedeelde ideografen en metaforen om de toestand van armoede en de gevolgen voor de ontwikkeling en onafhankelijkheid van mensen te verklaren. Hulp is volgens de jongeren gelegitimeerd omdat het ontbreekt aan kansen, economische mogelijkheden of toekomstperspectief voor armen in ontwikkelingslanden. De jongeren gebruiken metaforen die deels ruimtelijk zijn geconceptualiseerd om te verklaren hoe armoede mensen in hun onafhankelijkheid en *voortgang* begrensd. Mensen verkeren *in* de armoede waar de situatie *zwaar* is en het ontbreekt aan toegang tot *entiteiten* als water, onderwijs. Het ontbreekt daarnaast aan *fysieke structuren* zoals ondernemingen om mensen *uit* de armoede te *bewegen*. Daarnaast zijn er talloze problemen die de vicieuze cirkel van armoede *in stand* houden als een soort *omheiningen* en het *gezichtsveld* van mensen beperken.

5.3 Sturende rol van ideografen en metaforen

In de laatste onderzoeksvraag is bekeken welke rol metaforen en ideografen spelen in de ideologie onder de jongeren van het particulier initiatief. Daarvoor heb ik de volgende vraag beantwoord:

3. Welke rol spelen ideografen en metaforen in de verhalen die door de particuliere ontwikkelingswerkers geconstrueerd worden?

Uit het onderzoek komt naar voren dat ideografen en metaforen de jongeren helpen om verhalen te construeren waarin de wereld in grote mate maakbaar is. In de ideologie van het particulier initiatief zijn alle mensen gelijk en ieder individu heeft daarom gelijke rechten op vrijheid. De onafhankelijkheid van mensen kan daarbij tot stand gebracht worden door hulp. Hiervoor worden politieke en symbolische verbanden gelegd tussen begrippen die het denken van de jongeren conceptualiseren en het gedrag tot in detail

sturen. De jongeren kunnen hun politieke bewustzijn communiceren doordat zij dezelfde metaforische concepten gebruiken om de wereld om hen heen vorm te geven.

In de ideologie van de jongeren wordt gestreefd naar het gemeenschappelijke, normatieve doel ontwikkeling. Hiervoor wordt steeds opnieuw betekenis gegeven aan meer materiële zaken zoals water, onderwijs, ondernemen of inkomen om aan te tonen hoe deze kunnen bijdragen aan kansen, mogelijkheden en daardoor onafhankelijkheid. In de interviews kwamen drie gewenste toekomstbeelden naar voren die via drie verschillende wegen leiden tot ontwikkeling en die in een onderlinge spanning staan. Deze utopieën dienen als *frame* voor het gedrag van de jongeren binnen het particulier initiatief.

In het startpunt van het eerste frame wordt armoede geconceptualiseerd met TOESTAND is PLAATS waar het ontbreekt aan toegang tot de *entiteiten* water en onderwijs. De leefomstandigheden *in* deze toestand zijn zwaar en worden deels gestructureerd door de primaire metafoor MOEILIKHEDEN zijn LASTEN. Kansen zijn hierdoor *schaars* (KANS is SCHAARS HULPMIDDEL en EEN KOSTBAAR GOED). Door de toestand te verbeteren en kansen te bieden/geven/creëren in de vorm van onderwijs en water te *ondersteunen* kan de utopie worden verwezenlijkt. In de utopie zijn de *zware* leefomstandigheden verdwenen waardoor iedereen *op eigen benen* kan staan en daardoor onafhankelijk is. Opvallend hierbij is dat ondersteunen soms ook letterlijk *op eigen benen* helpen kan betekenen bijvoorbeeld in het geval van het centrum voor fysiotherapie voor arme kinderen. Duurzaamheid (DOELEIND is BESTEMMING) wordt in dit frame bereikt wanneer water of onderwijs langere tijd bijdragen aan ontwikkeling, bijvoorbeeld doordat de school of waterput lange tijd in gebruik wordt genomen.

In het startpunt van het tweede frame bevinden mensen zich aan de *onderkant* van de samenleving dit wordt geconceptualiseerd CONTROLE is BOVEN. Arme mensen hebben weinig controle over hun leven en worden gemakkelijk *onderdrukt*, het ontbreekt *onderaan* de samenleving aan inkomen en ondernemers. In deze situatie zijn economische mogelijkheden *schaars* en is er daardoor weinig *beweging* (VERANDERING is BEWEGING). In de utopie is er een *opbouwende* structuur waarin de mensen zich bevinden die zichzelf in *beweging* houdt, dit wordt geconceptualiseerd door de metafoor ACTIES zijn ZELF-AANGEDREVEN BEWEGINGEN. Ondersteunen betekent in deze frame meehelpen met *opbouwen* of *in beweging brengen*. Duurzaamheid wordt in deze utopie bereikt wanneer iets opgezet (ORGANISATIE is FYSIEKE STRUCTUUR) of opgestart (ORGANISATIE is MACHINE) wordt en de *beweging* die dit veroorzaakt voort blijft duren en zo effect heeft op de armoede.

In het startpunt van het derde frame wordt het toekomstperspectief beperkt door vooral maatschappelijke problemen die mensen *in* de armoede houden als een soort

omheiningen (VERHOUDINGEN zijn OMHEININGEN). Mensen in ontwikkelingslanden zijn wel onafhankelijk maar kunnen geholpen worden om deze onafhankelijkheid *te verruimen*. In de utopie kunnen de mensen *ver vooruit kijken* en hun worden daarbij niet gehinderd door de omheiningen. Ondersteunen kan hierbij onder andere door voorlichting of empowerment. Ook dit frame heeft weer invloed op wat de jongeren verstaan onder duurzaamheid, duurzaam is dan bijvoorbeeld wanneer men meer begrip heeft voor elkaar of in het geval van apartheid *kleurenblind* worden (de kleuren zijn in dat voorbeeld de omheiningen die het gezichtsveld beperken).

De jongeren hebben een voorkeur voor één frame of een combinatie daarvan en deze voorkeur bepaald hoe dit frame vervolgens verder ingevuld wordt met ideografen zoals transparantie, duurzaamheid en eerlijkheid. Deze frames worden gedeeld en geven niet alleen richting aan het gedrag van de jongeren in het particulier initiatief maar ook hun ervaringen worden gestructureerd. Met de metaforen worden de frames en dus de onderlinge verhouding tussen ideografen verder ingevuld en zo helpen metaforen bij de embodiment van de omgeving. Deze structurering blijft niet beperkt tot het initiatief zelf maar ook daarbuiten gedragen de jongeren zich volgens de frames door eerlijke producten te kopen of bewust te stemmen. Zij geloven daarbij dat elke handeling en keuze bij kan dragen aan een 'betere wereld'. De gedeelde ideologie binnen het particulier initiatief heeft grote invloed op het gedrag van de jongeren en kan verder worden bestudeerd om meer inzicht te krijgen in het particulier initiatief.

5.4 Ideografen in een postmoderne wereld.

McGee (1980) schrijft dat het mogelijk is om met een volledige beschrijving van alle ideografen in een bepaalde context, de spanning te verklaren tussen een bestaande omgeving (objectieve realiteit) en de 'geprojecteerde' omgeving (sociale werkelijkheid) die latent aanwezig is retorisch discours (McGee, 1980, p.16). In dit onderzoek is geprobeerd om deze spanning te verklaren. Dit bleek een veel grotere uitdaging dan vooraf gedacht omdat er in de pluralistische maatschappij van tegenwoordig niet meer gesproken kan worden van een 'sociale werkelijkheid'. Doordat we leven in een postmoderne samenleving zijn ideologieën van gemeenschappen niet meer zo helder afgebakend en lopen verschillende ideologieën in elkaar over.

Jongeren krijgen in het particulier initiatief te maken met complexe problemen zoals armoede, bureaucratie, corruptie en andere kwesties die zij proberen aan te pakken met ideografen als water, onderwijs, ondernemen of inkomen. Dit zijn geen typische ideografen zoals McGee (1980) naar mijn mening zou onderscheiden omdat deze begrippen veel tastbaarder zijn dan bijvoorbeeld 'vrijheid' of 'democratie' en ze minder

ambigue zijn. Maar binnen het particulier initiatief lijkt de ideologie toch om deze tastbare begrippen gecentreerd. Juist doordat de begrippen voor ons zo vanzelfsprekend zijn hebben de woorden in de context van de ontwikkelingssamenwerking zoveel overtuigingskracht. Water, onderwijs, ondernemen en inkomen zijn voor veel mensen in ontwikkelingslanden net zo ongrijpbaar als vrijheid of gelijkheid. De ideografen die de jongeren gebruiken veronderstellen een maakbare wereld, een wereld waarin het draait om kansen pakken en mogelijkheden grijpen die je weg naar ontwikkeling, zelfverwezenlijking en onafhankelijkheid bepalen.

Literatuur

- Albrecht, Y., & Wallaart, T. (1999). *Dromen & ambities. De nieuwe generatie. Vrij Nederland*, 60 (51-52), 16-21.
- Ardenne, van, A. (juni, 2004). *Betrokken burgers spelen grote rol bij armoedebestrijding*. Geraadpleegd via <http://www.onzewereld.nl/index.php?page=search&articleId=354>.
- Becker, H.A. (1992), *Generaties en hun kansen*. Amsterdam: Meulenhoff.
- Berg, N. van den. En Koers, S. (2006). *Praktisch idealisme. Lijfboek voor wereldverbeteraars*. Amsterdam: Podium B.V.
- Bodelier, R., en Vossen, M. (2007). *Hulp. Waarom ontwikkelingshulp moet, groeit en veranderd*. Wormer: Inmerc bv.
- Bohner, G., en Wänke, M. (2002). *Attitudes and attitude change* Hove, UK: Psychology Press.
- Boschma, J. & Groen. I. (2010). *Generatie Einstein 3.0: slimmer, sneller en... volwassen! Communiceren met jongeren van de 21ste eeuw*. Utrecht: A.W. Bruna Uitgevers B.V.
- Bouzoubaa, H. & Brok, M. (2005). *Particuliere initiatieven op het gebied van ontwikkelingssamenwerking*. Nijmegen: CIDIN, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Bovens, M., en Hart, P., 't. (2005). Publieke verantwoording: zegen en vloek. In: W. Bakker en K. Yesilkagit (Eds.), *Publieke verantwoording. Regimes van inzicht en rekenschap bij de uitvoering van publieke taken*. Amsterdam: Boom.
- Burg, W. van der. (2001). *De verbeelding aan het werk: pleidooi voor een realistisch idealisme*. Kampen: Agora.
- Chandler, D. (2002). *Semiotics The Basics*. Hampshire: Routledge Ltd.
- Context, international cooperation. (2005). *Inventarisatie draagvlakversterking voor internationale samenwerking in Nederland*. Soesterberg: Context, international cooperation.
- Develtere, P. (2003). *Het draagvlak voor duurzame ontwikkeling. Wat het is en zou kunnen zijn*. Antwerpen: De Boeck.

Develtere, P. (2009). *De vrije markt van de ontwikkelingssamenwerking*. Leuven: Davidsfonds.

Donkers, S., Maurits, M. (2009, 19 september). Engagement, of toch weer disco-idealisme?. *Vrij Nederland*. Geraadpleegd via <http://www.vn.nl/Archief/Samenleving/Artikel-Samenleving/Engagement-of-toch-weer-discoidealisme.htm>.

Freeden, M. (2003). *Ideology: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press.

Gennip, J. van (2008) *Zie om en doe wel. Wereldwijde armoedebestrijding in de 20ste en 21ste eeuw (en de betekenis daarbij van de 'doe-het-zelf hulp')*. Geraadpleegd via http://www.worldconnectors.nl/upload/cms/219_2008-11-27_Zie_om_en_Doe_wel_inclusief_bijlage__2__Suzanne.pdf.

Geus, M. de. *De toekomst als business*. (2001, 16 maart). Geraadpleegd via http://www.ravagedigitaal.org/2001_2002/0104a9.htm.

Graaf, A., Sanders, J., Beentjes, H. & Hoeken, H. (2007). De rol van identificatie in narratieve Overtuiging. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 29 (3), 237-250.

Hellema, D.A. (1999). Nederlands bijzondere rol in de wereld. Vijftig jaar beleid van ontwikkelingssamenwerking. In J.A. Nekkers & P.A.M. Malcontent (Eds.), *De geschiedenis van vijftig jaar Nederlandse ontwikkelingssamenwerking 1949-1999* (pp. 339-345). Den Haag: Sdu Uitgevers.

Hertz, N. (2007). *IOU: het gevaar van de internationale schuldenlast*. Amsterdam: Pandora Pockets.

Hoeken, H. (1998). *Het ontwerp van overtuigende teksten. Wat onderzoek leert over de opzet van effectieve reclame en voorlichting*. Bussum: Coutinho.

Internationale samenwerking in verandering (2008) Syntheserapport van de dialoog 2008 'Ontwikkeling is verandering', aangeboden door de stuurgroep dialoog 2008, Partos, Cidin en het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Juffermans, K. (2008). *Tourism, poverty and aid: representations of the Third World Other in Small-scale Development Project Websites*. Tilburg: Universiteit Tilburg.

Kinsbergen, S. and L. Schulpen (2010) *De anatomie van het PI. De resultaten van 5 jaar onderzoek naar particuliere initiatieven*. Nijmegen: Cidin, Radboud Universiteit Nijmegen.

Klein, N. (1999) *No Logo. Geen ruimte, geen keuze geen werk: de strijd tegen de dwang van de wereldmerken*. Rotterdam: Lemniscaat.

Kunneman, H. (2005). *Voorbij het dikke-ik. Bouwstenen voor een kritisch humanisme*. SWP: Amsterdam.

Lakoff, G., Johnson, M. (1999a). *Philosophy in the flesh: the embodied mind and its challenge to Western thought*. New York: Basic books.

Lakoff, G., Johnson, M. (1999b). *Leven in metaforen*. Nijmegen: SUN.

Llink. (z.d.) *Juist nu idealen*. Geraadpleegd via <http://www.llink.nl/Juist-Nu-Idealen.1629.0.html> op 4 juni 2010.

Man, R., en Hemert, M. (2006). *Motivatie en geefgedrag: kleinschalige particuliere initiatieven in de goede doelen branche*. Geraadpleegd via <http://www.ncdo.nl/docs/uploads/rapport%2014.pdf>.

McGee, M. C. (1980), The "Ideograph": A link between Rethoric and Ideology, *The Quarterly Journal of Speech*, (66), 1–16.

Morgan, G. (2006). *Images of Organization*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.

MVO Nederland. (z.d.) *Wat is MVO*. Geraadpleegd via <http://www.mvonderland.nl/content/pagina/wat-mvo> op 6 mei 2011.

Nationaal Contact Punt (z.d.). Geraadpleegd via <http://www.oesorichtlijnen.nl/wp-content/uploads/Richtlijnen/NL%20tekst%20richtlijnen.pdf> op 6 mei 2011.

Oudheusden, E. (2007). *Boekhouders aan de macht*. Geraadpleegd via <http://www.viceversaonline.nl/index.php?page=30&articleId=11185&template=print> op 10 januari 2008.

Schnabel, P. (1999). *Individualisering en sociale integratie*. Nijmegen: SUN.

Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). (2002). *Particulier initiatief en publiek belang*. Geraadpleegd via <http://www.scp.nl/dsresource?objectid=21119&type=org>.

Steen, G.J. (2007) *Finding Metaphor in Grammar and Usage*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Stone, D.A. (2002). *Policy paradox: The art of political decision making, revised edition*. New York: W.W. Norton & Company.

Swanborn, J. (2010, 1 november). *Duurzaam is makkelijk containerbegrip geworden*.

Geraadpleegd via

http://www.trouw.nl/groen/nieuws/dossiers/Duurzamehonderd2010/article3315087.ece/_rsquo_Duurzaam_rsquo_is_makkelijk_containerbegrip_geworden_.html.

Voorst, A., van. (2005). *Voorstrategie. Draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking binnen Nederland en de rol van NCDO*. Geraadpleegd via

//www.ncdo.nl/docs/uploads/rapport%20draagvlak.pdf.

Vossen, M. (2008). *Eerste hulp bij ontwikkelingswerk*. Tilburg: Het Wereldpodium.

Wagenaar, H.C. & Specht, M. (2010). Hoe burgers zichzelf maken. Het pragmatisch idealisme van participatie. In I. Verhoeven M. Ham (Eds.), *Brave Burgers Gezocht. De Grenzen van de Activerende Overheid* (pp. 193-209). Amsterdam: van Gennep.

Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR). (2010). *Minder pretentie, meer ambitie*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Wilde, R. de (2000) *De voorspellers. Een kritiek op de toekomstindustrie*. Amsterdam: De Balie.

Yanow, D. (1996). *How Does a Policy Mean?*. Washington: Georgetown University Press.

Bijlage 1

Interview vragen

Persoonlijk

Naam:

Leeftijd:

Naam PI:

Dagelijks leven:

Opleiding:

1 Over de organisatie

- A. Wat doet het PI?
- B. Waarom is het belangrijk?
- C. Waar? (Land/plaats/omgeving)
- D. Wat is het doel van het PI?
- E. Wie is er bij het PI betrokken, intern en extern?
- F. Waarom heb je juist voor dit initiatief gekozen?

2 Problemen

- A. Wat zijn de grootste problemen voor *mensen in plaats*?
  - Wat gebeurt er op dit moment?
  - Wat zijn de belangrijkste problemen volgens jou?
  - Waarom blijft het probleem voortbestaan?
- B. Hoe zou jij de situatie omschrijven?
  - Wat zijn de omstandigheden voor *doelgroep*?
  - Wat zijn de gevolgen voor *mensen in plaats*?
- C. Waarom heb jij gekozen je in te zetten voor deze mensen?
  - Hoe ben je bewust geworden van de situatie?
- D. Wat is er aan te doen?

3 Oorzaken

A. Hoe is deze situatie voor *mensen in plaats* ontstaan?

Wat zijn de belangrijkste oorzaken van dit probleem (vragen per probleem)?

Wat gebeurt er dan precies/ hoe werkt dit?

B. Wat zou jij graag anders zien in *plaats*?

C. Is de situatie aan het veranderen in *plaats*? Zo ja, wat verandert er dan?

4 Aanpak

A. Wat doet het PI aan de problemen voor *mensen in plaats*?

Waarom deze mensen?

Hoe gaan jullie dan te werk?

B. Waaruit bestaat het werk van het PI?

C. Welke dingen hebben jullie tot nu toe bereikt?

D. Wat zijn de moeilijkheden van het werk?

E. Met wie wordt er allemaal samengewerkt en hoe dan?

F. Hoe zie jij de PI in de ontwikkelingssamenwerking?

5 Eigen bijdrage

A. Wat doe je zelf in het PI? Hoe zien jouw taken eruit?

B. Waarom heb je besloten om wat aan het probleem te gaan doen?

C. Wat is voor jou belangrijk aan het werk dat je doet?

D. Wat levert het jou op?

E. Hoe zie jij jouw eigen bijdrage?

F. Wat vindt je moeilijk aan het werk dat je doet?

G. Heeft het jou veranderd als persoon?

6 Toekomst

Wat verwacht je dat er veranderd in de toekomst voor: de *mensen*? Het PI? De IS? Nederland? Jezelf?

Bijlage 2

Hieronder volgt een overzicht van de 24 primaire metaforen die worden genoemd door Lakoff en Johnson (1999a) in *Philosophy of the Flesh: the embodied mind and its challenge to Western thought* (p. 50-54):

TABLE 4.1 Representative Primary Metaphors

<i>Affection Is Warmth</i>
Subjective Judgment: Affection Sensorimotor Domain: Temperature Example: "They greeted me <i>warmly</i> ." Primary Experience: Feeling warm while being held affectionately
<i>Important Is Big</i>
Subjective Judgment: Importance Sensorimotor Domain: Size Example: "Tomorrow is a <i>big</i> day." Primary Experience: As a child, finding that big things, e.g., parents, are important and can exert major forces on you and dominate your visual experience
<i>Happy Is Up</i>
Subjective Judgment: Happiness Sensorimotor Domain: Bodily orientation Example: "I'm feeling <i>up</i> today." Primary Experience: Feeling happy and energetic and having an upright posture (correlation between affective state and posture)
<i>Intimacy Is Closeness</i>
Subjective Experience: Intimacy Sensorimotor Experience: Being physically close Example: "We've been <i>close</i> for years, but we're beginning to <i>drift apart</i> ." Primary Experience: Being physically close to people you are intimate with
<i>Bad Is Stinky</i>
Subjective Judgment: Evaluation Sensorimotor Domain: Smell Example: "This movie <i>stinks</i> ." Primary Experience: Being repelled by foul-smelling objects (correlation between evaluative and olfactory experience)
<i>Difficulties Are Burdens</i>
Subjective Judgment: Difficulty Sensorimotor Domain: Muscular exertion Example: "She's <i>weighed down</i> by responsibilities." Primary Experience: The discomfort or disabling effect of lifting or carrying heavy objects

---

More Is Up

Subjective Judgment: Quantity

Sensorimotor Domain: Vertical orientation

Example: "Prices are *high*."

Primary Experience: Observing rise and fall of levels of piles and fluids as more is added or subtracted

Categories Are Containers

Subjective Judgment: Perception of kinds

Sensorimotor Domain: Space

Example: "Are tomatoes *in* the fruit or vegetable category?"

Primary Experience: Observing that things that go together tend to be in the same bounded region (correlation between common location and common properties, functions, or origins)

Similarity Is Closeness

Subjective Judgment: Similarity

Sensorimotor Domain: Proximity in space

Example: "These colors aren't quite the same, but they're *close*."

Primary Experience: Observing similar objects clustered together (flowers, trees, rocks, buildings, dishes)

Linear Scales Are Paths

Subjective Judgment: Degree

Sensorimotor Domain: Motion

Example: "John's intelligence *goes way beyond* Bill's."

Primary Experience: Observing the amount of progress made by an object in motion (correlation between motion and scalar notion of degree)

Organization Is Physical Structure

Subjective Judgment: Abstract unifying relationships

Sensorimotor Domain: Experience of physical objects

Example: "How do the *pieces* of this theory *fit together*?"

Primary Experience: Interacting with complex objects and attending to their structure (correlation between observing part-whole structure and forming cognitive representations of logical relationships)

(continues)

TABLE 4.1 (continued)

Help Is Support

Subjective Judgment: Assistance

Sensorimotor Domain: Physical support
Example: “*Support* your local charities.”

Primary Experience: Observing that some entities and people require physical support in order to continue functioning

Time Is Motion

Subjective Judgment: The passage of time

Sensorimotor Domain: Motion

Example: “Time *flies*.”

Primary Experience: Experiencing the passage of time as one moves or observes motion

States Are Locations

Subjective Judgment: A subjective state

Sensorimotor Experience: Being in a bounded region of space

Example: “I’m *close to* being *in* a depression and the next thing that goes wrong will *send me over the edge*.”

Primary Experience: Experiencing a certain state as correlated with a certain location (e.g., being cool under a tree, feeling secure in bed)

Change Is Motion

Subjective Judgment: Experiencing a change of state

Sensorimotor Domain: Moving

Example: “My car has *gone from* bad *to* worse lately.”

Primary Experience: Experiencing the change of state that goes with the change of location as you move

Actions Are Self-Propelled Motions

Subjective Experience: Action

Sensorimotor Experience: Moving your body through space

Example: “I’m *moving* right along on the project.”

Primary Experience: The common action of moving yourself through space, especially in the early years of life

Purposes Are Destinations

Subjective Judgment: Achieving a purpose

Sensorimotor Experience: Reaching a destination

Example: "He'll ultimately be successful, but he isn't *there* yet."
Primary Experience: Reaching destinations throughout everyday life and thereby achieving purposes (e.g., if you want a drink, you have to go to the water cooler)

Purposes Are Desired Objects

Subjective Judgment: Achieving a purpose
Sensorimotor Domain: Object manipulation
Example: "I saw an opportunity for success and *grabbed* it."
Primary Experience: Grasping a desired object (correlation between satisfaction and holding a desired physical object)

Causes Are Physical Forces

Subjective Judgment: Achieving results
Sensorimotor Domain: Exertion of force
Example: "They *pushed* the bill *through* Congress."
Primary Experience: Achieving results by exerting forces on physical objects to move or change them

Relationships Are Enclosures

Subjective Experience: An interpersonal relationship
Sensorimotor Experience: Being in an enclosure
Example: "We've been *in* a *close* relationship for years, but it's beginning to seem *confining*."
Primary Experience: Living in the same enclosed physical space with the people you are most closely related to

Control Is Up

Subjective Judgment: Being in control
Sensorimotor Domain: Vertical orientation
Example: "Don't worry! I'm *on top* of the situation."
Primary Experience: Finding that it is easier to control another person or exert force on an object from above, where you have gravity working with you

Knowing Is Seeing

Subjective Judgment: Knowledge
Sensorimotor Domain: Vision

(continues)

TABLE 4.1 (continued)

Example: "I *see* what you mean."

Primary Experience: Getting information through vision

Understanding Is Grasping

Subjective Judgment: Comprehension

Sensorimotor Domain: Object manipulation

Example: "I've never been able to *grasp* transfinite numbers."

Primary Experience: Getting information about an object by grasping and manipulating it

Seeing Is Touching

Subjective Judgment: Visual perception

Sensorimotor Domain: Touch

Example: "She *picked* my face *out of* the crowd."

Primary Experience: Correlation between the visual and tactile exploration of objects

---

Appendix 1.1 Overzicht metaforen en voorbeelden

1 Huidige situatie

4.2 Tussen armoede en ontwikkeling

LINEAIRE SCHALEN zijn PADEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 51)

- zoals je bijvoorbeeld in China hebt gezien en in Azië hebt gezien, dat waren ook ontwikkelingslanden en die hebben niet met ontwikkelingsgeld en projecten maar zijn gewoon met handel en economische *voortgang verder gekomen*.
- Niet zoveel, wat je ziet is dat Zuid-Afrika sowieso het meest *voortstrevende* ontwikkelingsland is in Afrika. Maar dat wil niet zeggen dat de mensen daar nog steeds heel erg arm zijn en je hebt natuurlijk een tijdje veel vluchtelingen van Zimbabwe gehad.
- Bolivia is in Zuid-Amerika het land waar de armoede verschillen het grootste zijn tussen de rijken en de armen, ik weet niet of je die curve kent, de Lorenze curve, dat is een curve die loopt zo, als ie gewoon recht loopt lineair dan heeft iedereen in een land evenveel geld, hoe krommer die loopt, dan heb je het over de 10 procent hier, heeft zeg maar 90 procent van het geld zeg maar, Bolivia *staat er heel slecht voor*.
- Ja er is veel armoede, ik geloof dat het *op de twee na laatste plaats komt* van de armste landen in Azië, *na* Noord-Korea en Bhutan?

4.2.2. Onafhankelijkheid en het pad van voortgang

Armoede:

TOESTAND is PLAATS (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52)

- Je ziet *daar dus die armoede* en er is niks. Uiteindelijk is het hetzelfde als je het ziet op televisie maar *je zit daar in* en je kan het aanraken, ruiken, voelen, dat is denk ik het grote verschil.
- In Ghana leven veel minder mensen *in armoede* dan in Kameroen, je hebt een kleine elite en we hebben gezien dat er heel veel verborgen armoede is.
- Wat in Zuid-Afrika heel moeilijk is, is *dat rijkdom en armoede heel dicht bij elkaar liggen*. Dus dat je echt letterlijk een hele rijke wijk kan hebben met daarnaast een hele arme wijk.
- Er is een hoop vervuiling en schending van mensenrechten *maja die mensen zijn wel uit armoede gekomen* en ik hoop dat dat in Afrika ook mogelijk is, wel op een nette manier.
- *Dat je er midden in zit* en dat je met mensen praat ook en dat ze aangeven, we hebben geen water...

- En daarnaast zie je de situatie van huiselijk geweld en een taboe op scheiden is dat je dat eigenlijk niet doet en daarmee terechtkomen *in een situatie* van eigenlijk niet economische zelfredzaamheid...
- Weinig mogelijkheden voor later, je wordt geboren in een dorp en je zal er altijd blijven en je wordt niet ouder dan 40 jaar en je zal niet ontwikkelen.
- Dat zij kunnen leven zoals ze willen leven, dat ze niet *in situaties terechtkomen* die voor hun uitzichtloos lijken.

Marginalisering van de situatie:

- In de provincie waar wij nu werken ... dat is een *townshipje* van zestien *huisjes of hutjes*, dus dat is heel *klein*.
- Dat ze in een heel *klein hutje* wonen, zonder elektriciteit of lopend water
- dus ergens in een *klein krotje* terecht zijn gekomen
- Als je ziet wanneer door zo'n dorpje rijdt, wat er is, niets eigenlijk, en als ze mazzel hebben dan is er water maar dat is vaak dus niet, mensen moeten ver lopen voor water.
- ...van SOS kinderdorpen van iemand die daar heeft gewerkt, die heeft ergens in de *sloppenwijken* daar zo'n kinderdorp neergezet en dat is ook *prachtig en die kinderen hebben het daar ook heel erg goed*, het is alleen wel die kinderen moeten wel ouders hebben die daar nog omheen wonen die nog in dezelfde *krotjes* wonen. Het doet het wel heel erg goed op foto's.
- Arm ja wat is arm, sommige mensen zullen best eh gelukkig leven in de *dorpjes*

Mensen zijn afhankelijk doordat de situatie uitzichtloos, laag en gesloten is:

- ... en dan *belandt* je heel snel aan de *onderkant* van de samenleving.
- ... over het algemeen hebben heel veel mensen zich wel *geschikt naar hun lot* van arm zijn, en ja, we zijn arm en we kunnen er niks aan doen en alsjeblieft kom ons helpen, die hele *afhankelijke opstelling*.
- En daarnaast zie je de situatie van huiselijk geweld en een taboe op scheiden is dat je dat eigenlijk niet doet en daarmee *terechtkomen in een situatie* van eigenlijk *niet economische zelfredzaamheid*...
- *Een puinhoop*. Er is veel armoede en voor veel mensen is een *uitzichtloze situatie* ontstaan.
- Dat zij kunnen leven zoals ze willen leven, dat ze niet in situaties terechtkomen die voor hun *uitzichtloos* lijken.
- *De leefsituatie* veranderen van vrouwen *in een vrij uitzichtloze situatie*...
- Ik bedoel *de situatie* was wel vaak schrijnend, kinderen die doodgaan aan dingen waar je natuurlijk helemaal niet meer aan dood hoeft te gaan...

4.2.3 Toegang tot basisvoorzieningen

Basisrechten:

- Ik denk dat dat een paar basisrechten zijn wat iedereen nodig heeft, kijk basisrechten zoals vrijheid en democratie zijn ook belangrijk maar ik denk dat het belangrijker is dat iedereen eerst te eten en drinken heeft dan dat we een democratie hebben.

Toegang tot water en onderwijs:

- Je hebt ook echt een verschil tussen de wat grotere steden waar het prima is tot echt de dorpjes *in de bush waar geen water is* en als de oogst slecht is geweest ook geen oogst, waar als ze mazzel hebben een schooltje is maar wat ook niet altijd het geval is, daar is het echt moeilijk.
- Als je ziet wanneer door zo'n dorpje rijdt, wat er is, niets eigenlijk en als ze mazzel hebben dan is er water maar dat is vaak dus niet, mensen moeten *ver lopen voor water*. Je ziet daar dus die armoede en er is niks.
- [provincie] ligt op 2200 meter, dat houdt dus in dat het daar super, een soort hoogvlakte woestijn is, de mensen zijn daar vaak werkzaam in de landbouw, terwijl het klimaat daar dus waanzinnig is, kortom de mensen zijn heel erg arm, dus dat is een beetje de achtergrond.
- je ziet altijd kinderen langs de kant staan om te liften ... het is maar de vraag *of ze op school kunnen komen die dag*.
- Maar er wordt wel onderwezen gelukkig en er is gewoon *toegang* voor iedereen nu om *naar het onderwijs te gaan* mits je het geld hebt en de middelen om *er te komen*.
- Problemen zijn educatiemogelijkheden, dus het *toetreden van* de middelbare school, met name geld, als de ouders geen geld hebben en je hebt een grote familie is het moeilijk om het schoolgeld te betalen *dus dan houdt het op*.
- Waardoor water eigenlijk *een hele simpele katalysator* is voor verdere ontwikkeling.

Substantie water en onderwijs:

- Ik vind het eigenlijk onzin dat mensen *niet te eten hebben en geen water hebben* als je ziet wat wij hier hebben, wat de Westerse wereld heeft en hoe makkelijk het eigenlijk is en wat het relatief kost om dat te realiseren en dat het er dan nog steeds niet is.
- Als kinderen met tachtig kinderen in een klas zitten waar ze overal naar buiten kunnen kijken, van alles in en uit loopt, *dan leren kinderen niks*.
- Als je een lamaboer bent *en er is helemaal geen water meer*, waar moet je lama dan van *drinken*, ja dan ben je je inkomsten kwijt.
- Ten eerste heb je ziektes, mensen worden ziek omdat ze *vies water drinken, vies water gebruiken* voor alles. Hiernaast zijn mensen lang bezig om *aan water te komen*, dus het kost veel tijd.

MOEILIKHEDEN zijn LASTEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 50)

- ... daar *stapelen* de problemen zich *op*.
- ... waar je oude vrouwtjes *met hele grote tassen op hun rug* naar de markt ziet lopen...
- *Lastig*, maar ook niet het moeilijkste van Afrika, over het algemeen is er genoeg te eten. Over het algemeen heeft iedereen een dak boven het hoofd.
- Dus het is absoluut niet het meest moeilijke leven van Afrika maar alsnog zijn er niet genoeg kansen en is het wel een *zwaar bestaan*.

4.2.4 Kansen op een betere toekomst

Tekort onderwijs en zorg:

- Niet zoals het natuurlijk hier gaat, schoolmateriaal en schoolgebouwtjes dat hebben ze ook maar minimaal daar.
- Een leraar verdient net zoveel als een schoonmaakster dus het is niet motiverend om in het onderwijs te werken, dus ik zou in Tanzania graag zien dat er meer aandacht wordt besteedt aan onderwijs ... Het ontbreekt ook aan gezondheidszorg, veiligheid.
- De overheid heeft onderwijs tot een speerpunt gemaakt van het beleid. Alleen wat zij doen is zij wijzen een school aan, ze zeggen jullie krijgen een school en wat er dan gebeurd is dat er een leraar wordt gestuurd en verder niks, dus er is geen geld voor een schoollokaal, er is geen geld voor boeken, er is geen geld voor andere zaken.
- Dus de overheid is er wel mee bezig maar faciliteert het onderwijs eigenlijk niet.
- Waar een heel groot probleem zit in ontwikkelingslanden is dat kinderen wel onderwijs krijgen maar het probleem is de kwaliteit van het onderwijs.
- Nou ja uiteindelijk zou je gewoon moeten zeggen dat de overheid veel beter voor mensen zou moeten zorgen en dat ziekenhuizen, onderwijs, gezondheidszorg en zo dat moet natuurlijk gewoon, vind ik, door de overheid worden gefaciliteerd.
- ... het gaat erom dat heel veel mensen slechte scholing hebben, mensen in de rurale gebieden zijn analfabetisch etc.

LINEAIRE SCHALEN zijn PADEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 51):

- Ik deed onderzoek in het onderwijs en toen zag ik allemaal kinderen en toen zag ik een leerkracht en die leerkracht zat een beetje ongeïnteresseerd *achterover*. Ik dacht van maar jullie moeten leren als een gek want er hartstikke veel hier te doen en je kunt op het gebied van landbouw van alles en nog wat te ontwikkelen.
- Slecht, niet eens slecht onderwijs maar het niet afmaken van onderwijs of alleen basisonderwijs. Ja als je vader boer is en jij gaat alleen maar naar school toe om je basisonderwijs maja op een gegeven moment moet je meehelpen op het land, ja dan heb je niet echt de mogelijkheid *om je verder te ontwikkelen*.
- Scholen worden nu gebouwd alleen *de kwaliteit blijft achter* er is gewoon heel weinig geld voor het salaris van leraren.

- Het geven van voorlichting in Nederland over de vaak *achtergestelde* positie van vrouwen en kinderen in de wereld.

GOED is BOVEN (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 24):

- Het educatiesysteem in Tanzania *is vrij laag* en veel jongeren hebben moeite om de middelbare school überhaupt te halen omdat het toelatingsexamen in het Engels is en het Engels op de *lagere* school vrij slecht ontwikkeld is.
- ik heb altijd in de educatie gewerkt, vooral boereneducatie, *laag* opgeleide mensen.
- Zo *hoogstaand* als hier is het daar natuurlijk niet maar gelukkig is het er wel.
- Ze proberen ook zo *hoog* mogelijke cijfers te halen, dat is ook echt het streven van het merendeel van de klas.
- in Tanzania nemen bedrijven graag Kenianen aan omdat die gewoon een goed opleidingsniveau hebben, goed Engels spreken.

KANS is EEN KOSTBAAR GOED en KANSEN zijn EEN SCHAARS HULPMIDDEL (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 15-18):

- Ik denk dat de beperkende factor van zo'n stad is dat, het is wel het hoogste van een departement maar ja een *kansarm* departement, maar ja mensen gaan toch weg als ze beter opgeleid zijn.
- Het grootste probleem is onderwijs, is water, *ook kansen an sich*.
- ...ik kwam eigenlijk steeds meer kinderen tegen die een soortgelijke achtergrond als hij hadden die eigenlijk ook *zo'n kans verdienden als hij heeft gehad* maar die *niet kregen*.
- Dus *de kans* om de arbeidsmarkt te betreden en *de kans* om zichzelf te ontwikkelen.
- ... als de ouders geen geld hebben en je hebt een grote familie is het moeilijk om het schoolgeld te betalen dus dan houdt het op. Dus het is een soort opstart, de familie vergroot, dus er zijn *niet alle kansen voor iedereen*.

4.2.5 Economische ontwikkeling

- Er is gewoon weinig werkgelegenheid naast de landbouw. In de stad [stad] bijvoorbeeld daar kun je werken in de landbouw, je kan werken op de markt, misschien kun je nog als je een opleiding hebt in een bank werken en ja allerlei andere services, weet ik veel wat, hotels dat soort zaken, dan heb je het een beetje gehad.
- Kinderen krijgen wel onderwijs maar ja dan zijn ze klaar en dan zijn er geen banen.
- ... Nou hebben ze de regels aangepast dat organisaties van alle bevolkingsgroepen mensen aan moeten nemen en dan zie je dat met name zwarte mensen een baan krijgen waar ze eigenlijk niet goed voor gekwalificeerd zijn.
- Maar water en onderwijs zijn de grootste problemen en daarmee algemene economische ontwikkeling, dus het vinden van een baan, het opzetten van een bedrijf, het afzetten van producten.

MOGELIJKHEDEN zijn EEN SCHAARS HULPMIDDEL (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 15-18):

- *Weinig mogelijkheden* voor later, je wordt geboren in een dorp en je zal er altijd blijven en je wordt niet ouder dan 40 jaar en je zal niet ontwikkelen.
- ... *je krijgt* gewoon zoveel *meer mogelijkheden*
- *Je verbetert* zowel de gezondheid als de *mogelijkheden* voor vrouwen in het dorp die minder tijd kwijt zijn...
- *meer economische mogelijkheden* voor mensen en dat is dan in hele algemene zin.

Migratie leidt tot schaarste:

- Door armoede op het platteland waardoor heel veel mensen naar de grote stad zijn verhuist, op zoek naar het betere leven. Ja, als je dat doet met een miljoen mensen per jaar tegelijkertijd gaat doen, dan kan niet iedereen dat vinden.
- Een groot probleem wat ook met onderwijs te maken heeft is banen, er zijn heel weinig banen, dus mensen moeten naar de stad trekken maar kunnen alsnog geen baan vinden.
- Dat betekent dus een vrije markt van arbeid, en Kenianen en Oegandezers zijn beter opgeleid dan Tanzanianen maar Tanzania heeft veel ontwikkelingsmogelijkheden dus enorme toestroom van mensen Tanzania in ... Dus het is voor jongeren erg moeilijk om aan de bak te komen, mits je opkunt tegen een Keniaan.
- Ik denk dat braindrain daar heb ik ook veel over gesproken in mijn onderzoeken, dat dat ook een heel groot probleem is.
- De gevolgen, dat sommigen dus wegtrekken, emigratie is heel belangrijk. De gevolgen zijn dat er ja toch weer geld binnenkomt met remittances maar dat wordt vaak weer slecht geïnvesteerd in de bouw van een huis bijvoorbeeld

Inkomen:

- Zo vallen ze een beetje tussen wal en schip en kunnen ze niet meer *in hun inkomen voorzien*, nou ja, met alle gevolgen van dien.
- ... ja dan ben je je inkomsten *kwijt*.
- ... zij gewoon blij zijn als zij nieuwe leerlingen krijgen, het zijn voor hun natuurlijk weer inkomsten.
- Wat veel met andere dingen gebeurt die je mensen geeft, die verkopen ze vaak om gewoon *geld te verdienen* en op te maken aan liftjes
- Een leraar *verdient* net zoveel als een schoonmaakster dus het is niet *motiverend* om in het onderwijs te werken.
- en op het moment dat je een alternatief krijgt in een ander land waarmee je twee keer zoveel geld *verdiend* dan is het voor sommige mensen natuurlijk een makkelijke keuze.
- ...als men graag een koe wil kopen om daar toch *enige vorm van inkomsten uit te halen* dan is het mogelijk om daar een lening uit te krijgen en dat weer terug te betalen aan het collectief.

ORGANISATIE is FYSIEKE STRUCTUUR (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 51):

- ... het *opzetten* van een bedrijf...
- ... dat ze daarmee een bedrijfje *oprichten* in de plaats van herkomst.
- ... personeel met de juiste werkhouding, mensen die op tijd komen, mensen die verantwoordelijk zijn voor hun werk, mensen waar op te *bouwen* valt.
- Die is druk op zoek naar een baan en die gaat ook met een vriend *een eigen bedrijf oprichten* enzo, dus dat is wel erg leuk.

ORGANISATIE is MACHINE (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 35-36):

- Nu gaat hij nu een eigen bedrijf *opstarten* en wij gaan eigenlijk donateurs van hem kopen.
- eigen bedrijfjes op te zetten bijvoorbeeld een theestalletje, en bedrijven in de omgeving van thee te voorzien en op die manier inkomsten *te genereren*.
- ... ja de mogelijkheden zijn ontzettend beperkt en echt om vanuit die positie zelf een *eigen onderneming op te starten*.
- ...een bedrijf zonder winst oogmerk dus *je kunt wel winst maken* maar alle winst die je maakt *die breng je terug in het bedrijf*.

VERANDERING is BEWEGING (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52):

- Ik denk dat dat heel een belangrijke sociaaleconomische *beweging* is die daar plaats vindt.
- ... als ze na vijf jaar weer teruggaan dat ze dat gebruiken om iets op te zetten, een eigen bedrijfje op te zetten wat de lokale economie *stimuleert* uit het gebied waar zij vandaan komen.
- Investeren in bedrijven, ik geloof veel meer *in die kant opgaan*, niet de *incentive* van het handje ophouden maar de *incentive* van geld verdienen.
- Als je ziet dat in de afgelopen 20 jaar China 600 miljoen mensen *uit de armoede heeft weten te trekken*, dat is bizar, en in Afrika is dat blijkbaar niet zo.

Effectief:

- Ik denk dat boek van Dambisa Moyo, over *dead aid*, ik ben het wel grotendeels met haar eens dat grote stromen met geld, hulpgeld, van regering naar regering, die bilaterale hulp dat dat niet zo heel erg goed idee is want *daar houdt je volgens mij ook gewoon bepaalde structuren mee in stand*.
- Net zo goed als je hier het uitkeringssysteem hebt, je zegt ik kan geen baan vinden, dan krijg je een uitkering, in hoeverre ben je dan nog enorm *gestimuleerd* om iets te gaan zoeken om alles eruit te halen wat erin zit om een leuke baan te vinden.
- Ook een stukje *hulpverlamming* denk ik nog steeds.
- dat zijn allerlei migrantenorganisaties uit Latijns-Amerikaan, Afrika en Azië en die proberen allerlei dingen te doen om de positie van migranten in Nederland te verbeteren om remittances, de geldzendingen, effectiever in te zetten etc. etc. en dan zijn er bijeenkomsten en dan wordt er

van alles besproken en dat is allemaal heel ineffectief, maar beetje bij beetje levert het wel iets op, tenminste in mijn ogen is het allemaal erg ineffectief met je Nederlandse *mindset*.

- Daar geloof ik heel erg, al geloof ik natuurlijk ook in overheids gelden en echt de noodhulp maar het is gewoon veel geld verdwijnt en *blijft kleven aan* de verkeerde mensen en er komt uiteindelijk maar heel weinig terecht bij waar het terecht hoort te komen.

4.2.6 De macht van structuren

- Dat is natuurlijk allemaal begonnen met de apartheid, dat heeft natuurlijk ook te maken met de eerste kolonies, de precieze geschiedenis ken ik niet, maar de zwarte mensen zijn daar gewoon arm vanwege de apartheid, dat is een heel groot probleem geweest in Zuid-Afrika. Wat ik al zei, ik heb me natuurlijk wel veel ingelezen, maar het is nog moeilijk om te zeggen waarom de mensen daar arm zijn.
- In Bolivia is het ook wel heel moeilijk om als buitenlander een beetje ongezoeten je mening te gaan geven, dat moet je ook weer niet gaan doen, dan heb je weer ruzie met mensen, weet je zo gevoelig ligt dat daar. In Nederland wordt het ondertussen ook zo met die PVV, hahaha...
- Godsdienst en politiek dat zijn wel twee dingen waar we proberen om daar een beetje buiten te blijven omdat dat gewoon zo complex is en nog meer achtergrond en begrip vergt dan je van een buitenstaander kan verlangen denk ik. Met name godsdienst daar stellen we ons neutraal op en politiek daar mengen we ons zelf niet direct in.

VERHOUDINGEN (RELATIES) zijn OMHEININGEN (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 53):

- Als ik met mensen daar erover praat dan zeggen ze ook vaak van ik weet wel dat het niet goed is maar je bent je echt gewoon *enorm van bewust omdat het gewoon overal om je heen* is. Iets als huidskleur dat kun je niet negeren dat zie je altijd en het is heel makkelijk om door te schieten naar de andere kant en aan een soort van positieve discriminatie te doen.
- Deze doelgroep *loopt er heel vaak tegen aan*, als vrouwen in Nepal gaan trouwen dan gaan van het huis van hun ouders gaan ze inwonen bij de familie van hun man. En als ze gaan scheiden, bijvoorbeeld omdat ze te maken hebben gehad met huiselijk geweld, dan kunnen ze niet meer wonen bij de familie van de man.
- Als je prostituee bent in Nederland dan wordt je ook op een bepaalde manier aangekeken, als je in de seksindustrie hebt gewerkt en dat heb je daar net zo goed. En ja *in hele gesloten* gemeenschappen wat je toch al snel hebt...
- Zeker als je het vergelijkt met andere landen is AIDS er gewoon *zo aanwezig*, het is in iedere soapserie, ieder billboard op straat, in ieder publiek toilet liggen condooms, je hoort overal AIDS liedjes, het is heel *erg aanwezig*.
- Maar in dat gedeelte van Zuid-Afrika is dat nog helemaal niet aan de hand en is het nog heel erg conservatief en heb je eigenlijk zelfs ook nog veel met apartheid te maken. Omdat Zuid-Afrikaanse boeren zijn gewoon nog heel erg nors en niet echt *open-minded*.

Eerlijkheid:

- ... dat wij *aan de ene kant* Afrikaanse landen subsidiëren om hun markt te ontwikkelen maar dat wij *aan de andere kant onze markten gesloten houden* voor hun producten en ze eigenlijk compleet *buitensluiten*.
- Aan de andere kant hoe wij ons *opstellen tegenover* ontwikkelingslanden, wij dumpen onze producten daar, wij *sluiten hun uit* van de wereldhandel.

Corruptie:

- Wij zijn er met onze partners niet heel erg *tegenaan gelopen* maar *je komt het zeker tegen*. Aan de weg als je aangehouden wordt en als je moet betalen als je er langs wilt bij de checkpoints.
- Tot het punt dat we een ziekenhuisdirecteur hebben bij een ziekenhuis waar we nu mee werken, die we niet vertrouwen, die ook corrupt blijkt te zijn, ik heb het bewijs niet maar we vermoeden het wel. In de overheid natuurlijk, *je komt het wel overal tegen*.
- Dat hadden ze vrij netjes *dichtgetimmerd*, tja ik had het liever geweten.
- Maar goed wat je in het nieuws meekrijgt en als je rapporten leest merk je wel dat het niet altijd even eerlijk gaat, maar dat ik persoonlijk daar dingen heb gezien dat niet klopt, dat heb ik nog niet meegemaakt.

2 Utopie

4.3.2 Op eigen benen staan

- Dat iedereen tenminste toegang heeft tot voldoende voedsel en water, een dak boven je hoofd en kwalitatief goed onderwijs kan krijgen.
- Op individueel niveau hoop ik veel, de dorpjes waar wij bijdragen denk ik dat je de levens van mensen echt kan verbeteren, dat goed onderwijs en goede watervoorzieningen dat dat een hoop impact maakt. Op nationaal niveau denk ik de komende jaren weinig.
- Ik ben er niet van overtuigd dat, Afrika waar wij ons op richten echt ontwikkeld moet zijn maar ik denk wel dat we het zeker voor elkaar moeten krijgen om met z'n allen om in ieder geval iedereen van water en voedsel, een dak boven hun hoofd en fatsoenlijk onderwijs te voorzien.
- Ik hoop dat Afrika toch een wat hoger niveau zal bereiken dat ze gewoon voor mekaar krijgen dat iedereen gewoon water, onderwijs en de basisrechten kan krijgen.

MOEILIKHEDEN zijn LASTEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 50):

- ... dus dat ze ook uiteindelijk ze na een jaar of 10 - 15 als ze het afgerond hebben ook op *eigen benen kunnen staan*, dat ze ook een heel stuk verder kunnen dan als we dat niet hadden gedaan.
- ... dat die kinderen eindelijk nu fysiotherapie kunnen krijgen in dat centrum en hun kansen voor de toekomst kunnen verbeteren.
- En ook de vaardigheden opdoen zodat ze echt niet meer op het project *hoeven te leunen* maar gewoon *op eigen benen* kunnen staan.

Duurzame ontwikkeling:

- Educatie is naar mijn idee *de sleutel in ontwikkeling* van landen dat mensen niet meer naïef allerlei dingen kunnen worden verteld en dat mensen zichzelf kunnen gaan ontwikkeling.
- Dat ze naar school kunnen gaan, dat ze hun diploma halen. En daarmee proberen wij die *viciuze cirkel van armoede te doorbreken*.

4.3.3 Zelfstandige ondernemers

CONTROLE is BOVEN of MACHT is BOVEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 53):

- Dat de *top* dood gaat, dat er iets veranderd *daar boven*. Het is gewoon heel erg *star*, en *er zit gewoon geen beweging in*.

- Als wij niet *een stapje terugdoen* zullen arme landen niet ontwikkelen, je hebt arme landen nodig om rijke landen te hebben.
- ...maar vooral grote delen van het platteland hebben ze ingenomen en dat is eigenlijk *onder hun controle* gekomen, nog steeds is het onrustig.
- zeker als jongere en zeker ook als je *onderaan* het bedrijf begint heb je veel *onderdrukking*, er wordt veel misbruik gemaakt, hoe ga je daar mee om en dingen die je tegenkomt op de werkvloer.
- Vernieuwing in de politiek, met mensen die niet alleen maar om zichzelf geven maar zich ook om de bevolking bekommeren en daar ook echt wat voor willen doen. En niet heel veel loze beloften hebben, wij gaan wel voor jullie zorgen en alsnog hun zakken gaan vullen, gewoon dat de corruptie een keer op houdt.

Eigen bedrijf:

- meer economische mogelijkheden voor mensen en dat is dan in hele algemene zin. Concreet, dat er wat meer mensen *een eigen bedrijfje opzetten...*
- Ik verwacht dat ze in staat zullen zijn om bij andere bedrijven te werken, omdat ze vaardigheden hebben geleerd of in staat zullen met een microkrediet lening *een eigen bedrijfje op te zetten* en daarmee *in hun eigen inkomen te kunnen voorzien*.
- Het idee is dat ze een baan krijgen, assistent kok, afwasser, tuinman en ze op die manier een plekje in het hotel geven en zich zo kunnen *opwerken*.
- Wat je probeert te bereiken is gewoon hun leven te verbeteren, we zien dus ook gewoon dat dat gebeurt. Mensen zijn heel zuinig op hun fiets en maken ze zelf, en in zo'n dorp *werkt* iemand *zich op* tot fietsenmaker om daar ook weer een beetje geld uit te halen.

ACTIES zijn ZELF-AANGEDREVEN BEWEGINGEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52):

- Ik denk dat daar een hoop dingen *uit kunnen ontstaan* waardoor er ook op een gegeven moment ook meer economische *activiteit* is.
- Dingen mogelijk maken voor mensen zelf dat werkt naar mijn idee gewoon beter. Ook omdat je daarmee toch hopelijk *iets in werking zet die ook langere tijd voortduren*.
- En daarnaast van zoals ik al zei is het heel grappig om te merken dat het toch *een beetje een olievlek is die zich uitbreidt*.
- Ik hoop dat ze een baan vinden en dat ze van daaruit geld verdienen en daarmee keuzes kunnen maken in het leven, niet slachtoffer worden omdat het niet goed met ze gaat.
- ...zodat ze toch een andere toekomst kunnen krijgen. En ook volwassenen helpen bij het opzetten van mogelijkheden om zelf iets te verdienen, dus dat zijn *die self-generating income activities*.

4.3.4 Een breder toekomstperspectief

GEZICHTSVELD is CONTAINER (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 38):

- Dat is een vraag die je niet aan mij moet stellen maar aan mensen daar. Voor mij is het een droom of een project die de mensen daar heel graag zouden willen verwezenlijken *om het leven voor zichzelf te veranderen* maar ik kan niet als Nederlander gaan zeggen wat ik graag anders zou *zien* in Nepal, dat kan ik niet doen.
- Nou ja, toekomst te bieden en *dat mensen zelf kunnen kiezen* wat voor toekomst ze willen eigenlijk.
- Nou ja, alleen al voor die individuele vrouwen maakt het al een wereld van verschil, om een *perspectief* te hebben.
- Dat zij kunnen leven zoals ze willen leven, dat ze niet in situaties terechtkomen die voor hun *uitzichtloos* lijken.

Duurzame ontwikkeling vergroten gezichtsveld:

- En wat je nu ook al ziet, stel een vrijwilliger van ons die gaat naar Zuid-Afrika of naar Malawi, die krijgt een ander beeld, die houdt een weblog bij en die verteld daarover aan vrienden en familie en het is echt *zo'n steentje in de vijver effect*, dat het zich *uitspreidt*.
- Je merkt echt dat de derde generatie ... ja hoe moet ik dat zeggen, gewoon kinderen zijn, *kleurenblind*, daarin opgroeien en niet meer die grote verschillen zien tussen blank en zwart en wat er verder allemaal nog rondloopt ... *Het gaat wel goed maar het duurt gewoon lang*.
- Een beetje wat Nelson Mandela deed toen hij aangesteld werd, niet alle blanke ambtenaren ontsloeg, maar zei wie wil blijven mag blijven, ik haal ook mensen van mezelf. Dat er echt van twee die drie kanten geduld en goodwill nodig is en *ruimte* voor elkaar om aan de situatie te wennen.

3 Stappen

4.4.1 Hulp volgens het particulier initiatief

- Wij faciliteren school voor kansarme kinderen daar.
- [initiatief] ondersteunt lokale organisaties in ontwikkelingslanden, met name in Afrika, en het gaat dan om sociale projecten, kleinschalige lokale projecten, die ondersteunen we met geld en vrijwilligers.
- Wij ondersteunen lokale initiatieven in dit geval in Kameroen en lokale vraag op het gebied van onderwijs en water om mensen heel simpel gezegd een beter leven te geven.
- [initiatief] is een digitale marktplaats voor kleinschalige ontwikkelingsprojecten.

- We hebben een hele mooie uitgeschreven visie en dat is, mensen in ontwikkelingslanden tools aanbieden zodat ze zelf in staat zijn om kennis en geld en euh tijd van mensen te bereiken zodat ze hun eigen levensomstandigheden kunnen verbeteren.
- [initiatief] heeft als algemene doel het verbeteren van de leefomstandigheden van vrouwen en kinderen in ontwikkelingslanden.
- [Initiatief] houdt zich bezig met name met onderwijs, dus de ontwikkeling van onderwijs en dan met digitale leermiddelen, dus niet alleen onderwijs, het bouwen van scholen en lesgeven maar met name digitale leermiddelen afleveren aan scholen.
- Het is een trainingsinstituut om kansarme jongeren een kans te geven een baan te krijgen.
- Het geven van voorlichting in Nederland over de vaak achtergestelde positie van vrouwen en kinderen in de wereld en het doorbreken van taboes rondom vrouwen- en kinderhandel, prostitutie en HIV/AIDS in ontwikkelingslanden.

HELPEN is ONDERSTEUNEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 52):

- ... en dat je er echt *een steentje kan bijdragen*.
- [initiatief] *ondersteunt* lokale organisaties in ontwikkelingslanden, met name in Afrika, en het gaat dan om sociale projecten, kleinschalige lokale projecten, die *ondersteunen* we met geld en vrijwilligers.
- het grote onderscheid is te maken met het bottom-up systeem en top-down. Wat wij doen is natuurlijk heel erg bottom-up vanaf het begin beneden af aan ontwikkelingshulp verlenen en zodoende meer steun en dat het zeg maar zichzelf *opwerkt*.
- Iedereen moet *de schouders eronder zetten*, iedereen zal hard moeten werken, vooral ook de mensen daar, er moet wat veranderen.
- Wij *dragen er wel aan bij* met vrijwilligers en geld, maar dat is echt *een steuntje in de rug*
- Wij *steunen* die projecten heel erg, met advies ook, nou alles waar ze maar behoefte aan hebben.
- ... maar ik zag geen zielige mensen, ik zag juist hele *sterke* mensen die allerlei hele goede ideeën hadden waarmee ze hun eigen situatie zouden kunnen verbeteren.

4.4.2 Transparantie

- Je hebt een aantal NGO's en CBO's die hebben hun weg gevonden in het *subsidieoerwoud*, nou die krijgen dan vaak wel subsidies voor dingen, dat kan natuurlijk ook in een keer stoppen. Maar je hebt natuurlijk ook een heleboel mensen die ook hele interessante ideeën hebben maar die nog niet helemaal snappen hoe je met bepaalde termen subsidies kunt krijgen. Ik vind dat je dat moet *simplificeren* door in plaats van te praten over capacitybuilding gewoon te zeggen van het is handig dat mensen meer kennis krijgen over landbouw of over de dingen waar zij hun geld mee verdienen. Dus ik vind dit systeem interessanter dan een *groots*, een beetje *ondoorzichtig* systeem.

- ... maar we zijn er ook achter gekomen dat we heel erg *live* en *open* willen zijn maar dat eigenlijk nog niet helemaal zijn. ... We ambiëren ook heel erg om op de website live te zijn, te communiceren via filmpjes, berichten, dat valt ook tegen...
- Eigenlijk een soort *open source* stichting.
- Wat [oprichters] eigenlijk willen neerzetten is ontwikkelingssamenwerking 2.0, dus dat het niet meer is van zender naar ontvanger, gewoon iedereen met elkaar in contact brengen, het is gebaseerd op *web 2.0*, als gebruiker maak jij internet en zo is het ook met ontwikkelingssamenwerking.
- Ik denk dat netwerk ook een heel belangrijk aspect is van de strategie van een initiatief, als je geen linkedin of, twitter of facebook hebt dan is het ook alweer een stuk lastiger om je publiek te bereiken.
- Ja, een particulier initiatief opzetten is volgens mij wel de nationale mode geworden, er komen er steeds meer ... Daarmee zit je wel *in elkaars vaarwater*, degenen die dan wel doorgaan die kunnen daar wel hinder van ondervinden.
- Wat je heel veel hoort, ook als je op zo'n markt staat, mensen die gewoon voorbij lopen, joh dat blijft toch allemaal aan de strijkstok hangen en dat komt vast niet daar terecht... Plus er zijn ook gewoon heel veel kleine initiatieven die bezig zijn en het zal ook best wel dat ze ermee doodgegooid worden.

4.4.3 Eerlijkheid

- Dat we nu een algemeen directeur aannemen en dat die een salaris krijgt maar geen topsalaris, we moeten eerlijk blijven tegenover onszelf maar ook groeien en meer mensen helpen.
- Ik wil er later ook zelf heel graag mee verder ... wel op gegeven moment gewoon op een betaalde manier, dat ik er zelf geld aan verdien, ik denk dat dat de eerlijkste manier is.

De omheiningen van armoede:

- Wij proberen ze ook een handvat te bieden om daar iets mee te doen en op een andere manier invulling te geven aan die positieve instelling, door eerlijk te eten, door en andere vorm van vrijwilligerswerk te doen, door anders te stemmen, verzin maar wat. Dus door betrokken te blijven en maatschappelijke sociale dingen te doen als ze terug zijn.
- ... goede fietsen die echt uit Zuid-afrika zelf komen die zijn wel gewoon op een eerlijke manier.. maar je hebt ook fietsen rondrijden die komen bijvoorbeeld uit India en die zijn allemaal door kinderarbeid gemaakt. Dat wil je natuurlijk niet.
- Ik denk dat ontwikkelingshulp uit verschillende dingen bestaat, dat het echt bestaat uit professionals die voor artsen zonder grenzen daar dingen doen, dat het aan de andere kant bestaat uit activisten die in Nederland mensen bewust proberen te maken dat ze een dagje geen vlees eten, of eerlijke producten kopen, biologisch verantwoord, fairtrade, nou noem maar op, wat je allemaal verder nog kan bedenken. Ik denk dat wat wij doen daar ook zeker een bijdrage aan leveren.

Duurzame ontwikkeling:

- Ik hoop dat ze een beetje China achterna gaan. Er is een hoop vervuiling en schending van mensenrechten maja die mensen zijn wel uit armoede gekomen en ik hoop dat dat in Afrika ook mogelijk is, wel op een nette manier.

4.4.4 Effectiviteit

TIJD is GELD (Lakoff & Johnson, 1999b, p. 15-18):

- Dat het af en toe zo ontzettend *veel tijd kost* en veel energie, dat is lastig en om dat dan goed te combineren zodat je niet over je eigen grenzen heen gaat. Je moet daarnaast ook, in eerste instantie studeren, daarna werken, het is af en toe fijn om een beetje vrije tijd te hebben. Dus dat is lastig, dat je er niet teveel *in stopt*.
- Nou, je leert er gewoon zo ontzettend veel van. Het is geen *kosten baten analyse* om zoiets te doen want anders zou je dit nooit doen. Het is niet van zoveel stop ik er in en dat krijg ik er uit, sommige dingen doe je omdat je vindt dat je het moet doen.
- Dat is gewoon onwijs frustrerend als je daar heel *veel tijd in hebt gestoken* en dat het uiteindelijk dan toch weer bijna niets *oplevert*, ja 100, 200 euro terwijl je daar dan een week druk mee bezig bent geweest.
- ...en je krijgt er geen geld voor, en het *kost heel veel tijd* maar het is ook mijn eigen initiatief geweest dus het is gewoon leuk

ORGANISATIE is FYSIEKE STRUCTUUR gebruikt (Lakoff & Johnson, 1999a, p. 51):

- Ik zeg altijd we zijn eigenlijk een *nieuwe trui aan het breien* maar we weten eigenlijk nog niet hoe de trui eruitziet, zo voelt het ook wel echt.
- Dus dat heb je dan ook weer met vrijwilligers, dan zegt iemand ik heb geen zin meer, dan valt er weer ineens een *pilaar* weg, in een bedrijf waar je een betaalde baan hebt is dat niet zo, dan vallen niet ineens mensen weg.
- Dat het altijd zo *hak op de tak* is, dat vind ik, ik vind dat het niet effectief is. ... zou ik het wel prettig vinden omdat het vrijwilligerswerk is als er toch iets meer *structuur* inzit van dit en dit moet je doen want het moet echt uit jezelf komen.
- ...dus open zijn, jong blijven, vernieuwend worden en blijven en meer projecten *opzetten* waar we echt gaan kijken hoe we echt mensen kunnen helpen en dat we ook op blijven letten of dat onze projecten effect hebben.

Geen beweging economie:

- Ik heb veel mensen ontmoet die er wel iets aan willen doen en die wel iets *opgestart* hebben en wel ergens mee bezig zijn maar ook zo veel mensen die er *in berusten*...
- ... wij komen jullie helpen, *loop dan ff hard* en zit dan niet te zeiken en *ga niet op je kont zitten*.
- Dat zie je gewoon heel veel en dat kan heel erg *frustrerend* zijn.
- Verbeteren van onderwijs en mensen bijbrengen dat ze economisch *actief* moeten worden, want veel Bolivianen zijn hartstikke *lui*, ze teren op spullen en ze verkopen het en daar leren ze natuurlijk niks van.
- Misschien zijn afrikanen ansich wel niet bereid als cultuur om hard te werken, je hebt dat hele beeld van afrikanen zijn *lui*, misschien zit daar wel iets in. Ik zeg niet dat dat zo is maar bijvoorbeeld in China heb je de cultuur, mensen werken zich helemaal de tyfus en zijn bereid om zich helemaal de tyfus te werken en in Afrika is dat blijkbaar dus niet.

Ownership:

- Nou, wat wij niet doen bijvoorbeeld is daar projecten opzetten, omdat wij er heel erg in geloven dat het ownership van de projecten bij de organisaties in Afrika moet liggen, die mensen kennen het land, die mensen kennen de situatie, die weten als geen ander wat er moet gebeuren bovendien moeten zij het doen
- en die coaches stimuleren wij dan weer om ook die mensen aan te moedigen om zoveel mogelijk ook lokaal de mensen eigenaarschap te geven over de projecten. Mensen hebben veel de neiging om hier vanalles te organiseren en dan vergeten ze eigenlijk dat het lokaal ook wel handig is als iedereen weet wat er aan de hand is en waarom er ineens een toiletgebouw staat en wie daar dan verantwoordelijk voor is.

4.4.5 Duurzaamheid

- Dus wat ik net al zei over die kennisoverdracht is eigenlijk in essentie de verduurzaming, van wij gaan steeds minder doen aan de financieringskant en zij gaan steeds meer doen in Nepal zelf...
- ... zij schrijven op bij duurzaamheid dat het duurzaam is omdat ze zoveel subsidie hebben, dat komt weleens voor, maar eigenlijk vind ik dat helemaal niet zo duurzaam.
- In die zin, voordat een project op de website komt moet het voldoen aan een aantal voorwaarden waaronder een gespecificeerde begroting, de exacte beschrijving van de locatie, beschrijving van hoe de organisatie in elkaar zit, op welke manier ze nagedacht hebben over duurzaamheid en doordat wij die vragen stellen worden mensen aangemoedigd om daar wat meer over na te denken, zich er wat meer in te gaan verdiepen en ook in sommige gevallen dat met hun partnerorganisatie te gaan overleggen.

DOELEINDEN zijn BESTEMMINGEN (Lakoff & Johnson, 1999a, p.52-53):

- Het is en blijft een ontwikkelingsland en het is blijkbaar heel moeilijk om iets op te zetten en dat daarna *ook voort te laten duren*. Ik denk dat de grootste problemen die zijn daar en die blijven

ook doordat de overheid te weinig ondersteunt en te weinig aanwezig is maar ook dat de bevolking te weinig wordt betrokken.

- Dat is natuurlijk een heel groot doel maar ik denk dat, dat microkredieten, dat is allemaal heel waardevol enzo maar dat is allemaal zo klein, dat zijn allemaal *druppels op een gloeiende plaat*.
- Ik vind die definitie van het Bruntland rapport heel mooi, dat je zegt je zorgt ervoor dat datgene wat je nu neerzet dat dat *ook voor de toekomstige generaties bruikbaar is*. Het is natuurlijk nooit een garantie, ik bedoel als er een tsunami komt of een overstroming ofzo dan kun je nog zo nagedacht hebben over duurzaamheid maar dan is het gewoon natuurlijk afgelopen.

Appendix 1.2 Interviews

Interview 1

Wat doet de stichting [initiatief]?

Wij faciliteren school voor kans arme kinderen daar.

Waarom is dat belangrijk?

Omdat school daar niet de eerste prioriteit heeft. Het is niet zoals hier, er zijn heel veel mensen die al genoeg moeite hebben om eten en een woning voor elkaar te krijgen.

Waar doe je dit in Nepal?

We zijn begonnen in [plaats], later is daar ook [plaats] bijgekomen, daar zijn we via via te horen gekomen over een aantal kinderen uit die omgeving. Later zijn daar ook wat kinderen uit het zuiden van het land, zijn er ook drie die via ons naar school kunnen, die zijn er ook bijgekomen. Het is maar net waar we kunnen helpen.

Hoeveel kinderen helpen jullie op dit moment?

Dertig, gisteren nog geteld.

Wat is het specifieke doel van dit initiatief? Wat proberen jullie te bereiken?

Dat ze naar school kunnen gaan, dat ze hun diploma halen. En daarmee proberen wij die vicieuze cirkel van armoede te doorbreken.

Wie is er allemaal betrokken bij jouw initiatief?

Hier in Nederland hebben wij een bestuur van vijf personen, dat worden er binnenkort zes, daarnaast zijn er een heel aantal middelbare scholieren die af en toe voor ons werken. In Nepal hebben we ook nog twee vrijwilligers. Dat zijn ook gewoon Nepalezen die ons pro bono helpen. *Het is allemaal vrijwillig? Ja.*

Hoe zijn de taken binnen de organisatie verdeeld?

Ik ben de voorzitter, dan hebben we nog een penningmeester en een secretaris en twee algemene bestuursleden. *Werken jullie samen met andere organisaties?* Soms wel, ik ben ook bekend met andere organisaties in Nepal onder andere een andere organisatie die meer aandacht besteedt heeft voor specifieke straatkinderen, dat gaat om kinderen met grote problemen en die hebben een hele grote stichting met een heel netwerk eromheen. Dus als wij kinderen tegenkomen die echt in de problemen komen die wij niet verder kunnen helpen, of problemen ontwikkelen, waar wij verder geen adequate hulp aan kunnen verlenen, dan kunnen wij daar altijd nog op terugvallen, dan kunnen wij ze nog altijd doorverwijzen.

Wat doet die organisatie precies?

Die hebben zelf verschillende tehuizen. Dus die en tehuizen en ze verzorgen de scholing, en ze sturen ook een paar zeg maar buurtvaders aan, ze hebben in verschillende buurten daar mensen die gewoon wat nauwer betrokken zijn bij bepaalde gezinnen om ze zo verder te helpen.

Jij bent de oprichter en de voorzitter, dat klopt?

Ja

Waarom heb jij besloten dit project op te richten? Ik ben eerst naar Nepal gegaan als vrijwilliger en ik heb daar lesgegeven op een heel arm schooltje en ook nog huiswerk begeleiding in een tehuis voor kleine gehandicapte kinderen. In mijn vrije tijd ben ik daarna in de zelfde periode in contact gekomen met een aantal straatkinderen en ben ze zelf toen verder gaan helpen en ben in hun verleden gedoken om te kijken hoe dat nou precies komt. Want je ziet ze zo vaak lopen op tv van die lijmsnuivertjes en dat zie je dan ineens face-to-face en ik wilde heel graag weten wat voor verhaal daar nou achter zit. Zo ben ik er ook van een paar jongens achter gekomen, hun moeder leeft gewoon een paar blokken verderop, daar kunnen ze gewoon gaan slapen, daar kunnen ze ook terecht maar ze kiezen er echt zelf voor om op straat te blijven. En is bijvoorbeeld een jongen, die ik toen ook heb geholpen. Dagelijks wat eten voor hem gekocht en er voor gezorgd dat ie in ieder geval geen honger meer had en later ook wat kleren voor hem gekocht. Maar dat is dus niet echt structureel geholpen, dus ik ben verder in de geschiedenis gedoken en dan kom je erachter dat zijn moeder een prostituee is en hij van haar niet naar school mag omdat zij dan liever heeft dat hij gaat werken omdat hij dan geld voor haar verdient. Uiteindelijk heb ik hem toch weten te helpen, met die zelfde organisatie waar we nu nog steeds mee samenwerken, met de organisatie voor straatkinderen. Uiteindelijk met toch toestemming van zijn moeder is ie in die organisatie terecht gekomen, ik ben zijn sponsor geworden, dus ik heb hem ook zo verder kunnen volgen. Hij is toen wel naar school gegaan en hij heeft eigenlijk sindsdien gewoon elk jaar een klas overgeslagen nu gaat hij volgend jaar zijn eindexamen doen. Dat was in 2005, toen heb ik hem leren kennen, toen was hij twaalf, toen is hij eigenlijk voor de eerste keer naar school gegaan. Hij wordt nu 17 en hij doet het gewoon zo verschrikkelijk goed en in de jaren daarna ben ik nog teruggeweest voor een onderzoek en ik kwam eigenlijk steeds meer kinderen tegen die een soortgelijke achtergrond als hij hadden die eigenlijk ook zo'n kans verdienden als hij heeft gehad maar die niet kregen dus daarom ben ik ook zelf die stichting op gaan zetten om hen ook die kans te geven.

Wat zijn de grootste problemen voor straatkinderen in Nepal of in [plaats]?

De grootste problemen? Dat is verschillend, onder andere gezinsproblemen, alcohol, geweld en natuurlijk ook armoede. *Is Nepal een erg arm land?* Ja er is veel armoede, ik geloof dat het op de twee na laatste plaats komt van de armste landen in Azië, na Noord-Korea en Bhutan? Geloof ik.

Wat gebeurt er op dit moment in Nepal?

Er is veel politieke onrust, sinds 1996 is er een burgeroorlog geweest tot in 2006. De maoïsten zijn in opstand gekomen tegen het paleis en probeerden de koning omver te werpen. Dat is niet gelukt en de maoïsten zijn toen teruggedrongen en ondergronds gegaan. Er is ook een burgeropstand geweest in [plaats], een miljoen mensen waren op de been in een stad van anderhalf miljoen, dat is best veel. De onrust ontstond toen de maoïsten aan de macht kwamen en hun rebellenleger wilde integreren met het gewone leger, het paleis liet dat niet toe. Hierna zijn de maoïsten teruggedrongen, maar vooral grote delen van het platteland hebben ze ingenomen en dat is eigenlijk onder hun controle gekomen, nog steeds is het onrustig.

Wat zijn op dit moment de belangrijkste problemen volgens jou?

Problemen zijn bijvoorbeeld voedseltekort, er is een tekort aan elektriciteit en water, ze hebben veel waterproblemen. *Hoe komt dat?* Dat komt door het klimaat, er valt minder regen het is veel droger geworden, dat heeft met de moesson te maken. Die zorgde eerst voor een aantal maanden regen, nu is dat korter geworden en zijn de buien heviger, er valt dus in een korte tijd heel veel regen en eerst was dat meer verspreid. *Hoe komt dat?* Broeikaseffect? Zal waarschijnlijk met de klimaatsverandering te maken hebben.

Hoe zou jij de situatie in Nepal omschrijven?

Een puinhoop. Er is veel armoede en voor veel mensen is een uitzichtloze situatie ontstaan.

Hoe ben je bewust geworden van deze situatie?

Doordat ik er zelf en geweest en daar ook vrijwilligerswerk heb gedaan, dan kom je er mee in contact, ik denk dat dat voor meer mensen zo is.

Wat is er aan de situatie te doen?

Iedereen moet de schouders eronder zetten, iedereen zal hard moeten werken, vooral ook de mensen daar, er moet wat veranderen. Er zijn vrij veel kleine organisaties actief die daar mee bezig zijn maar het ontbreekt wel aan coördinatie. *Wat ontbreekt er dan?* Het ontbreekt aan overzicht. Er zijn vrij veel kleine organisaties die weten van de grote organisaties en die weten ook hoe die met hun in contact kunnen komen. Ik hoop ook dat ze zelf ook weten wat ze wel en niet aan kunnen en dat ze het ook aangeven bij iemand die het dan ook gewoon over kan nemen.

Hoe is deze situatie voor straatkinderen zo ontstaan in Nepal? Wat bedoel je? Waarom zijn er kansarme kinderen in Nepal? Door armoede op het platteland waardoor heel veel mensen naar de grote stad zijn verhuist, op zoek naar het betere leven. Ja, als je dat doet met een miljoen mensen per jaar tegelijkertijd gaat doen, dan kan niet iedereen dat vinden. *Is er sprake van overbevolking?* Het is 26 miljoen op een land van 4 keer Nederland, dus overbevolking niet echt. De steden zijn onwijs aan het groeien en op het platteland lopen eigenlijk de dorpen leeg. *Wat zijn de belangrijkste oorzaken van gezinsproblemen voor kansarme kinderen?* Werkloosheid van de ouders, alcoholisme daar nog bijkomend, er zijn gewoon heel veel gezinnen die of met kleine kinderen, of zonder kinderen van het platteland zijn vertrokken en daar op zoek zijn gegaan naar werk en dat niet hebben kunnen vinden dus ergens in een klein krotje terecht zijn gekomen, daar stapelen de problemen zich op. Daar wordt ook verder niet naar omgekeken. *Hoe komt het geweld onder straatkinderen?* Dat is meer een cultuur, ze zijn wat minder van het praten en vrij snel van tikken uitdelen. Niet bij iedereen maar je ziet dat daar vaker als je dat hier ziet heb ik het idee, het is ook meer sociaal geaccepteerd dat een gewoon een keer een flinke hengst uidelen als ze niet willen luisteren. *Wat is het belangrijkste probleem?* Het hangt allemaal met elkaar samen, immigratie naar de stad zorgt voor armoede en dat de armoede weer een aanleiding is voor verdere gezinsproblemen, alcoholisme, kindermishandeling en dergelijke. *Wat zou jij graag anders zien in [plaats]?* Vernieuwing in de politiek, met mensen die niet alleen maar om zichzelf geven maar zich ook om de bevolking bekommeren en daar ook echt wat voor willen doen. En niet heel veel loze beloften hebben, wij gaan wel voor jullie zorgen en alsnog hun zakken gaan vullen, gewoon dat de corruptie een keer op houdt. Zo'n beetje alle overheidsbaantjes, iedereen die voor de overheid werkt heeft zijn baantje gekregen via of een oom of een vader of via andere familieleden dat wordt gewoon over gegeven, niet dat daar gewoon openlijk voor gesolliciteerd kan worden, daardoor houdt je dat ook

gewoon in stand. *Wat maakt het verschil met mensen die geen overheidsbaan hebben?* Dat je werk hebt, dat je een relatief aardig salaris hebt, waar je gewoon van rond kunt komen, waar je gezin van rond kan komen en ook dat je aanzien hebt, als je voor de overheid werkt dan heb je het gemaakt. Als je geld hebt ben je de man, als iedereen ziet dat je geld hebt ben je de man. Het ultieme status symbool is een mobieltje en een motor. *Is de situatie aan het veranderen in Nepal?* Ik hoop het, ik merk wel dat ik ook vaak mensen tegenkom die het ook graag willen veranderen maar zelf niet zo goed weten hoe en ik kom ook steeds vaker wel politici tegen, of in interviews, of in kranten of op internet, die gewoon hun eigen verhaal vertellen maar die gewoon nog niet tot de politieke top van hun, van een politiek partij behoren en nog niet echt inbreng hebben maar die wel een goed verhaal hebben, die charismatisch zijn, die volgens mij ook wel een grote groep mensen in beweging kunnen krijgen. *Wat is daarvoor nodig? Om mensen in beweging te krijgen?* Dat de top dood gaat, dat er iets veranderd daar boven. Het is gewoon heel erg star, en er zit gewoon geen beweging in. *Wat vindt de bevolking daarvan?* Die balen daar ook van maar die kunnen er verder ook weinig tot niks aan veranderen, dat werkt voor sommigen heel deprimerend er zijn ook verschrikkelijk veel Nepalese mannen die naar het buitenland gaan omdat daar wel werk te vinden is. Die gaan of naar het Midden Oosten of naar Maleisië en die werken daar voor een relatief goed salaris wat ze meteen weer moeten afdragen aan huur en eten en vanalles en nog wat ze erbij verzinnen en uiteindelijk toch weer met weinig geld terugkomen. Het is dus eigenlijk de midden 20 tot 30 die massaal naar het buitenland vertrekken om daar werk te zoeken en waarvan ook lang niet iedereen terugkomt, want degenen die het wel lukt om daar en geld bij elkaar te krijgen en een huisje te krijgen die blijft daar ook gewoon, die laten hun gezin daar naartoe komen.

Wat doet [initiatief] voor de kansarme kinderen in Nepal? Eigenlijk heel simpel, wij kopen schoolkleding, schoolboeken en andere dingen die ze voor school nodig hebben. Wij betalen het schoolgeld, wij betalen de school en daarmee geven wij hun de kans om naar school te gaan. De families of de kinderen die zien dan helemaal niks van dat geld, ze krijgen alleen zeg maar de kans. Wij geven gewoon de boeken en de kleding, dat kopen we allemaal en dat geven we aan hen, de school wordt ook direct door ons betaald zodat we ook weten dat daar nergens iets tussen blijft hangen. Het enige wat ze moeten doen is gaan.

Waarom juist deze kinderen?

Het is niet dat wij ze specifiek gekozen hebben, het is meer via via te horen krijgen via verhalen dat mensen hulp nodig hebben. Als wij dat kunnen dan proberen wij hen ook te helpen zolang wij ook de financiële middelen hebben om te helpen. Als de problemen te groot zijn dan verwijzen we ze door naar een ander of even afwachten totdat wij weer nieuwe sponsors krijgen dat we ze later alsnog helpen.

Hoe gaan jullie te werk?

Wij benaderen hun niet, zij benaderen ons, dat is altijd of via een oom of zo. In de zomer is er altijd een groot festival dan is de bedoeling dat iedereen weer naar zijn ouders gaat. Vaak dan heb je ook dat er dagen en dagen dat er bussen de vallei uitrijden, de [plaats] vallei, tijdens het festival kun je heerlijk rustig over straat lopen, er is helemaal niemand je kunt gewoon midden over straat lopen zonder dat je dood gereden wordt. We staan met iedereen in de dorpen en ze zien ook al de dorpsbewoners weer en ze horen ook de verhalen van iedereen, weet je wat er daarmee gebeurd is en weet je wat er daarmee gebeurd is en zo kom je al snel weer in contact met voornamelijk de kinderen die problemen hebben. En ja maar een vriend van mij in [plaats] die werkt of die helpt dan weer voor zo'n stichting misschien kan ik het daar vragen, en zo hoor je dat dan weer via via en komt dat weer bij ons terecht. Dan gaat er eentje van ons, van de vrijwilligers in Nepal, die gaat gewoon direct daar naar toe om de familie of het kind dan ook op te zoeken en om te kijken of we kunnen helpen, die brengt dan weer verslag uit aan

ons. Uiteindelijk maken wij in Nederland de beslissing wie we wel of niet kunnen helpen, dat komt omdat wij hier wat meer zicht hebben op de financiële situatie en dergelijke, dat we kunnen zien wat we aankunnen en zij voeren het daar uit. *Hoe zit het met budget? Hoeveel heb je nodig om een kind te helpen?* Gemiddeld 15 euro per maand voor de scholing, dat zijn dan de boeken, de kleding en het schoolgeld. *Hoe gaat het met de website?* Daar hebben we ook een vrijwilliger voor, en zelfgemaakt, onze penningmeester heeft duidelijk gemaakt dat er op dit moment aan een nieuwe website wordt gewerkt, daar hebben we ook een vrijwilliger voor een meisje, die is ook onze leeftijd, die is 25 en die heeft MS en die is heel handig met computers. We hebben gewoon een keer rondgevraagd wie kan er onze website maken en zij heeft daar met twee dagen op gereageerd en dat doet ze heel erg leuk. Die gaat lekker haar gang.

Wat zijn de activiteiten in Nederland? Euh, van alles en nog wat, we hebben een paar jaarmarkten in de regio waar we dan naar toe gaan, vorig heb ik bijvoorbeeld meegedaan aan de 3FM sponsorlift. Dit jaar hebben we nog een tennistoernooi wat door de lokale tennisvereniging georganiseerd wordt, een school in Veenendaal die gaat een project doen voor ons, wat hebben we nog meer, allemaal van dat soort dingen, van alles en nog wat en iedereen die nog een goed idee heeft is welkom. *Waarom kiezen jullie voor deze evenementen?* We hebben bijvoorbeeld de Dweildag in Zoelen, een dorp vlakbij ons, daar komen elk jaar twintigduizend mensen op af dus dan heb je een hoop mensen om aan te spreken. We hebben dit jaar nog een paar markten waar we dan voor het eerst naartoe gaan, dan hebben we ook weer via via gehoord dat daar soms mensen langskomen die wat meer te besteden hebben, dus gaan we het daar ook toch ook even proberen. We spreken niet alleen mensen aan, we hebben ook spullen verkocht en we hebben hier wat Nepalese spullen verzameld en op de jaarmarkt verkocht, wat wierook, kussensloopjes, buddha-tjes, allemaal dat soort dingen en aan de hand daarvan, vooral als ze wat voor zichzelf hebben gekocht, wilt u dan ook iets voor een van onze kinderen kopen want voor vijf euro hebben wij alweer vijf schoolboeken erbij, zo proberen we ze er dan in te lullen. Het geld gaat dan direct weer naar de kinderen.

Wat voor effect hebben de evenementen? Minder dan ik had gehoopt, voordat we hiermee begonnen dacht ik dat het makkelijker zou zijn om vaste sponsors te vinden mensen die gewoon maandelijks een vast bedrag over maken. Dat blijkt in de praktijk toch een stuk lastiger te zijn. Er zijn mensen die gewoon met bijna niets al genoeg nemen, en die zeggen, ja natuurlijk prima. Er zijn ook mensen daar kun je uren op in praten maar dat wordt toch nooit wat. Wat je heel veel hoort, ook als je op zo'n markt staat, mensen die gewoon voorbij lopen, joh dat blijft toch allemaal aan de strijkstok hangen en dat komt vast niet daar terecht. Terwijl als ze gewoon blijven staan en ik mijn verhaal kon vertellen, ik zou ze waarschijnlijk toch niet kunnen overtuigen maar vorig jaar hebben wij bijvoorbeeld een overhead gehad van 2,5 tot 3 procent, de rest, 97 procent is gewoon daar aan de scholen uitgegeven. Dus dat doen we op zich helemaal niet verkeerd maar als je dat vergelijkt met die grote organisaties, rode kruis of de hartstichting, volgens mij krijgt de directeur een salaris van honderdtwintig duizend of zo iets, dat heeft niet echt een positief effect op heel veel kleinere organisaties. Dat mensen gewoon organisaties niet meer zo vertrouwen omdat ze denken dat gaat toch alleen maar naar topsalarissen. Plus er zijn ook gewoon heel veel kleine initiatieven die bezig zijn en het zal ook best wel dat ze ermee doodgegooid worden. *Wat hebben jullie tot nu toe bereikt?* We helpen nu 30 kinderen naar school, we zijn begonnen met 4 dus op zich is dat wel zwaar omhoog gegaan in 2 jaar tijd. Er is er al eentje waar we mee begonnen zijn, daar heb ik laatst een mailtje over gehad, die zat nog op de universiteit, dus die is al afgestudeerd. Die is druk op zoek naar een baan en die gaat ook met een vriend een eigen bedrijf oprichten enzo, dus dat is wel erg leuk. En dit jaar hebben we er vier die in het eindexamenjaar zitten.

Daar moeten we ook weer een vervolgtraject op verzinnen, gaan we ze daarna ook nog verder helpen en zo ja hoe?

Wat zijn de moeilijkheden van het werk van het particulier initiatief? De financiering voor elkaar krijgen, geld inzamelen, daar gaat gewoon heel veel energie inzitten.

Dat is gewoon onwijs frustrerend als je daar heel veel tijd in hebt gestoken en dat het uiteindelijk dan toch weer bijna niets oplevert, ja 100, 200 euro terwijl je daar dan een week druk mee bezig bent geweest. *Wat zijn de moeilijkheden met het werk in Nepal?* Die zijn er minder, er is vanuit de regering weinig controle op, plus dat wij alleen gebruikmaken van al bestaande scholen en zij gewoon blij zijn als zij nieuwe leerlingen krijgen, het zijn voor hun natuurlijk weer inkomsten. Er zijn een aantal directeurs die ik dan gesproken heb, die heel erg bedreven zijn met hun school en met de kinderen die erop zitten een ook gewoon een paar stapjes verder met ze gaan, door ze motiveren om ze veel te leren om ook goed te leren, want er zijn erbij die zijn echt fokking slim. Maar de schoolcultuur is daar ook anders dan hier, als je hier alleen maar negens en tiens haalt dan ben je een nerd, als je dat daar doet dan ben je de man. Ze proberen ook zo hoog mogelijke cijfers te halen, dat is ook echt het streven van het merendeel van de klas. Het gaat niet altijd makkelijk, maar bij de meesten wel. We hebben bijvoorbeeld ook twee jongens gehad en die hebben jaren lang op straat gelopen en ook tekeningen verkopen aan toeristen en die zijn er vrij handig in geworden en die krijgen vrij snel geld los bij toeristen en die hebben wij dan ook naar school gebracht, en dan kom je er later achter dat ze nog twee sponsors hebben, doordat ze niet echt handig zijn met email en mijn email per ongeluk doorsturen naar hun sponsor, per ongeluk, en dan krijg ik weer een email van hun van ik lees dit en dat, en zie dit eronder staan, wat is dat precies? Uiteindelijk viel het mee want wij betaalde alleen de scholing voor die twee jongens, dan hadden ze weer een sponsor voor nog een broer die ze hadden en ze hadden nog een derde sponsor die de familie ansich sponsorde voor de huur enzo. Dat hadden ze vrij netjes dichtgetimmerd, tja ik had het liever geweten. Plus, ze zijn slim, dus hadden hen ook naar de wat betere scholen gestuurd, dat zijn ook de wat duurdere scholen, waar ze dan de helft tijd niet zijn omdat ze weer op straat rondhangen.

Hoe zijn de twee vrijwilligers in Nepal gekozen? In [plaats] is dat [naam], die ken ik ook al vanaf de eerste keer dat ik daar was, en die heeft zijn eigen reisbureau daar en ik ben ook een paar keer met hem op reis geweest, hij was toen nog gewoon werknemer daar, toen heeft hij het bedrijf over gekocht van zijn oom en als bonus kreeg hij toen een ticket naar een bestemming naar keuze, toen is hij twee weken in Nederland geweest, heb toen het visum voor hem geregeld enzo hij heeft toen zelf het ticket gekocht toen heeft hij twee weken bij ons geloged, vond ie prachtig! Ik kan ook niks meer verkeerd bij hem doen en ook toen ik daarna zei, ik ga een stichting oprichten, stond hij ook meteen vooraan, als je hulp nodig hebt moet je mij gewoon bellen. Hij is daar gewoon heel goed in, hij heeft toen heel erg snel geleerd wat onze visie is en hoe we het wilden aanpakken. Initiatief zou hij iets meer mogen hebben, het is vaak dat als hij weet dat wij het niet goed vinden hij tegen mensen zegt, dat moet ik even overleggen, terwijl hij weet dat gaat niet gebeuren. Maar het is gewoon een hele goede vent, hij is super betrouwbaar, we hebben daar ook gewoon een Nederlandse pinpas, dus hij gaat daar naar de pinautomaat en hij pint het daar, in het begin schoot hij ook gewoon dingen voor, hij scande gewoon de bonnetjes in, van ik heb dit en dit uitgegeven en dan stortten wij het naar hem terug. Inmiddels zijn er zoveel kinderen dat het om dergelijke bedragen gaat dat dat niet meer is, nou maken we het geld naar hem over, hij heeft daar een eigen schriftje en hij houdt precies bij wat hij uitgeeft en hoeveel geld er nog van ons is en elk bonnetje wat we krijgen dat klopt gewoon en het is ook allemaal te controleren. Daar hebben we heel veel mazzel mee gehad, dat we zo iemand hebben en de tweede is [naam] in [plaats], dat is een andere stad, samen met zijn vrouw runt hij ook een tehuis het is echt gewoon een

familietehuis met acht straatkinderen en hun eigen kleine dochtertje die de baas is over de jongens, dat is nog het mooiste van alles. Ik ken hem ook al jaren en het is gewoon een hele leuke amicale man, die het hart op de goede plaats heeft en die de kinderen wil helpen. Hij werkt zelf voor een franse organisatie en daardoor heeft hij die kinderen in huis, zelf komt hij in de stad ook af en toe kinderen tegen die gewoon wat hulp nodig hebben, dat zeg maar buiten zijn franse stichting valt en wat wij dan weer voor hem doen. Hij zet dan de kinderen op school en stuurt dan ook weer de bonnetjes op de foto's en rapporten. Dat werkt eigenlijk hetzelfde als met [naam] alleen krijgt hij het geld dan ook weer doorgestuurd, De communicatie verloopt via telefoon of email.

Hoe zie jij het initiatief in het grotere geheel van de ontwikkelingsamenwerking? Op zich doen we gewoon ons ding, dus we staan daar gewoon redelijk buiten. Ik weet ook vrij goed wat we niet kunnen, dus als we iets niet aankunnen dan weten we het wel door te verwijzen. Want ik weet wel wat er om ons heen gebeurt en wie wat precies doet en andersom begint het nu ook een beetje te komen, ik ken daar ook een Nederlander die zit daar als ?? die helpt ook op persoonlijke titel kinderen naar school toe en ook als die geen sponsoren komt vinden dan nemen wij dat van hem over. Zo creëer je je eigen netwerk, dingen die meer bij ons passen die nemen wij dan op en dingen die niet bij ons passen die verwijzen wij dan weer door. *Hoe zie je particuliere initiatieven in vergelijking met grote organisaties?* Het is een stuk minder professioneel wij doen gewoon dingen waarvan wij denken dat het goed is. Anders zit er gewoon een heel bedrijfsleven achter een eigen organisatie is dat eigenlijk meer, ik denk dat dat van hun een stuk commerciëler ingesteld is dan dat van ons. Ik denk dat hoe zij te werk gaan, ik weet van wat ik daar tegenkom, ik heb ook een keertje op een blauwe maandag voor unicef gewerkt, in Nepal, ik moest daar toen een beleidsplan opstellen voor een tehuis, dat waren allemaal mensen die hadden allemaal hun eigen stukje en uiteindelijk moest dat een tehuis worden en ik heb toen een stukje pedagogiek voor mijn rekening genomen. En uiteindelijk heeft een vrouw daar de leiding over genomen en heeft alle stukjes verzameld toen het uiteindelijk voorgesteld moest worden, toen ze geld daarvoor los moest krijgen bij Unicef zelf heeft ze zich in de meeting zo onwijs misdragen, waardoor alles is ingestort, en dat we nooit meer van haar gehoord hebben en alles voor niks is geweest. Unicef daar weet ik ook, dat ze ieder jaar daar ook een dag organiseren waar alle straatkinderen mogen komen, dan gaan ze voetballen en dan geven ook wat te eten. Structureel is dat niet. Dan is het ook weer wat ik van anderen hoor, van SOS kinderdorpen van iemand die daar heeft gewerkt, die heeft ergens in de sloppenwijken daar zo'n kinderdorp neergezet en dat is ook prachtig en die kinderen hebben het daar ook heel erg goed, het is alleen wel die kinderen moeten wel ouders hebben die daar nog omheen wonen die nog in dezelfde krotjes wonen. Het doet het wel heel erg goed op foto's. *Hoe pakken jullie het anders aan dan?* Nou dat je ze structureel helpt, dat je ze niet afhankelijk probeert te maken. Wij betalen de scholing dus dan zijn ze wel afhankelijk van ons maar wij proberen dat op een dusdanige manier te doen dat ze ook gemotiveerd blijven om een eigen diploma te halen, want dat kunnen wij dan weer niet voor ze doen. En dat ze later ook een studie kiezen waar ze verdere mee kunnen en waar ze ook achter staan, dus dat ze ook uiteindelijk ze na een jaar of 10 - 15 als ze het afgerond hebben ook op eigen benen kunnen staan, dat ze ook een heel stuk verder kunnen dan als we dat niet hadden gedaan. *Wat doe jij zelf in het initiatief?* Eigenlijk vanalles een beetje, ik organiseer activiteiten, ik houdt contact met sponsoren en ik zet de voornaamste lijntjes uit naar Nepal, ik neem daar de meeste beslissingen over.

Waarom vindt jij het belangrijk om die kinderen een kans te geven? Eigenlijk omdat ze het verdienen en wanneer ze een kans krijgen die ook wel nemen, dat ze het met twee handen aannemen en nooit meer loslaten. En dan ben je ook in een keer klaar, als ze die kans hebben genomen dan heb je verder ook niks meer nodig. Ik vind het gewoon geweldig om te zien dat [naam], die 6 jaar geleden nog op straat leefde en in de vuilnisbakken aan het wroeten was voor eten en dat die dit jaar zijn eindexamen gaat

halen, dat is gewoon prachtig. En [naam] die ik ook van de straat af had geplukt omdat zijn moeder hem verlaten had toen hij 12 was en alles helemaal alleen moest doen dat die nou ook in zijn eindexamen jaar zit en dat die gewoon trots op zichzelf is dat die het zo heeft gedaan.

Wat vindt jij moeilijk aan het werk? Aangeven wanneer het een keertje klaar is. Ik hou niet bij hoeveel tijd ik erin steek, dat is maar goed ook. Nee, er gaat heel veel in zitten en ik zou niet precies weten hoeveel, het zou maar zo kunnen zijn dat het 40 uur per week is. Dat vindt ik nog wel een vrij moeilijk punt, die tijdsbewaking. Maar ook bepalen wanneer het een keertje klaar is bijvoorbeeld die twee jongens, die de helft van het jaar niet naar school geweest zijn eigenlijk waren we daar klaar mee, maja dan komen ze weer terug, mogen ze het nog een keertje proberen, krijgen ze nog een keer een kans. Dan heb je weer gezeik met ze, en nog een keer en nog een keer en wanneer is dan genoeg? Wanneer kun je dan beter stoppen en iemand anders gaan helpen?

Heeft het jou veranderd? Nee, wat mij wel veranderd heeft is de eerste keer dat ik daar naar toe ging, toen ik er zelf als vrijwilliger was en ja zeg maar de eerste jongens heb geholpen. Dat heeft mij wel heel erg veranderd, mij wel heel erg bewust gemaakt wat je allemaal kan bereiken als je het gewoon doet. Want je kan wel naar Caroline Tensen gaan kijken die helemaal opgeschminkt tegen een bergje kinderlijkjes aanstaat ergens in Afrika maar dat is toch anders dan het zelf ervaren en zelf iemand de kans geven om naar school te gaan en een keertje met een directeur praten over hoe hij nou eigenlijk doet. Vooral dat je probeer alle facetten te bekijken en nagaat wat ze nodig hebben en dat plan ook gaandeweg bijstelt naarmate ze naar school gaan en dat je dan ook uiteindelijk ziet dat je resultaat hebt, dat is gewoon heel erg leuk.

Wat verwacht je dat er veranderd voor de straatkinderen die het initiatief heeft geholpen? Degene die hun studie afmaken die hebben gewoon een diploma waarmee ze een veel breder toekomstperspectief krijgen dan als ze dat niet hadden gehad. Als je daar een diploma hebt dan heb je toch wat meer aanzien, dan kun je ook bij een bank gaan werken of bij een advocatenkantoor of weet ik het wat, je krijgt gewoon zoveel meer mogelijkheden. *Wat veranderd er voor de stichting [initiatief]?* Niet zo heel veel denk ik, ik denk wel dat we langzaam groter worden, meer sponsoren zullen krijgen en meer kinderen gaan helpen maar of het verder nog heel veel zal veranderen dat zou dan in een keer een grote stap moeten zijn denk ik. Maar dat zit er voorlopig nog niet aan te komen, het kan zijn dat we over een jaar of 10 een eigen school hebben bijvoorbeeld, waar ze gewoon gratis onderwijs kunnen krijgen op computers. Het toekomstperspectief wat we nu hebben is gewoon hetzelfde wat we nu doen alleen dan groter. *Wat verwacht je dat er veranderd in de internationale samenwerking?* Ja, een particulier initiatief opzetten is volgens mij wel de nationale mode geworden, er komen er steeds meer. En er zijn er ook heel veel die goed werk doen, er zijn er ook heel veel die er naar een jaar weer mee ophouden. Daarmee zit je wel in elkaars vaarwater, degenen die dan wel doorgaan die kunnen daar wel hinder van ondervinden. *Wat verwacht je dat er veranderd voor jou?* Ik probeer wel wat minder betrokken te zijn bij de kinderen. Wat ik in het begin natuurlijk wel heel erg heb gedaan, dat ik ze zelf van de straat af heb geplukt en zelf hun school heb betaald. Daarmee krijg je wel een hele sterke band met specifiek die groep met die nieuwe kinderen heb ik dat een stuk minder. Dat is ook wel fijn dan kun je er ook een stuk objectiever naar kijken dus dat wil ik ook wel voortzetten in de toekomst.

Interview 2

Wat doet de stichting?

[initiatief] ondersteunt lokale organisaties in ontwikkelingslanden, met name in Afrika, en het gaat dan om sociale projecten, kleinschalige lokale projecten, die ondersteunen we met geld en vrijwilligers.

Waarom is dat belangrijk?

Omdat toen wij daar zelf geweest zijn zagen wij dat het wel echt mogelijk is om met relatief weinig veel te bereiken daar en ik vindt het ook een soort morele verplichting dat als je iets kan doen om dat te doen. Heel veel mensen willen ook graag reizen naar dat soort landen en vinden het moeilijk om dan ellende te zien en niets te kunnen doen dus in die zin willen mensen ook graag iets doen, dan vind ik ook dat het een morele verplichting is. En het is ook leuk.

Waar werken jullie met het initiatief precies?

We zijn begonnen in de Zuid-Afrika in de regio rond [plaats], toen zijn we daarna uitgebreid naar de regio rond [plaats] en toen zijn we vorig jaar februari gestart in Uganda rond [plaats] en we gaan in de zomer uitbreiden naar Malawi.

Wie is er allemaal betrokken bij het initiatief?

[naam] en [naam] zijn officieel de oprichters en dan hebben we nog iemand die de website doet part-time, en iemand die part-time de administratie doet, fulltime vormgeving fondsenwerving en de rest zijn allemaal vrijwilligers, dat zijn er een stuk of 20. Het is een beetje een ingewikkeld verhaal. Ik ben in 2003 afgestudeerd en toen ben ik met [naam] wilden we iets van de wereld zien, we wilden niet alleen maar kijken maar ook iets doen, we zijn naar Zuid-Afrika gegaan om daar vrijwilligerswerk te doen. In eerste instantie was het de bedoeling om dan een maand lang vrijwilligerswerk te doen in een weeshuis en daarna een maand bij een Wildlife project. Maar die eerste maand in het weeshuis maakte zoveel indruk dat we dat Wildlife project steeds korter hebben gemaakt en steeds langer in het weeshuis zijn blijven hangen. We zagen daar dat wij daar aan de ene kant zelf heel veel konden veranderen met relatief weinig moeite en geld en aan de andere kant dat het ons ook heel erg veranderde, omdat het ons wereldbeeld aantastte en dat wij tot de ontdekking kwamen dat het ook gewoon heel erg leuk is om vrijwilligerswerk te doen. En dat wij hun heel veel leerden maar dat zij ons ook veel leerden en dat het ook in die zin ook echt tweerichtingsverkeer is. We hadden onder familie en vrienden geld ingezameld en dat was eigenlijk verrassend makkelijk gegaan. Als mensen je kennen dan geven ze heel snel geld en ja als je die mensen daar eenmaal kent en het geen anonieme cijfers of gezichten meer voor je zijn dan is het ook heel moeilijk om te zeggen, 'nou jongens, dit was het, we gaan weer naar huis, we pakken onze carrière weer op en gaan weer verder met ons eigen leven'. Toen we terugkwamen in Nederland hebben Michel en ik en drie anderen een stichting opgezet om alleen geld in te zamelen, dat was stichting [initiatief] en dat was in januari 2004. In eerste instantie deden we vooral geld inzamelen voor dat weeshuis waar we geweest waren en later ook voor andere projecten. Dat ging heel goed, waar we bang voor waren is dat we steeds in dezelfde vijver zouden vissen van familie en vrienden. Het balletje begon echt te rollen, van het een kwam het ander, kregen we subsidies en donaties en ging het eigenlijk heel erg goed. We kregen daarnaast ook steeds vaker de vraag van mensen om zelf daar als vrijwilliger aan de gang te gaan. We zagen ook wat het met ons had gedaan en we geloofden er ook echt in dat het ook goed was om andere mensen die kans te bieden. Maar ja kijk een vrijwilligerswerkorganisatie is wel een

hele andere tak van sport dan alleen geld inzamelen. Onder een ander vlag heeft [naam] met [naam] [initiatief] opgezet en dat heeft toen een tijd naast elkaar gedraaid, dat allebei eigenlijk harstikke goed ging. Maar daar zat natuurlijk ook best veel overlap in, omdat mensen die voor [initiatief] dingen deden ook voor [initiatief] dingen deden. Er waren wel wezenlijke verschillen maar er waren ook heel veel overeenkomsten, toen hebben we dat in 2009 samengevoegd en toen was alles [initiatief]. Dus het beetje ingewikkeld.

Waarom heb je voor dit initiatief gekozen?

Omdat als je in Zuid-Afrika geweest bent en je hebt met die mensen gewerkt en je hebt gezien dat je iets kan doen, dan is het zo moeilijk om weg te gaan en je rug toe te keren. Het zijn geen cijfers meer of beelden op het journaal het zijn echt mensen, het zijn echt vrienden geworden. Net zo goed als je vrienden in Nederland het slecht zouden hebben en je zou zeggen, nou het is leuk je gekend te hebben zoek het nu verder zelf maar uit, doe je dat daar ook niet. Ik denk dat de stap voor ons kleiner was omdat we het al gezien hadden en daar geweest waren en de mensen gezien hadden. Dan ben je eigenlijk al veel dichterbij het zetten van zo'n stap. Als je toen ik nooit in Afrika was geweest had gezegd van, ik ga een organisatie opzetten dan had ik je denk ik uitgelachen maar als je daar geweest bent dan is dat ineens veel dichterbij en dan is het moeilijker, vond ik, om het niet te doen dan om het wel te doen. En wat ik zei, het is ook gewoon heel leuk.

Wat is er precies leuk aan?

Dat je er zelf ook heel veel aan hebt, dat je er heel veel van leert, je bouwt hele mooie contacten op, je ziet dat je hele mooie dingen kan bereiken, je ziet mensen groeien en ontwikkelen, je ziet verandering, je hebt ook gewoon echt bijzondere vriendschappen en contacten en dat is ook gewoon heel mooi en heel leuk. Waar ik eerder dacht dat vrijwilligerswerk heel zwaar zou zijn, dat het echt opoffering zou zijn en dat het ook heel moeilijk zou zijn, was dat helemaal niet zo en was het voor ons ook echt een hele bijzondere tijd in ons leven. En hoorden we ook van vrijwilligers dat ze vaak zeggen van, we hebben echt de mooiste tijd van ons leven gehad daar en dat heeft daar denk ik ook wel mee te maken.

Wat zijn de grootste problemen voor mensen in Zuid Afrika?

In het land, in Zuid-Afrika heb je natuurlijk ook de hele politiek met blank en zwart en apartheid en verschillen en dat soort dingen. Verder armoede natuurlijk, AIDS ook heel erg, ja ik denk dat dat wel de belangrijkste zijn. Wij zetten ons met name in voor de kwetsbare groepen van de samenleving, dus kinderen, dan hebben we het over weeskinderen, gehandicapte kinderen, straatkinderen, misbruikte kinderen en alles wat je er verder bij kunt denken. En aan de andere kant ook vrouwen, bijvoorbeeld tienermoeders, vrouwen die mishandelt of misbruikt zijn. En met name in Oeganda en Malawi doen we ook heel veel community projecten, om gezinnen en vrouwen in de community sterk te maken door ze te helpen in hun eigen inkomen te voorzien dus dat zijn echt self-generating income projecten, dus dat is wel echt gericht op mensen die hulp nodig hebben.

Wat gebeurt er op dit moment in Zuid-Afrika?

Op politiek vlak gebeurt er natuurlijk heel veel, de apartheid wordt wel steeds minder merkbaar maar je ziet nu ook dat xenofobia opkomt en dat dat niet iets is wat in een paar jaar opgelost is. Dat door die hele moeilijke geschiedenis dat er nu ook steeds weer andere problemen komen kijken. Wat je bijvoorbeeld ziet is dat sommige mensen vinden dat ze na al die jaren onderdrukking verdiend hebben om het wat makkelijker te hebben en dat ze soms een beetje teveel de andere kant op gaan.

Werkloosheid is ook een groot probleem. AIDS neemt ook volgens mij zeker nog niet af, maar vooral toe ook. Aan de kant zie je nu ook dat het WK voetbal is, dat heeft negatieve gevolgen maar dat kan ook hele positieve gevolgen hebben. Er was afgelopen weekend nog een reportage van de NOS, die was bij [initiatief] geweest een van de organisaties met straatkinderen waar we mee werken en die hebben laten zien dat in de aanloop naar het WK, dat ja FIFA die wil graag dat de speelsteden veilig zijn en dat het goede steden zijn om dat soort sportevenementen te organiseren. De metropolitan police van Durban onder andere had dat iets te letterlijk opgevat en voerden echt klopjachten uit om straatkinderen op te pakken en dumpte ze dan 75 kilometer buiten de stad zonder eten en drinken en vaak ook zonder kleren. Door het WK ook en de aandacht van de media en organisaties en internationale druk zijn die klopjachten tijdens het WK ook gestopt en krijgen organisaties als [initiatief] de kans om te laten zien dat alternatieve benadering om om te gaan met de problematiek straatkinderen, dat die ook werkt. En in die zin is dat dan ook weer een mooie ontwikkeling, geeft dat ook een mooie kans om te laten zien dat het anders kan en dat er ook een andere kant aan het verhaal zit. Het WK heeft een slechte maar ook wel een goede impact. Verder vind ik het moeilijk om echt iets over de landelijke situatie van Zuid-Afrika te zeggen.

Waarom heb je gekozen voor juist deze kwetsbare groepen?

Omdat ik denk dat zij de hulp het meeste nodig hebben, met name kinderen daar kun je niet van verwachten dat die zichzelf kunnen redden, die hebben echt hulp nodig om het rechte pad te komen en te blijven en een toekomst te krijgen. Kinderen zijn ook de is dat vaak al moeilijker volwassen van morgen en de leiders van de toekomst. Ik denk dat je ook echt vroeg moet beginnen, bovendien kun je kinderen ook nog wel, veranderend dat klinkt heel erg soft alsof je ze wil veranderen, kinderen zijn nog veerbaar genoeg om trauma's te boven te komen en om hun leven bij te sturen en bij volwassenen. *Hoe ben je bewust geworden van de situatie voor deze gezinnen?*

We wilden heel graag naar Afrika toen we afgestudeerd waren, dat was nog in de tijd dat het allemaal goed ging met de banen en dat het allemaal makkelijk kon en dat het ook heel erg gangbaar was om een wereldreis te maken of een tijd dat soort dingen te doen. En Afrika trok heel erg, de meeste mensen zeggen, ik heb 'iets' met Afrika, nou dat hadden wij ook. Ik denk dat iedereen wel weet dat daar problemen zijn en wat ik zei, ik voelde er weinig voor om daar alleen maar te gaan kijken met mijn rijke westerse achtergrond en dan te zeggen, nou dat is erg he? En dan terug te gaan. Daarom hebben we besloten om fifty-fifty te doen, en te werken en te reizen zodat je land ook ziet. Wat je dan ook ziet is dat je dan ook een andere kant van het land leert kennen en dat je veel rijkere ervaring hebt dan wanneer je alleen maar vakantie gaat vieren. Dat je de mensen leert kennen, dat je de cultuur leert kennen en je ziet niet alleen de buitenkant van het land maar ook de binnenkant en niet alleen het plaatje van wat ze je willen laten zien maar ook hoe het echt is. Dat is soms ook wel heel mooi.

Wat denk je er aan de situatie te doen is?

Het doel van [initiatief] is om een brug te bouwen tussen mensen hier en mensen daar dus om mensen die het goed hebben bewust te maken van de situatie waarin andere mensen verkeren en andersom ook. Ik denk dat op het moment dat je weet van elkaar hoe je het hebt en meer informatie hebt over hoe de situatie daar is dat je er een heel anders beeld daarvan hebt en dat je er ook heel anders mee omgaat. Ik denk dat als mensen meer van elkaar zouden weten en echt een goed beeld zouden hebben van hoe het is om in Zuid-Afrika te wonen of hoe het is om in Europa te wonen dat er veel meer begrip zou zijn. En dat het daardoor veel makkelijker zou zijn om daaraan bij te dragen en om daar iets aan te doen. En wat je nu ook al ziet, stel een vrijwilliger van ons die gaat naar Zuid-Afrika of naar Malawi, die krijgt een

ander beeld, die houdt een weblog bij en die verteld daarover aan vrienden en familie en het is echt zo'n steentje in de vijver effect, dat het zich uitspreidt. Je merkt dan dat een hele groep heel anders over de problematiek gaat denken en daar veel socialer van wordt. En ik denk dat als je zoiets op grote schaal zou doen, dat dat wel zou helpen. Heel veel problemen komen ook uit onbegrip, vooroordelen en verkeerde informatie.

Hoe speelt [initiatief] hier een rol in?

Wij proberen vrijwilligers zo goed mogelijk voor te bereiden voordat ze naar Afrika gaan, dus echt met trainingen en heel veel informatie te geven over wat ze kunnen verwachten en hoe het daar is. Als ze in Afrika zijn wordt gezorgd dat je door iemand van onze werkgroep wordt begeleidt. Ieder project heeft een coördinator die verantwoordelijk is voor de vrijwilligers maar iedere regio heeft ook een coördinator die verantwoordelijk is voor alle vrijwilligers in die regio. Dus zodra er iets is kunnen ze daar met hun vragen en problemen ergens terecht. Als ze daarna terugkomen in Nederland is er ook nog een soort traject als een soort van nazorg, nazorg klinkt een beetje stom. Om ze nog wel te blijven begeleiden zodat ze in contact blijven met hun medevrijwilligers, dat ze betrokken blijven bij [initiatief]. We organiseren nu evenementen, ja om dat vuur brandend te houden, ik kan niet echt de juiste woorden vinden. Wat je vaak merkt is dat mensen heel erg bevlogen zijn wanneer ze terugkomen en hoe langer ze in Nederland zijn hoe meer dat langzaam afzwakt. Mensen zijn heel enthousiast, komen terug met heel veel energie en heel veel wil om dingen te doen maar komen weer in hun oude omgeving en hun oude leven en dat is het ook vaak moeilijk om daar uiting aan te geven. Dan is er vaak ook wel onbegrip over wat ze meegemaakt hebben en wat ze gedaan hebben. Wij proberen ze ook een handvat te bieden om daar iets mee te doen en op een andere manier invulling te geven aan die positieve instelling, door eerlijk te eten, door en andere vorm van vrijwilligerswerk te doen, door anders te stemmen, verzin maar wat. Dus door betrokken te blijven en maatschappelijke sociale dingen te doen als ze terug zijn.

Waar houdt [initiatief] zich meer mee bezig, met de vrijwilligers of met de projecten in Afrika?

Nou, wat wij niet doen bijvoorbeeld is daar projecten opzetten, omdat wij er heel erg in geloven dat het ownership van de projecten bij de organisaties in Afrika moet liggen, die mensen kennen het land, die mensen kennen de situatie, die weten als geen ander wat er moet gebeuren bovendien moeten zij het doen. Wij steunen die projecten heel erg, met advies ook, nou alles waar ze maar behoefte aan hebben. Maar wij geloven er wel echt in dat zij de koers uit moeten zetten en dat ownership echt bij hun ligt. Wij dragen er wel aan bij met vrijwilligers en geld, maar dat is echt een steuntje in de rug. Het is niet de bedoeling dat die organisaties afhankelijk worden van vrijwilligers, dat zou betekenen dat als wij een maand geen vrijwilligers zouden kunnen werven dat daar de werkzaamheden stilliggen, dat is niet acceptabel. Maar wat ik zei, ik denk echt dat er in Afrika genoeg initiatieven zijn, genoeg mensen met visie en genoeg mensen die ideeën hebben over hoe het anders moet en dat wij dat niet als een soort van neo-kolonialisatie voor hun hoeven te bedenken. Maar dat ze zelf al genoeg dingen doen en dat ze daar alleen zo nu en dan een steuntje in de rug bij nodig hebben, dat steuntje in de rug bieden wij.

Hoe is volgens jou de situatie voor kwetsbare groepen zo ontstaan?

Jawel, natuurlijk je leest de geschiedenis boeken en we komen daar wel veel en praten met de mensen en je hebt zelf ook wel een beeld van wat er aan de hand is en hoe dat opgelost moet worden en daar heb je ook wel ideeën over. Maar wij hebben een andere achtergrond en andere kennis en andere ideeën, en hoe goed je ook probeert om daar als buitenstaander van op de hoogte te raken, ik denk dat dat gewoon nooit helemaal lukt. Ik weet nog wel dat er vrijwilligers zijn geweest die zeiden over vrouwen

die de was deden, oh dat is erg dat ze alle was op de hand moeten doen, we geven ze wel wasmachines. Maar er niet over nadachten dat de vrouwen de wasmachines overvol deden dat en dat de was er niet meer schoon uitkwam, na een week deden ze de was weer op de hand. Toen dachten ze dan maken we waslijnen zodat ze was allemaal goed op kunnen ophangen, terwijl de mensen daar die hebben zat, die leggen gewoon de lakens in het gras te drogen. Dat zijn al voorbeelden van hoe met de beste bedoelingen oplossingen worden opgedragen voor dingen die mensen daar niet als de grootste problemen ervaren. Of misschien überhaupt niet op zouden willen lossen of niet op die manier op zouden willen lossen. Ik denk echt dat de antwoorden en de plannen bij de mensen daar vandaan moeten komen. Omdat zij als geen ander weten wat de problematiek is en wat wenselijk is en wat werkt, nogmaals we geven ze daarbij alleen steun die ze nodig hebben en we willen ook echt wel meedenken over hoe en wat en waarom maar het is hun organisatie en wij steunen alleen maar die organisaties.

Hoe is volgens jou de situatie rond apartheid in Zuid-Afrika?

Die is officieel natuurlijk afgeschaft maar dat wil niet zeggen dat het weg is. Ik denk dat er meer dan een of twee generaties voor nodig zijn om dat te veranderen. Kijk mensen die in de apartheid zijn opgegroeid en zijn opgegroeid met die normen en waarden, dat wil niet zeggen dat die mensen slecht zijn maar dat dat wel is wat hun met de paplepel is ingegoten. Ik denk dus dat het onrealistisch om mensen binnen een lifetime 180 graden kunnen draaien, die mensen krijgen kinderen, die voeden ze op en je ziet ook pas bij de derde generatie dat kinderen echt kleurenblind worden. Als ik met mensen daar erover praat dan zeggen ze ook vaak van ik weet wel dat het niet goed is maar je bent je echt gewoon enorm van bewust omdat het gewoon overal om je heen is. Iets als huidskleur dat kun je niet negeren dat zie je altijd en het is heel makkelijk om door te schieten naar de andere kant en aan een soort van positieve discriminatie te doen. Je merkt echt dat de derde generatie, dus echt de kinderen van nu, dat die niet meer uit eerste of tweede hand hebben meegemaakt hoe dat was en hoe dat zat en dat die echt, ja hoe moet ik dat zeggen, gewoon kinderen zijn, kleurenblind, daarin opgroeien en niet meer die grote verschillen zien tussen blank en zwart en wat er verder allemaal nog rondloopt. Ik denk wel dat het veranderd maar ik denk wel dat het langer duurt dan een generatie om daar echt verandering in aan te brengen. Het gaat wel goed maar het duurt gewoon lang.

Ik denk dat het voor blanke mensen toch nodig is om een tijdje andere mensen de kans te geven om het werk te doen dat zij vroeger deden. Wat je nu bijvoorbeeld veel hoort is dat blanke mensen zeggen van nou hebben ze de regels aangepast dat organisaties van alle bevolkingsgroepen mensen aan moeten nemen en dan zie je dat met name zwarte mensen een baan krijgen waar ze eigenlijk niet goed voor gekwalificeerd zijn. Dat daardoor met name daardoor overheidssystemen niet goed werken en dat daar problemen voor ontstaan, dat dat ook niet goed is, dat het land daar ook niet mee vooruitgaat. Maar ja, ik denk wel dat dat gewoon nodig heeft, om dat een kans te geven en dat er gewoon meerdere generaties nodig heeft om mensen goed opgeleid te krijgen, om mensen ook een kans te geven om een andere positie in de arbeidsmarkt in te nemen. Dat daar gewoon echt tijd overeen gaat en dat tot die tijd geprobeerd wordt om zo goed mogelijk samen te werken. Een beetje wat Nelson Mandela deed toen hij aangesteld werd, niet alle blanke ambtenaren ontsloeg, maar zei wie wil blijven mag blijven, ik haal ook mensen van mezelf. Dat er echt van twee die drie kanten geduld en goodwill nodig is en ruimte voor elkaar om aan de situatie te wennen.

Hoe is volgens jou de situatie rond armoede in Zuid-Afrika?

Wat in Zuid-Afrika heel moeilijk is, is dat rijkdom en armoede heel dicht bij elkaar liggen. Dus dat je echt letterlijk een hele rijke wijk kan hebben met daarnaast een hele arme wijk. Daardoor zijn die

tegenstellingen niet alleen tussen blank en zwart maar ook tussen rijk en arm wel echt duidelijk. Je ziet echt dat dat wel veranderd, dat er steeds meer zwarte mensen zijn die in de wat rijkere buurten wonen en in dure auto's rijden en dat er ook steeds meer blanke mensen zijn die het gewoon slechter krijgen dus in die zin denk ik wel dat het bijtrekt, in ieder geval de verschillen. Maar als je echt wilt weten hoe de armoede-index de afgelopen jaren is ontwikkeld dan denk ik dat je er iemand anders bij moet pakken.

Hoe is volgens jou de situatie rond armoede in Zuid-Afrika?

Zeker als je het vergelijkt met andere landen is AIDS er gewoon zo aanwezig, het is in iedere soapserie, ieder billboard op straat, in ieder publiek toilet liggen condooms, je hoort overal AIDS liedjes, het is heel erg aanwezig. Zeker de gebieden waar wij werken zit je met een besmettingspercentage van 30, 40 procent, dus dat is heel erg veel. Je merkt ook dat mensen er heel erg mee bezig zijn. Toen ik een opleiding van het Rode Kruis kreeg om mijn EHBO diploma te halen daar, zeiden ze dat als iemand gewond op straat ligt, is het eerste wat je doet vragen of je mag helpen, want als je dat niet doet en je helpt diegene dan kun je aangeklaagd worden dat je risico hebt genomen tot besmetting en dat soort dingen. Zo erg is het onderdeel van het leven, ik denk niet dat je in Zuid-Afrika kan zijn, zonder je daar van bewust te zijn, het is echt overal.

Hoe gaat [initiatief] met dit soort problemen om?

Door voorlichting, dus mensen bewust maken van het probleem en wat je er aan kunt doen om het te voorkomen. Vanaf kinds af aan voorlichting te geven over wat AIDS is, hoe je dat voorkomt en wat het betekent. En aan de andere kant ook de slachtoffers opvangen en ze proberen te helpen maar vooral door voorlichting.

Wat doet [initiatief] allemaal tegen armoede?

Wat we doen is dat we proberen om kinderen te stimuleren dat ze naar school gaan, dus dat ze een goede opleiding krijgen en kans op een baan. Dat we kinderen die meer naar school kunnen wel proberen een baan te geven zodat ze toch een andere toekomst kunnen krijgen. En ook volwassenen helpen bij het opzetten van mogelijkheden om zelf iets te verdienen, dus dat zijn die self-generating income activities.

Hoe zet [initiatief] zich in tegen problemen zoals de apartheid?

Godsdienst en politiek dat zijn wel twee dingen waar we proberen om daar een beetje buiten te blijven omdat dat gewoon zo complex is en nog meer achtergrond en begrip vergt dan je van een buitenstaander kan verlangen denk ik. Met name godsdienst daar stellen we ons neutraal op en politiek daar mengen we ons zelf niet direct in. We steunen wel organisaties die zich ook bezig houden met activisme en op die manier proberen om de wetten te veranderen, bijvoorbeeld voor seksueel misbruik dat steunen we ook wel. Maar het is niet zo dat wij zelf politieke lobbys starten, die problematiek is ook zo ingewikkeld als je bijvoorbeeld kijkt alleen al naar de apartheid en xenofobia en hoe dat zich ontwikkeld en wat daar allemaal bij komt kijken, ik denk niet dat je dat als buitenstaander moet doen.

Waar bestaat het werk uit?

Waar wij op kantoor het meeste tijd mee kwijt zijn is wel het werven van vrijwilligers, het voorbereiden, het regelen van de reis, het plaatsen van die mensen bij projecten, trainingen, opvang en als ze

terugkomen begeleiden. Maar als je onder de streep kijkt wat er aan tijd door [initiatief] wordt besteedt inclusief de vrijwilligers dan doen we veel meer in Afrika, alleen we doen dat niet zelf maar uit naam van vrijwilligers die namens [initiatief] naar Afrika gaan. Dus de vaste medewerkers zijn meer tijd kwijt met alles eromheen maar de vrijwilligers daar, er zitten ongeveer vijftig vrijwilligers per maand van ons bij projecten, dus dat is best veel.

Wat zijn de andere werkzaamheden?

Fondsenwerving ook, promotie, het organiseren van activiteiten, acties. We geven vrijwilligers heel veel mogelijkheden om zelf fondsen te werven, dus als ze zich bij ons inschrijven kunnen ze op onze website, met echt een klik op de knop visitekaartjes met hun eigen naam en [initiatief] vormgeving downloaden, posters met hun eigen tekst erop, folders en alles wat ze maar nodig hebben daar hebben ze heel gemakkelijk toegang toe. Pennen en folders en algemene informatie kunnen ze bij ons aanvragen, als ze acties of sponsoractiviteiten willen organiseren dan krijgen ze van ons daar ook alle steun bij die ze maar nodig hebben. Dus aan de ene kant stimuleren we vrijwilligers, het hoeft niet, het is absoluut niet verplicht maar als ze het wel willen dan maken we het ze wel zo gemakkelijk mogelijk. En aan de andere kant doen we zelf ook aan fondsenwerving, bijvoorbeeld nu voor het opzetten van [initiatief] in Malawi zijn opstartkosten nodig en we verwachten dat na een jaar op basis van de ervaringen die we in Zuid-Afrika hebben, dat we na een jaar zelfvoorzienend kunnen zijn daar, dat daarna voor organisaties het echt iets gaat opleveren, maar hebben wel startkapitaal nodig om daar te beginnen en dat doen we door een crowdfunding project. Dus door 200 mensen te vragen om tijdelijk 100 euro beschikbaar te stellen en als het goed gaat krijgen ze het dan over anderhalf jaar weer terug maar we zijn bijvoorbeeld in Nederland al bezig om die 200 mensen bij elkaar te vinden die dan 100 euro tijdelijk beschikbaar willen stellen. We geloven niet zo in de klassieke modellen om steeds maar weer geld van de overheid te vragen en alles met subsidies te doen. Ik denk dat de maatschappij veranderd en dat mensen veranderen en dat je als goed doel ook mee moet veranderen. Alleen maar geld te vragen en op een negatieve manier daar geloof ik niet zo in.

Wat hebben jullie al bereikt?

Als je naar de organisatie kijkt dan zijn natuurlijk met niets begonnen en steunen we nu in drie landen ruim 20 projecten op allerlei gebieden en er zijn alles bij elkaar meer dan 1500 vrijwilligers van ons uit naar Afrika gegaan om daar aan het werk te gaan. Dat betekend ook dat er een hele hoop geld van hier naar daar is gegaan, ik kan je de precieze cijfers niet uit mijn hoofd laten geven maar dat zijn wel grote bedragen. En als je kijkt naar wat we bij de projecten bereikt hebben, dan moet je denk ik wel echt per project kijken, maar dan zie je wel dat er echt grote veranderingen zijn. Ik ben voor het eerst bij een aantal projecten geweest in 2003 en ben afgelopen december teruggeweest, dan zie je wel echt hele grote verschillen. Dan zie je ook dat de situatie veranderd en dat vooral ook kinderen veranderen. Dat projecten veel meer middelen hebben gekregen dat die mensen zelf ook zijn gegroeid en hoe ze met dingen omgaan. Dat het gewoon veel groter is geworden en dat er veel positieve veranderingen zijn, het is moeilijk om dat te kwantificeren maar ik denk zeker dat je dat ziet.

Wat zijn de moeilijkheden van het samenwerken?

Cultuurverschillen denk ik, dat wij toch een westerse mentaliteit hebben en een westerse manier van dingen doen en dat dat gewoon Afrika is, en dat het niet zo is dat hoe je in Nederland zaken doet met elkaar dat het niet zo is dat dat daar per definitie ook zo werkt. En dat er van twee kanten gewoon aanpassingsvermogen voor nodig is en dat het soms wat meer tijd en moeite is om dat goed op elkaar

aan te sluiten. Dat merk je als je het hebt over samenwerking hebt van mensen hier op kantoor met partners daar maar ook met onze regiocoördinatoren die in Zuid-Afrika en Oeganda zitten en op die projecten werken en het is gewoon een ander land en die problematiek komt wel steeds om de hoek kijken. Wat je ook ziet is dat wij allemaal relatief goed opgeleid zijn en mensen daar soms met een minder goede opleiding maar met de beste bedoelingen een organisatie opzetten en hulp nodig hebben bij hoe maak je een jaarplan, hoe maak je budgettering en dat dat niet naadloos op elkaar aansluit. *En in Nederland?* De crisis daar hebben we in Nederland ook wel last van gehad, we hadden ons vorig jaar ingesteld op groei, [initiatief] had de afgelopen jaren een hele stijle groeicurve, we hadden ook verwacht dat die zich door zou zetten daar waren we ook een beetje op ingericht. Toen kwam de crisis en dan merk je ook dat ons dat raakt, want de vrijwilligersreizen zou je kunnen zien als een veredelde vakantie, dat zijn toch dingen die mensen uitstellen. We merken het ook aan de donaties, dat zijn ook geen eerste levensbehoeftes, dat loopt wel allemaal terug daar hebben wij ook last van gehad.

Hoe zie jij jullie initiatief in de ontwikkelingssamenwerking?

Ik denk dat ontwikkelingshulp uit verschillende dingen bestaat, dat het echt bestaat uit professionals die voor artsen zonder grenzen daar dingen doen, dat het aan de andere kant bestaat uit activisten die in Nederland mensen bewust proberen te maken dat ze een dagje geen vlees eten, of eerlijke producten kopen, biologisch verantwoord, fairtrade, nou noem maar op, wat je allemaal verder nog kan bedenken. Ik denk dat wat wij doen daar ook zeker een bijdrage aan leveren. Ik denk dat in het hele pallet van activiteiten en initiatieven, dat [initiatief] wel een essentiële schakel daarin is. Ik denk niet dat het goed zou zijn als de hele ontwikkelingssamenwerking in deze vorm werd gegoten maar ik denk zeker ook niet dat het goed zou zijn als het andersom zou zijn. Wat ook een ander aspect is, is dat geen van ons een achtergrond heeft in de ontwikkelingssamenwerking maar dat wij allemaal een universitaire opleiding hebben en in het bedrijfsleven hebben gewerkt. Dat kan een nadeel zijn omdat wij geen ontwikkelingssamenwerking hebben gestudeerd maar dat kan ook een heel groot voordeel zijn, omdat je met een frisse blik en anders naar dingen kijkt en ook niet zit met de ballast van grote organisaties die dingen doen, daar bedoel ik niks verkeerd mee want ik denk dat je zowel grote als kleine clubs moet hebben maar het is voor ons gewoon veel makkelijker om dingen te veranderen en innoverend bezig te zijn.

Wat doe je zelf bij het initiatief?

Ik werk een dag als vrijwilliger op het kantoor en ik schrijf dan vooral, dus teksten voor de website, promotiemateriaal, artikelen en dat soort dingen en omdat ik ook een technische achtergrond heb doe ik ook wat technische dingen voor de website. En ik ga eens in de zoveel tijd naar Afrika om te kijken hoe het gaat maar vorig jaar ook om [initiatief] in Oeganda op te zetten en dan goede partners te zoeken om mee samen te werken. Ik heb een boek geschreven, dus dat komt er nog bij, het is niet een heel vast omlijnt taken pakket, omdat we maar met mensen zijn is het soms alle zeilen bijzetten, dan doe je soms ook andere dingen.

Waarom heb je een boek geschreven?

Ik schreef altijd al graag en toen ik vrijwilligerswerk deed hield ik ook een weblog bij, enerzijds omdat het voor mezelf wel fijn was om dingen van me af te schrijven maar ook omdat het makkelijke manier is om familie en vrienden op de hoogte te houden. Dus je merkt dan ook dat als je na een paar maanden terugkomt dat ze al een redelijk goed beeld hebben van wat je daar gedaan hebt en je niet alles nog helemaal uit hoeft te leggen, dus dat is wel fijn. Ik kreeg daar wel veel positieve reacties op en ik vond dat ook leuk om te doen.

Wat verwacht je dat er veranderd voor [initiatief]?

We breiden dan uit naar Malawi. Sowieso wat meer verschillende dingen, ik hoop dat er dan wat andere projecten zijn. We doen ook steeds meer dingen, dus we zijn de laatste tijd met name bezig met draagvlakactiviteiten voor als de vrijwilligers terug zijn in Nederland en nieuwe initiatieven. Ik denk dat we dit soort dingen ook wel blijven doen, dat het vrijwilligerswerk zal blijven en dat er steeds meer omheen komt. Ja ik denk dat we ook vooral groter zullen en veel bredere activiteiten gaan doen. Dat we niet alleen vrijwilligers daar heen sturen maar dat we daarnaast heel veel dingen doen in Nederland van bewustwording en om draagvlak te krijgen.

Wat verwacht je dat er voor jezelf veranderd?

Dat is moeilijk omdat ik [initiatief] naast mijn werk doe, ik werk 4 dagen in Hilversum en een dagje hier. Het is altijd een beetje een spanningsveld, dat is lastig, en als ik een tijdje naar Afrika ga dan neem ik onbetaald verlof, dan staat het een tijdje stil. Wat ik heel graag zou willen is teruggaan en nog een boek schrijven, toch wel betrokken blijven en misschien nog wel in meerdere mate dan dat ik nu doe, of op een manier dat het dichterbij elkaar ligt, dat het niet twee verschillende dingen zijn. Dat het mijn werk is, of dat ik op een bredere manier ermee bezig ben dan wat ik er nu voor doe. Aan de ene kant is vrijwilligerswerk een heel erg belangrijk onderdeel geworden van wie ik ben en wat ik doe en is dat ook echt een deel van mij en zou ik het alleen al daarom niet op willen geven omdat het iets is waar ik voor sta en wat ik uitdraag en een deel is van wie ik ben. Aan de andere kant is er altijd nog die spanning met wat je verder nog moet doen, met je baan en wat je verder nog aan sociale activiteiten hebt. Eigenlijk heb ik gewoon twee banen en ben je nooit klaar met werken. Als je kijkt naar afgelopen weekend toen kwam NOS bij ons project en dan wil je ook eruit halen wat daar inzit. Dus we hadden de hele website op het laatste moment nog aangepast en de hele zaterdagmiddag eraan gewerkt, ja het is toch wel je zaterdagmiddag. Dus ja dat is gewoon moeilijk want mijn sociale en privé leven heeft daar toch wel onder te leiden maar aan de andere kant geeft het ook heel veel energie en denk ik dat het een enorm verschil is of je op zaterdagmiddag voor je baas werkt of voor een klant, of omdat je doet omdat je ergens voor staat en ergens in gelooft en dat je samen ergens voor wilt gaan. Dat is wel een wezenlijk verschil, maar dat maakt het niet makkelijker om het te combineren.

Interview 3

Wat doet het initiatief?

Wij ondersteunen lokale initiatieven in dit geval in Kameroen en lokale vraag op het gebied van onderwijs en water om mensen heel simpel gezegd een beter leven te geven.

Waarom is dat belangrijk?

Omdat ik en eigenlijk ook [initiatief] vindt dat wij het allemaal hier heel erg goed hebben en andere mensen dat niet hebben en dat het wel zeer zeker mogelijk is in onze optiek. Ik ben er niet van overtuigd dat, Afrika waar wij ons op richten echt ontwikkeld moet zijn maar ik denk wel dat we het zeker voor mekaar moeten krijgen om met z'n allen om in ieder geval iedereen van water en voedsel, een dak boven hun hoofd en fatsoenlijk onderwijs te voorzien. Ik denk dat dat nodig is en ook een recht van die mensen en een plicht is van ons omdat wij het zo goed voor elkaar hebben, om dat beetje energie wat we er in kunnen stoppen om daar mensen te helpen. Ik vind het eigenlijk onzin dat mensen niet te eten hebben en geen water hebben als je ziet wat wij hier hebben, wat de Westerse wereld heeft en hoe makkelijk het eigenlijk is en wat het relatief kost om dat te realiseren en dat het er dan nog steeds niet is.

Waar werken jullie precies?

De zuid-westelijke provincie van Kameroen. [initiatief] is begonnen eigenlijk wereldwijd, we wilden overal ter wereld helpen want dat zou mooi zijn. Op een gegeven moment zijn we gaan focussen op oost-europa en Afrika en later alleen op Afrika. We kwamen er eigenlijk achter dat als je op allerlei verschillende plekken aan het focussen bent dat werkt eigenlijk niet, dan ben je overal maar een beetje bezig. Toen kwamen we in Kameroen en in Ghana, daar zijn we nu ook weg en toen hebben we besloten om op een regio in Kameroen te focussen. We kwamen er eigenlijk achter dat het al moeilijk genoeg is om in een regio te werken, je moet allerlei locaties steeds leren kennen, de lokale cultuur leren kennen, lokale partners leren kennen. Zo hebben we echt een bewuste keuze gemaakt om ons puur op een regio te richten omdat de effectiviteit van ons werk dan hoger zou zijn en het veel beter uitvoerbaar en controleerbaar zou zijn.

Wie is er allemaal betrokken?

We hebben inmiddels een bestuur van acht man, waarvan er een zometeen algemeen directeur wordt, we hebben straks een fulltimer in dienst, daarnaast hadden we veel personeel om fondsen te werven op straat, daar waren we mee gestopt en daar gaan we nu weer mee beginnen. We hebben denk ik een stuk of 10 structurele vrijwilligers, mensen die een keer in de maand iets bijdragen aan [initiatief] op verschillende plekken en hiernaast nog een groep of 20 incidentele vrijwilligers, mensen die een keer in het half jaar of jaar met iets meehelpen. In Kameroen hebben we een projectcoördinator zitten en geen lokaal personeel nog, wel een hoop lokale partners, lokale partners voor onderwijsprojecten, lokale partners voor waterprojecten, lokaal ziekenhuis waar we mee samenwerken. We willen daar wel graag in de toekomst wel lokaal personeel hebben, een lokale organisatie opbouwen, maar dat is iets voor de toekomst.

Waarom heb jij voor dit initiatief gekozen?

Eigenlijk was het toen ik in [initiatief] stapte, we hebben het op een gegeven moment opgericht en een jongen die nu niet meer actief is binnen [initiatief] die had een idee om iets te doen voor de wereld. Ik vond dat heel tof, ik moet zeggen dat in eerste instantie bij mij echt vooral de intentie lag in het opzetten van een stichting. Ik was nog nooit buiten Europa geweest en ik had zelf niet veel ervaring met armoede en dat soort zaken. Het was voor mij eigenlijk meer iets van oh leuk iets opzetten en iets doen naast mijn studie en ergens mee aan de slag. Toen ik de eerste keer in Kameroen ben geweest toen is het voor wel echt om andere dingen gaan draaien, heb ik echt gezien hoe dingen daar gaan en wat je daar kan bijdragen, wat mensen hebben en wat mensen niet hebben. En is het toen voor mij wel echt de drijfveer geworden om mensen te helpen tot een bepaald basisniveau te komen.

Hoe doen jullie dat?

Wij realiseren onderwijs en waterprojecten en dat houdt in dat we scholen bouwen en opknappen en daarmee ook op een stukje onderwijskwaliteit richten, een lokale partner hebben die ook enorm sterk is in kwalitatief goed onderwijs. En waar we eigenlijk voor willen zorgen is dat niet vooral heel veel kinderen meer onderwijs krijgen maar dat de kinderen die ook al onderwijs krijgen kwalitatief goed onderwijs krijgen. Waar een heel groot probleem zit in ontwikkelingslanden is dat kinderen wel onderwijs krijgen maar het probleem is de kwaliteit van het onderwijs. Als kinderen met tachtig kinderen in een klas zitten waar ze overal naar buiten kunnen kijken, van alles in en uit loopt, dan leren kinderen niks. Waar wij naartoe willen is kleine klassen van 30 maximaal 40 leerlingen, afgesloten klaslokalen, duidelijke regels, duidelijke structuur, duidelijke vakken, meer vakken dan alleen rekenen en taal maar ook basic life skills, dat ze leren hoe ze met dieren omgaan, hoe ze groente leren verbouwen, hoe ze hout timmeren, hoe ze elektriciteit doen zodat ze later veel meer kans hebben om een baan te vinden en misschien in de maatschappij. Daarnaast doen we ook waterprojecten omdat water eigenlijk een heel simpel iets is om een dorp te verbeteren. Je verbetert zowel de gezondheid als de mogelijkheden voor vrouwen in het dorp die minder tijd kwijt zijn, als het lokale ondernemerschap, mensen zijn minder ziek, zijn minder tijd kwijt waardoor ze meer andere dingen kunnen doen, waaronder onderwijs en bedrijfjes opstarten dat soort zaken. Waardoor water eigenlijk een hele simpele katalysator is voor verdere ontwikkeling. Er zijn nog veel meer dingen die interessant zijn en die goed werken, wij hebben besloten om ons echt op deze twee dingen te richten en ook omdat wij in Kameroen hebben gezien dat deze twee dingen worden gevraagd door de lokale bevolking, het zijn dingen die spelen en ook echt dingen waar wij een rol in kunnen spelen, waarmee wij ook iets kunnen doen.

Wat zijn de grootste problemen in de zuidwestelijke provincies van Kameroen?

Het grootste probleem is onderwijs, is water, ook kansen ansich. Een groot probleem wat ook met onderwijs te maken heeft is banen, er zijn heel weinig banen, dus mensen moeten naar de stad trekken maar kunnen alsnog geen baan vinden. Kinderen krijgen wel onderwijs maar ja dan zijn ze klaar en dan zijn er geen banen. Dus het grootste probleem is echt algemene ontwikkeling, dus dat er niet genoeg water is, er is wel genoeg te eten dat is wel een mooi ding en mensen hebben over het algemeen wel een dak boven het hoofd. Maar water en onderwijs zijn de grootste problemen en daarmee algemene economische ontwikkeling, dus het vinden van een baan, het opzetten van een bedrijf, het afzetten van producten.

Wat gebeurt er op dit moment in Kameroen?

De overheid heeft onderwijs tot een speerpunt gemaakt van het beleid. Alleen wat zij doen is zij wijzen een school aan, ze zeggen jullie krijgen een school en wat er dan gebeurt is dat er een leraar wordt

gestuurd en verder niks, dus er is geen geld voor een schoollokaal, er is geen geld voor boeken, er is geen geld voor andere zaken. Dus de overheid is er wel mee bezig maar faciliteert het onderwijs eigenlijk niet. Puur en alleen sturen ze leraren en daar houdt het mee op. Water is heel erg voor de community zelf, die moeten daar zelf mee aan de slag, dat gebeurt wel maar ook niet in voldoende mate. Verschillende communities hebben wel water maar die hebben bijvoorbeeld de mazzel dat ze in een dal zitten en dat er boven in de bergen water is dat ze naar zich toe kunnen laten komen door vrij simpele gravity systemen. In ... en [plaats] waar wij nu zitten daar is geen water en de enige manier om daar aan water te komen is door te boren en dat is heel duur en daar komt heel veel bij kijken en dat is iets wat zijn klein dorp eigenlijk niet zelf kan. Het is wel eens geprobeerd in het verleden, het is twee keer geprobeerd maar dat is door een verkeerde inzet is dat compleet misgegaan. Wij gaan het nu een derde keer proberen en hopelijk is die keer scheepsrecht. Ook door de lokale bevolking er meer bij te betrekken en dit dorp heeft gewoon pech dat er dus geboord moet worden omdat er geen water uit de bergen komt. De overheid heeft ooit systemen neergezet maar op een dermate slechte manier en slechte systemen dat dat gewoon niet werkt. Het waren niet zozeer slechte systemen als in de zin van kwalitatief slechte systemen maar het waren te ingewikkelde systemen waarvan de reserve onderdelen te duur waren, de lokale bevolking is niet bij het project betrokken, er waren wat Scandinavische ingenieurs gekomen die hebben geboord, dat ding gebouwd en zijn weer weg gegaan. Dus eigenlijk wist de bevolking niet hoe het werkte, hoe het onderhouden moest worden, er was geen structuur, er was geen watercomité, er was eigenlijk niks. Dus dat heeft een paar weken of een paar maanden gewerkt en toen is dat in verval geraakt en wat er nu is gebeurt is dat er een watercomité is opgericht die dat op zich gaat nemen, er is een lokale partner aangetrokken die dat ook allemaal implementeert en ook nog de komende jaren actief blijft om dat te managen daar.

Wat zijn de redenen dat de problemen blijven voorbestaan?

Als we dat zouden weten dat zouden we dat kunnen oplossen. Overheidsbeleid ten eerste, geldproblemen, maar ja, vind ik heel lastig om te zeggen. Het is en blijft een ontwikkelingsland en het is blijikbaar heel moeilijk om iets op te zetten en dat daarna ook voort te laten duren. Ik denk dat de grootste problemen die zijn daar en die blijven ook doordat de overheid te weinig ondersteunt en te weinig aanwezig is maar ook dat de bevolking te weinig wordt betrokken. Waar wij nu ook een speerpunt van willen maken is dat we beloningsprojecten willen opzetten, dus eigenlijk alleen projecten die en op lokale vraag zijn geïnitieerd maar ook alleen projecten waarbij de lokale bevolking zelf al, zonder dat ze van ons afwisten iets geïnitieerd hebben. Het hoeft nog niet compleet of af te zijn, we hebben bijvoorbeeld een klein school project gedaan waar we een school gerenoveerd hebben maar eigenlijk alles wat er al stond was door de lokale bevolking gebouwd, we hebben ook de deuren geleverd. Dat de lokale bevolking beloond wordt om iets te doen dat willen we doen. We willen niet zomaar een schooltje doen omdat er geen schooltje is, dan is er waarschijnlijk geen schooltje om een reden. Dan wil ik me liever op een dorp focussen waar al een half dorpje staat en dat die al getoond hebben dat ze zelf iets willen. Dat is in mijn optiek ook een grote fout van ontwikkelingswerk ansich, dat er veel te veel gericht wordt op, oh ze hebben niets dus wij geven het, en dat geven, geven, geven, dat is misschien dan wel lokale vraag maar mensen worden niet gemotiveerd om zelf iets te doen. Mensen blijven dan verwachten dat alles ze gegeven wordt, dat werkt niet.

Wat is de doelgroep van de stichting?

We richten ons op onderwijs en water projecten, eigenlijk bij onderwijs vooral op kinderen en jongeren en bij water projecten eigenlijk op iedereen die water nodig heeft, dus iedereen.

Hoe zou jij de situatie voor kinderen daar omschrijven?

Lastig, maar ook niet het moeilijkste van Afrika, over het algemeen is er genoeg te eten. Over het algemeen heeft iedereen een dak boven het hoofd. Dus het is absoluut niet het meest moeilijke leven van Afrika maar alsnog zijn er niet genoeg kansen en is het wel een zwaar bestaan. Je hebt ook echt een verschil tussen de wat grotere steden waar het prima is tot echt de dorpjes in de bush waar geen water is en als de oogst slecht is geweest ook geen oogst, waar als ze mazzel hebben een schoolje is maar wat ook niet altijd het geval is, daar is het echt moeilijk.

Wat zijn de gevolgen voor kinderen?

Weinig mogelijkheden voor later, je wordt geboren in een dorp en je zal er altijd blijven en je wordt niet ouder dan 40 jaar en je zal niet ontwikkelen.

Wat zijn de gevolgen van de watertekorten voor de bevolking?

Ten eerste heb je ziektes, mensen worden ziek omdat ze vies water drinken, vies water gebruiken voor alles. Hiernaast zijn mensen lang bezig om aan water te komen, dus het kost veel tijd. Dat gecombineerd zorgt ervoor dat je ontwikkeling heel erg tegenhoudt, dus als je water realiseert, dan hebben mensen en meer tijd over, ze worden minder ziek waardoor ze meer tijd hebben voor andere dingen zoals economische ontwikkeling, waaronder het produceren van landbouw producten, meer eten, kinderen kunnen zich beter concentreren op school, meisjes kunnen naar school want ze hoeven geen water te halen.

Waarom hebben jullie gekozen je in te zetten voor deze mensen?

We zijn eigenlijk per toeval in Kameroen terecht gekomen en we hebben wel gezien dat het daar inderdaad niet het ergste is maar wel dat er heel veel nodig is. Kameroen lijkt een heel rijk land vergeleken met Ghana is het twee keer zo rijk maar de ongelijkheid is ook twee keer zo groot. In Ghana leven veel minder mensen in armoede dan in Kameroen, je hebt een kleine elite en we hebben gezien dat er heel veel verborgen armoede is. Vooral de kleine dorpjes waar je dan doorheen rijdt in de bush dat is echt schrijnend. Ten tweede is voor het een jonge organisatie als [initiatief] goed mogelijk om daar projecten uit te voeren. Als je in de armste landen gaat zitten, daar waar eigenlijk helemaal niks is, is het voor ons met heel weinig ervaring heel moeilijk om projecten uit te voeren. Dus dat is ook een keuze geweest dat je er ook kan werken en dat er nog steeds heel veel nodig is en je er nog steeds heel veel kan doen.

Hoe zie je die verborgen armoede?

Als je bijvoorbeeld ziet dat het gemiddelde inkomen twee keer zo hoog is als in Ghana en als je in de stad af en toe ziet van ja er rijden best wat mooie dure auto's en dan valt dat mee in vergelijking met west afrika waar ik ook ben geweest, daar is het nog compleet niks. Maar als je door de kleine dorpjes heen rijdt waar je oude vrouwtjes met hele grote tassen op hun rug naar de markt ziet lopen, je rijdt erlangs en een half uur of een uur later zie je de markt en dan weet je eigenlijk, waar je een uur over doet met de auto dat zijn zij dus aan het lopen. En als je de door de dorpjes heen rijdt waar mensen zitten en waar verder niets is, dan zie je dat er een hoop verborgen armoede is.

Hoe ben je je bewust geworden van de situatie daar?

Door er heen te gaan en er te zijn en te zien met eigen ogen. Je moet er zijn geweest om het te ervaren. Ik merk ook dat in ons bestuur er een verschil tussen bestuursleden die er wel of niet zijn geweest. Dat we nu ook echt bezig zijn met hoe kunnen we mensen die er niet zijn geweest daar wel krijgen. Ik heb bij iedereen binnen [initiatief] gezien die er niet geweest was en daarna geweest is, dat de motivatie echt drie tot vier keer zo groot was. Je moet zien hoe het is en je moet zien wat daar gebeurt en wat er aan de hand is en dan wordt je pas echt gemotiveerd om er ook iets aan te doen. Je kunt het wel op televisie zien en de boekjes lezen maar je moet het voelen en het zien en dan kun je over praten.

Hoe is dat bij jou gegaan?

Dat je er midden in zit en dat je met mensen praat ook en dat ze aangeven, we hebben geen water en we hebben gewoon water nodig, alsjeblieft kunnen jullie ons water geven. Als je ziet wanneer door zo'n dorpje rijdt, wat er is, niets eigenlijk en als ze mazzel hebben dan is er water maar dat is vaak dus niet, mensen moeten ver lopen voor water. Je ziet daar dus die armoede en er is niks. Uiteindelijk is het hetzelfde als je het ziet op televisie maar je zit daar in en je kan het aanraken, ruiken, voelen, dat is denk ik het grote verschil.

Hoe is het tekort aan mogelijkheden voor deze mensen ontstaan?

Tja, ik heb een hoop theorieën maar dan zitten we hier vannacht om 5 uur nog.. Het is een stukje kolonisatie geweest, het is een stukje cultuur ook, ook al mag dat niet altijd even hardop gezegd worden, ik denk dat het ook een proces is waarbij een kleine groep mensen de macht heeft, heel erg rijk is en dat het dus heel moeilijk is om dat te breken. Ook een stukje hulpverlening denk ik nog steeds. De hele theorieën van Dambisa Moyo, ik ben het niet compleet met haar eens maar ik vindt dat er hele interessante dingen inzitten. Aan de andere kant hoe wij ons opstellen tegenover ontwikkelingslanden, wij dumpen onze producten daar, wij sluiten hun uit van de wereldhandel. Een combinatie van allemaal dat soort macro economische zaken maakt het voor die mensen veel lastiger om productief te zijn. Ik denk ook dat het een stukje klimaat is, het is daar veel warmer, het is daar veel moeilijker om aan water te komen. Eigenlijk allemaal dat soort zaken bij elkaar heeft er misschien voor gezorgd dat er al tijden geen goede ontwikkeling is. Ik denk dat je er zo drie vier vijf boeken over kan schrijven.

Hoe speelt volgens jou cultuur een oorzaak?

Misschien zijn afrikanen ansich wel niet bereid als cultuur om hard te werken, je hebt dat hele beeld van afrikanen zijn lui, misschien zit daar wel iets in. Ik zeg niet dat dat zo is maar bijvoorbeeld in China heb je de cultuur, mensen werken zich helemaal de tyfus en zijn bereid om zich helemaal de tyfus te werken en in Afrika is dat blijkbaar dus niet. Omdat mensen bereid zijn om zich helemaal de tyfus te werken hebben zij ook die hele ontwikkeling kunnen doormaken. Als je ziet dat in de afgelopen 20 jaar China 600 miljoen mensen uit de armoede heeft weten te trekken, dat is bizar, en in Afrika is dat blijkbaar niet zo. En wat ook opvalt er zijn heel veel goede initiatieven maar over het algemeen hebben heel veel mensen zich wel geschikt naar hun lot van arm zijn, en ja, we zijn arm en we kunnen er niks aan doen en alsjeblieft kom ons helpen, die hele afhankelijke opstelling. Misschien hebben wij dat ook wel gerealiseerd hoor door constant geld te geven. Ik heb veel mensen ontmoet die er wel iets aan willen doen en die wel iets opgestart hebben en wel ergens mee bezig zijn maar ook zo veel mensen die er in berusten. Een mooi voorbeeld ik was laatst als vakantie dan, op Zanzibar in Oost Afrika, daar rij je naar het dorp waar heel veel toerisme is en de weg naar de stad is een grote teringbende, je gaat door hobbels heen en het is eigenlijk niet berijdbaar. Als je ziet dat die weg, als het hele dorp een dag flink knalt, dan hebben ze in een dag die weg gefixt, dan kan iedereen gewoon netjes de stad binnenkomen,

niets aan de hand, maar dat gebeurt niet. Mensen zitten wel de hele dag op de stoep voor hun huis, maar als je al die mensen uit het dorp die de hele dag op de stoep zitten even aan het werk schopt dan kan je in een dag zoveel bereiken en dan denk ik ja blijkbaar is dat ook niet het geval. Het is zo afwachtend van zij doen niks dus dan doe ik ook niks. Ik denk dat het toch iets is wat daar ook iets mee te maken heeft. Ik denk dat dat een reden is dat ook heel veel hulpverleners en mensen die in de hulp werken zo iets hebben van ja fuck it. Een collega zou vier maanden naar Kameroen gaan, die is naar twee maanden al teruggekomen omdat hij het gewoon heel frustrerend vond om daar te werken. Hij heeft het gevoel, er wordt zoveel goed werk gedaan maar er zijn zoveel mensen bezig om alles te verneuken, dat er misschien wel meer verneukt wordt dan dat er goed werk wordt verricht, door corruptie, door mensen die geen inzet tonen, dat je soms ook projecten ziet dat je mensen constant moet zeggen van kom op nou. En dan heb je zo iets van what the fuck, wij komen jullie helpen, loop dan ff hard en zit dan niet te zeiken en ga niet op je kont zitten. Wij willen geen onderwijs hier volgens mij willen jullie dat zelf, en als je dat niet wil nou ja prima dan gaan we ergens anders heen. Dat zie je gewoon heel veel en dat kan heel erg frustrerend zijn.

Wat merk je van de corruptie daar?

Wij zijn er met onze partners niet heel erg tegenaan gelopen maar je komt het zeker tegen. Aan de weg als je aangehouden wordt en als je moet betalen als je er langs wilt bij de checkpoints. Tot het punt dat we een ziekenhuisdirecteur hebben bij een ziekenhuis waar we nu mee werken, die we niet vertrouwen, die ook corrupt blijkt te zijn, ik heb het bewijs niet maar we vermoeden het wel. In de overheid natuurlijk, je komt het wel overal tegen.

Wat bedoel je met hulpverlamming?

De insteek van de hulp heeft daar een mindset gecreëerd van de blanken komen ons wel helpen, de blanken komen het wel maken. Dat mensen eigenlijk alleen nog maar een handje op hoeven te houden en dan gebeurt het. Dat is natuurlijk een heel slecht iets omdat het alles tegengaat, mensen worden niet meer getriggerd om zelf iets te ondernemen maar worden getriggerd om hulporganisaties te zoeken en om het maar te laten gebeuren. Zoals ik al zei bij het voorbeeld van Zanzibar, mensen doen het niet want ja er komt was wel misschien weer een westerse NGO, waarom zouden we het dan zelf doen. Dat heeft ook wel veel verneukt denk ik in Afrika, in ontwikkelingslanden, als je kijkt hoeveel geld erin gepompt wordt en al gaat het project mis dan stuur nog maar wat geld door, dan wordt er weer zoveel geld corrupt weggesluisd en dan oja dan doen we nog maar wat. De incentive om zelf wat te doen wordt lager daardoor.

Wat zou jij graag anders zien in Kameroen?

Dat iedereen tenminste toegang heeft tot voldoende voedsel en water, een dak boven je hoofd en kwalitatief goed onderwijs kan krijgen. Ik denk dat daar een hoop dingen uit kunnen ontstaan waardoor er ook op een gegeven moment ook meer economische activiteit is. Een heel interessant iets vind ik bijvoorbeeld dat het westen allemaal subsidies stuurt naar Afrika om dingen op te zetten, bedrijfjes en producten en dan kan je een farm beginnen, zodra ze dan dingen willen exporten naar Europa dan kan dat niet, nee,nee, jullie mogen natuurlijk niet exporteren naar Europa, dan gaat er ook een hoop mis. Wat mijn idee zou zijn van de south west region en in het algemeen van de ontwikkelingsamenwerking is dat we ons niet moeten focussen op de ontwikkeling van Afrika ansich maar gewoon moeten zorgen dat iedereen te eten heeft, schoon drinkwater heeft, kwalitatief onderwijs kan krijgen, dan zijn we in ieder geval bij een basis en als we dat hebben kunnen we kijken hoe we verder ontwikkelen. Ik denk dat dat

een paar basisrechten zijn wat iedereen nodig heeft, kijk basisrechten zoals vrijheid en democratie zijn ook belangrijk maar ik denk dat het belangrijker is dat iedereen eerst te eten en drinken heeft dan dat we een democratie hebben. Als je kijkt naar Irak, daar was geen democratie, daar werden mensen ontvoerd en gemarteld, maar over het algemeen had iedereen wel te eten en te drinken en een dak boven het hoofd en zijn ze nu dan beter af? In China ook, de mensenrechten zijn er slecht, maar ze hebben wel 600 miljoen mensen uit de armoede weten te trekken. Ik denk dat het belangrijker is dat mensen gewoon fatsoenlijk kunnen leven, eten en drinken en dat al die secundaire levensomstandigheden dan komen. Democratie moet op een gegeven moment ook ontstaan, dat kun je niet afdwingen, dat ontstaat pas als je middenklasse groot genoeg wordt.

Wat doet [initiatief] aan de problemen van mensen in Kameroen?

Realiseren van kwalitatief goed onderwijs, zodat er later een betere kans is om in de maatschappij een plek te krijgen en mensen voorzien van schoon drinkwater zodat ze op allerlei vlakken meer mogelijkheden krijgen om zich te ontplooiën.

Waaruit bestaat het werk precies?

Het ondersteunen van lokale initiatieven, [initiatief] is redelijk dynamisch, we zijn constant bezig om ons naar het volgende niveau te trekken, in het begin waren we ook meer kartrekker van projecten. Het waterproject waar we nu mee bezig zijn, dat is een project dat als we dat nu opnieuw zouden moeten doen, dan zouden we dat niet meer doen omdat we teveel kartrekker zijn, teveel lokale mensen aan het aansporen zijn om actie te ondernemen. Wat ik net al zei, de westerse NGO regelt het wel. Waar we ons nu echt op willen gaan focussen zijn communities waar mensen al zelf aan de slag zijn gegaan om het voor zichzelf te verbeteren maar daar niet genoeg middelen voor hebben. Een voorbeeld daarvan is een waterproject waar zes dorpen met in totaal zesduizend mensen afhankelijk van een gravity scheme, dat systeem is daar 40 jaar geleden door een andere NGO neergelegd. Mensen hebben het al die tijd goed onderhouden, op een gegeven moment is het gewoon op, er is ook nog steeds een watercomité aanwezig. Maar omdat het nu gewoon niet meer goed werkt, hebben drie van die dorpen geen toegang meer tot dat water en die mensen hebben contact gezocht met [initiatief], of we kunnen helpen. Die mensen zijn daar al wel bezig maar ze hebben nu gewoon de capaciteit niet om te verbeteren, dat kost 10000 euro en dat is voor hen gewoon teveel geld. Dat soort projecten willen wij ondersteunen waar mensen al zelf bezig zijn maar het zelf gewoon niet kunnen bolwerken maar wel alles al geprobeerd hebben en blijven proberen om toch te ontwikkelen.

Wat zijn de werkzaamheden in Kameroen?

Dat is vooral het controleren en het toezicht houden op het uitvoeren van de projecten. Wij hebben lokale partners [initiatief] en [initiatief] voor onderwijs en een waterpartner. Zij voeren dan die projecten uit, dus zij leggen watersystemen aan, zij bouwen scholen, zij trainen leraren, zij geven ook les op hun eigen scholen. Wat onze rol daarin is is hen ondersteunen. Nu selecteren wij nog de projecten maar ik denk dat wij in de toekomst naar een werkwijze willen waar bijvoorbeeld [initiatief] de vrijheid krijgt om projecten aan te dragen, wij die goedkeuren en zij de vrijheid krijgen om die uit te voeren.

Waarom hebben jullie voor deze partners gekozen?

Die hebben we gevonden, daar zijn we tevreden over en we kunnen er goed mee samenwerken. [initiatief] is een mooi voorbeeld daarin is dat het echt een hele sterke lokale partner is, zij richten zich op kwalitatief sterk onderwijs wat in Kameroen natuurlijk erg ontbreekt, dat viel ons erg op. Ze zijn heel

erg accountable, op een gegeven moment hebben wij daar geld naar overgemaakt wordt er precies terug gestuurd in een prachtige excelsheet wat er allemaal is uitgegeven. Toen was er 5000 euro nog niet uitgegeven dus kregen we precies te horen van dit staat er nog bij ons op de rekening. Op een gegeven moment had van ons een projectcoördinator wat geld gehaald om wat uit te geven, twee dagen later krijg ik een mailtje van he, zij heeft geld gehaald, we hebben nu dit uitgegeven, dit is er nog over. Een perfecte open manier van samenwerken, als we een vraag sturen dan krijgen we altijd binnen twee dagen antwoord, als we bellen zijn ze altijd bereikbaar, ze worden door heel veel andere partners gesteund en dat komt gewoon omdat ze heel erg transparant werken en precies weten hoe ze sponsors aan moeten pakken. Dat werkt voor ons heel erg prettig. [initiatief] is onze lokale waterpartner heeft heel erg veel ervaring, zijn ook goed te bereiken, iets minder met e-mail, maar duidelijk ze hebben kennis van zaken, werken op een hele prettige manier, zitten niet altijd om geld te schreeuwen, doen wat ze moeten doen. Op een gegeven moment, je vind een partner sommige bevallen wel andere bevallen niet, deze bevallen heel goed dus daar gaan we mee verder.

Waarom is transparantie belangrijk?

Wij kunnen onze dingen doen door het geld wat mensen ons geven en wij willen graag laten zien wat we daarmee doen, we willen niet zozeer transparant zijn dat is iedereen al, we willen meer open zijn, iedereen kan aankloppen. Iedereen die een goed idee heeft, die vrijwilligerswerk wil komen doen, die ons wil helpen bij het bereiken van onze doelstelling is eigenlijk welkom. We zijn met zijn drieën begonnen en zijn nu met 15-20 man. Heb je een vraag kom dan langs om een bakje koffie te doen, we willen het graag met iedereen doen. Ook openstaan voor andere ideeën, voor andere meningen, ook laten zien wat er bij ons eventueel niet goed gaat, zodat andere mensen ons kunnen corrigeren of ideeën kunnen geven. Het is ook iets waar we nu heel erg mee bezig zijn, we hebben het heel hard geroepen de afgelopen paar jaar, maar we zijn er ook achter gekomen dat we heel erg live en open willen zijn maar dat eigenlijk nog niet helemaal zijn. Dat we echt denken hoe kunnen we dat worden. We ambiëren ook heel erg om op de website live te zijn, te communiceren via filmpjes, berichten, dat valt ook tegen, we hebben nu ook de keuze gemaakt dat we naar een nieuwe website toe willen structureel filmpjes dat mensen ook echt zien wat we doen met ons geld. Eigenlijk een soort open source stichting, wel dan afgekaderd, niet iedereen die bijvoorbeeld een weeshuis op wil zetten in Suriname, nee sorry dat kan niet, want wij richten ons wel op deze projecten maar binnen dat kader kan eigenlijk iedereen doen wat ie wil. We zijn ook bezig met festivals, we zijn dan bezig met een leuke activiteit met voorlichting over onze projecten. Op deze manier willen we vooral laten zien wat we doen en iedereen een steentje bij laten dragen.

Hoe werven jullie fondsen?

In 2008 en 2009 hebben we eigenlijk fulltime straatwerving gehad, eigen personeel daarvoor in dienst gehad, veel geld ook in geïnvesteerd. Constant 10 tot 15 parttimers in dienst gehad, flink mee bezig geweest. We hebben daar ook flink in geïnvesteerd tijdelijk en we hebben nu een donateursbestand van 6500 euro per maand dat structureel binnen komt. Het ging toch niet zo heel goed aan het eind, dus zijn we daar begin 2010 mee gestopt helemaal. Dat gaan we in augustus weer oppakken, op een hele andere manier. We gaan nu een, diegene die dat altijd heeft gedaan deed dat onder [initiatief], hij was in dienst van [initiatief], [initiatief] personeel in dienst en deden alles. Nu gaat hij nu een eigen bedrijf opstarten en wij gaan eigenlijk donateurs van hem kopen. Dat klinkt dan ingewikkelder, maar het enige wat dan hoeven te doen is donateurs van hem kopen en dan invoeren. Er komt veel minder bij kijken voor ons en uiteindelijk gaan we er nog minder voor betalen ook doordat het veel strakker, formeler en zakelijker

ingericht wordt. Maar daarmee hebben we dus wel binnen [initiatief] 6500 euro per maand aan donateurs opgehaald. In 2010 hebben we ons vooral ook gericht op fondsen, subsidies, grote donaties, in 2010 uiteindelijk is denk aan het eind van het jaar nog maar 20 procent van die donateurs gekomen en 80 procent komen uit andere stromen. Als we dit jaar niets meer doen, geen activiteiten meer ontplooiën dan draaien we 330.000 euro omzet dit jaar. Dat is wel heel hard gegaan. We hebben het NCDO aangeschreven daar hebben we 25000 euro van gekregen, de Turing Foundation hebben we 25000 een groot verborgen fonds daar hebben we 35000 van gekregen, verder een grote donateur heeft ons heel erg geholpen met een waterproject, die heeft persoonlijk 10000 euro gegeven en zijn bedrijf heeft ook 10000 gegeven en heel veel bedrijven uit zijn netwerk hebben samen 50000 euro gedoneerd. Dan gaat het in een keer hard. We zijn in 2008 begonnen met 90.000 euro, in 2009 met 180.000 euro in 2010 gaan we waarschijnlijk chronologisch komen rond de 3,5 ton.

Wat hebben jullie tot nu toe bereikt?

Vooraf een organisatie hier opgebouwd, ook een redelijke organisatie in Kameroen opgebouwd. Een aantal kleinere projecten al afgerond, een aantal grotere projecten die nog steeds lopen dat zijn meerjaren projecten. We zijn bezig met een ziekenhuis in Kameroen, waar we inmiddels heel ver mee zijn met de bouw van een nieuwe ziekenhuisvleugel. We zijn alleen tegen wat dingen aan gelopen waardoor dat nog steeds bezig is. Een aantal schoolprojecten afgerond, we zijn met een groot waterproject bezig. Wat we vooral eigenlijk hebben gedaan is vooral de organisatie opgebouwd. Vanaf dag een had [initiatief] eigenlijk de ambitie om geen eendagsvlieg te zijn en daarom hebben we in eerste instantie ook veel geld gestopt in het bouwen van een organisatie in Nederland in plaats van een project in Kameroen. Waardoor we eigenlijk nu steeds meer richting Kameroen aan het draaien zijn, we hebben nu drie grote projecten lopen, een groot ziekenhuis project, een groot waterproject en een onderwijs project. Het waterproject waar we op dit moment mee bezig zijn met in totaal 6-7 duizend mensen aan schoon water help, het schoolproject waar uiteindelijk 16 klaslokalen voor 400 kinderen worden gerealiseerd. Ik denk dat we nu echt een fundering voor de toekomst hebben gelegd waardoor we nu steeds meer mensen gaan helpen aan schoon drinkwater en kwalitatief goed onderwijs. We hebben een fysiotherapie centrum ook in Ghana gebouwd, in een opvangcentrum voor gehandicapte kinderen, dat die kinderen eindelijk nu fysiotherapie kunnen krijgen in dat centrum en hun kansen voor de toekomst kunnen verbeteren.

Wat zijn de grootste moeilijkheden van het werk in Kameroen?

Samenwerken met lokale partners en communicatie met partners en projecten daar en ook projecten opzetten. We hebben toen gemerkt dat het zo lastig is, het cultuurverschil is zo ongelooflijk groot en het is heel moeilijk om samen een lijn uit stippelen hoe je gaat werken. We merken wel bijvoorbeeld dit is onze eerste [initiatief] 1.0 project en het 2.0 project dat daar echt een wereld van verschil tussen zit. Als je kijkt naar onze samenwerking met [initiatief] en onze samenwerking met [plaats] ziekenhuis, het zijn twee heel compleet andere organisaties en wat we heel erg geleerd hebben dat je echt de organisatie moet vertrouwen waar je mee samenwerkt. En als we nu weer naar het ziekenhuisproject zouden kijken, dan zouden we daar niet meer mee in zee gaan, het basisvertrouwen ontbreekt. We zijn er aan begonnen, we maken het ook af, we willen ons niet zomaar ergens uittrekken maar ja echt die projecten uitvoeren tot een goed einde, dat is verdomd lastig. Ontwikkelingswerk zelf is echt heel moeilijk.

Waar ben je tegenaan gelopen bij het ziekenhuisproject?

Nou bijvoorbeeld dat het ziekenhuis eigenlijk helemaal niet goed liep en dat we voor dat we daar in zee mee gingen, we eigenlijk heel naïef zijn geweest, we zijn niet eerst de financiële boeken ingedoken. Terwijl we er later achter kwamen dat dat ziekenhuis meer uitgaf dan dat er binnenkwam en dat we eigenlijk hadden moeten zorgen dat eerst dat soort dingen op orde kwamen voordat we hoop geld in een nieuwe ziekenhuisvleugel stopten. Dat we eigenlijk eerst veel duidelijkere afspraken hadden moeten maken op papier, wat is de rol van [initiatief]? Wat is de rol van het ziekenhuis? Wat zijn onze doelen? Wat willen we bereiken? Waarom doen we dit eigenlijk? Is het echt nodig? Een indexatie eigenlijk van het project en de doelen.

Hoe verloopt de samenwerking bij dit project?

Je gaat een project aan en wat er nu bijvoorbeeld bij het ziekenhuis is gebeurd wat eigenlijk helemaal de verkeerde manier is geweest. Is dat wij daar naar toegegaan, we zouden die ziekenhuisvleugel opnieuw bouwen, iemand van [initiatief] is daar naar toe gegaan. Die is met de aannemer gaan werken, wij zijn zelf meegegaan om materialen te gaan kopen, wij zelf meegegaan, zij hebben wel gebouwd wij hebben daar controle op gehouden. En als je nu terug kijkt is het eigenlijk te gek voor woorden dat je een project doet waarbij je zoveel controle op de uitgaven moet houden, omdat je je partner niet vertrouwd. Daar hebben we eigenlijk heel veel van geleerd dat we eigenlijk alleen maar projecten moeten doen waar we eigenlijk blind geld naar over kunnen maken en weten dat het goed gaat. We hebben dat nu bijvoorbeeld bij het [initiatief] project heel erg duidelijk gehad, zij verantwoorden alles, wij zijn daar ook een aantal keer geweest, zij hebben alles compleet op orde, we krijgen meteen de jaarverslagen in de handen gedrukt, wil je boeken zien dan kun je boeken zien. Eigenlijk moeten zij vooral het werk doen en dat wij ze faciliteren op operationeel en financieel gebied en dan het liefst zo min mogelijk op operationeel en zo veel mogelijk financieel. Dat zij eigenlijk al idealen en doelstellingen hebben en dat wij die eigenlijk puur financieren, niet dat wij een project gaan runnen dat is niet de bedoeling.

Hoe zie jij het particuliere initiatief in de internationale samenwerking?

Ik moet zeggen dat ik de rol van het particuliere initiatief erg waardevol vindt maar ook heel marginaal, het zijn allemaal kleine projectjes die op kleine schaal, kleine dingen bereiken. We hebben nu voor [initiatief] ook gekozen dat we van het particuliere initiatief af willen, dat we echt naar een organisatie, een grote NGO toe willen en dat we ons echt willen richten op de ontwikkeling van die regio en dat we eigenlijk zouden willen dat iedereen in die regio goed onderwijs en water heeft. Dat is natuurlijk een heel groot doel maar ik denk dat, dat microkredieten, dat is allemaal heel waardevol enzo maar dat is allemaal zo klein, dat zijn allemaal druppels op een gloeiende plaat. Soms vraag ik me af of het wel eigenlijk zinvol is, aan de ene kant als je water realiseert voor een groep mensen hebben ze wel water, als je onderwijs realiseert hebben ze wel onderwijs. Je maakt het leven van een groep mensen wel beter maar aan de andere kant, ja het is zo'n klein aantal. Zelf heb ik heel erg mijn eigen visie op ontwikkelingssamenwerking komt niet altijd compleet overeen met die van [initiatief]. Ik vraag mezelf soms af wat de rol van ontwikkelingssamenwerking is en of het wel zin heeft. Ik heb nu afgelopen jaar een pre-master international development studies gedaan en ik wilde heel graag development studies gaan studeren, nu heb ik gekozen om toch een master economics te doen. Omdat ik toch in ben gaan geloven dat economische ontwikkeling de sleutel is zoals je bijvoorbeeld in China hebt gezien en in Azië hebt gezien, dat waren ook ontwikkelingslanden en die hebben niet met ontwikkelingsgeld en projecten maar zijn gewoon met handel en economische vooruitgang verder gekomen. Ik denk dat er veel meer te halen valt in internationale verdragen en internationale stimuleringsmaatregelen, dat wij aan de ene kant Afrikaanse landen subsidiëren om hun markt te ontwikkelen maar dat wij aan de andere kant onze

markten gesloten houden voor hun producten en ze eigenlijk compleet buitensluiten. En dat aan de ene kant wij met onze ontwikkelingssamenwerking wij de mensen daar ondersteunen maar dat wij eigenlijk allemaal weten dat arme landen pas kunnen ontwikkelen als wij besluiten om een klein stapje terug te doen. Als wij niet een stapje terugdoen zullen arme landen niet ontwikkelen, je hebt arme landen nodig om rijke landen te hebben. Ik denk dat er ook veel meer mogelijk is op een wat grotere schaal en ik geloof veel meer in het ondersteunen van bedrijven, bedrijfsleven en ik ben nu net zelf op vakantie geweest naar Kenia en Oeganda, daar heb ik ook gezien dat de rijke elite veel groter lijkt voor mijn gevoel. Als je naar Nairobi kijkt naar wat er allemaal al is, en hoeveel Starbucks achtige toko's je al hebt waar je een lekkere cappuccino kunt bestellen en je laptop open kunt klappen. Investeren in bedrijven, ik geloof veel meer in die kant opgaan, niet de incentive van het handje ophouden maar de incentive van geld verdienen. In eerste instantie komt het allemaal bij een rijke elite terecht, maar als je daarmee door blijft gaan geloof ik erin, dat je heb je in China ook gezien, dat die rijke elite steeds groter wordt en groter wordt. Een rijk iemand in Afrika zet een fabriek neer, daar kunnen honderd mensen werken uiteindelijk wordt er eentje manager. Ik geloof steeds meer in economische ontwikkeling dan in ontwikkelingshulp.

Wat doe je zelf in initiatief?

Ik ben op dit moment meer manusje van alles en om me niet teveel op mijn schouders te kloppen, maar eigenlijk run ik de toko op het moment. Ik heb het eigenlijk 2 jaar ook bijna fulltime gedaan ook naast mijn studie. Heel veel tijd in gestopt en op het moment ben ik eigenlijk ook degene die overal het meest vanaf weet. Wat ik vooral doe, is het coördineren van alles, ik ben veel met projecten bezig, veel contact met Kameroen, veel contact met alle andere mensen die binnen [initiatief] bezig zijn, run de dagelijkse gang van zaken dus doe de financiële administratie, algemene administratie, het runnen van de hele toko. Uitzetten van nieuwe lijntjes, coördineren van fondsenwerving, bezig zijn met nieuwe fondsenwerving, nu ben ik eigenlijk steeds meer bezig om dat soort dingen af te schuiven, we zijn met het beleidsplan bezig geweest en we hadden bij iedereen functieprofielen gemaakt en toen kwamen we bij mij van wat ga ik nu eigenlijk doen, niet zoveel, dat was eigenlijk wel goed, alles zoveel mogelijk afschuiven naar andere mensen, taken verdelen en straks meer op het voorzitterschap richten. Visie en missie in de gaten houden, brandjes blussen, we gaan dus ook een algemeen directeur aannemen die ook weer veel taken over gaat nemen omdat ik dus ook weer ga studeren. Ik wil me graag eigenlijk wat meer terugtrekken naar het wat meer algemene plaatje vooral ook meer de doelstellingen in gaten houden en minder met de projecten zelf bezig zijn maar meer overzicht houden.

Waarom heb jij besloten om je in te zetten voor de mensen in Kameroen?

Omdat ik heb gezien dat het echt nodig is en dat je er echt een steentje kan bijdragen. Wij hebben het hier allemaal hartstikke makkelijk, ook ik zelf, we hoeven geen reet te doen en we krijgen geld en als je wilt vindt je een baan. Het was voor mij een hele makkelijke manier om tijdens mijn studententijd wat bij te dragen aan een betere wereld en ik heb nu twee jaar van mijn leven besteed om het voor mensen daar beter te maken, vooral hoe ik het gedaan heb omdat het kon en dat ik de mogelijkheid had. Dan verbaasd me soms dat mensen zeggen van ik zou het niet kunnen, een dag in de week, in mijn geval was het dan een dag van de week, om daar mee bezig te zijn, en dan denk ik eigenlijk is dat heel erg selfish als je kijkt wat we hier hebben en dat je gewoon zo makkelijk met een beetje tijd al iets kan bereiken voor een ander. Daarom heb ik het gedaan eigenlijk en zal ik het ook altijd blijven doen, het zij in een andere vorm en op een ander vlak. Ik wil er later ook zelf heel graag mee verder, vooral meer op het gebied van economische ontwikkeling en bij blijven dragen aan de economische ontwikkeling van

Afrika, wel op gegeven moment gewoon op een betaalde manier, dat ik er zelf geld aan verdien, ik denk dat dat de eerlijkste manier is. Waarom? Omdat het kan omdat we de luxe hebben om ons bezig te houden met het verbeteren van de levens van anderen.

Wat levert het jou op?

Ten eerste een goed gevoel, ja hoe zeg je dat, je doet iets wat je zelf leuk en interessant vindt en je helpt er ook anderen mee. Ik vind dat gewoon fijn en goed om te doen en ik heb er gewoon belachelijk veel van geleerd. Ik heb de afgelopen 2 jaar denk ik meer geleerd dan mijn hele bachelor opleiding bij elkaar. Dat is voor mezelf natuurlijk ook weer heel waardevol.

Heeft het jou veranderd?

Ik ben minder materialistisch geworden, dat is wel significant ook. Ik ben meer met dingen om me heen bezig en ook meer, hoe zeg je dat gewoon relaxed doen en genieten van dingen die je hebt en er met z'n allen gewoon iets moois van maken. En ik merk bij mezelf ook dat ik meer opensta voor andere dingen, andere mensen, andere processen en mogelijkheden. Ik wil het absoluut niet zweverig noemen maar meer gewoon relaxed, meer genieten van dingen die ik heb en meer opensta om gewoon wat te doen voor andere mensen, eerlijker misschien ook wel. Wat ik dus ook heb, daar ben ik heel eerlijk in, ik wil later gewoon een mooi huis hebben en mooie auto onder mijn kont hebben maar ik denk wel dat in alles wat we doen we gewoon rekening kunnen houden met andere mensen. Een voorbeeld, ik ben zelf ook niet vegetarier geworden maar ik let wel bewust op wat ik eet. Ik denk dat als we met zijn allen rekening houden met wat we willen en wat we doen, dat je een heel eind komt. Als je vlees koopt let er op dat het goed vlees is. Ik vind het ook heel erg makkelijk van ons om te zeggen van de industrie moet meer doen tegen slecht vlees en de bio-industrie maar dat begint bij ons. Als wij met z'n allen besluiten om geen goedkoop vlees meer te kopen dan gaan mensen goed vlees produceren. Zodra de consument shit blijft kopen blijven producenten shit produceren en dat ligt bij ons denk ik.

Wat verwacht je dat er veranderd voor de mensen in Kameroen?

Op individueel niveau hoop ik veel, de dorpjes waar wij bijdragen denk ik dat je de levens van mensen echt kan verbeteren, dat goed onderwijs en goede watervoorzieningen dat dat een hoop impact maakt. Op nationaal niveau denk ik de komende jaren weinig. De president zit daar redelijk goed in het zadel, als hij het loetje legt zal er wel een ander komen, ik denk dat er heel veel moet veranderen wil daar echt iets gaan ontstaan.

Wat verwacht je dat er veranderd voor [initiatief]?

Ik denk dat [initiatief] een professionele organisatie gaat worden maar nog steeds dezelfde kernwaarden gaat houden, dus open zijn, jong blijven, vernieuwend worden en blijven en meer projecten opzetten waar we echt gaan kijken hoe we echt mensen kunnen helpen en dat we ook op blijven letten of dat onze projecten effect hebben. Zodra we merken dat onze onderwijs en waterprojecten eigenlijk niet effect hebben dat we projecten opzetten die wel effect hebben, onze ogen openhouden voor mogelijkheden. Als op een gegeven moment blijkt dat weet ik veel, investeren in het lokale MKB veel meer effect heeft dan zeggen we dan gaan we investeren in het lokale MKB, dus realistisch blijven en onze kerndoelen niet uit het oog verliezen. Dat we nu een algemeen directeur aannemen en dat die een salaris krijgt maar geen topsalaris, we moeten eerlijk blijven tegenover onszelf maar ook groeien en meer mensen helpen.

Wat verwacht je dat er veranderd voor de internationale samenwerking?

Ik denk dat de komende jaren de internationale samenwerking redelijk op z'n flikker gaat krijgen, als je ziet wat waarin wordt geïnvesteerd en wat er eigenlijk bereikt is. Wat ik zelf hoop en wat ik ook wel verwacht is dat er steeds meer gekeken gaat worden naar economische ontwikkeling en dat Afrika eigenlijk gewoon economische ontwikkeling nodig heeft. Dat Afrika meer wordt betrokken bij handel. Als je kijkt dat bijvoorbeeld dat Congo, dat als je bijvoorbeeld een dam in de Congo zou neerflikkeren, dan zou dat het hele continent inclusief Zuid-Afrika van stroom kunnen voorzien. Dat land heeft zoveel rijkdom en dat we meer gaan zien wat die landen ons te bieden hebben en dat we dat op een nette manier gaan doen. Dat Afrika economisch kan ontwikkelen. Ik hoop dat ze een beetje China achterna gaan. Er is een hoop vervuiling en schending van mensenrechten maja die mensen zijn wel uit armoede gekomen en ik hoop dat dat in Afrika ook mogelijk is, wel op een nette manier. Aan de ene kant, mensen moeten wel ontwikkelen maar daar wordt wel oerbos voor gekapt, maar wat willen we dan? Ik hoop dat Afrika toch een wat hoger niveau zal bereiken dat ze gewoon voor mekaar krijgen dat iedereen gewoon water, onderwijs en de basisrechten kan krijgen.

Wat verwacht je dat er veranderd voor je jezelf?

Ik hoop dat ik de komende jaren bezig kan blijven met ontwikkeling maar dan op een andere manier, meer op een economische manier en dat ik daar gewoon ook mijn baan van kan maken. En zelf een normaal leven kan leiden hier maar tijdens alles wat ik doe wel rekening kan houden met anderen en iets kan verbeteren voor anderen.

Interview 4

Wat doet de stichting [initiatief]?

Wij, kortweg, zamelen geld in om fietsen te schenken aan de arme bevolking in Zuid-Afrika, we zitten in heel Afrika maar we centreren ons nu op Zuid-Afrika. We zamelen echt het geld in en kopen de fietsen daar in Zuid-Afrika om zo, ook een bepaalde ontwikkelingsvisie is dat, en wat je doet met een fiets schenken is precies eigenlijk, als het ware de afstand verkleinen en mobiliteit vergroten, tenminste, veel impact heeft het op de gezinnen daar.

Waarom is dat belangrijk?

Wat je ziet in Zuid-Afrika is, dus wij zitten vooral in het noordelijke gedeelte in de [plaats] provincies, in het arme plattelandsgedeelte en mensen moeten daarom gewoon enorme afstanden lopen. 40 kilometer vaak na dat ze in een dorp zitten, want die Townships daar zijn groepjes huizen, het zijn niet die enorme townships die je op tv ziet maar kleine groepjes hutjes en veertig kilometer verderop zie je er weer een en veertig kilometer is pas weer een grote stad. En veel mannen werken daar op de gamefarms en die kunnen nooit naar huis omdat lopen of liften is natuurlijk een groot risico qua tijd en nu met de fiets zien we dat ze elke dag naar huis gaan. Dus ook gezinshereniging hoort daar bij, wat we ook zien is dat ook kinderen elke dag naar school kunnen, dat is ook heel erg belangrijk, vrouwen kunnen naar het dorp fietsen en verse producten inkopen en kunnen zo ook een eigen handel beginnen en zelf geld verdienen. Voor de rest heb je nog veel secundaire dingen eromheen, eigenwaarde van mensen en alles, je merkt hier in Nederland al hoe belangrijk je fiets is, in Zuid-Afrika is dat nog keer tien.

Wat probeer je te bereiken voor de mensen daar?

Wat je probeert te bereiken is gewoon hun leven te verbeteren, we zien dus ook gewoon dat dat gebeurt. Mensen zijn heel zuinig op hun fiets en maken ze zelf, en in zo'n dorp werkt iemand zich op tot fietsenmaker om daar ook weer een beetje geld uit te halen. Wat veel met andere dingen gebeurt die je mensen geeft, die verkopen ze vaak om gewoon geld te verdienen en op te maken aan liftjes. Maar een fiets, dat is gewoon een heel duurzaam product en zij zijn er heel erg zuinig mee en heel blij mee.

Waar werken jullie met het initiatief precies?

Het is ongeveer, het heet de [plaats] provincie en het is ongeveer 6 uur rijden vanaf Johannesburg, tegen de grens van Botswana aan.

Wie is er allemaal betrokken bij het initiatief?

Ik heb het in mijn eentje opgericht naar aanleiding van een reis naar Zuid-Afrika en [naam] die is zeg maar, die zat eerst wel in het bestuur maar nu niet meer want die woont in Zuid Afrika die heeft een adviserende rol, maar die kan niet in het bestuur worden opgenomen in verband met vergunningen enzo. Dan hebben we [naam] die is mede oprichtster, die zit ook in het bestuur. [naam] zit ook in het bestuur, samen met [naam] doen wij, doe ik hier in Nederland veel aan geld in zamelen en projecten hier in Nederland opzetten om zoveel mogelijk geld binnen te krijgen. [naam] verzorgt het in Zuid Afrika want die woont daar. We hebben ook nog [naam] die is jurist en die helpt ons met de zakelijke kant. Voor de rest zijn er zo steeds meer mensen die zich aansluiten om te helpen. We zitten met drie in het

bestuur en daaromheen zeg maar zes mensen die ook zeer betrokken zijn erbij en we zijn nu heel erg bezig met mensen werven die bijvoorbeeld willen collecteren op feestjes bijvoorbeeld.

Waarom heb je voor dit initiatief gekozen?

Ik ben dikwijls naar Zuid-Afrika geweest gegaan met de [naam] was ik mee dat is 's werelds grootste mountainbikewedstrijd. Ik kon daar fotografen, dus dat was een heel relax reisje. Ik moest zeg maar het Nederlandse Team volgen. Dat Nederlandse team wilde graag een goed doel aan hun wedstrijd koppelen omdat ze ook veel sponsorgeld binnenhalen en ze rijden wel in een ontwikkelingsland. Een van de fietsers [naam] dat is het broertje van [naam], die vroeg aan [naam], wat kunnen we hier nou doen in Zuid-Afrika. Hij zei, mijn mensen hebben gewoon fietsen nodig. Heeft mensen op zijn land werken en die kunnen gewoon nooit naar huis, die zei ze hebben hier gewoon fietsen nodig. Je kan het beste gewoon daar geld voor inzamelen en dat is natuurlijk ook heel leuk voor jullie wedstrijd. Daar heb ik toen heel hard aan meegeholpen en zo hebben we toen 20 fietsen kunnen inzamelen. Die hebben we uitgereikt, ik was erbij en ik heb dat toen met eigen ogen gezien en ik heb daar een paar weken ook rondgereden, gelopen en met de mensen gepraat en ik vond het gewoon echt een supermooi project en ik zag gewoon dat echt nodig is, dat het geen onzin is om het maar zo te zeggen. Terug in Nederland dacht ik het is mooi als we dat elk jaar kunnen doen al is het maar heel weinig. En dan moet je om veel geld te genereren moet je een stichting oprichten en zo is stichting [initiatief] ontstaan. Dat is ondertussen een beetje uit de hand gelopen in de goede zin van het woord. Het is echt een grote, of groot niet, maar wel echt een organisatie aan het worden. Het loopt steeds beter en mensen pikken het heel goed op en die vinden het een heel mooi project, er komt opeens groot geld binnen zeg maar. Het heeft veel werk omhanden, vandaar de studievertraging. *Hoezo?* Omdat het op een gegeven moment natuurlijk steeds meer werk kost, ik merk dat ik het gewoon heel leuk vind om, je bent ook een soort van ondernemer omdat je ook heel erg zakelijk aan de slag gaat op een gegeven moment. Ik merk dat ik dat ook gewoon heel leuk vond en dat ik gewoon een periode een tijd erg veel energie in [initiatief] heb gestoken om het soort van de grond te krijgen en nu loopt het weer een beetje, en nu zijn er meer mensen die sluiten zich aan en die pakken het op en daardoor kan ik me nu weer op mijn studie richten.

Wat zijn de grootste problemen voor de mensen in de [plaats] provincie?

Grote problemen zijn sowieso huisvesting, want je hebt in Zuid Afrika in de meer bewoonde gebieden te maken met de grote Townships zoals Soweto en ook bij Kaapstad veel. Daar heb je ook zeg maar de Mandela huisjes, Mandela die heeft toen in zijn regeringsperiode gezegd dat hij ook elke inwoner van Zuid-Afrika een stenen huisje wilde geven. Maar in dat gedeelte van Zuid-Afrika is dat nog helemaal niet aan de hand en is het nog heel erg conservatief en heb je eigenlijk zelfs ook nog veel met apartheid te maken. Omdat Zuid-Afrikaanse boeren zijn gewoon nog heel erg nors en niet echt open-minded. Daar is het gewoon zwarten werken daar op het land en wonen daar in de townships. Het grootste probleem is dat ze gewoon nooit bij elkaar zijn omdat het gezin veertig kilometer verderop woont en dan de vader of de man vaak ergens in de schuur van de boer slaapt en daar dan na een tijdje dagen opsparen kan hij misschien een keer naar huis lopen, een keer de kinderen knuffelen en dan weer terug naar het werk.

Wat gebeurt er op dit moment in [plaats]?

Niet zoveel, wat je ziet is dat Zuid-Afrika sowieso het meeste vooruitstrevende ontwikkelingsland is in Afrika. Maar dat wil niet zeggen dat de mensen daar nog steeds heel erg arm zijn en je hebt natuurlijk een tijdje veel vluchtelingen van Zimbabwe gehad. Die komen daar ook veel terecht. Wat je nu ziet is dat de kinderen die naar school gaan, die trekken vaak later naar de steden maar die komen daar ook nooit echt goed terecht omdat daar veel overbevolking is. En er is nu veel aan de hand met landclaims, dat

blanke boeren het land weer moeten teruggeven aan de zwarte boeren, dat veroorzaakt ook veel problemen daar. En je hebt daar altijd nog heel grote taalbarrières, want veel spreken niet eens Zuid-Afrikaans en ook geen Engels, zijn allemaal ingewikkelde talen die daar worden gesproken. Je hebt in Zuid-Afrika 11 talen en de meest bekende zijn Zuid-Afrikaans en Engels en het meest gesproken ook, maar de zwarte bevolking spreekt dat vaak nog niet dus daarom zie je dat ze vaak gebonden zijn aan hun eigen gebied. Omdat ze gewoon niet ergens kunnen werken of heen kunnen gaan omdat ze de taal niet spreken.

Waarom blijven de problemen voortbestaan?

Je hebt in Zuid-Afrika nog veel te maken met de apartheid, hoewel het natuurlijk wel is afgeschaft maar nog niet helemaal verdwenen is. En het is niet allemaal even heftig als het is geweest maar je merkt wel dat het nog steeds gaande is. En de taal is heel belangrijk en het onderwijs, in Zuid-Afrika is het onderwijs voor iedereen toegankelijk maar niet alle kinderen kunnen er komen omdat het ook vaak grote afstanden zijn maar met de fiets kunnen ze wel elke dag naar het onderwijs.

Wat merk je van de apartheid?

Hoe merk je dat, in alles nog, vooral in het noorden Zuid-Afrika is dat nog wel heel erg, het duidelijkste is dat je ziet geen blank persoon in de Townships wonen of heel arm zijn, dat is altijd de zwarte bevolking. Je zou ook nog geen zwart persoon iemand blanks in dienst zien hebben in dat gebied, echt hard gediscrimineerd wordt er natuurlijk niet. Het is niet meer zo dat je als zwart persoon niet meer die winkel in mag gaan, dat is allemaal wel vrijgekomen. Maar je merkt dat de zwarte bevolking als minderwaardig wordt gezien, zeg maar. En ja het is heel ingewikkeld om dat nu zo te vertellen.

Hoe gaat het er in de Townships aan toe?

Je hebt natuurlijk de grote townships zoals ik daarnet al zei, zoals Soweto, dat zijn die hele grote waar ook echt krotten in staan, maar ook de Mandela huisjes maar ook villa's. In de provincie waar wij nu werken zijn het zoals ik al zei, ons eerste project was in [plaats], dat was een townshipje van 16 huisjes of hutjes, dus dat is heel klein. We zijn nu bezig met een project in *Selekan* dat is zeg maar een township met wel 1000 huisjes of hutjes, dat is allemaal weer wat groter meer gecentreerder. Dat zijn zeg maar gewoon gemeenschappen, communities zeg maar.

Waarom is het onderwijs een probleem?

Wat ik al zei, de afstanden zijn heel groot, je ziet altijd kinderen langs de kant staan om te liften, vaak worden ze ook wel meegenomen maar heel vaak ook niet. Het is maar de vraag of ze op school kunnen komen die dag. Lopen is te ver. Voor de rest is het gewoon duur, ouders kunnen het niet altijd betalen, al is het natuurlijk wel heel weinig, gewoon schoolboeken, schooluniformen, dus dat maakt het lastig.

Wat is precies de doelgroep?

Arme gezinnen, we zeggen gezinnen, omdat als we een fiets geven aan een gezin dat het hele gezin er profijt van heeft.

Hoe zou jij de situatie voor arme gezinnen omschrijven?

Dat ze in een heel klein hutje wonen, zonder elektriciteit of lopend water. Vaak gescheiden van elkaar, in de townships lopen veel vrouwen rond omdat de mannen altijd aan het werk zijn, op die gamefarms daar. Want daar is zeg maar, dat gedeelte van Zuid-Afrika is echt het bush-veld, dus daar heb je heel

vaak grote boerderijen waar jagers komen en waar, gamefarms heeft dat zeg maar en daar werken ze vaak.

Wat zijn de gevolgen voor de gezinnen?

Niet zoveel, dat is wat ze doen zeg maar, je hebt daar natuurlijk ook veel met AIDS te maken, mensen worden daar gewoon niet zo oud, als je veertig bent wordt je al gezien als bejaard. Gelukkig, wat je wel ziet is dat, het wordt wel beter, dat kinderen eerder naar school gaan en slimmer worden en meer toekomst hebben maar dat is ook maar heel erg gering. Wat je ziet is gewoon dat mensen helemaal niet toekomstgericht denken, en dat ze per dag leven zeg maar. Dat als ze bijvoorbeeld een ezeltje hebben dat ze die niet verzorgen omdat dat kost dan weer extra geld, omdat ze niet inzien dat je een ezeltje moet verzorgen om het langer bij je te houden. Het zou ook sowieso een cultuurkwestie zijn maar ook omdat ze gewoon natuurlijk niet oud worden. En omdat uiteindelijk, per dag moeten ze ook aan eten zien te komen zeg maar. Echt veel kan ik er natuurlijk ook niet over zeggen want het is natuurlijk een heel groot, bekend probleem en er zijn veel theorieën en visies op maar ik heb niet het idee dat er niet echt een iemand gelijk heeft over wat er nou toch echt aan de hand is.

Waarom heb je gekozen om je in te zetten voor deze mensen?

Dat komt dus omdat ik sowieso altijd al bezig was met vrijwilligerswerk, ook hier in Nederland en het al toen ik jong was al, altijd het idee dat ik iets wilde doen als ik er tijd voor had. Alleen vind ik het wel belangrijk om iets moet doen waar je ook volledig achter staat, dat is best moeilijk om te vinden, dus ik had het tot nu toe nog niet gevonden, tot dat ik op dit project stuitte. Wat dat betreft vind ik dus dat ik geluk heb gehad dat ik zoiets ben tegengekomen. Ik sta er gewoon 100 procent achter, omdat de fietsen en niet worden verkocht en we weten hier in Nederland ook allemaal hoe belangrijk een fiets voor ons is laat staan hoe belangrijk dat dat in Afrika is. Ik sta er gewoon 100 procent achter en geloof heel erg in dit project, dus dan is het ook fijn om voor te werken.

Hoe ben je bewust geworden van de situatie voor deze gezinnen?

Dat komt dus door mijn eerste reis naar Zuid-Afrika, zeg maar die wedstrijd waar ik het over had was in de West-Kaap, dat is in het zuiden, toen zijn we naar het noorden gevlogen, naar [naam] en zijn leefgebied. Hij zei mijn mensen hebben hier fietsen nodig, dat heb ik zelf ondervonden omdat ik er zelf een tijdje heb rondgereden en wij zaten dan in de auto. Dan gingen we naar een township waar een van zijn medewerkers woont, wij zaten zeg maar een half uur in de auto, dan merk je wel als je dat lopend moet doen dan is dat helemaal niet te doen. Ik ben een jaar later teruggegaan vorig jaar, gewoon om te kijken hoe het is, maar ook om te kijken naar andere townships. Dat blijft ook lastig daar in Zuid-Afrika want je hebt veel te maken met corruptie, en ook niet iedereen is even arm daar in die townships want sommige mensen worden wat rijker maar die blijven daar wonen omdat het dan gratis is om zelf te kijken wie we dan weer fietsen gaan geven. Later waren de fietsen die we daarvoor hadden gegeven nog steeds in goede staat en mensen fietsen er volop mee en zeggen nog steeds dat ik naar de hemel ga en zeggen je bent een goed mens en ze zijn gewoon heel erg gelukkig ermee.

Wat denk je er aan de situatie te doen is?

Nou kijk, je hebt natuurlijk twee verschillende soorten van ontwikkelingswerk, nou ja je hebt er wel meer, maar het grote onderscheid is te maken met het bottom-up systeem en top-down. Wat wij doen is natuurlijk heel erg bottom-up vanaf het begin beneden af aan ontwikkelingshulp verlenen en zodoende meer steun en dat het zeg maar zichzelf opwerkt. Daar geloof ik heel erg, al geloof ik natuurlijk ook in

overheidsgelden en echt de noodhulp maar het is gewoon veel geld verdwijnt en blijft kleven aan de verkeerde mensen en er komt uiteindelijk maar heel weinig terecht bij waar het terecht hoort te komen. Om dat te omzeilen moet je het zeg maar andersom doen, van beneden af geld erin stoppen. Voor de rest is het heel moeilijk om te zeggen hoe je daar de problemen kan verhelpen, er zijn gewoon zoveel verschillende factoren. Daarom zijn er gelukkig zoveel organisaties, die zoveel verschillende dingen doen.

Hoe komt het geld van de top-down aanpak niet op de juiste plek terecht in [plaats]?

Nou, ik heb daar natuurlijk niet zoveel kijk op, niet per direct, ik ben natuurlijk ook maar heen geweest en gewoon bezig geweest met mijn eigen project dus ik heb niet echt.. Maar goed wat je in het nieuws meekrijgt en als je rapporten leest merk je wel dat het niet altijd even eerlijk gaat, maar dat ik persoonlijk daar dingen heb gezien dat niet klopt, dat heb ik nog niet meegemaakt.

Hoe is de situatie voor de arme gezinnen in de townships ontstaan, denk je?

Dat is natuurlijk allemaal begonnen met de apartheid, dat heeft natuurlijk ook te maken met de eerste kolonies, de precieze geschiedenis ken ik niet, maar de zwarte mensen zijn daar gewoon arm vanwege de apartheid dat is een heel groot probleem geweest in Zuid-Afrika. Wat ik al zei, ik heb me natuurlijk wel veel ingelezen, maar het is nog moeilijk om te zeggen waarom de mensen daar arm zijn.

Hoe gaat het met het onderwijs in Zuid-Afrika?

Niet zoals het natuurlijk hier gaat, schoolmateriaal en schoolgebouwtjes dat hebben ze ook maar minimaal daar. Maar er wordt wel onderwezen gelukkig en er is gewoon toegang voor iedereen nu om naar het onderwijs te gaan mits je het geld hebt en de middelen om er te komen. Zo hoogstaand als hier is het daar natuurlijk niet maar gelukkig is het er wel.

Terug naar de apartheid, hoe blijft deze voortbestaan volgens jou?

Ten tijde van de regeringsperiode van Nelson Mandela, hij noemt zijn land de rainbownation, maar wat je ziet is zeg maar mixed couples zijn nog zeer omstreken daar. Hoe meer je naar het zuiden trekt, hoe meer je ziet dat blank en zwart met elkaar samenwerken. Je hebt ook heel erg te maken met positieve discriminatie daar wat veel voor problemen zorgt. Als bedrijf zijnde moet je daar, 50 procent van je werknemers moet zwart zijn, maar dat kan niet altijd omdat zeg maar de zwarte bevolking lang niet allemaal goed onderwezen zijn en waardoor dus., Positieve discriminatie is dus niet altijd even positief omdat er op een gegeven moment niet meer wordt gekeken naar de kwaliteit van de medewerkers maar alleen naar de huidskleur. Wat ik al eerder noemde, je hebt heel erg te maken met de landclaims, dat land weer wordt terug gegeven aan de zwarte bevolking. Maar wat je vaak ziet is dat zwarte boeren vaak nog helemaal niet goed kunnen boeren en daardoor dat de oogst gaat mislukken. En de regering is daar heel hard in, want de blanke boeren zeggen vaak in veel gevallen, ja OK hier heb je mijn land maar laat me dan in vredesnaam nog helpen in het bedrijf en het te helpen runnen want ik heb hier verstand van maar dat mag absoluut niet. Voor de rest heb je natuurlijk in Zuid-Afrika heel veel te maken met grote criminaliteit vooral rondom de grote steden en vooral rondom Johannesburg. Dat is ook iets heel moeilijks daar. En het AIDS probleem, dat is daar ook heel erg hoog. Bijvoorbeeld een van de medewerkers van [naam] die kon niet komen want zijn broer was overleden en die werd begraven en dan vraag je waaraan is die dan overleden, dan ze zijn heel vaak gewoon overleden aan een zere knie of een gebroken elleboog maar dat is natuurlijk uiteindelijk allemaal gewoon AIDS. *Wat wordt daaraan gedaan?* Ik heb niet concrete projecten of voorlichtingen ofzo gezien maar waar je ook rondrijdt in Zuid-Afrika, vooral rond de grote steden, zie je wel overal reclame voor condooms en foto's wordt er wel

aandacht aan gegeven. En bijna in elke publieke ruimte, elk hostel, elk voorlichtingsding zie je altijd condooms liggen. Echt in de [plaats] heb ik het niet echt meegemaakt dat er wat aan wordt gedaan maar het wordt wel veel onder de aandacht gebracht.

Hoe los je problemen op met het initiatief voor arme gezinnen?

Zoals ik al zei, je verkleint als het ware de afstanden, het voornaamste is dat kinderen elke dag naar school kunnen gaan en onderwijs is natuurlijk een heel belangrijk ding om tot een oplossing te komen. Je vergroot gewoon het levensgeluk van de mensen daar, en de mobiliteit wordt vergroot en de eigenwaarde, en de kansen om iets te kunnen doen worden vergroot omdat ze een middel hebben om zich te kunnen verplaatsen. Je wilt graag dat de fietsen bij de echte arme mensen terecht komen en niet bij mensen die het meteen doorverkopen. We hebben [naam] zitten daar, die kijkt goed om zich heen. Ik ben er zelf toen heen geweest om veel te praten met chiefs en community hoofden en hoofden van scholen dat soort dingen, om zo te proberen het zo eerlijk mogelijk in kaart te brengen en door het zelf zoveel mogelijk in de hand te houden lukt het wel aardig maar 100 procent zekerheid heb je nooit, maar dat heb je nooit in ontwikkelingswerk.

Waar bestaat het werk uit?

Hier in Nederland bestaat het werk voornamelijk uit het inzamelen van geld en het onder de aandacht brengen. Inzamelen van geld doe ik door donateurs te werven en door te collecteren. Wij willen als stichting graag leuk zijn zeg maar en we werken met jonge mensen, we willen ook op een leuke manier geld verdienen. We staan op veel festivals en feestjes en collecteren daar. We hebben ook een jong en hip logo en artwork zeg maar op de site met onze nieuwsfeed houden we op een grappige manier bij. Het is allemaal niet zo heel erg statisch en formeel, maar die kant hebben we natuurlijk ook wel want er zijn natuurlijk ook bedrijven die ons sponsoren. Maar we profileren ons graag als een leuke gezellige stichting die gewoon gezellige dingen doet en het moet ook niet allemaal heel erg dramatisch worden. Ik merk dat altijd dat als mensen we interviewen voor een blad ze ook altijd heel erg graag de sensatie willen hebben. Of dat ik kinderen zie met ernstige ziektes en allemaal gelukkig en half dood enzo, de situatie is daar heel erg en het is geen pretje om daar te leven maar die mensen zijn wel mensen en gelukkig met elkaar. In het begin ben ik vaker geïnterviewd, dat komt wel steeds meer, mensen vinden ook het ook wel bijzonder dat we gewoon jong zijn en het gewoon doen, maar het is vooral een beetje in de regionale dingen, het is nog niet landelijk helaas.

Wat zijn de andere werkzaamheden?

Wat we ook graag doen hier in Nederland is met middelbare scholen werken want a het is echt een goudmijntje, want daar wordt zoveel geld mee binnen gehaald. En het is ook gewoon wel op een leuke manier dat kinderen geld binnen halen voor de kinderen in Zuid-Afrika. Wij proberen ook altijd kinderfietsen daar in te kopen uit te reiken. En voor de rest zijn we ook veel bezig met mensen werven die veel voor ons willen doen en dat soort dingen. Alles wat op je pad komt moet je aanpakken en onderzoek naar doen. Mensen die zeggen, ow ik heb je folder gezien en ik werk in de wereldwinkel en we willen een wereld landen dag organiseren, willen jullie daarbij helpen dan worden jullie het goede doel, dat soort dingen daar moet je op inspelen. Elk contact die je krijgt, die misschien iets voor je kan betekenen, je bent voornamelijk heel veel bezig met netwerken.

Waarom is het onder de aandacht brengen belangrijk?

Dat doen we door om de zoveel tijd een persbericht uit te brengen en gewoon veel dingen gaan gewoon via via, zoals ik al zei ik werk in de kroeg en daar spreek je zoveel mensen en dan merk je de ene werkt weer voor die tv de ander weer voor dat blad. Constant aan iedereen vertellen wat je aan het doen bent en proberen ergens binnen te komen. Het is belangrijk om, we willen graag wel klein blijven om zo transparant mogelijk te zijn en zo eerlijk mogelijk te kunnen werken maar dan nog moet er wel veel geld verdiend worden en moeten mensen ons ook wel kennen. Dus, onder de aandacht brengen is wat dat betreft wel.. kijk uiteindelijk van alleen familie en vrienden red je het niet omdat je het wel om grote bedragen hebt en daarom moet je wel een soort bekendheid kunnen verwerven.

Wat hebben jullie al bereikt?

Ik heb voor mezelf bereikt dat we überhaupt bestaan, want ik ben het toen in mijn eentje begonnen. We hebben bereikt, het is wel iets langzamer gegaan dan verwacht ik dacht nou in korte tijd krijg ik grote sloten geld binnen, dat valt allemaal best wel tegen. Je moet ook best wel investeren in een website en dingen. Maar ik merk ook wel dat gewoon het veel lief lachen en het zelf naar mensen toegaan krijg je heel veel dingen gesponsord. Maja nu na de zomer krijgen we gewoon echt heel veel geld binnen dus nu kunnen we weer een heel groot project aanpakken en hopelijk daaruit weer meer bekendheid werven omdat we daaruit veel media materiaal hebben. *Hoeveel fietsen hebben jullie al uitgereikt?* Nou onder de naam van de stichting dus nog niet zoveel, tenminste we hebben wel een paar kleine project gedaan, zoals die 15 fietsen, maar na de zomer kunnen we in een klap 100 fietsen uitreiken aan de grotere townships. Ik kan het nu nog niet echt zeggen zo, maar het gaat er wel aankomen, graag wil ik dat ook zo, voor jou onderzoek maakt dat ook niet uit, we hebben nu al 100 fietsen bij elkaar en 1 fiets kost 85 euro. Dus dat is opzich best wel veel geld. Het is ook wel, dat als wij 85 euro hebben dan komt daar ook echt een fiets, dus er gaat niet allemaal geld weer naar andere dingen ofzo. De kosten zitten niet bij ons want we verdienen er helemaal niets aan, dat willen we ook helemaal niet. De kosten zitten voornamelijk in Kamer van koophandel kosten, dat soort dingen, en flyers en een domeinnaam, dat soort dingen.

Wat zijn de moeilijkheden van het werk?

De moeilijkheden zijn zeg maar, in het begin krijg je wel veel geld van familie en vrienden die dan eerst niet zo in je geloofden die geven dan wel veel geld omdat ze dat dan leuk vinden mijn project. Voornamelijk is het moeilijk om zeg maar echt als organisatie gezien te worden en blijvend geld te krijgen dat is al best wel lastig, omdat dan moet je werken met een incassocontract natuurlijk om donateurs te werven. Mensen gaan niet uit hun zelf een automatische incasso instellen. Dat is allemaal teveel moeite en teveel handelingen. Je moet dingen bij de bank geregeld hebben en dat gaat allemaal veel lastiger en dingen bij de belasting. Al die organen hier in Nederland gaat allemaal zo langzaam, wat dat betreft, dat heeft wel een remmende werking. Aan de andere kant merkte ik dus wel weer, bijna iedereen reageert wel weer positief op zo'n project, dat komt omdat je met fietsen te maken hebt dat is zo'n lekker Nederlands product, mensen vinden dat ook wel leuk. En het is niet moeilijk te begrijpen. Wat dat betreft werkt het wel altijd heel erg motiverend, als je ergens bij een bedrijf wordt uitgenodigd en je begint je praatje te houden dat mensen wel kunnen waarderen wat je doet.

Hoe gaat het geld inzamelen zelf?

Door collecteren, maar niet langs de deuren ofzo, maar vaak als we worden uitgenodigd bij bijvoorbeeld Stekkerfest of dat soort feestjes en door middel van scholen en donateurs.

Met wie werken jullie samen?

Met echt ontwikkelingsorganisaties werken we niet samen, we staan eigenlijk heel erg op onszelf, we doen eigenlijk alles zelf. Natuurlijk zijn er bedrijven die ons helpen met producten zoals een banner geven, of flyers drukken, dat moeten we wel allemaal gesponsord krijgen. Voor de rest werken we ook samen met een paar middelbare scholen hier in Utrecht, Amersfoort. Er zijn zoveel ontwikkelingswerkorganisaties hier in Nederland, het is heel moeilijk om jezelf te kunnen onderscheiden. In Zuid-Afrika zoeken we zeg maar de kleine ondernemer in het gebied waar we werken. Daar gaan we de fietsen inkopen zodat hij er zelf ook nog iets aan verdient, we zorgen er wel voor dat het eerlijke fietsen zijn en dat reiken we uit. *Hoe zorgen jullie er voor dat het eerlijke fietsen zijn?* Door te kijken waar ze vandaar komen, goede fietsen die echt uit Zuid-afrika zelf komen die zijn wel gewoon op een eerlijke manier.. maar je hebt ook fietsen rondrijden die komen bijvoorbeeld uit India en die zijn allemaal door kinderarbeid gemaakt. Dat wil je natuurlijk niet.

Hoe zie jij jullie initiatief in de ontwikkelingssamenwerking?

Wat ik al zei, het is heel erg het bottom-up principe, ik geloof ook wel in microkredieten dus zodra we meer geld hebben willen wij daarmee gaan werken, daar een goed plan voor uitdenken en mensen voor inschakelen. In echt het grotere perspectief zijn we natuurlijk best wel klein en ter plaatse maar geloof ik wel dat de mensen die we bereiken dat we heel veel voor hun betekenen. Maar goed op statenniveau zal het vies tegenvallen.

Wat doe je zelf bij het initiatief?

Ik heb het natuurlijk opgericht, ik ben voorzitter, ik hou me heel erg bezig met hier fondsen aanschrijven en alle contacten hou ik bij die we krijgen.

Wat is voor jou belangrijk aan het werk dat je doet?

Wat ik al eerder zei is dat ik gewoon 100 procent achter het project sta en dat ik altijd al graag vrijwilligerswerk en het liefst ontwikkelingswerk deed. Ik vind dat ik een beetje geluk heb gehad dat ik hier zo in ben gerold, of in gerold, tegen aan ben gelopen. En voor de rest vind ik het leuk om te merken dat je eigenlijk gewoon aan het ondernemen bent, dat je zelf iets op aan het zetten bent en daar leer je echt super veel van ook. Nu ben ik gewoon weer flink aan het studeren en.. ik denk wel dat ik er el goed in ben en het staat ook wel goed op je CV maar daarvoor ben ik dit nooit begonnen.

Wat levert het je op?

Nou niet zoveel, voldoening en het is gewoon heel leuk om er mee bezig te zijn omdat het ook op zo'n, natuurlijk soms is het ook wel niet leuk omdat er gewoon dingen moeten gebeuren, en je krijgt er geen geld voor, en het kost heel veel tijd maar het is ook mijn eigen initiatief geweest dus het is gewoon leuk om er iets moois van te maken en te merken dat het ook aan het lukken is. Dus voldoening en een beetje trots en ik vindt het gewoon fijn om te merken dat het project zo goed aansluit.

Hoe zie jij je eigen bijdrage?

Mijn bijdrage is nog steeds heel groot. We zijn gewoon met een groepje van vijf mensen die het meeste doen en daar hoor ik zelf ook bij, wij doen er alle vijf heel veel voor, wij steken er veel tijd en energie in.

Heeft het jou veranderd als persoon?

Dat is altijd een moeilijke vraag, ik denk het niet, tuurlijk zo'n reis naar zo'n land als Zuid-Afrika en überhaupt veel landen in het continent Afrika, dat laat je sowieso niet koud. Omdat het gewoon, het is daar gewoon anders en erg, je hebt met grotere problemen te maken en wat dat betreft veranderd het je wel. Het leert je je eigen problemen hier te relativiseren maar en ik ben natuurlijk veel kennis wijzer geworden door het oprichten van je eigen organisatie. Maar echt structureel veranderd heeft het me niet, ik denk wel dat ik nog dezelfde ben als drie jaar geleden.

Wat verwacht je dat er veranderd voor de provincie [plaats]?

Het veranderd wel omdat het land is best wel in opkomst, ik geloof ook wel heel erg in het onderwijs en dat er dus meer een toekomst voor die mensen daar is. Alleen ik denk dat het wel langzaam gaat, dat bepaalde dingen uiteindelijk van generatie op generatie over zouden moeten gaan.

Wat veranderd er voor het initiatief?

Ik hoop dat wij over vijf jaar nog wat groter zijn maar dan nog wel klein, zodat we wel alles nog zelf doen en zo transparant mogelijk. En ik hoop wel dat we meer mensen erbij hebben en dat we gewoon wel wat stabiel zijn zeg maar. Je merkt dat we nu nog best wel in de kinderschoenen staan en erg tegen dingen aanloopt en dat er nog veel dingen geregeld moeten worden maar dat we zegt we een structurele stroom van geld binnen krijgen door middel van de donateurs en de projecten eromheen.

Hoe proberen jullie zo transparant mogelijk te zijn?

Door altijd onze cijfers over te kunnen leveren en door zeg maar van het geld inzamelen hier tot aan het fietsen kopen daar en het uitreiken allemaal in eigen handen te hebben. De cijfers leveren we over via een software programma, via Exact en door een keer per jaar een jaarverslag uit te reiken. Die kunnen we ook gewoon ten alle tijden overleveren. Van de website zouden we nog wat meer gebruik kunnen maken. We gebruiken de website natuurlijk om mensen te verwijzen naar, daar staat gewoon duidelijk uitgelegd over wie we zijn en wat we doen, er staan wat foto's op en wat ons bankrekeningnummer is, dat is ook belangrijk. Daar staan wel al onze contactgegevens, maar zoals ik al zei we zijn bezig om een nieuwe website te maken want ik vind deze niet zo mooi en geschikt en we moeten er iets tijd in steken omdat het natuurlijk best wel belangrijk is in deze tijden.

Wat verwacht je dat er in de internationale samenwerking veranderd?

Niet zoveel, wij zijn heel erg gericht op het individu daar, niet op het grotere, niet om het land te helpen maar gewoon daar de arme gezinnen.

Wat verwacht er voor jou veranderd?

Ik zou wel graag nog steeds in de ontwikkelingssamenwerking willen blijven werken maar dan op het staten niveau, daarvoor studeer ik natuurlijk internationale betrekkingen. En het blijft gewoon een heel moeilijke kwestie, wat is nou goede ontwikkelingssamenwerking? daar raak je nooit over uitgepraat, dat vind ik gewoon interessant, daar zou ik wel in verder willen.

Interview 5

A. Wat doet het PI?

De [initiatief] is een digitale marktplaats voor kleinschalige ontwikkelingsprojecten. Ik kan er een uur over doorpraten. Particuliere initiatieven en dat begrip nemen we eigenlijk best wel breed. We hebben een Nederlandse website en een Engelstalige website en op die Nederlandse website zijn het Nederlanders die vertegenwoordiger zijn van een project in een ontwikkelingsland. Dus denk aan stichtingen maar je kunt ook als individueel persoon een project aanmelden. Op de internationale website zijn het mensen die bij een NGO of een CBO werken, of het zijn bijvoorbeeld, we hadden bijvoorbeeld iemand in Nieuw-Zeeland die ook weer geld inzamelde voor een project in Nepal.

B. Waarom is het belangrijk om mensen in ontwikkelingslanden te helpen met een digitale marktplaats?

Er zijn zoals je weet 15.000 particuliere initiatieven in Nederland en over de wereld ontelbaar denk ik, want ik was laatst in Kenia en toen kwam ik er achter dat er 100.000 NGO's in Kenia zijn. Dus er is genoeg initiatief zeg maar en die mensen zijn vaak heel erg ambitieus en die kunnen heel veel voor elkaar krijgen maar zitten soms ook een beetje in hetzelfde kringetje te vissen. Dus in de zin van dat ze op zoek zijn naar donaties en doordat ze de ruimte krijgen op de marktplaats kunnen ze ook nieuwe donateurs vinden. En daarbij bemoeien we ons ook een beetje met de kwaliteit van particuliere initiatieven ook van de projecten van de particuliere initiatieven. In die zin, voordat een project op de website komt moet het voldoen aan een aantal voorwaarden waaronder een gespecificeerde begroting, de exacte beschrijving van de locatie, beschrijving van hoe de organisatie in elkaar zit, op welke manier ze nagedacht hebben over duurzaamheid en doordat wij die vragen stellen worden mensen aangemoedigd om daar wat meer over na te denken, zich er wat meer in te gaan verdiepen en ook in sommige gevallen dat met hun partnerorganisatie te gaan overleggen. In onze beleving draagt dat bij aan de kwaliteitsverbetering van die projecten. Hiernaast wil je ook stimuleren dat mensen van verschillende projecten aan elkaar advies kunnen geven via de marktplaats. *Waarom is dat belangrijk?* Uit allerlei onderzoeken is gebleken dat er niet heel veel wordt samengewerkt en dat merken wij ook dat veel mensen eigenlijk met oogkleppen op aan het werk zijn, terwijl er misschien een paar straten verderop is ook een NGO aan de slag die misschien wel, doordat je kunt samenwerken, kun je een vrachtwagen delen waardoor je de kosten naar beneden brengt voor vervoer. Dus het loont vaak wel om samen te gaan werken maar mensen zijn zo bezig met hun eigen dingetje. En op de [initiatief] zien ze wat anderen mensen aan het doen zijn en sommige mensen nemen uit eigen beweging contact op met iemand die bij hun om de hoek blijkt te werken of op hetzelfde onderwerp zoals bijvoorbeeld. We hebben twee bijenprojecten waarbij imkers opgeleidt worden, eentje in Uganda en eentje in Ghana en die mensen hebben elkaar ontmoet bij de 1% borrel, dat doen we een keer per maand en nu doen ze allerlei dingen samen.

D. Wat is het doel van het PI? Wat proberen jullie te bereiken.

We hebben een hele mooie uitgeschreven visie en dat is, mensen in ontwikkelingslanden tools aanbieden zodat ze zelf in staat zijn om kennis en geld en euh tijd van mensen te bereiken zodat ze hun eigen levensomstandigheden kunnen verbeteren. Dus we stimuleren en we hebben hier ook een [initiatief] coachings-systeem en dat zijn nu alleen mensen uit Nederland maar uiteindelijk willen we ook wereldwijd coaches gaan trainen. Dat zijn mensen die vanuit de gedachte ik wil 1 procent van mijn tijd investeren om mensen in ontwikkelingslanden te gaan helpen, die worden gekoppeld aan zowel Nederlandse

projecteigenaren als internationale en die coaches stimuleren wij dan weer om ook die mensen aan te moedigen om zoveel mogelijk ook lokaal de mensen eigenaarschap te geven over de projecten. Mensen hebben veel de neiging om hier vanalles te organiseren en dan vergeten ze eigenlijk dat het lokaal ook wel handig is als iedereen weet wat er aan de hand is en waarom er ineens een toiletgebouw staat en wie daar dan verantwoordelijk voor is.

E. Wie is er bij het PI betrokken, intern en extern?

Intern hebben we een team met zes vaste medewerkers en vijf vrijwilligers en extern hebben we 5124 leden. Die leden zijn ook mensen die niet alleen maar geld geven maar ze bellen en ze mailen van ik wel wat meer doen voor de [initiatief] en dan maakt bijvoorbeeld iemand een animatiefilmpje of iemand gaat helpen met de marketing. *Hoe kunnen leden hun 1 procent investeren?* Je kunt zelf een project uitzoeken waar je misschien geld aan over wil maken, als je echt iets wil doen dan kun je bij [initiatief] doen, kun je allerlei concrete opdrachten vinden, bijvoorbeeld het maken van een marketingplan of het verbeteren van een website. Daar kun je dan op inschrijven, dan wordt je gekoppeld aan de projecteigenaar, die gaat je dan uit leggen wat hij of zij precies wil en dan online kun je volgen hoe die taak wordt uitgevoerd.

F. Waarom heb je juist voor dit initiatief gekozen?

Ik heb ooit in Suriname stage gelopen en dat was de eerste keer dat ik dacht van goh wat interessant dat er dus een land in de wereld is waar de situatie zo bizar anders is dan bij ons, toen dacht ik nog dat dat heel beperkt was. Ik deed onderzoek in het onderwijs en toen zag ik allemaal kinderen en toen zag ik een leerkracht en die leerkracht zat een beetje ongeïnteresseerd achterover. Ik dacht van maar jullie moeten leren als een gek want er hartstikke veel hier te doen en je kunt op het gebied van landbouw van alles en nog wat te ontwikkelen en die kinderen die moeten dat weten want dan kunnen ze hun land verbeteren maar dat gebeurde dus niet en tegelijkertijd zag ik allemaal grote jeeps door Suriname rijden met Unicef en ehh toen dacht ik van nou hoe kan dat toch allemaal, toen zeiden ze 'nou dan moet je een keer naar Afrika gaan want daar is het pas echt heel erg, daar hebben ze nog niet eens klaslokalen. En toen dacht ik nou dan ga ik op zoek naar een project in Afrika en toen kwam ik in Ghana, toen ging ik Nederlandse studenten begeleiden die in een heel klein dorpen gekoppeld werden aan lokale studenten en boeren en leerkrachten en toen werd mijn verwondering alleen maar groter ik snapte niet dat er zo ontzettend veel geld in die ontwikkelingshulp gaat.. En wij worden hier natuurlijk ook opgevoed met het idee van die mensen zijn zielig en we moeten ze geld geven anders redden ze het niet, toen kwam ik daar en toen zag ik eigenlijk helemaal geen zielige, ik bedoel de situatie was wel vaak schrijnend, kinderen die doodgaan aan dingen waar je natuurlijk helemaal niet meer aan dood hoeft te gaan, maar ik zag geen zielige mensen, ik zag juist hele sterke mensen die allerlei hele goede ideeën hadden waarmee ze hun eigen situatie zouden kunnen verbeteren. Toen kwam ik terug en toen was ik helemaal in de war en toen zei ik tegen mijn vader van hoe zit dat nou, mijn vader is professor in de internationale betrekkingen, hij zei misschien moet je gewoon nog even gaan studeren en toen heb ik een minor en een master international development studies gedaan aan de UVA. Toen werd ik eigenlijk nog droeviger want toen dacht ik als het zo in elkaar zit dan is het wel heel ernstig, dus dat er zoveel geldstromen en ik tientallen van ministers die drie auto's wilden hebben en toen dacht ik van dat heb je niet van je krantenwijk betaald. Daar gaat natuurlijk ook gewoon ontwikkelingsgeld naartoe en toen dacht ik dit moet veranderen gewoon en dat is sindsdien mijn missie. En toen ik afgestudeerd was ging ik solliciteren in de grote boze OS wereld en toen kwam ik als leek natuurlijk niet aan een baan. Op een gegeven

moment toen kreeg ik van een vriendin, die had een project in Zuid Afrika, kreeg ik een link naar de 1% procent club en toen dacht ik, dit is het, dit is helemaal fantastisch en toen heb ik een profiel ingevuld met een foto en erbij gezet, ik ben opzoek naar een baan. Toen kreeg ik een mailtje van Anna, zij waren toen net begonnen een paar maanden van kom je een keertje langs om te kletsen. Toen was ik net 's ochtends bij Oxfam Novib geweest en die hadden tegen mij gezegd van, ja als je hier wilt komen werken dan moet je allerlei assessments doen en rollenspellen en dan moeten we echt zien dat datgene wil doen wat waar dit over gaat. Ik snapte eigenlijk niet waar dat dan over ging, het was enorm bureaucratisch en toen 's middags toen kwam ik hier en we waren meteen verliefd op elkaar en sindsdien ben ik niet meer weggegaan. Een paar maanden hebben later we een subsidie MFS jong en vernieuwend aangeschreven, dat is die subsidieronde bij buitenlandse zaken, toen hebben we dat gekregen en konden we nog een paar mensen in dienst nemen. Nu gaan we waarschijnlijk mee met Oxfam Novib in een alliantie voor een nieuwe subsidieronde voor 5 jaar. Ik denk eigenlijk dat het wel gaat lukken, Oxfam Novib is natuurlijk een van de grootste spelers in het veld.

A. Heel breed, wat zijn de grootste problemen voor mensen in ontwikkelingslanden?

Ik denk dat, daarom vind ik de missie van de [initiatief] ook heel mooi, zij hebben niet de middelen en kennis in handen om hun situatie echt te kunnen verbeteren. Je hebt een aantal NGO's en CBO's die hebben hun weg gevonden in het subsidie-oerwoud, nou die krijgen dan vaak wel subsidies voor dingen, dat kan natuurlijk ook in een keer stoppen. Maar je hebt natuurlijk ook een heleboel mensen die ook hele interessante ideeën hebben maar die nog niet helemaal snappen hoe je met bepaalde termen subsidies kunt krijgen. Ik vind dat je dat moet simplificeren door in plaats van te praten over capacitybuilding gewoon te zeggen van het is handig dat mensen meer kennis krijgen over landbouw of over de dingen waar zij hun geld mee verdienen. Dus ik vind dit systeem interessanter dan een groots, een beetje ondoorzichtig systeem.

Wat gebeurt er op dit moment in ontwikkelingslanden?

Ik denk dat er heel veel goede dingen gebeuren die wij hier niet allemaal zien in het Westen, tegelijkertijd zijn er natuurlijk ook grote structuren, handelstructuren die er voor zorgen, bijvoorbeeld in Ghana heb je heel veel potentie voor een goede kippenvleesindustrie maar die zal onder de huidige omstandigheden nooit succesvol kunnen worden omdat er zoveel subsidies naar vooral Nederlandse kippenboeren gaan. Ik ben zelf ook een keer meegegaan naar de hoofdstad en toen kwamen in zo'n grote loods en die was helemaal vol met ingevroren kip uit Nederland, die was gewoon de helft van de prijs van de lokale kip. Voor grote hotels enzo was het helemaal niet interessant om lokale kip in te kopen die kochten gewoon die vieze Nederlandse kip. Ik denk dat dat soort structuren, dat zorgt er wel voor dat het heel lastig is, om een soort onafhankelijkheid van het westen te creëren. Zo ook eigenlijk alle grondstoffen, diamanten en dan heb je natuurlijk nog een vrij ingewikkeld systeem, en de corruptie van regeringen dat is natuurlijk ook een heel vervelend probleem.

Waarom blijven de problemen volgens jou voortbestaan?

Ik denk dat boek van Dambisa Moyo, over dead aid, ik ben het wel grotendeels met haar eens dat grote stromen met geld, hulpgeld, van regering naar regering, die bilaterale hulp dat dat niet zo heel erg goed idee is want daar houdt je volgens mij ook gewoon bepaalde structuren mee in stand. Net zo goed als je hier het uitkeringssysteem hebt, je zegt ik kan geen baan vinden, dan krijg je een uitkering, in hoeverre ben je dan nog enorm gestimuleerd om iets te gaan zoeken om alles eruit te halen wat erin zit om een

leuke baan te vinden. Dan moet je zelf heel veel levensenergie hebben wil je dat gaan doen maar het subsidiesysteem op zich stimuleert dat niet echt.

Wat zijn de moeilijkheden voor initiatieven?

Zij geven aan dat zij zelf ondersteuning willen bij het ophalen van fondsen en bij pr, marketing. Tegelijkertijd denk ik dat door inhoudelijk sterker te worden, dus als jij beter kan vertellen van ik heb gewoon een heel goed project want we gaan dit en dat en dit doen en we zorgen ervoor dat het onafhankelijk wordt en dat ze een inkomensafhankelijke strategie hebben enz. Als je dat goed op poten hebt en je maakt dat goed zichtbaar dan denk ik dat je uiteindelijk dat mensen doordat dat idee zo goed in elkaar zit vanzelf wel enthousiast worden en geld zullen geven en dat zal met fondsen hetzelfde zijn. Ik denk dat de moeilijkheden voor particuliere initiatieven vooral organisatorisch zijn, mensen zitten hier halen hier geld op, moeten daar vaak allerlei beleidsmatige aanvragen voor schrijven maar hebben tegelijkertijd te maken met een werkelijkheid daar die heel anders in elkaar zit. Dus mensen andere prioriteiten, mensen hebben een andere manier van met elkaar omgaan. Het afkopen andere mensen is ook niet heel vreemd, dat hoort ergens in de structuur en dat kun je hier natuurlijk lastig in je begroting zetten.

B. Hoe zou jij de situatie van particuliere initiatieven in Nederland omschrijven?

Ik denk heel verschillend, er is zo'n enorm verschil in professionaliteit en kwaliteit van de projecten en de werkwijze van particuliere initiatieven. Sommigen zijn ontzettend succesvol, er zijn natuurlijk ook heel veel bedrijven die een particulier initiatief onder de arm nemen en helpen. Er zijn ook hele dorpen die een particulier initiatief ondersteunen met geld. Mja ik denk dat het ergens misschien wel lastiger voor hen wordt en dat ze ook wel aangemoedigd worden om wat meer te laten zien van hun werkelijke resultaten, zodat mensen daardoor ook meer vertrouwen krijgen in dat zij ook echt goede en concrete dingen aan het doen zijn. Ik denk dat netwerk ook een heel belangrijk aspect is van de strategie van een initiatief, als je geen linkedin of, twitter of facebook hebt dan is het ook alweer een stuk lastiger om je publiek te bereiken. *Wat maakt sommige initiatieven succesvol en anderen niet?* Ik denk, zeg maar in mijn beleving is enthousiasme heel erg belangrijk en positieve energie, dat ze het leuk vinden om dingen te laten zien van wat er allemaal gebeurt in die landen. Dat is ook heel belangrijk voor de mensen die de projecten gaan ondersteunen. Sommige particuliere initiatieven zijn zo vaak teleurgesteld, of ik moet zeggen een bepaalde groep, dat ze een beetje cynisch en chagrijnig zijn geworden en daardoor is het zonde want daardoor, als je zelf niet zo enthousiast meer bent dan is het natuurlijk lastig om andere mensen te enthousiasmeren. Het wordt in sommige gevallen ook nog wel een beetje als morele plicht voorgeschoteld, ik denk vooral bij de wat oudere garde en dat past bij onze generatie denk ik helemaal niet meer. Ik had daar laatst nog een gesprek met iemand van [initiatief] over, die zei ook van ja, je kan mij niet verplichten om een project te gaan steunen ofzo, ik ga het steunen als ik het leuk vindt als het mij aanspreekt maar niet omdat het moet ofzo. *Hoe ziet het verschil eruit tussen de oude en nieuwe garde?* Dat is natuurlijk heel zwart/wit, helemaal niet genuanceerd ofzo, je hebt mensen die presenteren het als een morele plicht zo van, en die schrijven dan in hun projectplan van, 'deze kansloze kinderen hebben geen toekomst en ze kunnen helemaal niets, het is heel zielig en jullie moeten ons steunen'. Ik vind dat zelf heel vervelend, ik ben daar zelf geweest en ik heb andere dingen gezien, ik denk niet dat het echt helpt om op die manier te worden gepresenteerd. Tegelijkertijd snap ik het ook wel want zij zitten zo dicht op de situatie dat je er natuurlijk ook wel wanhopig van wordt, dat je denkt van waarom geven jullie dan niet gewoon effe een tientje. Met heel veel tientjes kan ik gewoon die situatie verbeteren. Dat is natuurlijk ook wel frustrerend dus zij zijn ook heel erg op zoek naar manieren om

mensen enthousiast te maken. We zien dat trainingen of workshops niet minder gesteund worden dan de bouw van huizen. We hebben bijvoorbeeld een voorbeeld van twee jongens die werken ook bij Yacht van Randstad en die hebben een enorm groot Linked-in netwerk. Die hebben dus een project colonia, het is een heel duidelijk verhaal, iedereen die het leest die begrijpt wel waarover het gaat. Ze hebben inmiddels nu al drie projecten kunnen realiseren, doordat ze elke keer via hun netwerk met zoveel enthousiasme mensen oproepen, stort een tientje, weet je wel, ze voegen iedere keer informatie toe dus het is heel concreet en zichtbaar. Dat is denk ik, voor de [initiatief] werkt dat goed. De enthousiaste mensen zijn mensen die gewoon meer de kracht van mensen in ontwikkelingslanden in beeld brengen en resultaten op zo'n manier, zij stellen zichzelf ook helemaal niet de vraag of die mensen dat wel kunnen of niet, zij zien alleen maar goede resultaten en zij brengen dat in beeld. Natuurlijk gaan er ook dingen mis, wij zijn ook bezig met het organiseren van de briljante mislukkingen award binnen de OS, daarmee willen we ook stimuleren dat, iedereen die in een ontwikkelingsland heeft gewerkt die weet dat er af en toe ook wat mis gaat en dat gaat ook bij de grootste organisaties net zo goed gaan er wel eens wat dingen mis. Het is volgens mij heel goed om dat in beeld te brengen zodat andere mensen daar ook weer van kunnen leren, weet je wel, dat ze denken van dat is niet zo handig om dat op die manier aan te pakken. Je benaderd mensen daarmee ook gelijkwaardig en zakelijk. Dat je je gewoon realiseert, we leven met z'n allen op een aardbol, wij zijn toevallig hier geboren en mensen in Afrika zijn in een hele andere situatie geboren maar dat betekent niet dat de een beter is dan de ander. Projectvoorstellen die uit de community komen zijn ook vaak supergoed, die mensen die zitten er nog meer bovenop dat mensen hier in Nederland. Zij hebben zoiets van we kunnen jullie ook wel gebruiken, gewoon iets meer van een zakelijke benadering wat ook niet zo gek is.

C. Waarom heb jij gekozen je in te zetten voor mensen in ontwikkelingslanden?

Ik zie het vooral voor me als een voorbeeld van een andere structuur die mogelijk is. Zo zie ik ook de link tussen mijn positie bij de [initiatief] en bijvoorbeeld [initiatief], dat ik denk van, het is gewoon goed om te laten zien dat andere structuren ook directer, concreter en transparanter kunnen zijn. Dus om ook mensen aan te moedigen om bij de huidige structuur vragen te stellen, is het inderdaad wel een goed idee zoals we dat nu hebben georganiseerd. We zijn ook een conferentie aan het organiseren met [initiatief], dan willen we ook met 200 mensen gaan praten over van ja hoe zit het nu in elkaar, hoe zou het anders kunnen en dan vervolgens ook actieplannen maken om dat werkelijk anders te krijgen. *Wat zijn volgens jou nog meer structuren die het lastig maken voor mensen in ontwikkelingslanden?* Ik denk dat braindrain daar heb ik ook veel over gesproken in mijn onderzoeken, dat dat ook een heel groot probleem is. Omdat mensen zodra zij opgeleid zijn, ja de mogelijkheden zijn ontzettend beperkt en echt om vanuit die positie zelf een eigen onderneming op te starten. Daar heb je ook bepaalde kennis voor nodig en het lef om dat te doen en op het moment dat je een alternatief krijgt in een ander land waarmee je twee keer zoveel geld verdiend dan is het voor sommige mensen natuurlijk een makkelijke keuze. Met als gevolg dat er weer ontzettend geld teruggestuurd wordt naar ontwikkelingslanden, wat daar ook weer een bepaald gedeelte van de mensen lamlegt omdat ze denken van ja er komt toch elke maand geld van mijn familie, dan ga ik niet hemel en aarde bewegen om zelf iets op te zetten.

Hoe ben je bewust geworden van de situatie? Ik denk door mijn studie, ik vind Obama altijd een enorm goed voorbeeld van iemand die precies snapt hoe de maatschappij in elkaar zit. Doordat hij zegt van jongens, ik ga het niet voor jullie oplossen, jullie moeten de handen ineenslaan en gewoon zelf aan de slag gaan en wij kunnen daar misschien wel iets bij aansluiten maar je moet niet gaan zitten wachten ofzo. Dat was voor mij gewoon echt een enorme Boost ook, dat ik dacht van, dat is volgens mij de juiste boodschap. Ik ben een enorme Paolo Freire dat is een Braziliaanse pedagoog en hij zegt dus van je kunt

voor de klas gaan staan en je kunt dingen vertellen en dan nemen ze misschien ik weet niet hoeveel procent daar van op. Hij zegt, je kan beter gewoon iedereen om een tafel zetten en met elkaar daarover gaan praten, want daardoor wordt je bewust van bepaalde dingen. Ik ben dus op dit moment aan de lopende band ronde tafel sessies aan het organiseren vanuit [initiatief]. Omdat ik denk van ja doordat iedereen zo met elkaar over bepaalde onderwerpen gaat praten wordt je steeds meer bewust van ja wat gek eigenlijk. Dan moet je natuurlijk een soort actie organiseren waardoor je ook werkelijk dingen kunt veranderen. Bij de [initiatief] zijn we continu aan het kijken van is dit het gene van wat we nu aan het doen zijn, of hoe we de marktplaats hebben opgericht, werkt dat goed of moet het anders, of alleen bepaalde aspecten. Dat doen we door alle feedback die we krijgen heel serieus te nemen en klankbordsessies organiseren voor de leden en voor de projecteigenaren zodat we gewoon continu terugkrijgen van werkt die of werkt dit niet, dan gaan we nadenken hoe we dit anders kunnen krijgen of doen.

A. Hoe gaan jullie dan te werk?

In eerste instantie bestond het werk voornamelijk uit het checken van die projectvoorstellen en sinds half juni hebben we 16 coaches getraind en nu is mijn werk eigenlijk meer de koppeling maken tussen de coach en de projecteigenaar. Die coaches zijn getraind in een weekend van wat ie allemaal kan doen om die projecteigenaar te helpen. Zij gaan in principe gewoon met z'n tweeën aan de slag en als een coach vragen heeft ofzo dan kan die altijd weer bij mij terecht. Ik doe dan nog die final check van de projectvoorstellen voordat die online wordt gezet om te kijken, staat alles wat er in moet staan, staat dat er in. De locatie moet eigenlijk zo specifiek mogelijk beschreven worden, zelf vliegen we niet overal naartoe om te checken of het wel bestaande projecten zijn maar er zijn natuurlijk een heleboel mensen die aan het reizen zijn of ergens wonen, of expat zijn. Doordat je zegt van nou het buurthuis dat we nu aan het bouwen zijn ligt op de hoek van die en die straat kan je er natuurlijk altijd langs en als iemand er langsgaat en die zegt nou er staat helemaal geen buurthuis dan kan die dat ook weer aangeven op de website, waardoor we gewoon zoveel mogelijk transparantie geven aan het project. Tegelijkertijd die begroting is denk ergens belangrijk, het gevaar is altijd dat er ergens geld verdwijnt, dus ik denk dat als je van te voren goed afsprekt met je projectpartner van hoeveel kost dit werkelijk en de projectpartner maakt een gespecificeerde begroting op en je zet die online dan a komt dat betrouwbaarder over en b je hebt een soort stok achter de deur, als het uiteindelijk veel duurder was dan kun je zeggen van ja we hebben dit geld opgehaald, dus je krijgt een wat zakelijkere overeenkomst.

B. Waaruit bestaat het werk van het PI?

C. Welke dingen hebben jullie tot nu toe bereikt?

We hebben 103 projecten gerealiseerd en 267 duizend euro opgehaald, van die 103 projecten die we hebben gerealiseerd, is waarvoor we dan het geld hebben opgehaald en dan gaat het gewoon van start. Zodra het van start gaat is het voor ons gerealiseerd maar dan moeten ze wel daarna een eindevaluatie schrijven. Ze moeten officieel nog 6 maanden doorbloggen over wat er allemaal precies gebeurt en inderdaad een eind blog schrijven van het is allemaal goed gegaan of het is toch allemaal anders gelopen dan we verwacht hadden. Er zijn ook 21 [initiatief] doen taken gerealiseerd. We zijn sinds april 2008 bezig.

D. Wat zijn de moeilijkheden van het werk?

Ik zeg altijd we zijn eigenlijk een nieuwe trui aan het breien maar we weten eigenlijk nog niet hoe de trui eruitziet, zo voelt het ook wel echt. Ergens weten we welke kant het opmoet maja er is nog niet echt, er zijn wel vergelijkbare initiatieven zoals [initiatief], [initiatief] en [initiatief] enzo. Wat [naam] en [naam] eigenlijk willen neerzetten is ontwikkelingssamenwerking 2.0, dus dat het niet meer is van zender naar ontvanger, gewoon iedereen met elkaar in contact brengen, het is gebaseerd op web 2.0, als gebruiker maak jij internet en zo is het ook met ontwikkelingssamenwerking. Een project is ook niet een statisch iets, projecteigenaren zijn ook vrij om dingen aan te passen en ook meer uitleg te geven. We hebben ook wel eens meegemaakt dat ze eerst training wilde geven maar dat het toch handiger was om eerst walkietalkies aan stroperjagers te geven. Toen hebben ze dat gewoon helemaal uitgelegd en dan snap je als donateur ook gewoon dat dat handig is. *En in jouw functie?* Het makkelijke is dat mensen minstens net zo enthousiast zijn als ik, dus dat is echt heel prettig. Ik ben al het volgende coachweekend aan het organiseren en ik heb al 20 aanmeldingen van alle mensen die allemaal zeggen net als ik van 'dit is het en ik wil hier aan meewerken'. Dat is gewoon fantastisch om daar elke dag in te zitten. Het lastige is dat het managen eigenlijk wel, je ziet in mijn e-mailbox per dag wel 100 e-mails ofzo en dat is af en toe best lastig. Ik bedoel uiteindelijk geef ik iedereen gewoon aandacht en antwoord maar om het te verdelen tussen echt opzetten van nieuwe projecten zoals een coachingsysteem of betere kwaliteitswaarborging en tegelijkertijd dagelijks je e-mails bijhouden. Tegelijkertijd is dat ook weer hartstikke leuk. Duurzaamheid is een van de onderdelen in het projectformulieren we zijn nu bezig ook met het ontwikkelen van een project scorecard, ik weet niet of jij inch kent, inch is daar een beetje vergelijkbaar mee, is een website waar heel veel restaurantjes in Nederland op staan en iedereen die een keer in een restaurant is geweest die kan dan commentaar geven, ik vond het vreselijk of ik vond het heel leuk. Dat is ook het idee wat het project scorecard inhoud, mensen kunnen dan zeggen van nou ik heb het projectvoorstel gelezen en ik vind, zij schrijven op bij duurzaamheid dat het duurzaam is omdat ze zoveel subsidie hebben, dat komt weleens voor, maar eigenlijk vind ik dat helemaal niet zo duurzaam. En daarmee willen we projecteigenaren ook stimuleren om daarover na te denken en te denken van ja het is eigenlijk ook helemaal niet zo duurzaam, laten we eens kijken hoe ik het op een andere manier duurzaam kan maken. Ik vind die definitie van het Bruntland rapport heel mooi, dat je zegt je zorgt ervoor dat datgene wat je nu neerzet dat dat ook voor de toekomstige generaties bruikbaar is. Het is natuurlijk nooit een garantie, ik bedoel als er een tsunami komt of een overstroming ofzo dan kun je nog zo nagedacht hebben over duurzaamheid maar dan is het gewoon natuurlijk afgelopen. Maar in je organisatie dus het verantwoordelijk maken van bepaalde mensen, het betrekken van bepaalde mensen bij het opzetten van iets, lijntjes leggen met de overheid, die hebben vaak ook in ontwikkelingslanden wel potjes voor dingen en je moet dat natuurlijk wel opzoeken en organiseren. *Waarom is transparantie belangrijk voor de [initiatief]?* De [initiatief] werkt eigenlijk ook als een soort sociaal controle systeem, dus doordat je zegt van de wereld bestaat uit allemaal mensen en als jij iets hebt opgezet en ik ben jouw buurvrouw en je denkt dat doe jij alleen maar omdat je er zelf rijk van wordt dan kan ik dat natuurlijk tegen iemand zeggen die jou subsidie geeft. Als je allemaal van dat soort mensen met elkaar in contact brengt of in ieder geval een ruimte biedt waar mensen die conversatie kunnen houden. Het werkt eigenlijk een beetje hetzelfde als wikipedia doordat er steeds weer nieuwe controles worden uitgevoerd.

E. Met wie wordt er allemaal samengewerkt en hoe dan?

F. Hoe zie jij de PI in de ontwikkelingssamenwerking?

5 Eigen bijdrage

A. Wat doe je zelf in het PI? Hoe zien jouw taken eruit?

B. Waarom heb je besloten om wat aan het probleem te gaan doen?

A omdat ik het systeem wil veranderen, ik weet niet of dat kan hoor, of in ieder geval een bijdrage leveren en b. ik kan eigenlijk niets anders meer doen sinds ik dit allemaal gezien heb en geconstateerd, denk ik van ja, zolang ik het idee heb dat ik echt iets bijdraag wil ik dat wel blijven doen, stel dat op een gegeven moment dat de armoede is opgelost ofzo, dan ga ik wel iets anders doen. Tja want je kan per dag zo'n drie of vier congressen bezoeken over ontwikkelingssamenwerking en over hoe de armoede opgelost kan worden. Natuurlijk is het niet gek om ook af en toe na te denken over de grotere structuren en daar met elkaar over te praten. Vaak is het een beetje een klaagzang waar dan geen concrete handelingen uit voortkomen. Of het wordt een hele abstracte filosofie waarbij iedereen elkaar een beetje zit aan te kijken, ja ik weet ook niet wat het betekend maar het klinkt wel interessant.

C. Wat is voor jou belangrijk aan het werk dat je doet?

Ik krijg er ontzettend veel energie van en ik wordt er ook heel erg gelukkig van en ik vind het leuk om elke dag met enthousiaste mensen die een beetje dezelfde visie hebben te praten en te e-mailen en ja..

D. Wat levert het jou op?

Stel dat iemand zegt van ik yes ik heb weer een heleboel mensen gevonden die mij gaan helpen bij het bouwen van een schoolje of die gaan trainen allerlei mensen of het geven van breakdancelessen in Guatamala zodat de straatkinderen een alternatief krijgen, daar wordt ik gewoon heel gelukkig van, dan denk ik van ja, volgens mij gaat het in het leven daar ook wel een beetje om als je.. er zijn natuurlijk mensen die heel erg op zoek zijn naar heel veel geld verdienen en uiteindelijk komen ze dan bij de psychiater terecht, dan zien ze de zin van het leven niet, dat soort dingen.

E. Hoe zie jij jouw eigen bijdrage?

Ik denk dat ik door mijn kennis en ervaring die ik heb opgedaan een waardevolle bijdrage kan leveren. En tegelijkertijd sta ik gewoon continu heel erg open voor als mensen bepaalde dingen toereiken en zeggen dit werkt niet voor mij ofzo dan neem ik dat altijd gewoon in overweging, als input voor verbetering bij onszelf en bij mijn eigen werkwijze. Sommige mensen vinden me te positief, maja ik geloof gewoon heel veel in de potentie en ik de kracht van mensen, ik bedoel ik ben niet naïef dat als dingen echt niet werken dan kan ik dat ook wel concluderen maar ik ben over het algemeen wel vrij positief ingesteld.

F. Wat vindt je moeilijk aan het werk dat je doet?

G. Heeft het jou veranderd als persoon?

Ja. Nou ja, ook vooral in positieve zin, ik weet ook nog wel toen ik hier net binnenkwam, al die ambitie en die energie enzo dat zat allemaal wel ergens in mijn hoofd. Maar doordat ik nu al twee jaar lang de kans heb om met iedereen daarover te praten en mensen erbij te betrekken en ik heb natuurlijk ook best wel veel vrijheid binnen de [initiatief] omdat ik een van de eerste werknemers was, of eigenlijk de eerste, dus dat geeft heel veel vrijheid om dingen op te zetten en een beetje te experimenteren en aan te pakken. Dat heeft me ontzettend veel zelfvertrouwen gegeven.

Wat verwacht je dat er veranderd in de toekomst voor: de mensen? Nederland?

Ik verwacht dat er steeds meer mensen zijn die dit zullen ontdekken en zullen denken van ja, dit vind ik leuk en ik vind het goed en het draagt echt iets bij en dat zij ook allemaal mee gaan doen. En tegelijkertijd verwacht ik ook wel dat andere organisaties deze werkmethode zullen overnemen en daar ik ook weer een goed gevoel over dat ik denk van ja dat is mijn reden om bij te dragen, dat de systemen veranderen.

Het PI?

Ik denk dat het ook voor hun een boost geeft om te zien hoeveel mensen echt wel een bijdrage willen leveren zolang je maar communiceert wat je aan het doen bent. Die reacties krijgen we nu eigenlijk al best wel vaak, van dat ze zeggen van wat is dit leuk. We hebben ook wel minder positieve reacties van mensen die zeggen van dit werkt niet voor ons. Dat heeft dan bijvoorbeeld de reden dat ze niet zo'n groot online sociaal netwerk hebben of dat ze niet weten wat ze daar precies mee aan moeten en dan werkt het vaak niet zo goed. Je ziet toch dat mensen behoefte hebben ook in het bedrijfsleven in eigenlijk alle hoeken van de samenleving om contact met mensen te hebben en dat mensen elkaar willen opzoeken en met elkaar over dingen willen praten en zo en dat is natuurlijk de perfecte basis.

De IS?

Ik verwacht dat ook daar gewoon het menselijke aspect weer meer op de voorgrond komt en dat het bureaucratische en het institutionele ja dat dat hopelijk langzamerhand wat meer afgebroken wordt. Of inderdaad Dat mensen wat meer gaat overwegen, moet ik inderdaad 20 rapporten die niemand leest over dit schrijven of kan ik beter een filmpje maken en wat foto's en mensen interviewen, is dat niet veel veelzeggender?

Jezelf?

Ik hoop gewoon dat als het in deze lijn doorgaat dan ben ik heel tevreden, ik vind het zelf ook steeds interessanter worden en steeds ik ben zelf ook een beetje aan het nadenken over bijvoorbeeld die economie transformers dat lijkt me heel interessant om na te denken over andere manieren waarop de economie georganiseerd kan worden. Nou ja uiteindelijk zou je gewoon moeten zeggen dat de overheid veel beter voor mensen zou moeten zorgen en dat ziekenhuizen, onderwijs, gezondheidszorg en zo dat moet natuurlijk gewoon, vind ik, door de overheid worden gefaciliteerd.

Interview 6

Wat doet stichting [initiatief]?

We hebben een project [plaats] dat is een stad in Zuid-Nepal en we hebben daar samen met een Nepalese organisatie die doet het uitvoerende werk inmiddels een opvangtehuis voor vrouwen die te maken hebben gehad met geweldssituaties dus vrouwenhandel, huiselijk geweld, uitsluiting, verstoting nou dat soort dingen. In dat opvanghuis wonen inmiddels 10 vrouwen en 6 van hun kinderen en de kinderen die gaan naar school en de vrouwen volgen allemaal cursussen, zoals het maken van kaarsen, computercursus, naaien, allemaal dat soort dingen. De bedoeling is dat ze ongeveer 1,5 jaar in het huis wonen, ze wonen er nu een jaar, het project loopt een jaar, en na die 1,5 in staat zijn om bijvoorbeeld daar hun eigen bedrijfje op te starten of ergens anders werk te vinden bij een andere organisatie om op die manier in hun eigen inkomen te kunnen voorzien. Deze doelgroep loopt er heel vaak tegen aan, als vrouwen in Nepal gaan trouwen dan gaan van het huis van hun ouders gaan ze inwonen bij de familie van hun man. En als ze gaan scheiden, bijvoorbeeld omdat ze te maken hebben gehad met huiselijk geweld, dan kunnen ze niet meer wonen bij de familie van de man. Maar vaak kunnen ze ook niet meer terug naar hun eigen familie omdat het gezichtsverlies oplevert, want scheiden dat doe je niet. Zo vallen ze een beetje tussen wal en schip en kunnen ze niet meer in hun inkomen voorzien, nou ja, met alle gevolgen van dien. Dus de bedoeling is die vicieuze cirkel een beetje te doorbreken door middel van opleidingen en het bieden van een veilige omgeving waar ze toch nare situaties kunnen verwerken en een plekje kunnen geven met elkaar. Nou ja, toekomst te bieden en dat mensen zelf kunnen kiezen wat voor toekomst ze willen eigenlijk. Het idee van dit hele project dat is niet afkomstig van mij of van iemand uit het Westen maar van de organisatie daar, het is een vrouwenorganisatie die [initiatief] in het engels, in het Nepali [initiatief]. Ik heb een tijd bij die organisatie stage gelopen, vrijwilligerswerk gedaan en gewoon meegelopen met allemaal project die ze hadden geobserveerd, gekeken. Ze hebben opvanghuizen voor straatjongens bijvoorbeeld, daar meegelopen, bij de gezondheidskliniek. Ze hebben iets van 65 vrouwengroepen op het platteland, en ze wilden dit project al langere tijd opzetten maar kregen het niet van de grond juist omdat deze problematiek rondom vrouwenhandel, huiselijk geweld, scheiden dat ligt heel gevoelig dus ze kregen de financiën niet bij elkaar. Het was hun idee om dit project te beginnen. Ze hebben toen bij het idee neergelegd van goh kunnen we misschien samen daar iets mee en toen terug in Nederland heb ik het er met allerlei mensen over gehad van goh ik heb dit verzoek gekregen, het lijkt mij een heel goed project, ik heb wel vertrouwen in deze organisatie dat ze er echt iets moois van kunnen maken. Dus kunnen we daar iets mee. Toen hebben we uiteindelijk [initiatief] opgezet in 2007 en toen vorig jaar 15 april is het huis geopend.

Wat is de regeling nu tussen [initiatief] en jullie stichting?

Waar het eigenlijk op neer komt, wij hebben contracten getekend, afspraken gemaakt, en alles gedaan met een soort taakverdeling, van hoe gaan we het doen? Het komt er op neer dat wij de eerste 1,5 jaar van dat huis volledig of bijna volledig financieren, dat komt neer op een bedrag van ongeveer 50.000 euro. Dat maken we per maand aan hun over zij doen het uitvoerende werk. Wij hebben fondsenwerving gedaan, allemaal activiteiten in Nederland georganiseerd, nou noem maar op, zeg maar om dat geld bij elkaar te krijgen. We zijn bezig met afspraken om het project te verduurzamen, zodat mensen en ook de organisatie in Nepal steeds meer taken van ons overneemt en zo onszelf eigenlijk overbodig maken, we willen overbodig worden. De bedoeling is dat wij in oktober 2012 helemaal niet meer nodig zijn, daar werken we naar toe.

Waarom is het belangrijk om zo'n opvangtehuis neer te zetten of te sponsoren in Nepal?

Nou het is sowieso belangrijk om dit in deze regio te hebben omdat het tegen de grens met India ligt en er vindt heel veel vrouwenhandel plaats. Juist tussen Nepal en India gaat het om iets van 7.000 meisjes per jaar, dat zijn officiële cijfers dus dat is vaak nog veel hoger. In deze regio was er geen opvangvoorziening, juist voor deze toch hele kwetsbare groep mensen en vrouwen. Daarom vind ik het heel belangrijk dat deze opvangvoorzieningen er wel komen en daarnaast merk je ook dat het een hele, ja een soort signaleringsfunctie heeft, een soort opbouwende functie heeft in deze regio. Nu dit project loopt en goed loopt merk je ook dat er heel positief op gereageerd wordt ook door andere organisaties, lokale overheid enzo en dat die dit project eigenlijk een beetje op handen gaan dragen. In die zin, het verwezenlijken van mogelijkheden voor mensen daar en hun ook de mogelijkheden geven om dat zelf te doen, zelf van de grond te trekken. Want er zit niemand van ons in Nepal, dat doet gewoon de Nepalese organisatie doet dat.

Wat is het doel van het initiatief?

Nou ja, we hebben natuurlijk in ons projectplan en in onze jaarverslagen hebben we wel doelen staan. En we hebben een zeer breed geformuleerd algemeen doel en dat is, de leefsituatie van vrouwen en kinderen verbeteren. Ik probeer even het jaarverslag erbij te pakken, ik zal het je even laten zien. Dit was ons eerste jaarverslag uit 2007. Heel letterlijk is het algemene doel: Stichting [initiatief] heeft als algemene doel het verbeteren van de leefomstandigheden van vrouwen en kinderen in ontwikkelingslanden. En dan hebben we paar subdoelen om dat wat te concretiseren en die hebben we er dan onder gezet en dat is een huis voor slachtoffers van vrouwenhandel in de Nepalese stad Bharatpur op te zetten. En de lokale organisatie [initiatief] ondersteunen. Het geven van voorlichting in Nederland over de vaak achtergestelde positie van vrouwen en kinderen in de wereld en het doorbreken van taboes rondom vrouwen- en kinderhandel, prostitutie en HIV/AIDS in ontwikkelingslanden. En dan hebben we ook nog project doelstellingen, dit zijn de organisatiedoelstelling en daarnaast hebben we nog projectdoelstellingen. Moet ik die ook nog even voor je voorlezen? *Ja* We hebben een project, we noemen het project [initiatief], en we willen de maatschappelijke, economische en sociale positie van de gemarginaliseerde vrouw in de Nepalese samenleving verbeteren en de zelfredzaamheid van de gemarginaliseerde Nepalese vrouw stimuleren. Het bevorderen van inkomensgenererende activiteiten door middel van educatie en begeleiding dat is dan de verschillende cursussen die de vrouwen doen. We willen moderne rolmodellen creëren met het project en we willen in Nederland dat de Nederlandse bevolking meer bewust wordt en specifiek jongeren op het gebied van vrouwenhandel en de positie van de vrouw in de wereld. Dat doen we bijvoorbeeld door middel van World School, dat is wel een leuk project, dat is een organisatie en die koppelt jongeren die hun profielwerkstuk schrijven aan goede doelen en die goede doelen formuleren vragen en dan gaan de jongeren die gaan daar hun profielwerkstuk over schrijven. Ik vind dit wel een van onze leukste voorlichtingsactiviteiten, die World school, je werkt ook echt een klein jaar met die jongeren. Jongeren hier schrijven dus hun profielwerkstuk over een vraag die wij bedacht hebben. Meestal heeft dat te maken met Nepal of met vrouwen en het is op allemaal gebieden. Je hebt mensen met een profiel cultuur en maatschappij die dan bijvoorbeeld iets kunstzinnig doen, ze hebben bijvoorbeeld een kunstwerk gemaakt van ons huis in Nepal, waarin allemaal dingen van ons project zijn uitgebeeld. En een andere groep heeft een onderzoek gedaan naar microkrediet organisaties en hoe dat voor ons project zou kunnen werken.

Waarom heb jij juist voor dit project gekozen?

Nou zoals ik al zei, het is een beetje, stichting [initiatief] is uit mijn handen gekomen. Sowieso vond ik vrouwenrechten en vrouwenorganisaties altijd al heel interessant, zo ben ik ook terecht gekomen deze groep in Nepal. Gewoon wat zij van de grond kregen dat vond ik echt heel indrukwekkend met verschillende projecten die ze heel goed wisten te draaien met vrij minimale middelen. Eigenlijk ben ik er zo tegen aan gelopen omdat het en mijn eigen interesse was en die vraag gewoon heel concreet, heel duidelijk door die groep werd gesteld. Van he, we willen dit heel graag het lukt ons niet alleen, kunnen jullie iets voor ons betekenen? Dus, nou ja, toen heb ik in Nederland dus mensen erbij gezocht om er toch iets mee te doen en dat is gelukt.

Hoeveel mensen werken er bij Stichting [initiatief]?

Het varieert een beetje, tussen de 6 en de 10 actieve mensen.

Wat zijn de grootste problemen voor vrouwen in [plaats], in het zuiden van Nepal?

Ja het is heel moeilijk om dat heel concreet te benoemen maar het is gewoon de positie van ongelijkheid en wat je natuurlijk wereldwijd ziet en dat ligt eigenlijk aan de basis van de problemen waar deze vrouwen in extreme mate tegenaan lopen. Vrouwenhandel, dat spreekt denk ik voor zich dat dat een vrij groot probleem is als je in die situatie beland. Daarnaast de huwelijksituatie, dat je uitgehuwelijkt wordt of toch vrijwillig trouwt met een man en dat je dan terecht komt in zijn gezin. Maar op het moment dat het niet goed gaat dat je dan niet meer terecht kunt bij je eigen gezin. Dat kan heel problematisch zijn, eigendomsrechten zijn vaak problematisch voor vrouwen binnen de Nepalese context. En geweld, net zoals dat in Nederland een taboe is en een groot probleem, huiselijk geweld is dat daar ook groot probleem. En daarnaast zie je de situatie van huiselijk geweld en een taboe op scheiden is dat je dat eigenlijk niet doet en daarmee terecht komen in een situatie van eigenlijk niet economische zelfredzaamheid en dan belandt je heel snel aan de onderkant van de samenleving.

Wat gebeurt er op dit moment in Zuid Nepal?

De huwelijksituatie is natuurlijk het zelfde als in de rest van Nepal en eigenlijk ook in heel grote delen van de wereld. En zeker ook, in India is dat niet heel anders, specifiek voor het grensgebied is dat er gewoon een grens is, dus als er vrouwen verhandeld worden van Nepal naar India ook al komen ze uit de bergen dan moeten ze de grens over van Nepal dus je hebt veel vrouwenhandel in dat gebied. En als ze bij de grens onderschept worden dan belanden ze daar.

Hoe wordt er mee omgegaan met die situatie?

Wij zitten natuurlijk aan de opvangkant van het spectrum zeg maar en niet aan de bestrijdingskant. Je hebt verschillende opvangorganisaties, opvanghuizen in Nepal, bijvoorbeeld in [plaats] in de hoofdstad. Je kunt Nepal zien als drie gebieden, je hebt helemaal in het noorden heb je bergen, de Himalaya, in het midden heb je [plaats] en dan heb je het platte gebied en dat is het zuiden van Nepal waar ons project ook zit. Eigenlijk had je in het platte gebied daar had je geen opvanghuizen, daar komt het eigenlijk op neer. Dus betekend dat als er vrouwen waren in die situatie dan moesten ze eigenlijk altijd naar [plaats] toe en onze partnerorganisatie zoals dat dan heel mooi heet in Nepal, die werkt heel nauw samen bijvoorbeeld in een regionaal samenwerkingsverband met de politie en met andere sociale organisaties en die bemiddelen heel veel in sociale problemen. Dus als er bijvoorbeeld situaties zijn van huiselijk geweld of in een hotel wordt er een verdachte aangetroffen met meisjes dan komt dat daar terecht. Zij komen dus heel veel in aanraking met mensen die ze eigenlijk zouden willen opvangen maar die ze geen plek konden bieden en dat gat proberen we te vullen met dit project.

Waarom blijft het vrouwenhandelprobleem bestaan?

Geld, prostitutie is een vrij lucratieve business en dat heb je, dat verschilt niet tussen landen als India, Nepal en Nederland. In Nederland heb je ook vrouwenhandel en dat bestaat gewoon omdat er veel geld mee te verdienen is. Net zo goed als dat er met de drugshandel veel geld te verdienen is.

Wat verandert er rond het taboe van de huwelijkssituaties in Nepal?

Niet zozeer rond het taboe maar wat er wel interessant is is dat er een paar jaar geleden hebben vrouwen ook eigendomsrechten gekregen, dus die kunnen nu bijvoorbeeld erfenissen krijgen van hun familie, van hun vader, wat eerder niet mogelijk was. Dus er verandert zeker wel wat. Daarmee kun je dus wel onafhankelijk zijn, terwijl als je niks mag bezitten dan moet je altijd of je vader of je broer, die moet met naar de bank of naar een officiële organisatie om iets te regelen en zonder een handtekening kun je helemaal niets beginnen. Als je dus om wat voor beslissing dan ook je credits hebt verspilt bij je familie of diegene die je moeten bevoogden dan kun je helemaal niks en met dit soort beslissingen veranderd dat.

Wat zie je als de grootste problemen, vrouwenhandel en huiselijk geweld?

Huiselijk geweld is natuurlijk niet alleen door de huwelijkssituatie, dat maakt wel dat men extra kwetsbaar is als er huiselijk geweld plaatsvindt. Het zijn de twee problemen waar onze stichting en ons project voornamelijk op opspringt. Maar of het de twee grootste problemen in het land zijn daar verschillen de meningen denk ik over. Nou ja, een groot probleem wat daaraan ten grondslag ligt maar wat in Nederland ook zo is, is vanuit de geschiedenis een ongelijke positie tussen mannen en vrouwen, een machtsverschil.

Hoe maken de vrouwen dit mee die slachtoffer worden van deze problemen?

Ik denk dat het moeilijk is om daar een verhaal uit te trekken, er zijn zoveel vrouwen zoveel verhalen. Je hebt vrouwen die het van te voren weten zeg maar wat er gebeurt, maar je hebt het standaardverhaal van het jonge meisje dat door haar vader of haar oom wordt verkocht en van niks weet en in een huis belandt en in een keer in de prostitutie moet werken. Je hebt de vrouwen die een baan beloofd wordt, bijvoorbeeld in een hotel en het blijkt toch een andere baan te zijn dan ze hadden verwacht. Er zijn ontzettend veel verhalen maar ja feit is, dat als je een maal in de prostitutie hebt gewerkt dan draag je een stigma met je mee en dat drukt op vrouwen. Vaak kunnen die niet terug naar hun eigen familie, hun eigen dorp, hun eigen gemeenschap omdat ze gewoon niet geaccepteerd meer worden.

Hoe komt het dat dat stigma zo groot is, terwijl het een bekend probleem is?

Nee, ik denk in Nederland heb je dat ook, ik probeer dat te benadrukken de hele tijd, er zijn wat dat betreft niet hele grote verschillen behalve dat je in Nederland een goede opvangsituatie hebt en daar niet. Als je prostitué bent in Nederland dan wordt je ook op een bepaalde manier aangekeken, als je in de seksindustrie hebt gewerkt en dat heb je daar net zo goed. En ja in hele gesloten gemeenschappen wat je toch al snel hebt, Nepal is een hele agrarische samenleving, volgens mij zijn de getallen, pin me er niet op vast, 85 procent ofzo leeft op het platteland. Dus dan heb je een hele ons kent ons samenleving en als je daar weer terugkomt en iedereen weet dat je in de prostitutie bent belandt en daarin hebt gewerkt dan heeft dat een weerslag op hoe je wordt je aangekeken.

Wat is de situatie van vrouwen die gescheiden zijn?

Wat ik wel kan doen als je dat interessant vindt, we hebben de verhalen van de vrouwen die in ons huis wonen en daar heb je veel gescheiden vrouwen tussen zitten en die hebben veel verschillende verhalen. Uit mijn hoofd, we hebben een vrouw die uit liefde is getrouwd, een niet gearrangeerd huwelijk, een love marriage zoals ze zeggen en dat werd dus niet goedgekeurd door de familie van de man en ook niet door de eigen familie. Nou ja, toch samen getrouwd, uiteindelijk nou die man ging als militair naar het buitenland en is alsnog voor de druk van zijn familie gezwicht en is met iemand anders getrouwd waarna zij verstoten werd en niet terug kon. Je hebt situaties waarin de vrouw geslagen werd door haar man en zwaar verwaarloosd met de nek werd aangekeken door de familie van de man, zeg maar, waar ze in huis woonde en op een gegeven moment ging dat gewoon niet meer. Nou ja dat soort situaties kom je tegen en die vrouwen besluiten dan weg te gaan.

Waarom heb je besloten je in te zetten voor deze vrouwen?

Nou sowieso natuurlijk in de eerste plaats omdat die problematiek me heel erg aan het hart gaat, ik heb wat met die groep. Ten tweede natuurlijk gewoon omdat deze vraag bij mij werd neergelegd, het is heel erg vraaggestuurd. Wij hebben niet zelf dit project bedacht en zijn daarmee naar een ontwikkelingsland gegaan maar die organisatie is naar ons toegekomen met deze concrete hulpvraag en daar zijn wij op in gesprongen. Dus eigenlijk is het niet zozeer een bewuste keuze geweest voor dit project, wij hebben de hele vormgegeven niet bedacht.

Hoe is dit toen gegaan?

Ik liep stage of deed ik vrijwilligerswerk bij de [initiatief], twee maanden lang, nou ja ik heb zoals ik al zei met die verschillende vrouwengroepen van hun op het platteland gepraat. Dat zijn een soort spaarcollectieven, daar kan ik wel iets meer over uitweiden. Die sparen met een hele groep, met 20 vrouwen ofzo uit het dorp sparen ze dan geld, dan leggen ze allemaal een paar cent per week, een paar roepie per week apart en uit die collectieve spaarpot kunnen individuele leden van die vrouwengroep kleine leningen krijgen, bijvoorbeeld als een kind een schooluniform nodig heeft, als men graag een koe wil kopen om daar toch enige vorm van inkomsten uit te halen dan is het mogelijk om daar een lening uit te krijgen en dat weer terug te betalen aan het collectief. En op die manier zijn die vrouwengroepen in staat om de levensstandaard toch te verhogen voor de eigen leden. Ik vind dat een heel mooi concept en dat werkte heel goed, er zat ook een microkrediet organisatie enigszins verbonden in het zelfde pand als het [initiatief] en groepen of vrouwen konden daar ook wat grotere leningen maar toch nog kleine leningen krijgen om eigen bedrijfjes op te zetten bijvoorbeeld een theestalletje, en bedrijven in de omgeving van thee te voorzien en op die manier inkomsten te genereren. Daarnaast hadden ze nog verschillende projecten, een kinderkuis voor straatjongens en een kliniek waar vrouwen vrijwel gratis een abortus konden krijgen en voorbehoedsmiddelen konden ontvangen en een apotheek daaronder waar een TBC programma liep. Nou ja, ze deden gewoon heel veel goede dingen, ze kregen ook heel veel van de grond. Ik had er gewoon vertrouwen in dat zij goede projecten konden neerzetten en dat op een goede manier konden doen. Daarnaast hadden ze gewoon een heel goed netwerk in de zuidelijk regio van Nepal, met verschillende vrouwenorganisaties, maar ook met de politie met de lokale overheid, met iedereen, zij waren gewoon een beetje de vraagbaak van de omgeving. En toen zij zoiets hadden van dit project dat mist gewoon en dat moet gebeuren, het lukt ons niet van de grond te krijgen, toen had ik zoiets van nou misschien kunnen we daar wel iets mee met die samenwerking. Nou ja, in Nederland die groep bij elkaar gekregen en eindelijk met veel op en neer gepraat, gebel en gemail met Nepal dit project concreet op papier gekregen, met een projectplan, een begroting, nou ja dat soort dingen.

Hoe ben je zelf bewust geworden van de situatie van deze vrouwen in Nepal?

In Nederland was ik er al van bewust door boeken te lezen, ik heb er hier wel een in de kast staan over vrouwenhandel, ik denk dat dat het eerste boek was wat mij heel erg, ja deze van Ruth Hopkins, *ik laat je nooit meer gaan*, het gaat over vrouwenhandel in Nederland en het sprak me gewoon heel erg aan. Van goh, wat gebeurt er hier nou met deze groep mensen en met de kwetsbaarheid van die groep mensen. En het zat er al een beetje in, in India hoorde ik over een vrouwencongres waar allerlei vrouwenorganisaties vanuit heel India bij elkaar kwamen om over echt van allerhande van onderwerpen te praten die met vrouwenrechten in India te maken hadden. Dus daar ben ik toen heen gegaan met mijn zusje omdat we er toch al waren in India, dus daar gewoon over heel veel onderwerpen gehoord van eh abortus van meisjes omdat mensen liever jongetjes krijgen, nou ja vrouwenhandel, huiselijk geweld, dat soort dingen. De interesse zat er al, toen gingen we vrijwilligerswerk doen, mijn zusje ging in een weeshuis werken en ik wou gewoon heel graag in een vrouwenorganisatie dus dat is toen ook gelukt, gelukkig. Het is heel indrukwekkend om dat te zien, gewoon, je loopt twee maanden mee in de dagelijkse gang van zaken en dat, je woont daar bij een gezin in, tenminste wij woonde bij gewone gezinnen daar. Het is een hele mooie manier om de cultuur daar te leren kennen, dat ten eerste sowieso, ten tweede is het gewoon ja goed te zien hoe mensen dingen organiseren, hun leven op poten krijgen, maar ook hoe organisaties werken in het gebied van niet NGO's op het gebied van welzijn en mensenrechten.

Wat is er aan de situatie te doen voor de vrouwen daar?

Wij zijn een beetje de druppel op de gloeiende plaat maar ik denk dat als je het leven van deze 10 vrouwen plus hun kinderen, dat als je die al kan verbeteren zeg maar daar je ze toekomstperspectief geeft dan doe je denk ik al heel veel en er komt hierna nog een lading in het huis zeg maar. Nou ja, alleen al voor die individuele vrouwen maakt het al een wereld van verschil, om een perspectief te hebben. En daarnaast van zoals ik al zei is het heel grappig om te merken dat het toch een beetje een olievlek is die zich uitbreidt. Dat vonden we van te voren heel moeilijk om in schatten van hoe gaat dit nou vallen binnen de samenleving daar. Dat was natuurlijk ook niet onze rol, onze rol is heel duidelijk, die vrouwenorganisatie in Nepal een soort Leg-up geven, een opstapje geven om dit project zelf te kunnen trekken en zij doen al het inhoudelijke werk, dus ook de doelgroep bepalen en alles, wij konden dus vanuit Nederland ook heel moeilijk in schatten hoe dit zich zou ontwikkelen en we krijgen nu elke week een evaluatie-email vanuit Nepal en je merkt ook dat ze bij allerlei bijeenkomsten bij gewoon heel veel organisaties betrokken zijn en dat zorgt er dan voor dat ze weer praten bij de lokale overheid en die reageert weer heel positief, of ze zijn weer in het nieuws geweest, allerlei belangrijke mensen komen langs om te kijken hoe het met project gaat. Het gaat beter dan verwacht, dat het gewoon enthousiast ontvangen wordt.

Wat zou jij graag anders zien in Zuidelijke Nepal?

Dat is een vraag die je niet aan mij moet stellen maar aan mensen daar. Voor mij is het een droom of een project die de mensen daar heel graag zouden willen verwezenlijken om het leven voor zichzelf te veranderen maar ik kan niet als Nederlander gaan zeggen wat ik graag anders zou zien in Nepal, dat kan ik niet doen.

Wat zou jij de vrouwen daar dan toewensen?

Dat zij kunnen leven zoals ze willen leven, dat ze niet in situaties terechtkomen die voor hun uitzichtloos lijken.

Wat veranderd er op dit moment in Zuidelijk Nepal?

Ik vind het moeilijk om te zeggen, zoals ik al zei, wij zijn degenen die een organisatie daar het opstapje biedt om hun project te verwezenlijken, wij zijn in die zin alleen maar ondersteunend. Wij zitten dus ook niet daar zelf. En de communicatie, dat is wel een interessant thema vind ik zelf, je hebt te maken met interculturele communicatie en dus bij alles wat zij ons vertellen vormen wij ons een beeld maar dat is vaak heel erg beïnvloed door hoe wij hier denken. Dus het plaatje hoeft niet perse overheen te komen met hoe de werkelijkheid daar is. Dus ik kan niet zeggen of dingen daar echt fundamenteel aan het veranderen zijn, dat vind ik moeilijk. Zeker niet alleen door ons project met natuurlijk met 15 mensen erin of 16 mensen.

Wat doet het initiatief allemaal?

In Nederland zijn we vanaf 2007 tot het start van het project op 15 april in 2009 hard bezig geweest om het startbedrag van het project bij elkaar te krijgen. Dat betekent dat wij nou ja, het geld wilden hebben om het project anderhalf jaar te kunnen voortzetten dus tot half oktober dit jaar. Dat betekent de huur van het huis waar ons project in zit, de kosten voor het eten daar, de huur van trainers, nou ja van alles en nog wat. En om dat geld bij elkaar te krijgen hebben we fondsen aangeschreven, subsidie van het NCDO onder andere maar ook van kleinere fondsen, dus voeten in aarde, Ha Ella is een fonds waar we geld van hebben, het Groningen universiteitsfonds nou ja dat soort dingen. Daarmee hebben we ongeveer de helft van het geld bij elkaar gekregen, we hebben ook heel veel geld vind ik zelf uit het organiseren van activiteiten gehaald. We hebben bijvoorbeeld onze eerste activiteit, om de notariskosten te kunnen betalen, was de sponsorloop, hardlopen tijdens de nacht van Groningen, maar ook cateringacties tijdens de zomerjazz fietstour in Groningen. We hebben een gigantische boekenmarkt georganiseerd door eerst allemaal boeken in te zamelen in de wijken gewoon met flyeren huis aan huis, daarna ophalen, verzamelpunten in de wijken, centraal brengen bij de universiteit en nou ja een boekenmarkt van het academieplein vol te houden. Daar hebben we veel geld mee ingezameld en we hebben kledingmarkt georganiseerd, we staan jaarlijks op het bevrijdingsfestival. Nou ja wat ook heel leuk is, er zijn twee meiden naar Nepal gefietst vanuit Groningen en daar geld mee opgehaald.

Waaruit bestaat het werk nu in Nederland?

We zijn nu bezig met heel veel discussie en heen en weer mailen over hoe we precies het project gaan continueren en wat precies de verschillende rollen daarin zijn. Daar moeten nog even de puntjes voor op de i. Ik ben nu bezig het jaarverslag af te ronden, maar we zijn een klein beetje aan de late kant van 2009. Nou ja geld inzamelen om het project te kunnen verduurzamen, zodat nou ja wij langzamerhand niet meer nodig zijn en in oktober 2012 helemaal overbodig. Document wat ik net heb geschreven is een kennisoverdracht samen met ander meiden van mijn stichting waarin eigenlijk alles staat wat wij in de afgelopen drie jaar hebben geleerd over het geld inzamelen voor een project. Voornamelijk het aanvragen van subsidies bij Westerse organisaties en hoe je dat het beste kunt aanpakken. En met dat document hebben wij eigenlijk de kennis neergelegd in Nepal, gewoon op een gestructureerde manier, van kijk dit is hoe wij dit doen en waar wij op moeten letten. Dan nemen zij dat stapje voor stapje over, ja het is toch heel anders, hun cultuur is heel anders en als je dan ineens subsidie gaat aanvragen bij een westerse organisatie dan moet je er wel op inspelen dat de cultuur van geld aanvragen maar ook het verantwoording van dat geld is heel Westers, dus heel precies en op tijd.

Hoe wordt het project verduurzaamd?

Nou zoals ik al zij, van ons de voornaamste rol in het geheel was de financiën bij elkaar krijgen. Dus wat ik net al zei over die kennisoverdracht is eigenlijk in essentie de verduurzaming, van wij gaan steeds minder doen aan de financieringskant en zij gaan steeds meer doen in Nepal zelf, dus het project en het [initiatief]. Zo worden steeds meer subsidies door henzelf aangevraagd, wij gaan steeds minder geld bijdragen totdat we helemaal niks meer bijdragen en zij het helemaal zelf kunnen. Zij krijgen steeds meer mogelijkheden natuurlijk naarmate dat project steeds meer gesetteld raakt en een betere naam krijgt om daar ze ook de financiën rond te kunnen krijgen.

Wat hebben jullie tot nu toe bereikt?

Nou ja, wat we natuurlijk bereikt hebben is dat het project gewoon loopt dat we gewoon 15 april vorig jaar wij symbolisch op de grote markt in Groningen een lintje konden doorknippen voor een houten huisje maar dat er in Nepal gewoon een enorme ceremonie was voor de opening van het project en tien vrouwen en zes kinderen in het project gingen wonen en de successen zijn ook dat het gewoon goed gaat, dat de vrouwen veel leren, dat ze een eigen winkeltje hebben geopend, dat ze cateren bij verschillende bedrijven in de regio en dat ze langzamerhand hun zelfvertrouwen daarin opbouwen. En ook de vaardigheden opdoen zodat ze echt niet meer op het project hoeven te leunen maar gewoon op eigen benen kunnen staan. Dat zijn onze successen daar en onze successen hier is dat we die 50.000 euro bij elkaar hebben gekregen en dat was moeilijk genoeg.

Wat zijn de moeilijkheden van het werk in Nederland?

De moeilijkheden zijn dat je een lang project hebt en dat je dat begint als je allemaal nog lekker aan het studeren bent en veel tijd hebt. Inmiddels ben je drie jaar verder en is ik denk tweederde van onze groep mensen aan het werk en verspreidt zich over Nederland. Dus dat je, je moet op een andere manier gaan werken, dat is een moeilijkheid in Nederland. Een moeilijkheid in het project of een uitdaging in het project is interculturele communicatie. Dat je toch, je kent dat misschien wel je doet alles per email of per telefoon, met face to face contacten kun je heel makkelijk en heel snel bepaalde punten doorhakken en per email doe je er al snel 1,5 maand over om dingen echt helemaal duidelijk te krijgen. Dat zijn moeilijke dingen. En zoals ik net al het voorbeeld gaf van ik kan nu wel vertellen wat er allemaal veranderd in Nepal of wat verbeterd maar voor mijn beeld of basis van wat zij mij vertellen aangevuld met alle Nederlandse culturele bagage die ik daar maar in kan stoppen, nou ja, dat duurt gewoon af en toe, voordat je de twee plaatjes, het idee dat de mensen in Nepal hebben en het idee dat wij hier hebben, dat je dat op een lijn hebt daar gaat gewoon soms veel tijd overeen. Tijd die je altijd niet hebt omdat je toch zit met subsidies die je moet aanvragen en deadlines.

Hoe zie jij jullie initiatief in het geheel van de internationale samenwerking?

Nou ja, we zijn natuurlijk onderdeel van wat met noemt de particuliere initiatieven maar ik denk dat wij binnen de particuliere initiatieven wel vrij uitzonderlijk zijn omdat we vraaggericht werken. Ik ben de laatste jaren veel naar bijeenkomsten geweest bijvoorbeeld van het COS, het centrum voor ontwikkelingssamenwerking maar ook van het NCDO nou ja dat soort dingen en dan merk je toch dat heel veel particuliere initiatieven die worden in Nederland uitgedacht en vervolgens worden die geëxporteerd naar ontwikkelingslanden en in die zin zijn we echt heel anders. En we ondersteunen een organisatie en ook dat we dat niet willen blijven doen, zeg maar dat blijven geven, daar zijn we er echt heel erg op gericht alleen maar dat ruggen steuntje te zijn die zich ook echt gaat terugtrekken.

Waarom is het vraaggerichte werken zo belangrijk?

Omdat mensen altijd gewoon zelf het beste hun eigen situatie kunnen veranderen in mijn opinie. Jij weet zelf het beste wat je kunt doen om dingen te verbeteren in je eigen omgeving en het is heel moeilijk om, naja weer die culturele verschillen maar ook gewoon omdat je niet helemaal de situatie weet om dan iets te bedenken en dat dat dan ook nog goed werkt ter plekke. Dingen mogelijk maken voor mensen zelf dat werkt naar mijn idee gewoon beter. Ook omdat je daarmee toch hopelijk iets in werking zet die ook langere tijd voortduren.

Wat doe je zelf binnen stichting [initiatief]?

Ik ben de voorzitter en de oprichter dus van het geheel. Nou ja voor dat ik naar Utrecht verhuisde, nou ja 4 maanden geleden, zat ik ook de vergaderingen fysiek voor. We vergaderen elke week, iedere maandag en nu ben ik er nog een keer per maand bij en dat verplaatsen we het een keer naar vrijdag zodat ik naar Groningen kan komen. Als voorzitter zijn mijn taken voornamelijk om het overzicht te houden over het geheel dus te zorgen dat alle eindjes bij elkaar blijven en te zorgen dat gewoon alles gebeurt de verschillende taken. Concreet komt dat erop neer dat je ook gewoon veel doet maja dat doen anderen ook. Je schrijft documenten, je organiseert activiteiten, je zorgt dat de financiën op orde zijn dat is ook vrij belangrijk, hoewel de penningmeester het meeste hier voor verantwoordelijk is, moet je toch met zijn allen zorg dragen dat het ook allemaal klopt, dus elkaar controleren.

Wat waren de moeilijkheden van het geld bij elkaar krijgen?

Het is een gigantisch bedrag, je krijgt niet elk fonds dat je aanschrijft en je kunt ook niet helemaal op fondsen bouwen dus je schraapt het beetje bij beetje bij elkaar. Uiteindelijk blijkt dan dat je het gewoon bij elkaar hebt, dat is gewoon een fantastisch moment maar je begint met het idee van goh hoe gaan we dit nou eens aanpakken, met die 100 euro en dan heb je een keer 200 euro en dan heb je een keer 10 euro. Dus je schraapt het echt bij elkaar, vanuit alle hoeken en gaten verdien je dat langzaam bij elkaar, en uiteindelijk, ja dat was moeilijk of nou moeilijk niet, het is ons vrij snel gelukt vind ik.

Waarom heb je besloten wat aan de problemen voor vrouwen in Nepal te gaan doen?

Ik deed altijd al in Nederland veel vrijwilligerswerk, dus voor is dat hele fenomeen van iets doen zeg maar met je vrije tijd zonder dat je er betaald voor krijgt is niet vreemd. Het oprichten van een eigen stichting dat kwam eigenlijk ook weer aangewaaid, omdat ik met dit idee naar Nederland kwam en zoiets had van misschien kunnen we hier iets mee. Maar ik heb er nooit bewust voor gekozen van goh laten we nou iets in de ontwikkelingssamenwerking gaan doen, het is echt iets wat op mijn pad kwam. Ik vond dit project gewoon fantastisch. Om dit met deze organisatie, deze mensen en met deze onderwerpen, voor deze doelgroep te gaan opzetten vond ik gewoon super om dat te doen en een heel goed idee om dit van de grond te krijgen omdat ik echt veel heil zag in dit project. Zo is dat op mijn pad gekomen.

Wat is er voor jou belangrijk aan dit project?

De leefsituatie veranderen van vrouwen in een vrij uitzichtloze situatie, dat is wel de drijfveer die daar achter zit en daarmee ook een soort internationale solidariteit.

Wat heeft het jou opgeleverd?

Nou, sowieso, je leert je er echt gigantisch veel van, je begint met, nou hoe moet je dat doen een stichting oprichten? is een stichting wel de beste vorm om dat in te gieten? Geen idee, laten we dat eens

gaan uitzoeken. Misschien kunnen we het ook wel onderbrengen bij een andere organisatie, laten we dat eens gaan vragen aan Novib ofzo, of zij dit project willen adopteren, nee, laten we dan onze eigen stichting maar een gaan oprichten, hoe doe je dat? Oh je moet naar een notaris, aha, dan ga je naar de notaris en dan vindt je allemaal dat soort dingen uit. Je begint echt met nul kennis en dan ben je drie jaar verder dan weet je hoe je een project opzet, hoe je een organisatie draait, hoe je vergadert, wat de verschillende rollen daarin zijn, hoe mensen samenwerken en hoe je dat internationaal communiceert. Nou, je leert er gewoon zo ontzettend veel van. Het is geen kosten baten analyse om zoiets te doen want anders zou je dit nooit doen. Het is niet van zoveel stop ik er in en dat krijg ik er uit, sommige dingen doe je omdat je vindt dat je het moet doen. Vrijwilligerswerk ansich en helemaal het opzetten van een eigen organisatie, daar gaat altijd zo onevenredig veel tijd inzitten, dat je dat niet zo op een weegschaal kunt leggen. Je doet het omdat je het goed vindt en omdat je voelt dat je dat moet doen.

Hoe zie jij je eigen bijdrage aan het project?

Nou, ik ben de karrentrekker, als initiatiefnemer en voorzitter, die rol wordt natuurlijk langzamerhand ook wel overgenomen door anderen als je bezig bent en dat is fijn. Maar diegene die het project bedenkt blijft een beetje de lijm van het geheel ofzo. Misschien is dat een beetje mijn rol in de organisatie.

Wat vindt je moeilijk aan het werk dat je hier doet?

Dat het af en toe zo ontzettend veel tijd kost en veel energie, dat is lastig en om dat dan goed te combineren zodat je niet over je eigen grenzen heen gaat. Je moet daarnaast ook, in eerste instantie studeren, daarna werken, het is af en toe fijn om een beetje vrije tijd te hebben. Dus dat is lastig, dat je er niet teveel in stopt.

Heeft het jou als persoon veranderd?

Nee, je komt jezelf wel tegen maar ik denk bij elk van ons, je hebt gewoon de gelegenheid om je sterke punten uit te bouwen en die in de organisatie te stoppen. Ik denk dat geldt voor allee leden van stichting [initiatief], dat ze gewoon kunnen doen waar ze goed in zijn en daarin ook kunnen groeien en ervan kunnen leren. Nee, ik denk dat het geen van ons allen heeft veranderd.

Hoe heb je je eerdere vrijwilligerswerk ervaren?

In Nederland doe je vrijwilligerswerk, het andere van vrijwilligerswerk doen in een andere land, het hele concept van een korte tijd vrijwilligerswerk doen in het buitenland en dan reken ik mezelf daar ook toe, want twee maanden dat is gewoon kort, dan draai je het principe om, want dan doe je het niet zozeer voor anderen als wel voor jezelf. Het is een hele goede manier om het land, de cultuur, de mensen en de werkwijze te leren kennen. Dat is heel anders, ik heb het ook ervaren als een hele leerzame, ik heb veel geleerd in die periode veel geobserveerd en uiteindelijk is stichting [initiatief] daaruit voort gekomen, dus dat is vrijwilligerswerk geweest met een enorme start.

Wat verwacht je dat er veranderd voor de vrouwen die in het project zitten?

Ik verwacht dat zij in staat zullen zijn om hun eigen geld te verdienen, daar komt het eigenlijk heel concreet op neer. Ik verwacht dat ze in staat zullen zijn om bij andere bedrijven te werken, omdat ze vaardigheden hebben geleerd of in staat zullen met een microkredietlening een eigen bedrijfje op te zetten en daarmee in hun eigen inkomen te kunnen voorzien.

Wat verwacht je dat er veranderd voor stichting [initiatief]?

Ik denk dat stichting [initiatief] in oktober 2012 zichzelf de nek omdraait en dat we niet meer bestaan.

Wat verwacht je dat er veranderd voor de internationale samenwerking in het algemeen?

Er is nu ontzettend veel aan het veranderen natuurlijk, wat ons concreet aangaat is dat het NCDO een enorme subsidiekorting heeft gekregen van het rijk en daarmee de programma's waar wij subsidie uit krijgen opheft. Nou ja dat veranderd, het hele beeld van ontwikkelingssamenwerking is aan het veranderen. De nadruk is komen te liggen op dat het niet werkt en dat er onevenredig veel geld heen gaat. Ik verwacht dat, de geïnstitutionaliseerde ontwikkelingsamenwerking is nu heel erg aan het veranderen, voor de particuliere initiatieven die halen natuurlijk maar een gedeelte van hun geld uit fondsen en zeker uit overheidsfondsen. Dus ik weet niet of het direct hele grote gevolgen zou hebben voor die hele wereld van particuliere initiatieven. Ik kom ook genoeg mensen tegen die het financieren met de middelen die ze samen met hun vrienden kunnen opbrengen of donateurs.

Hoe is de fondsenwerving bij het NCDO gegaan?

Nou je levert een heel gedetailleerd projectplan in, een goede gefundeerde begroting, ondersteund met offertes, een dekkingsplan voor hoe je denkt de rest van het geld bij elkaar te halen, dat is nogal wat. Sowieso je hebt een rijtje overheidsfondsen, je hebt Novib, NCDO, plan Nederland, je mag maar een van die fondsen aanschrijven. Zij financieren alleen de niet structurele kosten, de huur van het huis, het eten, de elektra, eigenlijk het grootste gedeelte van ons project en de kosten worden niet door hun gedekt. Dus als je een subsidie binnen hebt dan ben je er nog lang niet dan moet je nog heel veel geld binnenhalen. Maar het is toch nog wel een redelijk groot bedrag wat zij bijdragen. Wat je doet is contacten onderhouden en na afloop van je project, binnen drie maanden, een gedetailleerd verslag inleveren compleet met financieel overzicht. Maar daar zijn we nog niet, want we zijn nog niet aan het einde van deze anderhalf jaar. Voor dit soort fondsen deel je je project eigenlijk op in stapjes, in een soort anderhalf jaar gedeeltes. Dus ons eerste project [initiatief] is anderhalf jaar en de verduurzaming duurt weer anderhalf jaar en dat is dan van oktober dit jaar. Belangrijk hierbij is dat wij zijn verantwoordelijk voor een goede financiële verslaglegging. Wij hebben fondsen aangevraagd die op onze naam staan dat maakt ons verantwoordelijk hiervoor en ook voor een goede inhoudelijke verslaglegging naar de fondsen toe, dus wij zijn financieel afrekenbaar. Enerzijds moeten we het wel, anderzijds begin je ook geen project als je ook niet wilt weten wat er daar gebeurt. Dus dat is heel belangrijk voor ons, en om je motivatie voor je zelf hoog te houden door te weten wat er speelt in het project en anderzijds omdat het gewoon je belangrijkste taak is.

Wat verwacht je dat er voor jezelf veranderd?

Er is al heel veel veranderd omdat ik dus verhuisd ben vanuit Groningen naar Utrecht, dat maakt het al heel anders, wat als je er elke week gewoon bij kunt zijn dan is het makkelijker om gewoon feeling te houden maar nu doe ik alles op afstand met email en dan ben ik er een keer per maand bij. Wat ik wel denk dat er gaat veranderen, op een gegeven moment hebben wij het geld bij elkaar voor de tweede anderhalf jaar, dus voor de verduurzaming, en dat betekent dat we voornamelijk nog bezig zullen zijn met monitoring van wat er in Nepal gebeurt en met een goede overdracht van alle mogelijkheden en kennis die wij hebben. En dat zal de taken wel veranderen, het zal het lichter maken, want het geld inzamelen is toch wel het zware gedeelte in Nederland. Langzamerhand zijn wij gewoon steeds minder nodig. Dat is ook wat we willen, we willen niet meer bestaan over een tijdje.

Interview 7

A. Wat doet het PI?

[initiatief] houdt zich bezig met name met onderwijs, dus de ontwikkeling van onderwijs en dan met digitale leermiddelen, dus niet alleen onderwijs, het bouwen van scholen en lesgeven maar met name digitale leermiddelen afleveren aan scholen. Dus dat zijn computers, maar niet alleen de computers geven aan die scholen maar ook gekwalificeerd personeel naar die scholen brengen die dan ook uiteindelijk les kunnen geven met de computers. Ik werk dan voor stichting [initiatief] Nederland en in Bolivia in de stad [plaats] daar zit NGO [initiatief] en de voorzitter van stichting [initiatief] Nederland is [naam] en haar zus is de directrice van NGO [initiatief] in Bolivia. Wat wij doen is eigenlijk met name financiële steun en technische ondersteuning en het uitzending van vrijwilligers naar Bolivia. Die NGO, die betaalde werknemers heeft, want wij zijn allemaal vrijwilligers maar daar zijn ze betaald en die dus onder andere die telecenters op verschillende scholen ondersteunen en voorzien van digitale leermiddelen, want een aantal van die jongens die werken bij die NGO die zijn heel handig met computers en hebben digitale leermiddelen ontwikkeld. Dus dan je bijvoorbeeld voorstellen wiskundelessen op de computer of taallessen op de computer of geschiedenis. Dat hebben de werknemers van NGO Bolivia, die hebben dat ontwikkeld die materialen, dat zijn dus cd roms en daar staan dus lesmethodes op en dat hebben zij dus daar ontworpen, dat programma heet [naam], dat is nu overgenomen ook door het ministerie van onderwijs ook en zij hebben dat ook wijder verspreidt, dus dat is wel een redelijk groot succes dat programma. Dus dat is een belangrijke taak van [initiatief], dus het ondersteunen van NGO [initiatief] en daarnaast hebben wij ook allerlei andere projecten en die met name worden weer uitgevoerd door die NGO, zoals sportprojecten, kunstprojecten, projecten met kansarme kinderen maar alles wel via die scholen waar zij dus al hun contacten hebben. En [initiatief] hier in Nederland, dus waar wij vooral mee bezig zijn, de stichting is bezig met fondsenwerving en ook met het vergroten van draagvlak zoals dat dan heeft in de ontwikkelingssamenwerking, naamsbekendheid creëren, activiteiten organiseren. We hebben bijvoorbeeld een half jaar geleden een voorlichtingsavond georganiseerd, daar kwamen heel veel mensen op af en dan was het een educatief verhaal met een feest eraan, daar was onder andere ook de Boliviaanse ambassadeur die in Den Haag zit bij. Wat doen we nog meer? Dat is een punt waar ik veel betrokken bij ben [initiatief] is samen met 40 andere migrantenorganisaties aangesloten bij een diaspora forum voor development, [initiatief] is ook verantwoordelijk geweest voor onder andere de oprichting daarvan en dat zijn allerlei migrantenorganisaties uit Latijns-Amerikaan, Afrika en Azië en die proberen allerlei dingen te doen om de positie van migranten in Nederland te verbeteren om remittances, de geldzendingen, effectiever in te zetten etc. etc. en dan zijn er bijeenkomsten en dan wordt er van alles besproken en dat is allemaal heel ineffectief, maar beetje bij beetje levert het wel iets op, tenminste in mijn ogen is het allemaal erg ineffectief met je Nederlandse mindset. En [initiatief] organiseert samen met de Cossen en met de DFD allerlei debatten waar dan een belangrijke spreker vanuit bijvoorbeeld vanuit Buitenlandse zaken wordt gevraagd. Dan is er een debat, er komt er nou weer eentje iets over remittances, het vervelende is dat dat soort debatten worden dan georganiseerd als ik moet werken, als docent kun je nooit vrij vragen dus.. Soms wel, ja, de ene keer ben ik er wel bij betrokken en de andere keer minder. We doen nog veel meer, het is een particulier initiatief In Nederland, daar, en om het verhaal niet al te onsamenhangend te maken dat is ook niet al te effectief. [naam] is het belangrijkste en ook toch wel draagvlak in Nederland denk ik toch wel, voor de fondsen moet je in Nederland allerlei activiteiten organiseren en meedoen met dingen, dus fondsenwerving is wel heel erg belangrijk al hoewel we nog niet eens een fondsenwerver hebben.

B. Waarom is het belangrijk?

Omdat goed, ik heb dat niet bedacht ook, zolang ben ik nog niet bij de stichting betrokken, omdat wat bleek is dat het wel een gat in de markt was. Wij krijgen computerles op de middelbare school, dat wordt daar helemaal niet gegeven dus dat is een gat in de markt gebleken en NGO [initiatief] zet zich daarvoor in. De hoofddoelstelling daarachter was dat, de hoofddoelstelling bij het hele [naam] programma is in Nederland ontstaan zo van, ok een bedrijf heeft computers daar doen we afstand van omdat er nieuwe in moeten, het is zonde om die computers weg te gooien dus die zenden we dan naar Bolivia en dat gebeurt af en toe nog steeds dat er computerzendingen die kant op gaan.

C. Waar? (Land/plaats/omgeving)

In [plaats] en van de negen departementen zitten we in [plaats], [plaats], [plaats] en [plaats], met name dus in [plaats] op het hoogland daar is waar de meeste arme mensen wonen.

D. Wat is het doel van het PI?

De hogere doelstelling bedoel je? *Ja* Dat we armen en minder bedeelden kunnen helpen, dus die kinderen die daar les krijgen dat zijn allemaal kinderen die geen schoolgeld kunnen betalen dus dan gaan ze naar een collegio fiscales, dat wil zeggen dat ze geen schoolgeld hoeven te betalen, dat betaald de regering, dat zijn over het algemeen de slechtste scholen, nou goed, daar staan geen computers, niks, dus als je dan iets hebt dan is dat al beter. Dus het opkomen voor de armen en minderbedeelden en in het geval van [naam] dus het hergebruik van materialen.

F. Waarom heb je juist voor dit initiatief gekozen?

Nou dat heeft een andere reden, want dat heeft heel veel verschillende redenen hoor, maar de belangrijkste reden is dat we nog met een ander project bezig zijn en dat is migratie en ontwikkeling en mijn scriptie ging over migratie en ontwikkeling in Bolivia. En met name over de remittances, van wat gebeurt daarmee en hoe effectief is dat en etc. [initiatief] wilde vorig jaar toen ik bij [initiatief] betrokken ben geraakt een project op gaan zetten met Boliviaanse migranten in Buenos Aires in Argentinië, om op te komen voor de Boliviaanse migranten die daar illegaal zitten. In Buenos Aires zitten ongeveer 1 miljoen Bolivianen dus dat is echt heel erg veel op een bevolking van 10 miljoen ongeveer dat is echt gigantisch en er is een partnerorganisatie in Buenos Aires die daar sowieso voor opkomen. Het is de bedoeling dat daar meer fondsen naar toe gaan, dat er een soort van busje rondrijdt als een informatiepunt dat die mensen dat informatie kunnen krijgen hoe ze dan papieren legaal kunnen krijgen zodat ze dan wat betere rechten krijgen. Dat is de hoofdreden waarin ik me voor [initiatief] in ben gaan zetten, toen ik daar was vorig jaar met mijn scriptie, een andere reden is dat ik heel vaak in Bolivia ben geweest daarom wilde ik graag met Bolivia wat gaan doen. Ik heb mijn scriptie daar gedaan dus ik heb heel veel kennis over zaken dat is ook een hele belangrijke reden. Ondertussen ben ik niet alleen maar bezig met dat migratieproject, help ik ook hier mee hou ik me ook met andere dingen en zaken bezig. Een andere reden is dat ik graag een baan wil in ontwikkelingssamenwerking maar dat is heel moeilijk dat is echt supermoeilijk, dus dan moet je je als vrijwilliger inzetten. Ondertussen werk ik nu bijna een jaar als docent en heb ik helemaal mijn draai gevonden. Ik heb die ambitie nog steeds wel om in de ontwikkelingssamenwerking te werken maar ik realiseer me dat dat heel moeilijk is omdat er bijna geen banen zijn en voor starters is het helemaal moeilijk. Nu kan ik door dat vrijwilligerswerk ook nog steeds een beetje met een been in de ontwikkelingssamenwerking blijven staan, je komt toch via het netwerk weer met mensen in contact ja dat wil niet zeggen dat ik dan morgen ineens de tofste baan in de

ontwikkelingssamenwerking heb maar ik bedoel ja je doet het natuurlijk ook wel een beetje voor jezelf en dus niet alleen voor de stichting maar ook voor jezelf. En daarnaast ben ik via Silvia van den Berg in contact gekomen met heel veel Bolivianen hier in Nederland, Boliviaanse feestjes, nou ja allemaal leuk. Dus zodoende er zijn heel wat motieven. Als eerste doel was dus vanwege dat project met migratie en gedurende het jaar zijn er heel veel redenen bijgekomen om nog steeds betrokken te zijn. *Hoe komt het dat je zo'n band hebt met Bolivia?* Zag je die jongen net? Dat is natuurlijk wel een hele belangrijke reden ja. Waarom omdat ik, ik heb bijna twee jaar in Bolivia gewoond, mijn onderzoek daar gedaan zelfs mijn bachelor onderzoek daar gedaan, zodoende.

A. Wat zijn de grootste problemen voor mensen in plaats?

Met die migranten, het probleem daarmee is dat het heel lastig is om fondsen daarvoor te vinden omdat het in Argentinië is. Een onderdeel van dit van dat leermiddelen is dat we een multimedia centrum op willen zetten voor meisjes, dus dat wordt een soort van centrum waar meisjes dan een soort van beroepsopleiding met de computer daar, zodat ze kunnen leren omgaan met de computer en dat kunnen gebruiken voor bijvoorbeeld een familiebedrijfje. Dus dat is op dit moment nu heel belangrijk maar dat is eigenlijk een verlengstuk van dat hele [naam] gebeuren dus dat gaat ook weer om computers, digitale leermiddelen en dan speciaal gericht op meisjes en dan een beroepsopleiding. Daar ben ik nu op dit moment mee bezig om daar allerlei financieringsverzoeken voor in te dienen. [plaats] ligt op 2200 meter, dat houdt dus in dat het daar super, een soort hoogvlakte woestijn is, de mensen zijn daar vaak werkzaam in de landbouw, terwijl het klimaat daar dus waanzinnig is, kortom de mensen zijn heel erg arm, dus dat is een beetje de achtergrond. Arm ja wat is arm, sommige mensen zullen best eh gelukkig leven in de dorpjes, het gaat erom dat heel veel mensen slechte scholing hebben mensen in de rurale gebieden zijn analfabetisch etc. mensen grote gezinnen, nou ja je kent het wel.

Wat gebeurt er op dit moment?

Nou er zijn heel veel mensen die daar weg trekken ik denk dat emigratie heel belangrijk is. Emigratie vanuit de rurale gebieden naar de stad [plaats], het departement heet ook zo maar naar de stad toe dan wel naar de grote steden dan wel Argentinië dus ja het weg trekken van arme mensen uit de rurale gebieden, daarnaast hebben klimaatsveranderingen een extreme impact op dat gebied. Als je een lamaboer bent en er is helemaal geen water meer, waar moet je lama dan van drinken, ja dan ben je je inkomsten kwijt. Ik denk dat dat heel een belangrijke sociaaleconomische beweging is die daar plaats vindt. Al hoewel nu natuurlijk sinds 2005 is Moralis aan de macht die indiaanse, die indianenleider, alle mensen uit die streek die zijn aanhanger van hem. Ja, dan krijgen die mensen wel meer rechten en meer erkenning, maja je kunt je natuurlijk afvragen of een populistisch socialistisch beleid van Moralis wel de goede manier is. Je krijgt daar wel meningen over, ik denk dat het goed is dat er iemand hun rechten erkend maar de manier waarop is denk ik heel twijfelachtig. En voor die mensen die in de doren wonen, als je niet kan schrijven hoe moet je dan stemmen. Ik denk dat hij heel populistisch is, stel, wat ik dan hoor he in Bolivia, een gezin heeft 9 kinderen nou dan geven ze dan allemaal zoveel pesos per persoon. Investeer dat geld dan niet in kinderen om ze gewoon geld te geven maar investeer het in een school of weet ik veel wat. Daarnaast heeft hij natuurlijk heel veel van die bedrijven genationaliseerd, investeringen buiten de deur gehouden, vrienden gemaakt met Chavez. Toen ik de eerste keer naar Bolivia ging toen dacht ik echt Moralis dat is echt fantastisch dat er een indianenleider is die opkomt voor alle armen maar als je daar langer bent dan kom je er ook weer achter dat hij ook zijn negatieve kanten heeft, of ja negatieve kanten. In Bolivia is het ook wel heel moeilijk om als buitenlander een beetje

ongezouten je mening te gaan geven, dat moet je ook weer niet gaan doen, dan heb je weer ruzie met mensen, weet je zo gevoelig ligt dat daar. In Nederland wordt het ondertussen ook zo met die PVV, hahaha. Nee maar, maja kijk als die Moralis er niet was geweest maar een of andere rechtse zakenman dan is dat ook niet goed. Maar in zo'n land waar mensen zo arm zijn dan heeft bijna alles wel negatieve kanten. Maar goed het positieve is dat de grondwet is gewijzigd en dat de indianen meer rechten hebben gekregen, dus ik denk dat dat wel heel positief is.

Waarom blijven problemen voortbestaan?

Slecht, niet eens slecht onderwijs maar het niet afmaken van onderwijs of alleen basisonderwijs, ja als je vader boer is en jij gaat alleen maar naar school toe om je basisonderwijs maja op een gegeven moment moet je meehelpen op het land, ja dan heb je niet echt de mogelijkheid om je verder te ontwikkelen. Aangezien de landbouw daar alleen bestaat uit kleine, niet zoals in Nederland een boer die heel veel geld heeft, maar iedereen heeft een heel klein stukje land, daar kun je natuurlijk nooit rijk van worden. Er is gewoon weinig werkgelegenheid naast de landbouw. In de stad [plaats] bijvoorbeeld daar kun je werken in de landbouw, je kan werken op de markt, misschien kun je nog als je een opleiding hebt in een bank werken en ja allerlei andere services, weet ik veel wat, hotels dat soort zaken, dan heb je het een beetje gehad.

Bolivia heeft ook wel analfabetisme op het platteland, ik denk dat als je analfabetisme vergelijkt met afrika en sommige landen in Azië. ik weet wel dat Morales en ook voorgangers echt timmeren aan alfabetisering. Dus ik denk dat als je cijfers vergelijkt met heel veel andere landen dat het wel mee valt. Maar goed op het platteland zijn natuurlijk veel vrouwen die alleen de inheemse talen spreken, als je geen Spaans spreekt dan wordt het wel moeilijker allemaal. De mensen die wij proberen te bereiken zijn met name indianen, dus die mensen spreken ook die taal en daarbij Spaans, in Bolivia is dat echt zo als je de stad uitgaat dan is Spaans niet meer de eerste taal maar Kecha en Almeira? De mensen verstaan je wel maar goed als je nooit op school hebt gezeten en iedereen uit je stad Almeira spreekt. Dus het is wel een beperkende ontwikkelingsfactor wanneer je geen Spaans spreekt.

Wat zijn de gevolgen voor mensen in plaats?

De gevolgen, dat sommige dus wegtrekken, emigratie is heel belangrijk. De gevolgen zijn dat er ja toch weer geld binnenkomt met remittances maar dat wordt vaak weer slecht geïnvesteerd in de bouw van een huis bijvoorbeeld. Ja wat nog meer.. Dat mensen die zich verder willen ontwikkelen niet in [plaats] blijven maar verder trekken naar La Paz bijvoorbeeld of naar het buitenland. Ja het is moeilijk om dat helemaal samen te vatten omdat er natuurlijk zoveel oorzaken zijn en zoveel andere gevolgen zijn. Ik denk dat de beperkende factor van zo'n stad is dat, het is wel het hoogste van een departement maarja een kansarm departement, maarja mensen gaan toch weg als ze beter opgeleid zijn. Er woont ook een hele grote gemeenschap van [plaats] zoals dat dan heeft in Ca chambe en La Paz, het andere departement is hetzelfde verhaal ook hoogvlakte, kansarm.

C. Waarom heb jij gekozen je in te zetten voor deze mensen?

In het project met migranten in Buenos Aires gaat vooral over het verkrijgen van extra rechten voor migranten daar. Dat is meer vanuit een mensenrechtenperspectief, dus omdat zij geen verblijfsvergunning hebben, ja, die werken in een fabriek in de textiel fabriek met name, die worden uitgebuit die hebben geen rechten enz je kent het verhaal. En dat gaat met name om dat project in Buenos Aires, met de NGO[initiatief], heb ik dat al genoemd? Dat gaat om Bolivianen die in Buenos Aires

wonen en die wel geslaagd zijn, die hebben die NGO opgericht en dat zijn advocaten die komen daar voor en wij steunen hen daar dan bij. Mijn wens is dat, maar dat is ja een wens, dat is zo moeilijk, dat je wil dat die mensen die in Buenos Aires met het geld dat ze sparen, dat ze daarmee een bedrijfje oprichten in de plaats van herkomst, dat die remittances op een nuttige wijze worden geïnvesteerd, dat het echt ook toekomst brengt voor hun regio en dat het niet gaat in een of andere dikke auto snap je. Want dat is wat je daar dus ziet, heb je daar van die lemen hutjes, waar die mensen in wonen en dan ineens staat er een dikke vette hummer ofzo, ja dat is dus iemand die dus vanuit de VS, of Buenos Aires of Spanje hun status halen uit het kopen van een hele grote auto of dat ze een chalet bouwen ofzo.

D. Wat is er aan te doen?

Ja wat zou ik daaraan willen veranderen? ik denk dat ik daar een beetje te nuchter, hoe noem je dat, het zou natuurlijk mooi zijn, wat je wel ziet is dat sommige mensen bijvoorbeeld in [plaats] is en wijk waar allerlei mensen uit [plaats] wonen die in Buenos Aires hebben gewoond en in die textiel fabrieken hebben gewerkt, en in die wijk staan honderden naaifabriekjes. Dus dat zijn mensen die wat zij geleerd hebben daar dat nu zijn gaan toepassen in de wijk waar zij nu wonen. Dat migratie niet alleen maar weggaan is en geld sturen maar dat mensen ook echt leren weer terugkeren naar hun land want Bolivia biedt ook mogelijkheden maar de mensen moeten daar beter gebruik van maken. Dat zou het mooiste zijn, maar goed ik denk als buitenlander. Ja, de mensen die dus in [plaats] die dus de opleidingen krijgen met computers enzo dat ze dat kunnen toepassen en zij een meubelfabriekje hebben, dat wat zij geleerd hebben kunnen toepassen om bijvoorbeeld meubels te kunnen ontwerpen, weet ik veel, ik noem maar wat om echt verder te komen en daar te blijven en daar de economie te kunnen ontwikkelen. Dat zou natuurlijk het mooiste zijn. In Buenos Aires zit een heel cluster van grote textiel fabrieken en daar werken heel veel illegalen, dus dat is toevallig waar heel veel Bolivianen werken. Van mij mogen ze daar wel werken, maar dat ze het geld wat ze daarmee verdienen, want ze verdienen daar gewoon vijf keer zoveel, dat ze dat gebruiken als ze na vijf jaar weer teruggaan dat ze dat gebruiken om iets op te zetten, een eigen bedrijfje op te zetten wat de lokale economie stimuleert uit het gebied waar zij vandaan komen. Dat zou het mooiste zijn. Dat is lange termijn denken, ik bedoel het is privilege die mensen mogen natuurlijk zelf weten wat ze ermee doen, maja hoe verander je dat. Maja goed.

Wat is er te doen aan armoede in Bolivia? Verbeteren van onderwijs zodat mensen meer perspectief hebben, dat is denk ik het belangrijkste. Dat mensen economische actief worden, in brede zin bedoel je toch? Verbeteren van onderwijs en mensen bijbrengen dat ze economisch actief moeten worden, want veel Bolivianen zijn hartstikke lui, ze teren op spullen en ze verkopen het en daar leren ze natuurlijk niks van. Dat je een added value aan een iets kan geven, dus dat je iets leert en iets kan toevoegen aan een product. Je merkt wel dat ik redelijk economisch ben ingesteld he, iemand die meer een politieke achtergrond zou het meer op die hoek gooien, maar sociaaleconomische ontwikkeling, van daaruit moet armoede bestreden worden, dat is mijn visie. Dat komt ook wel door mijn studie, ik denk wel dat je daar een bepaalde bril van op krijgt toch.

C. Is de situatie aan het veranderen in [plaats]? Zo ja, wat verandert er dan? Wat ik denk dat een verandering is, is dat [initiatief] het voor elkaar heeft gekregen het grootste digitale leerprogramma voor basisscholen in Bolivia, dat is het geworden zeg maar en het wordt nu dus ook gebruikt door het ministerie van onderwijs of toegepast. Om heel eerlijk te zijn gezegd weet ik dus ook niet precies hoe het zit. Dat is dus wel heel belangrijk dat het programma nu door meer scholen wordt gebruikt en dat er meer mensen de kans krijgen om te leren computeren. Kijk dat wil niet zeggen dat ze daarmee uit de armoede zijn maar als je als kind niet leert hoe je met een computer om moet gaan tegenwoordig. Dus

ik denk dat dat wel indirect, gewoon het bijbrengen van meer vaardigheden aan kinderen en met computers omgaan, het net iets meer krijgen van kansen, ja dat is natuurlijk aan ieder kind hoe die daar mee omgaat. Maar goed, dus ja als je geen computer thuis hebt maar je kan op school wel computeren dat is natuurlijk wel een heel verschil. Dus ik denk dat dat het, ik bedoel de impact op armoede ansich is natuurlijk heel beperkt maar indirect helpt het mee aan ontwikkeling. Ik denk dat dat de belangrijkste verandering is. Bolivia is in Zuid-Amerika het land waar de armoede verschillen het grootste zijn tussen de rijken en de armen, ik weet niet of je die curve kent, de Lorenze curve, dat is een curve die loopt zo, als ie gewoon recht loopt lineair dan heeft iedereen in een land evenveel geld, hoe krommer die loopt, dan heb je het over de 10 procent hier, heeft zeg maar 90 procent van het geld zeg maar, Bolivia staat er heel slecht voor. Ik denk dat de armen wel meer geld krijgen maar de arme worden misschien nog wel rijker, dus er is heel grote ongelijkheid, dat is best wel schrijnend. Als je bijvoorbeeld in een stad bent, Ik ken de stad pachalma het beste, in het noordelijke gedeelte heb je wijken, dat is echt waanzinnig als je daar woont, daar heb je supermooie villa's en zwembaden, dan heb je echt niet het idee dat je in een ontwikkelingsland bent en dan rijdt je tien kilometer naar het zuiden. Daar heb je alle sloppenwijken en daar wonen heel veel meer mensen dan in die rijke villawijk. *Is er wat aan het veranderen in de rechten van mensen?*

Ik denk het wel ja, ik denk wel dat het verbeterd wordt door de grondwetswijziging dat indianen nu meer rechten hebben en laten we hopen dat het ook leidt tot meer ontwikkelingen. Je kunt het opschrijven maar dan moet je natuurlijk wel iets van beleid, laten we hopen dat het in de toekomst meer mogelijkheden biedt. Ik weet dat indianen die worden nu erkend dat je een bepaalde groep bent of een bepaald volk en dat ze niet meer minderwaardig zijn. Het is wel grappig, dit is de grondwet, ik heb dat gebruikt voor mijn scriptie, in februari 2009. Onthoudt maar gewoon de rechten voor de indianen zijn verbeterd, daar komt het op neer, dat ze meer rechten hebben. *En met analfabetisme?* Ik denk het wel, dat als je over 50 jaar kijkt in Bolivia dat dat wel heel veel verbeterd is, maar goed dat is niet alleen [initiatief] die daaraan werkt. De strijd tegen analfabetisme is ook een van de speerpunten van Moralís volgens mij.

A. Wat doet het PI aan de problemen voor mensen in [plaats]? B. Waaruit bestaat het werk van het PI?

Wat wij daar zeg maar zelf doen. Wij storten met name geld aan NGO [initiatief] en een heel belangrijke tak van ons is dat wij Nederlandse vrijwilligers uitzenden naar onze projecten en dat zijn er best wel wat voor een kleine stichting als wij, ik denk dat er tussen de 10 tot 20 op jaarbasis zijn dus dat is best wel wat. Dat zijn bijvoorbeeld studenten van de Pabo die iets op een school daar willen doen, en we hoeven er niets voor te doen, die mensen zijn blijkbaar op onze website terecht gekomen of via via terwijl me dat nog geen eens zo goed kan voorstellen, want mensen die wat willen doen die beginnen hun onderzoek op internet en die komen dan op onze website, en zodoende willen ze. Dus dat is ook een belangrijke bijdrage die wij leveren en er is ook een meisje bij onze stichting verantwoordelijk voor het begeleiden van de vrijwilligers, uitzenden etc.

Hoe gaan jullie dan te werk bij fondsenwerving?

Dat is ons grootste struikelblok, vorig jaar hadden we een meisje die zich inzette voor fondsenwerving maar die is gestopt met dat werk en we zijn nu al een half jaar op zoek naar een fondsenwerfer en die kunnen we niet vinden. Nu werkt [naam], die heeft nu een hele goede baan bij [initiatief], ik weet niet of je dat kent. Dus zij kent honderd miljoen mensen in de wereld van ontwikkelingssamenwerking, zij heeft

al 20 jaar contact weet ik veel waar overal en nergens, dus zodoende sprokkelen we steeds geld bij elkaar maar we zouden het liefst echt een fondsenwerver hebben, iemand met ervaring die zich vrijwillig voor onze stichting in wil zetten en die echt goed fondsen kan werven en dan met name bij bedrijven want bij het ministerie valt niet zoveel meer te halen. Zeker als we nou straks de PVV en de VVD krijgen, dan is het geld gewoon op en dan moet je echt gewoon bij bedrijven gaan en ik maak me dus aan de ene kant wel zorgen om het geld om dat je een heel andere regering krijgt maar aan de andere kant zijn er genoeg kansen in het bedrijfsleven alleen je moet wel weten hoe je die mensen moet benaderen en ik heb geen commerciële achtergrond, dus ik ben dus ook een beetje bezig met fondsenwerving maar voor mij is het heel moeilijk om zonder ervaring, zonder commerciële gladde praatjes etc. dan moet je gewoon echt iemand hebben die daar professioneel in is en daar zijn we dus echt naar op zoek. Wij hebben hele lijsten met fondsen en dat moet je allemaal van die afschuwelijke formulieren invullen en die sturen we dan op. Ik was er vandaag toevallig weer met een bezig en dan vul je al die vragen is, op wie is het gericht? Etc. en dan stuur je dat in en dan hopen dat ze geld geven. Laten we zeggen dat 10 tot 25 procent lukt, dus als je tien formulieren invult dan van 1 of 2 krijg je geld, dus dat is opzich niet heel slecht. *En bij draagvlak creëren?* Onze belangrijkste activiteit was in januari, een meisje die heeft zeg maar echt de activiteiten georganiseerd, toen hebben we mensen uitgenodigd uit ons netwerk en mensen uitgenodigd, geprobeerd zoveel mogelijk doelgroepen te benaderen, we hebben fondsen aangevraagd, mensen uitgenodigd die wat interessants konden vertellen, onder andere de Boliviaanse ambassadeur in Nederland, dus ja gewoon het organiseren van een informatieve avond met daaraan geplakt een feest met eten. Ja die debatten waar ik het net over had met de [organisatie], daar hebben we gewoon een veel breder draagvlak omdat dan ook mensen van ministeries uit worden genodigd en dan ja ben je veel breder, overigens die voorlichtingsavond was een groot succes, we hadden gerekend op ongeveer 40 man en er waren meer volgens mij meer dan 100 of 120 mensen, dat paste helemaal niet in die ruimte. Ik denk dat samenwerking met cossen ook wel belangrijk is, want de cossen werken natuurlijk met name voor draagvlakversterking in Nederland voor ontwikkelingssamenwerking, het bekend maken van je project. Ik zal je iets laten zien op de computer, voor een project van de cossen ben ik geïnterviewd voor [initiatief] met een camera en alles en daar is een filmpje van, staat op mijn facebook, dus je kan het ook thuis bekijken. Dat gaat gewoon puur over het vertellen van je verhaal over je initiatief en met name informatie uitwisselen, niet op allemaal opnieuw het wiel uit willen vinden, nou ja dat gebeurt toch wel met alle PI's maar goed. Dat vind ik het moeilijke aan de PI's, aan de ene kant is het prachtig dat mensen net zoals ik weet je, dat wij ons inzetten voor ons project, alleen je bent wel met z'n allen, in Afrika doet ook iemand dat, maja weten wij veel, dus je bent met z'n allen opnieuw het wiel aan het uitvinden. Maar goed dat was een bijeenkomst om dus mensen bij elkaar te brengen en wat meer ervaringen uit te wisselen en die debatten zijn ook met name dus om draagvlak te versterken om migranten bij elkaar te brengen etc. *En de begeleiding van vrijwilligers?* We laten ze een verhaal schrijven op de website, daar staan een paar verhalen op, we proberen sommige mensen ook warm te maken om zich in Nederland in te zetten, dat lukt meestal niet. Ik doe niet zoveel met die vrijwilligers, dus ik zou het niet zo goed weten. Maar ja proberen dat die mensen in Nederland hun verhaal vertellen over [initiatief] en over het werk dat wij doen.

C. Welke dingen hebben jullie tot nu toe bereikt?

Ik denk dat het [naam] programma het belangrijkste is, dus dat helemaal goed draait en dat we daar al jarenlang financiering voor hebben, dat we in naamsbekendheid in Nederland best wel bekend zijn als particulier initiatief. Wat voor mij persoonlijk heel erg leuk was, dat ik dus werd gevraagd om

geïnterviewd te worden voor die particuliere initiatievendag, dat ik daar voor ik weet niet hoeveel hoge piefen een allemaal mensen een verhaal mocht doen en daar zaten, toen hadden ze het erover dat er nog 4000 andere kandidaten waren, ook allemaal particuliere initiatieven, toen dacht ik nou is wel leuk dat ze ons gevraagd hebben omdat ze onze projecten interessant vonden. En dat met name over dat over multimedia centrum omdat we ons dan ook inzetten voor gender van meisjes etc.

D. Wat zijn de moeilijkheden van het werk?

Nou ja, dus de fondsenwerving an sich, dat je dus aan honderd miljoen eisen moet voldoen, dat je partnerorganisatie, in dit geval [initiatief], moet weet ik hoeveel jaarverslagen en evaluatieformulieren, de bureaucratische rompslomp zeg maar om het verkrijgen van die fondsen. Dat is echt heel lastig en we zijn natuurlijk allemaal vrijwilligers, dus om uren achter zo'n document te zitten, daar heb ik ook geen zin in dus dat is een beetje het dubbele zeg maar. Dat je aan de ene kant, tuurlijk weet ik wel hoe je een formulier in te vullen maar ja ik heb, niet zo als toen ik aan het studeren was, voltijd de tijd om dat soort zaken allemaal uit te werken. Dus het is een beetje dat er dan weer deadlines zijn en dat je er niet aan kan voldoen omdat je andere dingen aan het doen bent. Dat is heel moeilijk dat als je een stichting bent die met vrijwilligers draait en dat fondsen werven gewoon heel erg moeilijk is. *Bij draagvlak creëren?* Het is nooit genoeg denk ik, ik denk dat je altijd meer draagvlak moet creëren. Vaak zijn ook eisen van de donoren dat je draagvlak creëert, dus dat je een x aantal mensen bereikt, ja daar moet je heel veel tijd en energie in steken, een krant erbij halen, ja dat soort zaken dat is niet allemaal zo een twee drie geregeld. We hebben gepubliceerd wel laatst ergens in een blad, en nou ja, we zijn dan via de particuliere initiatieven en dan kom je weer via die debatten, de Arc Mundi debatten heten ze, moet je maar eens googlen, dan kom je de naam [initiatief] ook wel tegen. Dus je probeert zoveel mogelijk aan allerlei activiteiten mee te doen maar ja je bent wel met een groep vrijwilligers, dus je moet het in de avonduren doen of in het weekend. Dan is er bijvoorbeeld zo'n debat zoals ik al zei maar dan kan ik niet. [initiatief] heeft ook de wens om een betaalde medewerker te hebben maar vind daar maar eens een sponsor voor, dat is heel moeilijk. Een betaalde medewerker ja ik bedoel wij hebben geen Boliviaans salaris dus.

A. Wat doe je zelf in het PI? Hoe zien jouw taken eruit?

Op dit moment ben ik druk bezig met het aanvragen van fondsen voor dat multimedia centrum, ik probeer contacten te onderhouden met [organisatie], op dit moment, in de zomervakantie heb ik niet zoveel gedaan hoor, voor de zomervakantie ook met fondsenaanvraag zijn we bezig geweest. Ik onderhoud continu contact met de mensen in Buenos Aires, dus met die NGO daar, ik heb zelf weinig contact met de mensen in Bolivia omdat we daar weer andere mensen voor hebben. Vergaderingen een keer in de twee weken. Altijd nog wel weer andere dingetjes waar je dan weer mee bezig bent. Ja dus, concreet, dat is ook een probleem van onze stichting is dat we heel ad hoc bezig zijn he, dus ok habbel schnabbel, dus dit dat dat, ok er is nu daar een prijsvraag wie kan dat nu doen? Dus het is heel vaak, het werk wat ik doe, is niet lange termijn maar heel korte termijn, eigenlijk zou dat, het liefst zou je willen dat een stichting als deze dat dat gestructureerd wordt, dat iedereen zijn eigen taken heeft, want ik doe dan ineens fondsenwerving een beetje dan dat een beetje, dat is helemaal niet effectief. Maja dan moet je iemand hebben die dat weer kan coördineren, nou ja, daar heb ik geen zin in iemand anders ook niet weet je, dus dat is heel lastig aan een stichting die wij hebben. Want je probeert het allemaal te concretiseren, we hadden eerst een meisje die met iedereen to do lijstjes af werkte enzo maar die is dan weer gestopt helaas. Dus dat heb je dan ook weer met vrijwilligers, dan zegt iemand ik heb geen zin meer, dan valt er weer ineens een pilaar weg, in een bedrijf waar je een betaalde baan hebt is dat niet

zo, dan vallen niet ineens mensen weg. Dus ja, dat is wel heel lastig af en toe. Dus waar ik vaak mee bezig ben is van de hak op de tak en van het een naar het ander. En ik ben niet de enige, er zijn meer mensen die dus van alles en nog wat doen.

B. Waarom heb je besloten om wat aan het probleem van kansarme kinderen en migranten te gaan doen?

Om toch een steentje bij te kunnen dragen aan hun ontwikkeling en omdat ik het heel leuk vindt om in een stichting met mensen in contact te komen, of nou ja niet dat ik per se via een stichting met mensen in contact moet komen maar dat je mensen die dezelfde idealen hebben als ik dat je daar mee kan samenwerken. Ik denk wel dat vrijwilligers, ondanks dat je toch altijd meer in moet zetten, omdat je een baan hebt moet je aan eisen voldoen, maar juist omdat het vrijwillig is zijn mensen vaak wel echt gemotiveerd, dus dat is wel leuk om met echte gemotiveerde mensen die dezelfde idealen nastreven om daar mee samen te werken. De meeste mensen met wie we werken zijn 25, 30, 40, dus vaak ook jong, de twee meisjes waar ik het meest mee samenwerk zijn 25, 26 dus.

C. Wat is voor jou belangrijk aan het werk dat je doet?

Ik vind dat belangrijk, maar ook dat ik een been in de ontwikkelingssamenwerking hou, dus dat je toch wel voor je carrière een beetje rondkijkt, niet per se nu voor een baan want ik heb nu een hele leuke baan, maar ja, ik vind het wel belangrijk omdat ik met mijn studieachtergrond dacht ik altijd dat ik heel graag in de ontwikkelingssamenwerking wilde werken. Dat wil ik nog steeds maar het blijkt gewoon heel moeilijk om als starter een baan te vinden etc. op deze manier kan ik wel nog iets, toch wel een beetje in de ontwikkelingssamenwerking blijven werken.

D. Wat levert het jou op?

Op dit moment? Nou dat je een netwerk op bouwt denk ik, dat je er veel van leert, ik leer er best wel veel van. Je leert wat voor organisaties er zijn dus stel je voor dat ik over twee of drie jaar denk ik wil toch nu echt wel gaan proberen een baan in de ontwikkelingssamenwerking te krijgen, dat je weet wat voor organisaties er zijn, een jaar geleden had ik daar geen idee van dus het levert mij dat ik een netwerk en wat meer kennis van zaken krijg.

E. Hoe zie jij jouw eigen bijdrage?

Als iemand die enthousiast en gemotiveerd mee helpt om de zaak draaiende te houden.

F. Wat vindt je moeilijk aan het werk dat je doet?

Dat het altijd zo hak op de tak is, dat vind ik, ik vind dat het niet effectief is. Ik vind dat wel moeilijk, niet omdat ik vanuit mezelf niets kan doen maar omdat ik natuurlijk een fulltime baan heb zou ik het wel prettig vinden omdat het vrijwilligerswerk is als er toch iets meer structuur inzit van dit en dit moet je doen want het moet echt uit jezelf komen. Natuurlijk we hebben wel taken en zo maar het zou iets meer gestructureerd kunnen en ik heb zelf de tijd er niet voor om dat op poten te zetten en dat zou wel fijn zijn als er iemand anders zou zijn die daar iets meer energie in steekt. Ik heb er zelf persoonlijk geen zin in om andere mensen aan te gaan sturen en dat mag ik in mijn eigen baan doen en daar heb ik niet zoveel zin in om dat in een stichting te doen, of niet in deze stichting in ieder geval dus, snap je. Dus het is niet dat ik geen mensen aan wil sturen of zo, maar ik moet 30 kinderen de hele dag al in het gareel, nou ja, dat staat er los van dat is gewoon niet mijn taak binnen de stichting dus daar heb ik niet zo'n zin.

G. Heeft het jou veranderd als persoon?

Het werk in de stichting misschien niet zo, maar toch om echt bezig te blijven met ontwikkelingssamenwerking en dat doe ik eigenlijk al wel jaren, dus het is niet alsof het iets nieuws is maar dit draagt daar weer aan bij. Snap je wat ik bedoel. Dus niet omdat ik nu zelf als vrijwilliger naar het buitenland ga maar nu dus vanuit Nederland wel een heel klein steentje kan bijdragen. Ik vind het wel belangrijk, ik zou hier niet mee willen stoppen omdat je dan wel dat hele vrijwilligersgevoel, dat is dan gewoon weg. Nou ja, dat je hoe zeg je dat, ik vind het wel belangrijk om met iets bezig bent wat je leuk vindt om te doen om iets bij te dragen en waarvoor ik echt gemotiveerd ben want ik ga niet iets vrijwillig doen waar ik niet gemotiveerd voor ben, dat geldt denk ik voor alle vrijwilligers.

Wat verwacht je dat er veranderd in de toekomst voor de mensen in Bolivia?

Dat er toch meer scholing komt, meer economische mogelijkheden voor mensen en dat is dan in hele algemene zin. Concreet, dat er wat meer mensen een eigen bedrijfje opzetten, dat er ook wat meer economische activiteit komt, dat mensen betere opleidingen hebben en dat dat hopelijk leidt tot meer ontwikkeling.

Het PI?

Dat we wat professioneler worden, dat er wellicht ooit een keer een betaalde werknemer komt, dat we wat kunnen moderniseren, ik denk dat dat wel mooi zou zijn. En dat je concreter dat je echt op poten hebt, dat is mijn grote wens, dat je met bedrijven samen kunt werken, bedrijven hebben genoeg geld, dat is niet alles maar bij buitenlandse zaken, ik bedoel straks komt er geen geld meer uit. Dat je ook inderdaad bedrijven er van bewust kunt maken dat ze ook wat bij kunnen dragen aan Bolivia, zo iets dergelijks en aan alle particuliere initiatieven of wat dan ook.

De IS in Nederland?

Ik ben heel bang dat het draagvlak gewoon weg wordt gevaagd als je een, dat er een geen geld meer vrijkomt en twee dat de mensen... Ik denk dat er soort van twee bewegingen krijgt, dat inderdaad de hele massa maakt zich dan ook dan ook niet meer druk over ontwikkelingssamenwerking, of heel veel mensen willen dat daar geen geld meer naar toe gaat, dus dan krijgt je een beetje een beweging richting rechts maar misschien heb je dan ook dan wel juist een groep die zich juist extra in wil gaan zetten voor ontwikkelingssamenwerking omdat ze zien dat de politiek er niets meer aan doet. Misschien maar dat is iets wat ik nu zit te bedenken hoor. Ma ja, over tien jaar zal er toch wel weer een beweging naar links komen, zo gaat dat in de politiek, dus ja wellicht wordt het over een aantal jaar wel weer belangrijk, je weet het niet.

Jezelf?

Wellicht dat ik later een interessante baan heb in de ontwikkelingssamenwerking en het liefst dan iets met Bolivia, dat ik daar heen kan. Ik vind geld ook wel belangrijk, dus ik ga daar niet als armoezaier zitten met 200 dollar per maand, dus ja dan moet het wel iets uit Nederland zijn snap je. Toch, je weet het nooit.

Interview 8

Wat doet de stichting in Tanzania?

Het is een trainingsinstituut om kansarme jongeren een kans te geven een baan te krijgen.

Waarom is dat belangrijk?

Nou goed, [initiatief] is gestart omdat de hotelindustrie klaagde dat het moeilijk was om goed personeel te vinden. Toen heb ik onderzoek gedaan wat zoeken jullie dan, wat voor personeel zoeken jullie? Toen hadden ze het met name over personeel met de juiste werkhouding, mensen die op tijd komen, mensen die verantwoordelijk zijn voor hun werk, mensen waar op te bouwen valt. Toen ben ik gaan kijken van goed, waarom zijn die mensen er dan niet. Het educatiesysteem in Tanzania is vrij laag en veel jongeren hebben moeite om de middelbare school überhaupt te halen omdat het toelatingsexamen in het Engels is en het Engels op de lagere school vrij slecht ontwikkeld is. Daar zijn we nu wel hard aan het trekken. Dus veel jongeren die halen het niet of die door familieomstandigheden of geld problemen, want ze moeten gewoon betalen voor de middelbare school, dan stoppen ze na een aantal jaar. Je hebt ook veel tiener pregnancies, dus jonge meisjes met kinderen, in die leeftijdsgroep vallen er gewoon veel jongeren uit het onderwijssysteem, daardoor is het moeilijk om een baan te vinden.

Waar doe je dit in Tanzania?

[plaats].

Hoeveel Jongeren helpen jullie op dit moment?

We zijn begonnen met een klas, we zijn begonnen in oktober en dat is een klas van 41 studenten en we gaan nu in augustus beginnen met een klas met 40 nieuwe studenten. In het eerste jaar hebben we maar een klas genomen omdat we alles moesten opzetten en uiteindelijk willen we drie klassen van 40 per jaar draaien.

Wat proberen jullie te bereiken?

Het doel is dat de arbeidsmarkt goed personeel heeft en daarmee goede service in Tanzania en dat Tanzania zichzelf kan ontwikkelen en het doel is om jongeren een kans te geven een baan te vinden. Ze studeren ook niet af als kok of serveerster, het is gericht op de hotelindustrie omdat dat de grootste industrie is in [plaats]. Het idee is dat ze een baan krijgen, assistent kok, afwasser, tuinman en ze op die manier een plekje in het hotel geven en zich zo kunnen opwerken.

Wie is er allemaal betrokken bij jouw initiatief?

We hebben een samenwerkingsverband met [initiatief] Lodge, een Lodge keten in Tanzania. Dat is onze partner en die geeft ook het trainingsgebouw aan ons, dat lenen ze aan ons dus dat kunnen we gebruiken. We hoeven geen huur, gas, water en licht en dergelijke te betalen. We werken samen met lokale organisaties, organisaties die zich bezighouden met jongeren, straatjongeren, weeshuizen, jongerenopvangcentra en samen met hun selecteren we dan ook de jongeren. We werken samen met de lokale overheid omdat we in een dorpje net buiten [plaats] zitten, het is wel onderdeel van [plaats] maar het is wel een dorpsgemeenschap dus we werken samen met het dorps hoofd en lokale overheid. Daar werken we mee samen in Tanzania. En we werken samen in Nederland met [initiatief], dat is een

organisatie die zich bezighoudt met de educatie van met name allochtone jongeren hier in Nederland en die hebben de HI5 methode bedacht en die hebben wij overgenomen en aangepast aan de Tanzaniaanse context, dus we gebruiken hun techniek.

Is het betaald of vrijwillig?

Iedereen krijgt een salaris voor het werk wat ze doen, niemand werkt gratis hoor, niemand werkt gratis als je een bedrijf of een stichting wilt opzetten.

Hoe zijn de taken binnen de organisatie verdeeld?

Ik ben de initiafnemer, directeur en trainer, dus ik train de trainers en ik heb een train van 4 trainers en een kok die de jongens trainen en koken voor de jongens. En dan willen we nu vanaf augustus een operationeel manager/teamleider hebben.

Waarom heb jij besloten dit project op te richten?

Nou goed, ik werk al 10 jaar in ontwikkelingslanden en ik heb altijd in de educatie gewerkt, vooral boereneducatie, laag opgeleide mensen. Educatie is naar mijn idee de sleutel in ontwikkeling van landen dat mensen niet meer naïef allerlei dingen kunnen worden verteld en dat mensen zichzelf kunnen gaan ontwikkelen. Maar er is nooit geld voor educatie, dus educatie is altijd een probeer, vandaar dat ik het wilde opzetten als een social business en het wilde linken aan de commerciële markt, zodat educatie ook een doel dient. Dus in dit geval de hotelindustrie zocht goede mensen, nou er zijn veel mensen die een baan zoeken. Zo hoop ik op deze manier op de juiste educatie voor de juiste doeleinden.

Wat zijn de grootste problemen voor jongeren in Tanzania of in [plaats]?

Euh.. Problemen zijn educatiemogelijkheden, dus het het toetreden van de middelbare school, met name geld, als de ouders geen geld hebben en je hebt een grote familie is het moeilijk om het schoolgeld te betalen dus dan houdt het op. Dus het is een soort opstart, de familie vergroot, dus er zijn niet alle kansen voor iedereen. Naar mijn idee wat ik dus ook veel zie bij meisjes die jong zwanger raken is dat er weinig eigenwaarde is, dus daardoor worden mensen ook makkelijk slachtoffer van mensen die daar misbruik van willen maken. Dus een makkelijk doel.

Wat gebeurt er op dit moment? Wat zijn op dit moment de belangrijkste problemen volgens jou?

Ik kan niet oordelen over de algemene situatie van alle jongeren in Tanzania, ik kan alleen wat zeggen over wat ik .. Nou wat ik net geantwoord heb.

Hoe zou jij de situatie in Tanzania omschrijven?

Nou goed, het is een keiharde markt, want op het moment, sinds 1 juni, is de East African Union begonnen, dat is een soort tschengen verdrag tussen 5 landen in oost-afrika, dus Burundi, Rwanda, Oeganda, Tanzania en Kenia. Dat betekend dus een vrije markt van arbeid, en Kenianen en Oegandezen zijn beter opgeleidt dan Tanzanianen maar Tanzania heeft veel ontwikkelingsmogelijkheden dus enorme toestroom van mensen Tanzania in en in Tanzania nemen bedrijven graag Kenianen aan omdat die gewoon een goed opleidingsniveau hebben, goed engels spreken. Dus het is voor jongeren erg moeilijk om aan de bak te komen, mits je opkunt tegen een Keniaan. Hiervoor kon de overheid, was het als buitenlander verschrikkelijk moeilijk om een baan te krijgen want de overheid geeft je geen werkvergunning en nu hoeft dat niet meer.

Hoe ben je bewust geworden van deze situatie?

Ik heb jaren in Kenia gewoond en veel in Tanzania gewerkt en ja dan loop je tegen dingen aan.

Wat is er aan de situatie te doen?

Ik denk, educatie, geef jongeren inzicht en inzicht in hun eigen kwaliteiten zodat ze die ook kunnen gaan ontwikkelen. Dus de kans om de arbeidsmarkt te betreden en de kans om zichzelf te ontwikkelen.

Hoe is deze situatie voor jongeren zo ontstaan in Tanzania?

Nou goed, Tanzania is een ontwikkelingsland en het educatiesysteem is laag, dus ja goed als je een slechte start hebt dan is het natuurlijk moeilijk om in de grote wereld mee te doen.

Wat zou jij graag anders zien in Tanzania?

Daar wordt nu ook wel aan gewerkt maar gewoon dat er genoeg scholen zijn en genoeg kwaliteits scholen. Scholen worden nu gebouwd alleen de kwaliteit blijft achter er is gewoon heel weinig geld voor het salaris van leraren. Een leraar verdient net zoveel als een schoonmaakster dus het is niet motiverend om in het onderwijs te werken, dus ik zou in Tanzania graag zien dat er meer aandacht wordt besteedt aan onderwijs. Maar goed ook aan gezondheidszorg en allerlei andere zaken. Het ontbreekt ook aan gezondheidszorg, veiligheid.

Is de situatie aan het veranderen in Tanzania?

Nou goed, wat ik zei, er worden scholen gebouwd en nu is het de vraag wat dat voor resultaat biedt.

Voor welke jongeren zet [initiatief] zich precies in?

Toen we begonnen kwamen we er achter dat je niet in de horeca mag werken als je geen 18 bent bij de wet. Dus we hebben nu jongeren van 17-18 tot 23.

Waarom juist deze jongeren?

Dit is groep van jongeren die buiten de boot vallen, als je dus ouder bent dan dat dan heb je al tijden niet in het educatiesysteem gewerkt, dus of niets aan het doen of in bepaalde businesses dus dat is het moeilijk mensen nog terug te krijgen in de schoolbanken en dit is precies een groep die buiten de boot valt. We hebben op een gegeven moment een lijn moment trekken qua leeftijd, omdat je ook niet wilt van 18 tot 31 want dan heb je gewoon een hele variërende groep, dus vandaar deze groep.

Hoe gaan jullie te werk?

Hi5, dat hebben we ontwikkeld, om het curriculum uit te leggen, we richten ons op houding, op de juiste werkhouding. Dan is de duim het meest positief en professioneel, dus professioneel werken, komt op tijd, begrijpt dat hij verschillende rollen heeft in het bedrijf. Wijsvinger staat voor richting, have a goal en directing, dat is heel gericht op hoe neem ik instructies aan, hoe plan ik mijn werkzaamheden, hoe ben ik een betrouwbare en verantwoordelijke werknemer. De middelvinger, is stand out and be proud, in Tanzania is het zelfbeeld vrij laag van veel mensen, dus we gaan op zoek naar wat zijn je kwaliteiten en dat je kun je gaan ontwikkelen om succesvol te zijn en waar liggen je zwakheden, dat kun je dan ook ontwikkelen om daar boven uit te treden. Zo zijn we dus aan het werk met jongeren, iedere week krijgen ze twee ontwikkelingspunten waar ze dan aan kunnen werken dus het is een beetje ken jezelf, waar je

kracht ligt. De ringvinger is natuurlijk je trouwvinger, dat is be loyal and a teamplayer, dus wees loyaal, als jij te laat bent moeten andere mensen jouw werk doen, als je steelt dan gaat dat indirect ook van jou salaris af. Hoe werk je in een team, communicatievaardigheden, sociale vaardigheden om in een team te kunnen werken. Dan de laatste is, take little but smart steps, ook al heb je weinig mogelijkheden, als je kansen krijgt pak ze, wees proactief en in kleine stapjes werk jezelf omhoog. We staan niet voor de klas, want houding kun je niet laat maar zeggen op een schoolbord schrijven, dat moet je gewoon doen, dus we hebben allerlei projecten, bijvoorbeeld een moestuin waar je dan in verschillende groepjes, we hebben een tomatengroep, uiegroep, spinaziegroep en die zijn dan verantwoordelijk voor de productie van hun eigen gewas en daarin kun je dus zien of ze georganiseerd zijn, of ze kunnen plannen, of ze zichzelf kunnen organiseren. We werken met projecten, dus we hebben een dansproject, muziekproject, sport en daarin komt houding naar voren. Verder hebben we gewoon activiteiten als ook welke terminologie worden er in hotels gebruikt, wat is klantgericht, wat verwacht een klant van jou. Engelse les geven we ook, omdat het Engelse niveau vrij laag is en zeker in de hotelindustrie moet je redelijk Engels kunnen. Ook op tijd komen, wat kom je tegen op het werk, zeker als jongere en zeker ook als je onderaan het bedrijf begint heb je veel onderdrukking, er wordt veel misbruik gemaakt, hoe ga je daar mee om en dingen die je tegenkomt op de werkvloer.

Hoe werkt de social business, hoe zit het met budget?

Je kunt het vergelijken met een stichting, alleen een stichting is afhankelijk van giften en is idee, en ons idee we zijn een stichting, in Nederland heb je die vorm, die zijn ze volgens mij aan het ontwikkelen, maar het is een bedrijf zonder winsttoegmerk dus je kunt wel winst maken maar alle winst die je maakt die breng je terug in het bedrijf. Voor ons is dat manier om geld te kunnen verdienen, we willen uiteindelijk met deze Hi5 trainingen personeel binnen hotels gaan trainen zodat we daarmee geld kunnen verdienen en daardoor de salarissen en alle onkosten kunnen betalen. Kijk nu zijn we nog niet zover, maar dat is het doel, en dus hebben we aan onze donoren, we krijgen geld van de Nederlandse overheid, van de Triodos bank, van privedonaties, hebben we gevraagd nou goed geef ons vijf jaar zodat we ons kunnen organiseren en een reputatie opbouwen, we moeten ook laten zien dat de training iets waard is dus je moet eerst beginnen en op die manier hopen we dan genoeg te kunnen verdienen om onze broek op te houden. *Waarom is dat belangrijk?* Wat denk jij, ik heb weinig zin om afhankelijk te zijn van donoren. Als je dan een financiële crisis hebt of donoren zeggen geen geld meer te geven dan kun je je instituut sluiten. Wil je jongeren trainen om zelfredzaam te zijn dan moet je het goede voorbeeld geven vind ik.

Wat zijn de activiteiten in Nederland?

We hebben een stichting in Nederlands, [initiatief] Nederland, en die heeft als doel [initiatief] Tanzania te ondersteunen en die doen ook fondsenwervingsacties en campagnes en zijn met allerlei activiteiten bezig, bijvoorbeeld ook samen met Dutchversity, om ons zo goed mogelijk te ondersteunen. Ze gaan nu bijvoorbeeld ook de website samen met een bedrijf vernieuwen, een club van vijf mensen.

Wat doen jullie met de website?

De website is een jaar geleden gemaakt door iemand maar er zit geen content management system bij dus we kunnen er geen veranderingen in aanbrengen. Dus we zijn bezig om het te vernieuwen, nu weten we veel meer dan een jaar geleden, zodat ie voldoet aan de wensen die we nu hebben en mensen goed kan informeren. Het is nu zoals je ziet, de informatie is een beetje oud. Het moet geupdate worden en we passen de huisstijl wat aan.

Wat hebben jullie tot nu toe bereikt?

Studenten zijn nu op stage, dus we hebben de eerste fase van de training, employability skills training hebben we afgerond, en nu zijn al twee maanden op stage dus over een maand zijn ze allemaal klaar. En we hebben al een aantal bedrijven die hebben gezegd, nou we willen deze jongeren in dienst nemen dus we hebben echt goede feedback gekregen, positieve feedback van de bedrijven, dus ja daar gaat het om. Dat uiteindelijk de bedrijven zeggen deze kan blijven, of in ieder geval dat de training bepaalde waarde krijgt, dat ze daarmee kunnen gaan solliciteren. Het is nog even afwachten, maar we hebben positieve reacties en de jongeren reageren goed op de training. Wat erg leuk is, we zijn met 41 begonnen en we hebben er nog steeds 41. Er is nog niemand afgevallen.

Wat zijn de moeilijkheden van het werk van het particulier initiatief?

Nou goed opstarten, je moet alles van nul opstarten, dat kost natuurlijk vrij veel tijd in Tanzania. Wat ik moeilijk vindt is dat het educatieniveau ook van de trainers en ook de aanpak die we gebruiken heel nieuw is, ja we moeten de trainers trainen, we moesten samen het curriculum ontwerpen, ja dat moet dan aangepast zijn aan de problemen van de jongeren en aan te voren is het natuurlijk best wel moeilijk om te weten wat voor houdingsproblemen die jongeren hebben, want iedere jongere is weer anders. We moeten heel erg flexibel, pro-actief en adrem kunnen reageren en dat vraagt wel veel van de trainer en ook van de kwaliteiten van de trainer en als je vrij nieuw bent dan is dat natuurlijk niet makkelijk. En dat we niet genoeg geld hadden om ervaren trainers in te huren toen ben ik begonnen met jongeren tussen de 25 en 28 die net van school af zijn en die nog nooit hadden getraind. Dus die moesten alles nog van het begin leren maar we hebben het goed opgepakt en het gaat goed.

Hoe worden de trainers gekozen?

Het zijn jongeren die een Bachelordegree hebben en die wat mij betreft, ik heb ze geselecteerd op hun mogelijke vaardigheden als trainers. In Tanzania is het onderwijssysteem vrij strict de leraar is de alheilige en wat hij zegt is goed en ik geloof daar niet zo in, ik geloof in een participatieve manier van trainen dat mensen zelf kunnen ontdekken. Dus ik heb mensen geselecteerd waarvan ik dacht nou die kunnen die trainingsvaardigheden leren. Dus eigenlijk meer op houding en ik heb verschillende mensen nodig, een trainer geeft Engels met name, de andere trainer houdt zich echt bezig met de employability skills dus die Hi5, de andere trainers heeft de relaties gelegd met de hotels, we werken samen met 18 hotels waarin de studenten nu stage lopen, dus deze persoon heeft dat hele traject georganiseerd, ze komen ook een keer per week terug voor feedbacksessies, van goed wat heb je meegemaakt, waar loop je tegenaan, zodat we ze ook door kunnen trainen, dus deze persoon is daar verantwoordelijk voor. Oh we hebben 2 employability skills trainers en een kok, die kookt voor de jongeren en zij is ook een belangrijk onderdeel want vaak zoeken de jongeren de keuken op als er een situatie is of als er problemen zijn, dus die doet ook mee met de jongeren ondersteunen en in goede banen leiden.

Hoe zie jij het initiatief in het grotere geheel van de ontwikkelingsamenwerking?

Het is een grote wereld natuurlijk, wij pakken een klein onderdeel en wat nieuw is aan [initiatief] in Tanzania in ieder geval, in de ontwikkelingssamenwerking in Tanzania, is dat het zich heel erg richt op houding, gericht op de arbeidsmarkt, gericht op de commerciële sector en ik hoop dat we daarmee iets nieuws kunnen bieden. In [plaats] heb je de hotelschool, je hebt trainingsinstituten, maar je hebt geen school waar je dus een werkhouding traint en dat is nu nog wel een hele uitdaging want veel bedrijven zeggen ik heb gewoon een kok of een serveerster nodig en dit is iemand die de houding heeft, dat is

natuurlijk wel mooi, dus we willen de in de toekomst kijken of we een stukje, we noemen dat Heart, een stukje Hands, de vaardigheden dat leren ze nu in de stage, en dat we nog een stukje theoretisch vaardigheden eraan kunnen doen, ja het hoofd. Dat je ook echt het vak koken, of vak service, of vak receptioniste aan kunnen bieden, dat het echt een vakschool is.

Wat doe jij zelf in het initiatief?

Ik ben een beetje de slaaf van [initiatief], het manusje van alles, het idee probeer ik over te brengen op de trainers, dus ik train de trainers, ik geef zelf ook trainingen, doe veel een op een gesprekken met de jongeren dus POP achtige dingen, persoonlijke ontwikkelings plannen, ik stuur de trainers aan, ook alle trainers hebben een persoonlijk ontwikkelingsplan, dus ik begeleidt de gesprekken. Ik doe de boekhouding, administratie, onderhoud de contacten met donoren, vanalles wat een een directeur moet doen.

Wat vindt jij moeilijk aan het werk?

Je werkt dus met een andere cultuur en heel veel van dit soort dingen zijn natuurlijk Nederlandse of Europese waarden en in Tanzania heb je heel andere waarden. In Nederland is je werk belangrijk in Tanzania is je familie veel belangrijker en daar verliezen mensen ook vaak hun baan op. Er zijn familieproblemen, dus ik kan niet komen op het werk, ik moet naar een begrafenis of ik moet naar een bruiloft en bij ons ligt dat toch anders en het is wel de reden dat veel mensen hun baan verliezen omdat de meeste hotels in Tanzania door buitenlanders zijn opgezet en ook dienen voor toeristen. Dus ja, dat vindt ik wel het bijzondere van toerisme, mensen willen wel naar het buitenland om de cultuur te leren kennen maar willen wel de service die ze thuis ook krijgen en dat is ook wat hotels willen aanbieden. Dus het is een beetje dubbel, ik merk ook dat ik natuurlijk heel veel waarden die wij hebben bij mensen neerleg en ik zou natuurlijk niet zeggen dit is de waarde maar dit is wat toeristen belangrijk vinden, dit is wat je Europese baas belangrijk vindt, dus hou daar rekening mee. Dus het is ook erg cultuurverschillen naar boven brengen dat mensen ook begrijpen dat, he waarom is deze klant niet tevreden of waarom doet men daar zo raar, dat komt waarschijnlijk omdat hij dat belangrijk vindt. Dit vind ik opzich soms wel moeilijk van ja goed waar, ja mensen hebben gewoon hun eigen wereld en dat maakt Tanzania heel Tanzaniaans. En dit was natuurlijk wel een heel moeilijk jaar omdat alles opgezet moest worden. Ja en wat toch heel veel tijd kost is toch wel echt de donoren, de acherban, die hebben allemaal hun eigen wensen en ja ik wil gewoon liever meer in Tanzania aan de trainingen besteden en niet zozeer in al dat geld, dus daarom is dat zeldzaam worden ook heel belangrijk. Donoren hebben veel eisen en dat snap ik wel, dat dat geld goed besteedt wordt.

Waarom vindt jij het belangrijk om die jongeren een kans te geven?

Het is mijn passie, trainen is mijn passie en ik geloof ook heel erg in de trainingen en vindt het heel erg leuk om met mensen samen te werken en om nieuwe manieren van werk of ontwikkeling te bekijken en het is gewoon heel leuk om probleemsituaties aan te pakken en te kijken hoe je daar beter uit kunt komen

Heeft het jou veranderd?

Nou goed, mijn studie is ontwikkelingssamenwerking en ik heb de laatste tien jaar in ontwikkelingslanden gewoond en gewerkt, dus dit is mijn leven. Het is niet heel nieuws, het is natuurlijk mijn eigen ding maar het is gewoon wat ik doe. Je ontwikkeld je er verder in.

Wat verwacht je dat er veranderd voor de Jongeren die het initiatief heeft geholpen?

Ik hoop dat ze een baan vinden en dat ze van daaruit geld verdienen en daarmee keuzes kunnen maken in het leven, niet slachtoffer worden omdat het niet goed met ze gaat.

Wat veranderd er voor de stichting?

Ik hoop heel veel, ik hoop dat het een booming jongerencentrum wordt met allerlei activiteiten waar de jongeren zich thuisvoelen, elkaar ontmoeten en zich kunnen ontwikkelen en uiteindelijk ook een bedrijf met allerlei activiteiten zodat het ook stevig in de grond staat.

We zitten te denken aan [initiatief] Catering, catering met jongeren, misschien kunnen we een restaurant of een hotelletje bouwen.

Wat verwacht je dat er veranderd voor jou?

Ik hoop dat ik met langzaam meer met de business kan bezig houden en minder met het operationele, het is natuurlijk nog allemaal opstarten.